

VITÉZVÁRI

BÁRÓ

SIMONYI JÓSEF

HERCZEG HESSEN HOMBURG MAGYAR
LOVAS REGIMENT' HÍRES EZREDES KAPITÁNYÁNAK PÉLDÁS ÉLETE LEÍRÁSA

MELLYET

NEMZETI ÖRÖMBŰL

KÉSZÍTETT ÉS KIADOTT

NAGY PÁL,

A' NAGY VÁRADI KIRÁLYI, TUDOMÁNYOK' AKA-
DEMIAJÁBAN A' KÖZÖNSÉGES, ÉS MAGYAR
ORSZÁG HISTÓRIÁJÁNAK RÉNDSZERÉNT
VALÓ PROFESSZOR.

PESTEN,

TRATTNER JÁNOS TAMÁS BÉTŰVEL. 1819.

VITÉZVÁRI BÁRÓ SIMONYI JÓSEF,

*Hérozeg Násziai Homburg Magyar Lovas Rege,
ment Ezredes Kapitányja.*

„Sirjokba döltek sok jeles emberek .
Neveikkel egygyütt : mert csak azok , kiket ...
Meg tisztelt a' Virtust imádó
Múzsá' dicső szava , nem halandók

Virág.

TEKINTETES NEMES
ZABOLCH VÁRMEGYE
FÉNYES
KÖZÖNSÉGÉNEK,
ÉS
MÉLTÓSÁGOS
NAGY-KALLÓI
KÁLLAY MIKLÓS
ÚRNAK,
CSÁSZÁRI KIRÁLYI KAMARÁS
ÉS TANÁCSÓSNAK,
TEKINTETÉS ZABOLCHI MEGYE
SZERETETT AL-ISPÁNNYÁNAK,
KÖZÖNSÉGESEN,
MINT
A TUDOMÁNYOK VALÓSÁGOS ELŐMOZDÍTÓINAK,
A
VITÉZEK
ATTYAINAK, BARÁTAINAK S HÖVETŐINEK.

Tekintetes Közönség !

és

Méltóságos Királyi Kamarás

Tanácsos, 's Al-Ispány Úr!

Ha a' Tekéntetes Közönségnek,
és Méltóságodnak olly kedves,
mint nékem a' Zabolchi Megye; azon-
nal édes megelégedéssel hallja Nemes
Hazánknek ezen öröms szózattyát:
kilencz száz esztendeje immár múlik,
hogy Hazánk'eredetekor Szittyai ös-
seink közül Hires Zabolch Vezér a'
Nyírség' dicső Mezején harczolván,
háború, had, és Vitézség által e Bol-
dog Megye Hódítójának, 's vérrel ke-

reset szerzőjének; Ti Mindent boldogítani akaró Fényes Rendek, nem csak igaz Fajzattyai, de Nevének is méltó Örökössei Vagytok! mert hamvba borúlt Össeitek' Vitéz példája szerint minden időszakaszokban nem csak megmutattátok Árpád' dicső véréből eredett Jó Királyainkért, 's Arany szabadsággal fénylő Kedves Hazánkért győzedelmes hív bátor Lelketeiket; de Atyai véretektől lelkesített Kedves Maradékaitoknak is boldogságára, dicsőségére, 's Vitézségére célzó intézetetek által, vér bűzogna hadgyátok a' vitézség' tanulását és okoskodását, hogy őket is hasonló Borostyánra méltassatok. — Élt tehát eleitől óta e' Hires Zabolchi Megyében az őstől örökségbe hagyatott

bátor Lélek, hivesz, és vér áldozat
 tot nem kiméllő Hazafiság! Élma is
 dicső fénnyszámos ágok között több-
 bekben! Él e' hires Megyének szere-
 tett mostani Méltó Al-Ispánnya
 Méltóságos Nagy-Kállói Kállay Mi-
 klós Császári Királyi Valóságos Ka-
 marás és Tanácsos Úrba! Kinek azon
 Szittyából ki jött Magyarok Uból Ve-
 zérétül való nyilvánosság eredete;
 Össeinek nyert fényes Hivatalai; Ha-
 zánknek századonként volt fő Vezé-
 rei; s Zászlós Urai; Hires Nemzetün-
 ket mindenkor úgy ékesítették, mint
 Eldötteinek Méltó Maradványa,
 most Méltóságod dicsőít! melly
 halhatatlan Erdemekre nézve: már
 Boldog Emlékezetű Felsőges Maria
 Theresia Udvari Kamarásnak; az

után halmozott Virtussaidért, a mostani szerencsésen Uralkodó Ferencz Nagy Királyunk önnön indulatból Királyi Tanácsosnak nevezni Kegyelmesen méltóztatott. Melly Királyi Kegyelmelek felett, Hires Zabokchi Megyének Rendei, Elmebéli Nagytehetségedet; tudva lévő Isméreteidet, és Tapasztalásaidat hasznáradfordítani ohajtván; már szinte tizenhat esztendeje hogy szeretett Alispánnyát Benned tiszteli. Azonban, e fényes Meltóságok mellet, hogy ereidbe most is azon vér buzog, melly Atyáidat hajdan lelkesítette; azt dicsőséggel megmutattad, midőn 1809-ben a Hazájáért harczoló Magyar Nemesség fegyverben öltöztén, azokból nem csak egy egész Lovas Ezre-

det, de mind a' három élő, 's Nagy Reménységű Christóf — Imre — és Albert Magyar szívü kedves Fiaidat is vérekbe teremtetett Vitézségek kimutatására, Te mint Óbester, a' dühösen véd falainkon betörő Franczia ellenség eleibe dicsőséggel vezetvén; Királyunkért, és Hazánkért élni vagy halni tanítottad; honnét bátor Lelkü Christóf Fiadat, már az ellenségtől nyert hat dicső sebjei miatt nem lovagolhatván, vérrel szerzett javaidba vissza eresztéd. — Boldog Egek! ha minden Magyar, Illy Vitéz Atyának igaz fajzattya volna; bizonynyára akkor Nemes Földünkön Mársz mord dühe semmit sem törne! — Ha tehát a' Zabolchi Megye Fényes Közönségének hajdani emlékezte

így lángoltattya most is bajnoki szí-
 veit; kiki e' Megye' egybe gyült
 Rendeit mint annyi vitézek' Attyait
 szemlélvén; Hazafiúi bizodalommal
 én is egyedül csak Dicsőségtek, s Nagy
 Hiretek örökös csillogásáért édes ér-
 zésű örömet Méltó Tisztelettel
 Előtökben imigy terjesztem: Tekin-
 tetes Zabolchi Közönség e' Hi-
 res Megyének Kegyelmes Attyai, és
 Méltóságos, Kamarás Taná-
 csos, Al-Ispány Úr! Hallyátok
 meg Kegyelmesen, az én minden te-
 hetségemből Hazánk Boldogságára
 törekedő indulatomat! Maszentelem,
 és teszem ezen Tikintetes Vitézhedő
 Megyének díszes oltárára, ama
 Boldog Anya szüleményének, Vitéz-
 vári Báró Simonyi Josefnek,

Herczeg Hessen Homburg Magyar Lovas Regement Ezredes Kapitányának, mint e Fényes Megye szült Fiának általam kiadott példás élete leírását: Ki Hazánk Boldogságára Érdemes éltét annyi véres áldozatokkal felajánlva nem csak Megyéjét; de Nemes Nemzetét is annyira dicsőítette, hogy Annak látására büszke tekintetet vett minden Katona oldalán függő Kardgyára, midőn vissza emlékezik Báró Simonyi ékes Virtussára, Melly halhatatlan Érdemekért, élni fog Báró Simonyi Élni fog Méltóságos Kállay Élni fog e Nagy Lelkű Hazafiakkal ékeskedő Megye Vitézségének Lelke, Neve, Tette Onokáinknak szívébe mindenkor, s minden igaz Magyar példásan fogja meg-

ismérni és követni Dicső Tetteteiket,
Mellyeket midőn tellyes fénybe len-
ni tisztelnék, szorgalmas tehetséget
met Hazafisággal áldozva vagyok.

**A' Tekintetes Közönségnek
és Méltóságodnak,**

alázatos szolgája
N A G Y P Á L,
a' Váradi R. Academiában a' kö-
zönséges és Magyar Ország Histo-
riájának Rendes Professora.

EPIGRAMMA
IN LIBRUM,
DE HEROE
ILLUSTRISSIMO DOMINO
L. B. JOSEPHO SIMONYI
DE VITÉZVÁR
COLONELLO HVNGARO, PER S. D, PAULUM
NAGY RECENTER SCRIPTUM.

SI MONI-tam tanto spectes HFROE juventam
SimonidEN docto Paulus in ore refert. (*)

Magyar Felirat —

SIMONYI több van bár, Kire nézne csak egy de VI-
TÉZVÁR:

Mellyet is irtt Nagy Páll, tuddmeg, örökre ez
áll —

d a n l á :

Peretsényi, Nagy László m. p.
T. Ns. Arad Vármegye Szolgabirája.

(*) Simonides fuit celebris, et facundus Graecus Poe-
ta — allusio ad operis auctorem!

Ezen Munkámnak Újságokba való
kihirdettetése után, mivel sok kü-
lömbféle Rangon lévő Magyar
Nemesek, Nemzeti örömbbe me-
rülve, becses Levelek által szív-
búl ömlött tisztelettel behintet-
tek: azok közül egy Vitézi öröm-
túl Kifakadott szívű Méltó Ma-
gyar Nemes, Nemzeti érzését e'
képpen fejtí:

Tekintetes és Túdós Professor Úr!
**Különös Tiszteletre méltó Ha-
zámfia!**

Vitézvári Báró Simonyi József Ezredes Kapi-
tány Úrnak Ó Méltóságának, mind alacso-
nyabb Tiszti karbéli helyheztetése idejébe
szembe tüntetett Nemes cselekedeteit; mind
pedig kiváltképpen a' hadi Tisztségbe vitézi
Érdemeiért lett fellyebb emeltetésével, világ
előtt elhiresedett Bajnoki tetteit, részszerént
közönséges beszélgetések között hallván; leg-
hitelesebben pedig több rendbeli Újság leve-
lek' Tudósításaibúl olvasván, igen nagy epe-
kedő törekedéssel voltam, hogy azon Száza-
dunk Hires Magyar Bajnokát személynesen
megláthassam; és ámbár még Fő Strázsa Mes-
ter Rangjának viselésével, mikor tudni illik
túl a' Tiszai vidéken Katonai foglalatossága
miatt Tokajon Keresztül utazott, 's jövetelé-
nek híré hallván, többedmagammal sok órá-

Rig várva várakoztam reá, hogy azon, már akkoriban is Nagy Hirű Vitézt megláthassam; de az Egektől még sem nyerhettem annyi szerencsét, hogy Vitézi személlének látásával epekedő szívemet megnyuktathattam volna.

Nem külömben az utolsó Franczia háborúra lett felmenetele alkalmatosságával szint-úgy lestem vártam azon Nagy vitézt; és minden módokat elkövettem, hogy az ő Vitézi szerencséjének, 's Bajnoki nagyobb tetteinek serkentésére 's felbuzditására, Magyar Nemes szívem jót kívánása ösztönéből, Horatius Flaccusnak, Julius Florushoz irt Levele 37 és 38-dik sorában ezen feltaláltató buzditó szavait: „*I, bone quo Virtus Tua Te vocat: i, pede fausto, Grandia laturus meritorum praemia.*“ Vitézi melyébe lévő Magyar szívére felfüggeszthessem. Azonban e' törekedésem czélyába sem holdogúlhatván, csak a' levegőöget kértem meg hűséges Postámnak, hogy repitené azon jót kívánó verset a' vérengző Márs' mezejére és ottan maga függesztené Vitézvári Báró Simonyi József Úrnak, még akkoriba fő Strázsa Mesteri Rangba lévő Magyar Vitéznek Bajnoki melyére, Vitézi Symbolumúl.

Méltóságos Vitézvári Báró Simonyi József Ezredes Kapitány Úrtól nem czélom számot kérni; hogy az én Levegő postám kezében állta-e? Melyére függesztette-e? A' vagy talán csak szívében oltotta a' reá bizott Postai Könyettség zálogát? annyival is inkább, mivel én már akkor csak hamar meg voltam győződve Postámnak hűséges voltárúl, midőn a' Világ eleibe terjesztett Újsági Tudósítások' olvasásából megértettem azt: hogy Vitézvári Báró Simonyi József Úr, azonkívül hogy Bajnoki Vitézségeért Ezredes Kapitányságot olly fényes

Regementnél nyert; még a' mi leg dicsősége-
sebb az Egyesült fejedelmek által ajándékozott
hét Vitéz Érdem Keresztekkel tért vissza a'
Mars' dicső Mezejérül. —

Örültem én azon, midőn a' közönséges
Újság levelekből az örömtől szinte megrázkod-
va olvasnám, hogy nem csak azon Nemzetek-
nek Vitézei, kiket a' véres háborúnak inségei
leg közelébbbrül, és leg szorossabban érdekel-
tek, sőt a' vitézkedésre ösztönt szolgáltattak;
hanem az én Nemes Magyar Nemzetem vitéz-
zeit is, a' reájok nézve idegen földön, Kirá-
lyok 's fejedelmeik iránt való hűségből,
önnön Magyar Hazájok', 's Nemzetek' dicső-
ségéért, életeknek minden szempillantásba fe-
nyegedett veszedelmei között is, a' Bajnoki vi-
tézségnek megrettenthető gyakorlásátul nem
hogy magokat vissza tartóztaták volna, de
még inkább a' leg szerencsétlenebb kimenetelt
képzeltető környüállások között is, a' Boro-
styan Koszorú elnyerésére magokat Oroszlányi
bátorsággal elszánták. — Sok jeles példákat
olvastain már, majd csak nem minden Orszá-
gok' Históriájában, az igaz Hazafiak' 's Polgá-
rok' munkásságokrúl; bámúltam melly nagy
dolgokat szült kinek kinek, Királya, és Hazá-
ja iránt buzgó 's forró szeretete? Miképpen
emelt fel sok Nemes sziveket az emberiség'
rendes czirkalmán sorsain felül is? Miképpen
töltötte sokakat meg rettenthetetlen bátorság-
gal, Oroszlányi erővel, 's képzeltetlen vi-
tézséggel, hogy azon jeles cselekedeteket vég-
hez vihessék, mellyek az örökemlékezetnek
's dicsőségnek gondviselésére bízták az ő Ne-
veiket: kik között ha szinte nem első, de bi-
zonyára nem is utolsó példáját lehet látni,
Vitézvári Báro Simonyi Jósef Ezredes Kapi-

XVIII.

tány Úrba, Kit szinte az e' féle Nemes halhatatlan cselekedeteknek végbe vitelére, Bajnoki bátorságai ösztönöztek; Életének feláldozásával szerencsésen véghez vitt Vitézi tettei pedig alkalmatosságot, s elegendő okot szolgáltatottak arra, hogy azon Egyesült fejedelmek, kik az ő Magyar Bajnokságának, 's Katonai Vitéz szívének, az utolsó Francia háborúba leg közelébbről való szemlélői 's tapasztalói voltak; ötöt, a' Vitézi Rendnek hét Rendbéli Hereszt Czimerével megtisztelni: a' mi felséges Királyunk pedig, az önnön Kegyelmeiből ajándékozott Vitézi Heresztlen kívül, még Ezredes Kapitányi Ranggal is meg örvendeztetni méltóztatott.

Az örömtől szinte megrészegevedve olvassuk a' régibb idők' Chronikájából, Pálfiaknak, Zrinyieknek, Nádasdyaknak, Toldyaknak, Kinisieknek, Eszterházyaknak, 's több ezekhez hasonló Magyar Athlétáknak Bajnoki vitéz tetteiket; bár az ő elhúnyások után se maradt volna holt hamvába az ő utánok következett Magyar Vitézeknek, 's azok tetteinek örök emlékezetbe való hagyása; úgy talán minden előfordúlt súlyos alkalmatosságokkal a' Nemes Magyar Herosok egymással vetélkedtek volna a' Nemzeti Bajnoki dicsőség' elnyeréséért. — Én az én Magyar Nemes Nemzetem részéről; úgy is mint Magyar Nemes, Nemzeti, Atyámfia'nak 's Barátomnak Tekintetes Uraságodnak, szívem meggyőződéséből köszönöm azt; hogy ezen legközelébbi idő szülte Magyar Bajnokunknak, Vitézvári Bárány Simeonyi József Ezredes Kapitány Úrnak Bajnoki tetteit, nyomtatásba kiadandó Munkájával az egész Világ eleibe terjeszteni, ez által ötöt örök emlékezetbe hagyni, az igaz Magyar fiak' pél-

dás serkentésére, érdemesnek találván; azon örök hálát érdemlő nagy munkának végbe vitelétől semmi fáradságát nem kiméllette. Valójába különösen lehet azon örvendeni minden igaz Hazafinak, ha azok közt olyanok is találkoznak, kik a' mi időnkbe történt nevezetesebb történetekről, dicsőséges szorgalommal munkálkodván, azt a' késő maradéknak is által adni, 's a' virtus követésére őket buzdítani igyekeznek. Illy Hazánk' boldogságára törekedő igaz Hazafit szemlélhet kiki Nagy Tudományú Professor Úrba, mellyért minden Nemes gondolkodású Hazafitúl nem csak háladatosságot érdemel; de illy kedves Munkának valóságos megjutalmazására is méltó reménye lehet. Melly Munkára nézve, magam részéről csak azon egyetlen egyért esedezek. T. Uraságod előtt; hogy mivel én azon Nagy Magyar Bajnoknak, valamint dicső, és lelket buzdító tetteit egész mivoltában; szintűgy sok iparkodásim után is soha meg nem láthatott vitéz Személyét ha csak Melyképében is megismérni epekedve óhajtanám, az Újság Levélekbe közönségessé tett hirdetése szerint, becses és örök emlékezetbe maradandó Munkájának egy példányával, kitett jutalom mellett engemet részeltetni méltóztasson.

A' mi pedig Méltóságos Vitézvári Báró Simonyi József Ezredes Kapitány Urat illeti; mint hogy sok törekedéseim után is személyesen meg nem láthattam, 's ismérhettem; arra alázatosan kérem Tekintetes Uraságodat, hogy azon Magyar Nemzeti Leg-Híresebb Vitézvári Vitézzel, az én; bár ugyan nem a' Márs' Mezején vitézkedett Bajnoki; de azonba Minervátúl hiven formált valódi Magyar jó szívemet véle meg ismértettvén; arra meg kér-

mi ne terheltesse: hogy ha szinte Nagy Kin-
csok is a' fejedelmek által ajándékozott vité-
zi Rend Czimerei, a' mennyiben azok, nagy-
Dicsőséget, Hirt, Nevet, és Tekintetet szerez-
nek; mind az által azok mellett, akár melyik
Magyar Nemesnek eránta viseltető Jó szívét
is, maga részire örökös zálogul fogadgya el;
mellynél fogva, mivel Vitézi Pállyafutásának
még egészen vége nem szakadott; Horátiusnak
fellyebb előladott versét, melyet az utolsó
Franczia háborúba lett felmenetelekor vitézi
Melyére függeszteni Bajnoki Symbolumúl sze-
rettem volna; Vitézi Pállyájának még na-
gyobb nemesítésére; most e' kevés változással :
„*I bone, quo Virtus Tua Te uberius vocat ;
Grandiora adhuc laturus meritorum prae-
mia.*“ Hét Vitézi Rend Keresztekkel meg di-
szesített Melyén belől buzgó Magyar szívébe,
Vitézi symbolumúl nyoleczadiknak befogadni
méltóztasson; és hogy számos Vitézi eszten-
döket, Édes Hazánk' ékességére 's dicsőségére
éllyen, Magyar szíveimből Óhajtom! sőt a' Ma-
gyarok' Istene előtt áldozatott teszek, hogy e' Ma-
gyar Vitéz példájára több Hazánk' fiai fellobban-
ván Bárány Simonyi Vitéz nyomdokit követhes-
sék; és véle együtt Magyar Hazánkat Ékesít-
sék, és Magasztallják. Egyébb aránt ezen Vi-
tészvári Bajnokunk' tetteiről irt becses Munkát
buzgó kívánással a' midőn Tekintetes Urasá-
godtól alázatosan kikérem, ismertetlen lét-
temre is, halhatatlan emlékeztető Magyar ba-
rátságában ajánlott, Maradok Tokajba, Bőjt
elő Hava 25-kén 1819-dik Esztendőbe

Tekintetes Uraságodnak

Nemzeti baráttya

Wida István m. p.

Privilegiált Tokai Várossa Fő Notáriussa.

ELŐBESZÉD:

Magyar Hazánk dicső Fiai! Mivel a' Király-
nak 's Hazának szeretete és szolgálattya természetesen az emberiség legszentebb kötelessége
légyen; lehetetlen az, hogy az igaz Magyar,
vérrel keresett drága Hazáját, tulajdon hasz-
nára boldogságára ne szeresse, ne oltalmaz-
za: ellenben valódi kőrcs Magyar az, ki El-
dötteinek hadi érdem által szerzett vitézi Ren-
dét, Baráttainak csudálkozására, Nemzetünk
Vitézeinek követésére, ellenségeinek ijedel-
mére, a' Hazának pedig diszére hajdani dicső-
séged ne ápolgatná: azért nem ok nélkül emeli
fel lelkünket a' Nemzeti büzkesség; ha Hazánk'
's Nemzetünk' sokszori szerencsés epokájára
visszatekintünk; mert azonban szemünkben
tűnnek százados Bajnokink; millyenek valá-
nak Hunyadi, Kinisi, Zrinyi; kiknek az egész
világ előtt úgy is tudva lévő fényes győzedel-
meit nem találom szükségesnek itten előhoz-
ni: mivel dicsőséges, sőt szükséges tárgyom
az, hogy a' mostan szerencsésen Uralkodó El-

Vit. Sim. J. élete:

A

ső Ferencz Nagy Királyunk alatt, világszer-
te Országokat megrázó Francia Öldöklés-
kor, a' Magyar Vitéz Rendnek tündöklött fénn-
yét, *Vitézvári Báró Simonyi József* Győzedel-
mes hadakozását, Vitézsége virágzott állapott-
ját, Hazámfiaival meg esmértessem; kinek Nevére
minden Magyar szivnek vitéz örömében do-
bogni, és bajnoki lángra lobbanni kell, ha
ígaz Magyar! Mert *Vitézvári Báró Simonyi
József* a' mostani idők győzedelmes lelke; a'
Magyar Vitézségnek örök példája, a' világszer-
te dúlló Francziáknak ijedelme; Kedves Ha-
zánknek pedig hív veddője! Ki Vitézi pályá-
ját, az ifiúságnak mosolygó hajnalában, arany
idők reményeivel mint köz katona kezdette;
de csak hevenyében, nagy tettekre teremtett
emberiségét *Királyunkért és Hazánkért*, min-
den nehezebb és veszedelmesebb ütközetekben
megmutatta, hogy méltó maradványa hamvai-
ban dölt dicső Eleinek; kiknek szájokban csak
az rebegett: a' Királyért, és Hazáért bizonyos
halálba rohanni, nagy szivűség, nagy lelkűség!
E' szózat vőlt mindenkor a' Magyar Nemzet ge-
niussa, hogy Nemzeti szabadságát, áldott föld-
gyét Hazáját és magát a' leg dicsőbb, 's leg bol-
dogabb emberi állapotban helyheztesse, 's Külső
hatalmak ellen pedig megtarthassa: innét szem-
lélheti minden Hazafi, hogy a' Vitézé az erő,
hatalom, és Uraság, Vitézség szerzette Ha-
zánkban; előbb tehát minden Magyar Vitéz len-
ni óhajtson, hogy uraságra juthasson, — e'

szent czéll boldogította lelki tehetségét Századunk dicső Heróssának Simonyinak, Kinek Vitézségre törekedő szívét, és érdemes mellyét, hét fényes Vitézi Rendei, mint vitézségének és dicsőségének annyi bizonyági ékesitenek. — Melly halhatatlan érdemekre nézve Hazánk Rendei igaz Hazafi szeretettel arra birtak; hogy e század' Nemzetünk ékessége *Méltóságos Vitézuári Báró Simonyi József* élete dicső tetteivel, ama huszonnégy esztendeig zendült vérontású Franczia hadnak körülállásos történeteit; Táborok fekvéseit; Ütközetek plánumait; a' Vitézség fortélyait; szóval a' háborút viselő Országok' valóságos fekvéseit, a' mostani és jövőendő Magyar maradék példás követésére, 's Nemzetünk diszére Magyar Világ eleiben tegyem; Mellynek is végrehajtására minden szorgalmas fáradságot meg tévén: tettei dicső fényre hozását elő adom többnyire Királyi adomány, vagy külső Hatalmas fejedelmek, 's Generálisok valóságos Leveleiből, es Vitézség leveleit tartó helyekből; részszerént azon Polgár vagy Vitéz Hazafiak' előbizonságaiból, kik magok is jelen voltak mind a' vitézségben, mind a' dicsőségben. Ezen ritka szerencsájű Magyar fajzat' Katonai dicső tetteit, tábori módon szokásban vett idegen hangon néhol nehol azért kívánom előadni; mivel Hazánk kedves fiai, a' szép Apolló Mesterségét Nemzeti Nyelvünkön fére tévén, a' vele született Vitézségét is idegen nyelven csacsogni, és gyako-

rolni ohajtja: mivel a' szokásban vett hadi tudomány aztat úgy kívánnya. Mind az által magamat sem veszem ki azon ezikornyasán hajsál hasogatók közül ; mivel a' régi Magyarok' mondásával törsökösen szóllani ; nem pedig az új Magyarokkal találgtósan új szavakat koholván , nyomdokit követni kívánom. — Már most Dicső Magyar Nemzetem : édes Véri ösztön lesz az : hogy valamint Vérét nem kéméllő Hazánkfia *Vitézvári Báró Simonyi József*, édes Hazája Kegyelmes Attyaiért, Fiaiért, 's azok boldogságáért Vitéz vérét önként önteni fiúi köteleességének tartotta ; Ugy Ti is Nagy Lelkű Magyarok , Nemzeti szeretetektől ösztönöztettvén , Vegyétek emlékül örvendezve ezen könyvben általam kiadott Századunk Héróssának Vitéz és példás tetteit ; mellyért is vélem együtt kettes örömbbe merülve Zengjétek : Isten éltesse édes Hazánk szeretett Vitézvári fiát!!

A' Szerző.

Simonyi József Zabolch Vármegyében helyhoz-
tetett Nagykálló Mezővárossában 1777-dik esz-
tendőben, Februárius holnap 18-dik napján
született; hová az Attya Pál, Mosony Várme-
gyében fekvő Magyar Óvárrúl még gyermeki
korban leszakadván az akkori Fő Esperes, és
Kállói Plébános Besprém Úrhoz jutott; melly-
tétovázásában. Genealógiájával keveset gon-
dolván, nevét is annyira megváltoztatta, hogy
magát Simon Pálnak nevezné; mindazonáltal
noha nem tanult, még is igen eleven, sok ter-
mészetes ésszel bíró, s világra termet tehetsé-
gű, ugyan Kállóban felnevekedvén; Hetesényi
Susannát, ki egy Uri háznál örökben tartá-
tott, házastársúl elvett: és így ha Ősi bírtó-
ka nem volt is, de kevés segedelemmel seré-
nyen gazdálkodván, csak hamar vagyomos em-
ber lett, és nemzett gyermekeivel azt elértet-
ni kívánt, a' mi nékie főképen hibázott: azért
három élő gyermekei, úgymint: János. Su-
sanna, és József, jövőendő szerencsés életek-
eljutására, jó nevelésekre, és a' tudományok
megszerzésére semmi költségét nem sajnállotta,

Simonyi József tanulását igazán még el sem
kezdvén, már is oda haza elfelejthetetlen csin-
talan gyermek volt; mert valamin ezen környé-
ken nem vala olly torony, vagy templom, melly-
nek borzasztó állásairúl le nem kukueskált, úgy
lengedező nagy fák sem találtattak, mellyeket
mások rettentő bámulására füttyülve meg nem

mászott volna: sőt Nemzeti ösztönből a' lovagláshoz különös hajlandósága lévén, czélya elérése véget, mindenkor zsebjében maczagból Kantárt, mellyen fából zabola forma vala hordozott; úgy a' mezőségen legelő lovakat bátran megfogván felkantározta, és az egész Környéket egy két mért földnyire szilaján benyargalóczta. Azután csak hamar küszködésben gyakorolván magát, olly erőre jutott, hogy kevés gyermek tanálkozna a' városban kit már jól meg nem ütlekelt, de még kevesebb Zsidó, kinek szakállából valamit ki nem tépett volna; mellyekért Józef másoktól is, de főképen az Attyától sok veréseket kapott; melly kemény bánások után a' gyermek, ki azonban is csupa tűz, indulat, és érzékenység vala, olly maga elszánásban jött, hogy a' tengereken túl bujdosni indulatossan kívánna; melly feltételétül egyedül csak édes Anyjának hozzá való szeretete, 's más részről véle való különös bánása édesgette, mert a' legnagyobb lehetőségig minden okozott károk' helyre állításával Józef fiát iparkodott a' veréstől megmenteni; melly anyjai gondosság leg főbb oka lett, mi Józefet olly sokszor feltett szándékátul feltartóztatná.

Azért Józef, hogy valamit csintalanságából elhagyna, nyoltz esztendő korában, Mária Pócsra, az úgy nevezett Bazilita Barátokhoz, szelidebb tanulás végett adódott, a' hol is némelly előbbi pajkos indulatiban alább hagyván, meglehetősen tanulása mellett, kövel való hajigálással töltötte nagyobb idejét, végre ritka csirke vagy veréb volt, mellyet első hajításra le nem ütött volna, de még ezen tökéletes gyakorlásra hozhatta karját, sok ablak karikák megpendültek, sőt gyakran vérengző

fejek is adódtak. — Azon időben, valamint most is Pócson nagy búcsúk szoktak lenni, hová messze földéről a' sok ájtatos emberekkel, számtalan Koldúsok is öszve gyűltek; kiktől József, az Oláh, Orosz ájtatos énekeket, 's a' gonoszt ki űző Orosz szavakat olly természetesen megtanulta, hogy sokszor csintalanságból a' jövő menő embereket elámitaná, más kor pedig mulatná: itt eltöltvén egy esztendőt, tanulása nagyobb előmenetele véget, három esztendőkre Debreczenben vitetett; hol is távul lévő úgy nevezet Péterfián való szállásáról, a' Piáristákhoz Oskolában járt: de mivel az akkori Protestáns tanulók, a' Katholikus tanulókkal szüntelen való villongásokban lennének, Simonyi Józsefnek is napról napra az oskolában való menésében, 's haza jövetelében számtalan akadályai lettek; és noha eleinten hún szaladással, hún pedig a' Protestáns tanulók gyengesége miatt csak igen könnyen által esett minden viszontagságokon, de a' midőn fortélyos tettei esmértesek lennének; ellentállói is olly különösen szaporodtak, hogy azon köztők elvégzett jelt adó szóra *Pullus*, a' Protestáns tanulóknak minden felől ellene rohannának; de Simonyi is ezekre korán elkészülve lévén, minden kiszemlélt utak szögjében, Ólmos vagy furkós bottyai dugva valának, és így egy helyről másikra minden lépését Kemény verekedéssel megnyervén, az Oskolához, vagy szállásához eljutott; és bár ő is ezen küszködésekben gyakran a' magáét jó formán kikapta, még is végre ellenkezőit olly figyelemre hozta, hogy ketten hárman nem is mernének ránézni. — Más két esztendőben közelebb lévén az Oskolához szállva, csak néha alattomban fetyrenget régi ösméretes utak szemlélésére, és

mivel ellent állói közönségesen már ötet egészen eltávozni gondolták, a' kit csak elől utól tanált oldalast úgy el forgatott, hogy többé senki véle szemben szállani nem kívánna. — A' három esztendő pajkossága miatt nagy nehézséggel itten eltöltvén, a' Poésist, vagy is ötödik oskolát jární Nagy Károlyban ment; hol a' tájjék és nép, néki ugyan eleinten idegennek láczatott lenni, de nem sokára a' városban, és a' közellévő gyönyörködtető erdőkkel igen esméretessé tette magát; különösen pedig két jó házból eredett ifiakkal valódi pajtáságos szövetséget kötött, mellynek megerősítésére majd minden nap a' közel lévő erdőre, vagy dohány földre külömbféle beszélgetések között sétálgattak, 's végre meg is esküttek; mire czélzott ezen kötések valóban igazán magók sem tudták, de mindazonáltal olly hiv szívű pajtások lettek, hogy minden Krajczárjokat, eledeleket, sütt titkaikat egymással felosztanak; 's végre azon gondolatra vete-medtek, hogy minden éjjel tizenkét órakor a' keresztúton, némelly mende monda szavakkal az Ördögöt megjelenésre kinszerítsék, a' hol is a' jövő menő emberektől, sokszor olly oldalosokat kaptak vállaik közé, hogy kiki ököllel törlené kénjelen való öröm könyeit; — hát még az Oskolában ezért mi történt, gondolhattynuk! mivel pedig Simonyi Jósef, illyetén cselekedetei mellett, a' Tanitót és tanulókat szüntelen nyughatatlanítaná, végre a' legnagyobb két deákok közé ültettetett, hogy azok valamenyire tetteiért rémitenék; de mind ezek mellet is, Attyának, Jósef fiához legnagyobb reménsége lévén, Rhetorikát, vagy is hatodik oskolát jární Pestre vitte, mivel most lenni gondolná ama legalkalmasabb időt,

mellyben fiát legnagyobb tanulásra, finomabb izlésre foghatná: azért az Oskolai rendes tudományok mellet, három némű muzsikában és német nyelvben különös Tanítóktúl gyakoroltatott: sőt az Attyának különös vélekedé, se szerént, az Anatómiai leczkét is kétszer hetében halgatni kellett, melly foglalatosságokban, ezen alföldről, nagy városban került szilaj gyermeknek épen semmi ideje nem lett ama keményen zörgő kocsik, szép lovak, és külömbféle öltözetű emberek megpillantására; sőt a' Dunát, hajókat, nagy házakat meg szemlélni épen nem lehetett: de mind ezek felett, az nyomta legjobban szívét gödrében, hogy már három holnapot Pesten eltöltvén, csak egy verebet sem üthetett, sőt kényne szerént követskét sem hajithatott; 's több efélékért tehát, bár eleinte nagy indulattal, 's különös szorgalommal tanulását kezdené; még is naponként már a' Hegedűt, már a' Flótát, már a' Fortepiánót fére dobta; az Anatómiát egyszer látni, vagy tiz esztendeig tanulni, egynek gondolta; azért: eleinte leggyönyörűségesebb időtöltésének vélte, ha az hidon megfordúlhatott, így a' Duna parton tovább tovább hajigálhatott: innét természetesen következő Oskola kerülését, a' szállása, melly egy Borbélynál vala, annál inkább alkalmasította, mivel a' jövő menő embereknek is kész eledelekkel szokott szolgálni; 's így a' minden némű vendégektől, és a' borbély legények társaságában, az éjjeli ide 's tova járásokban nagy tapasztalást vett, de nem a' maga hasznára! mert ámbár ezen indulattjai mellett elkezdett oskoláit, csak ugyan még a' Greffen huszároktól Budán ruházatért többedmagával lévő Tiszttel történetből össze nem jött, meglehe-

tössen-folytatná; mindazonáltal, mikoron ezen huszárok vig tetteit látná, tökéletes elszá-
násbúl katonának állott: de az Attya, fia iránt
való gondos elintézése, és önnön fiatalsága
miatt, kevés ajándék mellett egynehány nap
múlva eleresztődött, és Oskolájának további
folytatására kisztettetett: de a' felett, hogy ka-
tonaságból való kiesését igen szégyenlené,
még tanulótársai is véle kötödni kezdettek,
azért tökéletesen oskoláját elhagyván, Kálló-
ban szüleihez utazott; de midőn Attya távul-
létében haza érkezne, édes Anyja, József fia
reménytelen megjelenésén annál inkább meg-
döbrent, mivel férjének ezen fiához való ke-
gyetlenségét mindenkor elevenen szemei előtt
forgatná; azért kedves József fiát, pénzbeli
édesgető adományával arra birta, hogy Attyát
haza sem várná, azonnal Pestfelé térne: ezen
úttában Debreczenben érvén, történetből
maga szörű két deákkal olly barátságos be-
szélgetésben eredett; hogy, mivel a' Hajdú
városok a' Török háború szerencsésebb foly-
tatására, önként, a' Vorumser Huszár Rege-
mentyéhez egy Divisió katonaságot állitná-
nak, azonnal mind a' hárman köz egyességgel,
Hazájokért életüket feláldozni sziv ohajtva ki-
válnák! melly végzés után alkalmatosságot fog-
gadván, Debreczenhez közel lévő Böszörmény
hajdú városban mentek, hol is magokat jelent-
vén, egyedül Simónyi, ámbár kicsin, de ele-
ven fiú lévén, a' Krigskomissáriusnak, és épen
regrútákért ott lévő Füleky Fő Hadnagynak
megteczvén, szerencsésen köz legénynek be-
vевөdött. Simónyi katona örömtől elragattatt-
ván azonnal komisz ruhájában felöltözvén,
noha dolmánya csak térgyig, s öve pedig
négyyszer is által érne, mindazonáltal tele kép-

zelődéssel, 's kardja oldalán fityegve egész nap nyalkásan fityogtatta magát, hogy kiki szemlélné, melly derék legény lehet már ő: ezek mellett, a' következő napokban lovat kapván, a' legnagyobb véle született nemzeti ösztönből aztat tisztán tartotta 's etettgette, de azután reá ülven, tetézve meg vette rajta fáradsága jutalmát, mert szégyen paripája rúgott, ágaskodott, azt sem tudta melly lábára álljon. Ezen sorsa mellett Simonyi mint tizenhárom esztendőös gyermek, igazán katonai élelméhez sem tudván; még pénzében tartott, mogyorót 's mazsola szőlőt ráogatott, sőt a' mellett hogy a' többi katonák naponként húst főzetek, ő tejes kásával, 's más gyümölcsökkel édegett.

Simonyi illy módon az iskolátul megszabadulván, és a' mindenkor ohajtott katonaságra eljuttván, akarattya szerént jöhetett, 's mehetett, bátran hajigálhatott, a' Korcsmákon meg fordúlhatott, és néha hogy egy attát elmondhatott, magát leg boldogabb embernek tartotta lenni, mivel ezekért az iskolában jól meg virgáztatott; melly iskolai történet dolgait a' midőn közpajtásai előtt gyakran nyegédesen mondaná, többszöri előadásra nevelés okáért ösztönöztetett, 's végre ezen pajkos indulatai benne majd csak nem virtussá váltak annyira, hogy az efféle gyűlevész népből való társalkodási, ha bár az örökké való elromlásra nem vezette is, mind az által az előbbeni szoros nevelése mellett, ezen katonai új sorsa, szívét 's érzékenységet a' leg nagyobb keménységre fordította. — Nem sokára Bösörménybe a' transport elkészülvén, Simonyi is ezekkel Pécs Várossában, a' hol a' Regiment tartalék serege tanyázott, elindult: melly uta-

zásban a' szép lova, — minden nap új vidék — nép — kvártély — a' lóháton való utazás — katonák éneklése 's külömbféle nevetséges beszélgetések, ötött olly gyönyörűséggel mulatták, hogy illy móddal a' világból is kiutazni söröm sohajtással kívánna. Pécsre érkezvén, azonnal az ellenség előtt lévő regementhez küldendő regrutákat válogatták: Simonyi is ezen ézerencsét elérni szivből törekedvén, a' lovag, fs gyalog, fegyverrel való gyakorlást, minden ellyebbvalóinak nagy meglegedésére csak hamar tökéletesen megtanulta; sőt hogy valami katona ábrázatott barnulásában is kapna, naponként ábrázattyát a' leg jobban sütő napnak tartogatta, és minden kirukkolás idején, magának suvixból bajuszt festegetett, szóval semmit elnem mulatott óhajtott czéllya valóságos elérése iránt; melly törekedése után meg is nyerte, hogy az 1789. esztendőbeli táborozásban a' regementhez tétetődne, melly a' Duna mellett Új-Palánka; és Ó Moldova között tanyázott: itten Boross Obesternek, az ifiú regrúta meg teczvén, azonnal a' maga Divisiója (osztály) első Eskadronyában (századgyában) helyhezette, de mivel ezen Escadron a' Bánáthban aetacherozva (egész tellyes hatalommal küldve) volna; Simonyi az Obristlieuttenant első seregéhez rendeltetett: mivel pedig igen gyenge ifiú volna, az Obristlieuttenant Gróf Neundorf a' maga suiteben, vagy is (személyéhez csatoló kíséroihez) vette. Ezen Gróf Neundorf nem sokára egy Escadronyal, és ött száz német gyalogsággal a' Pancsovai tájjekeket vizgálni küldődött; ki is alkonyodáskor a' Temes vize mellé érkezvén, embereit meg pihentette: de csak hamar az említett vizen hidat vettettvén, és éjszlettájban

seregével által menvén Szurdoknak vette útyát; hol a' gyalogság minden hadi bútörökkel, beteges emberekkel, és sértett lovakkal tanyájokon szerencsétlenül hátra maradt, mert csak hevenyében Pancsovából a' Temes vize nem gondolt helyén ezer ött száz lovas Török által úsztattván, reájok csapott; és kegyetlen dühösséggel a' hátra maradt ött száz Német Gyalogságnak, 's beteges lovas katonáknak fejeket egyenként elvágván felpakolta, és minden nyereséggel éppen azon úton vissza húzódni szándékozott, mellyen Gróf Neundorf lankadt lovas katonáit nyugtatta, 's lovait abrakoltatta: de viratta felé pátrólyjai (vigyázói) nagy lármát halván, csak hamar azon bizonyos hírrel össze szaladtak, hogy az úgy nevezett Szurdok hátánál nagy csoport Török lovasság jönne! ezen bizonyos jeladásra Gróf Neundorf, kinek nagy katonasága még a' dícsőült Mária Theresia alatt viselt Kis-Bürkus háborúban esméretessé lett; azonnal száz öttven emberből állóseregét lóra ültetvén, a' jövő Törököknek szemközt indul: de a' midőn az ellenségnek vélt nagy erejét messzszire belátá, azonnal nagy csendességet parancsolt: melly pontban Simonyinak szeme fölé csak, az Obristlieuttenantra függesztve vala; melly kétséges esettben azon vigasztaló környüllállás adta magát elő, hogy a' jövő Törökök semmi ellenséget úttýokban nem vélvén: a' mellett hogy lovai igen fátadva lennének, meg is voltak főképp ember fejekkel rakva, melly okból olly szertesztét utaztak, hogy szélét hoszsztát alig lehetne látni: mind ezek mellett midőn a' Basa a' Huszárokat szemközt jönni látná, néhány tisztekkal, 's jobb lovas Törökökkel élejekben nyargal, és bár messzszírl, mind

nik fegyvereiből lövöldözni kezd; ezen véletlen történetre Gróf Neundorf Magyarul jól nem tudván, végső veszedelmében elkiáltja magát; csak rajta! csak mind semmi ember! arra a Trombitások atakot fújván: minden Huszár egy szívvel lélekkel az ellenségnek olly tüzesen vágott, hogy azonnal egészen megfordulván, magát szaladásnak venné; de a jó lovasokon kívül, mivel pardont nem akartak venni, néhány százan, makacs tők fejekkel a csata vér mezején halva maradtak. E szerencsés csatának vége felé, egy első rangbúl való Török oldalvást elvesztett úttýában, bár a harmatos gyepen sebess fordulásban lovával elesne, felugrásában pedig papucsra húzott csizmája néhány öllnyire feje felett elrepülné, még is kivont kardjával olly vakmerően vagdalkozott, hogy egy lónak kantár szárral egygyütt nyakát, másíknak czombját elvágná; sőt kevés szempillantás alatt, sok embert s lovat meg sebesített: végre egy öreg katona noha karabélyával főben ütötte, még is csak hamar felülván, újjonnan vagdalkozott, és midőn sokakat ismét meg sebesítene, öszve vagdaltatott. Simonyi ezeket nem csak bámulta, de mint különös hadi tapasztalását mindenkor eszében forgatta, mert ha a többi nagy bajússzú Katonáktúl hozzá férhetett volna, bizonyára Magyar örömét egy két ütéssel ő is kimutatta volna.

Másnap Páncsova felé harmintz ember, kik között Simonyi is vala, patrolban küldődött; de csak hamar midőn egy csoport Törökre akadnának, vélek született bátorságokkal a Törököket olly rémülésben hozták, hogy ezek nélkül a nagy viznek szaladván, némellyek ugyan által úsztattak, némellyek

belé haltak, mások pedig lovaikról leugrosván, a' vízben menedék helyet kerestek, de mivel tők fejek ki lenne, egygyenként mint szárcsák agyon lövettettek. Hasonlóúl más Török az erdőnek vévén úttját, a' midőn szaladását nem győzné lovát elhagyván egy magoss fára mászott, kit is bár sok keresés után meg találtak, semmi képpen le nem lehetett csalni, azért köz akarattal le lövettetett, kinek olly magos fáról való puffanása, Simonyit legjobban gyönyörköttette: de mind ezek között legnevezetesebben viselte magát egy két kerekű talyigában lévő Török, kit noha tizen is már már környékeznének, még is sárga lovát meg csapkodván olly sebessen elnyargalt, hogy az utánna futókat elfáritaná, és midőn lassú menésében az üldöző Huszárok rajta mennének, azonnal fegyvereiből lövöldöztvén, 's talyigájában lebukván, sárga lova sebess szaladással örökre elment; melly csalogató Törökről, a' katonák még esztendő múlva is vígan beszélgettek: illy vígan a' vigyázok tanyájokra vissza térvén, estve felé a' svadron, úgy más részről néhány regimentek Páncsova alá rukkoltak, honnét midőn a' Törökök kiverettetnének, azonnal magokat a' Dunán Belegrádban húzták; így a' Magyarság Pancsovát elhagyván, Zimonnál az egész regiment öszve jött, a' hol már egy vasas regiment és Hulánusok lógerban valának. Más nap viradóra, midőn a' Török lovasság nagy erővel a' száva vizén által jönne; azonnal a' Vorumser Huszár regimentje, a' Vasasok és Hulánusok eleikben rukkoltak, és Herczeg Waldek Generális vezérleése alatt Bessányia helylységnél tűzessen öszve csaptak. Simonyi mind eddig az Obristleuttenánt Gróf Neundorf mellett lévén, mi-

dön látná már minyjákat a' Török eleiben menni; maga is vén rossz sárga lovát felnyergelvén, 's azonnal a' regiment után nyargal, melly éppen a' verekedő test jobb szárnyán magát kemény ütközetre készítette: Simonyi itten, ámbár az Obristlieutenant első századjához tartozna, még is nékie mint gyermeknek, a' sorban helyet adni senki sem akart; sőt akar kihez állott, illy kemény ripakodással, menny innent illyen amollynán téntás képű deákja, még valami Török elnemnyel! elhajtódott: Simonyi tehát egynéhány lépésnyire a' jobb szárnyátúl szomorúan hátrahúzta magát; de allig múlt el néhány szempillantás, már a' Török nagy sebess lármával a' front (homlok test) eléiben rukkolván kemény tüzet adott; Simonyi is erre a' soronn kívül kapja karabélyát a' Török közé lő, melly nem szokott hangra rossz lova elragatta, és jobban előre jobbra vitte: azonban a' Török, az egész Gvalleria fronton által vágván magát, az egész tábori nép össze keveredett, és a' legdühösebb verekedés támadott; Simonyi a' minden felől való fegyver ropogások között addig hegedülte elragadott lova száját, míg meg nem csendesedne; de allig áll meg már látt egy Törököt csidájával sebessen feléje sietni, Simonyi illy üldözött többet nem próbálván, vitézül ki húzza pisztolját: és olly bizonyos reménységgel elenségére lő, hogy bár két száz lépésnyire volna is, még is lovárúl leesni gondolná, de midőn a' Török közeledne hozzá, kapja másikat vagy tizenött lépésre ismét reá süti, de mingyárt nem kevésse meg szeppent, midőn a' Török csidáját dühösen nékie szegezvén, csak hamar előtte termett: Simonyi e' végső veszedelmét látván, kezében

lévő üress pisztolját úgy a' Török szeme közé hajította, hogy csidáját elejtván, feje szédülve vissza fordúlna: Simonyi ezen szerencsés útésre felelevenedvén, eszében jutott, melly hasznos legyen Katonának, ha hajigálni tanult; és valóban nem más, hanem azon gyermek-kori tökéletessen tarúlt hajigálása, mellyekért annyiszor verést kapott, e'béli bizonyos haláltól életét szabadította meg. — Ezen vitézi örömeben Simonyi megsarkantyúzván lovát, a' többi felé nyargal, és midőn úttjában egy első rangú Török nagy Kiáltással eleiben rukattatna annál inkább keveset borzadott, mivel az elsőül csekély hajítása által megszabadult: de a' Töröknek csillag módra ragyogó arany bojtos csalmája 's lova; annyira elbámúltatta, hogy kevés szempillantás alatt nagy dühösséggel előtte teremne; kinek kemény vágását a' midőn Kardjával meghátráltatná, csak hamar karika módra lovával megfordúl. Simonyinak véletlenül balpofáján szeme és füle kötött, csak nem hal szeme csontján keresztül olly hét újni vágást tett, hogy esáköja mint egy dinnye kétfelé esne; sőt ha azon pontban két Huszár pajtásai hozzá nem érkeztek volna, Simonyinak olly elkerülhetetlen halála történt volna, mint ezen társaitól öszve vagdalt ragyogó Töröknek: itten Simonyi vértől elboritattván, midőn lovát allig látható burján hátra felé menne, ismét néhány eltévelyedett Törökökre bukkant; kik, az ellenség háta megett csak a' magok szabadulásokon, és szerencsés visszatéréseken gondolkodván, Simonyit nagy csendességben magok előtt elnyargalni félve szemlélték. Ezen verekedést Jósef Császár több Generálisokkal egy dombról nézte, és midőn Simonyit megszabadult,

nagy véressen hátra felé jönni látná, azonnal követőivel eleiben ment; de Simonyi a Császártól talán jobban megijedett volt, mint a dühösködő Töröktől, azért a' mint csak lehetett másfelé olly sebessen nyargalt, hogy a' Császár követői sem érnék utól, pedig sokkal nagyobb haszna lett volna Simonyinak illy véres szempillantásban a' Császárral lenni, mint a' Törökkel. Simonyi ezen viszontagságiban a' mezőn lévő nagy ispitályhoz, melly négy ezer betegre való deszka épület vala elérvén, sebje azonnal bekötődött: hol is, mivel a' Vorumser regementje; ezen tábori útközetben magát hiressen megkülömböztette volna, sebben esett Katonáit különös figyelemmel a' legjobb helyre egymás mellé helyheztették; de mind ezek mellett Simonyinak bal pofája annyira megdagadott, hogy szemére allig láthatna; sőt csak hamar mint a' többi ő is ispitályi nyavalyában esvén, Kinnyait a' rettenetes hideg annyival nagyobbította, mivel ezen deszkából készült épület sárral bemázolt oldala jégé vált dérről szüntelen beborítva volna; és így a' két száz emberre kirendelt nagy szobák, bár az imitt amott lévő fűtött vas Kemenczék által melegítenének, még is olly csikorgók valának hogy a' nehezebb betegek inkább fagy, mint nyavalyájok által Ábrahám Kebelében jutnának: végre Simonyi, a' betegek gondviselői elnyomorodása, és az eledel mostoha kiszolgáltatása által olly nagy nyomorúságra jutott, hogy többé a' gyógyító orvosságot sem kívánna venni; de a' regement akkori rendes orvosa ötet tekintetben vevén, fontos beszédje által annyira hozta, hogy Simonyi az Orvosság bevételeire Készségét állandóul meg ígérné; de a' fő Orvos által rendelt jó Orvosságot az al

Chirulguş (seb orvos) annyira eltévesztette, hogy nékie egy meg veszzőzött gyalog katonának bűdöskövel kevert kenni való orvosságát adná: Simonyi mind e' mellett ígérete szerint rendelt orvosságát nem sokat nézegettvén, csak mohón nékie esvén, sűrűn adott bűdös orvosságát nem csak nyelte, de kínos ropogással harapta is: szerenéséjére csak hamar a' fő Orvos őtet meglátogatván, betegsége rettenetes változását nem kevésbé csudálta, azért enyhítésére bár mássat készítene, még is hibázva adott orvosságát észre vévén, olly kemény undorodásban esett, hogy többé orvosságot be nem vehetne, sőt ezen al Chirulguşon boszszuállását a' midőn magában erőssen feltenné mindenkor véle hordozott háborúi baltáját feje alá tette, mellyért is Simonyinak fekvő szegletén senki többé megfordulni nem bátorkodott: ezen elszánásában Simonyi annyira meg gyengült, hogy a' felváltódott új fő orvos másnapi betegek vizsgálódásakor néki semmi orvosságot sem rendelne, mondván: ennek sem kell többé medicina, mert holnapig a' holtak Kamarájában leszen! Simonyi ezt jól meg értvén, allig ment el túle a' Kellemetes processió, azonnal erőszakossan felöltözvén felkelt; de mivel gyengesége miatt nem járhatott, ágyán ülve sokszor boszszonkodva mondogatta, majd meglátom én meghalok e'! azonban ezen elszánásában következő éjjel jól aludván, másnap jobban lett, és így napról napra orvosság nélkül csak hamar tökéletesen meggyógyulván, regementyéhez, melly akkor tábori öszvehuszatban a' Bánátban tanyázott, vissza indult; hol is meggyógyult dicsősséges Orca vágásáért, 's vitéz tetteért, mint fiatal fűrgő katonáska minden pajtásitúl és Tisztjeitúl annál

szívesebben fogadtatott, mivel Stringruber Kapitánya önnön szemeivel látta, midőn bátor vitézséggel üres pisztollyát a' Török fő Tisztnak szemre köze hajította; melly tette az egész regementben például elhíresedett.

Ezen tábori Kormányban a' regiment maga helyheztetésére sokfelé forditattván, a' legkeservesebb éhségre 's nyomorúságra jutott; mert a' mellett hogy a' Török részeken három négy napi utazásban sem találának falura, a' kenyér olly szűkiben volt, hogy a' főbb Tisztek a' komisz kenyeret, legszebb kendőjökben mint legdrágább kintseket betakargattván, 's elejtett morzsalékjait földről felszededegettvén, magok általvető pakzsákjokban felpakolták, hogy jövőendő esetben éhségeket valamenyire enyhithessék: voltak ugyan ezen barlangos nagy pusztákban marhák, de mint leg szilajabb vad állatok a' mint embert láttak, szaladtak; azért a' patroloknak nagy izzadásokban telt, ha egyett ketőt belőlök szerencsésen leejthettek, és egy jó katonai napot vigan tölthettek: de mivel sójok sem igen volna, többnyire ama jó paprikázott kövér gulyás húst puskaporral főzték, 's kenyér nélkül édesdeden ették, melly különös traktálásokban Simonyinak szemei is az égre fordultak, sőt evéssidejében kiki úgy nézett ki mint ha suvixot evett volna, azért legörvendetesebb napja volt a' katonának ha zvipakja lehetett, mellyet nagy keménysége miatt hússal jó ideig főzni szoktak, melly Isteni áldás olly gazdagúl megdagadott, hogy fazékjokból földre esvén, azon porossan csákójok teteire, vagy leterített köpönyegjekre örömközt ebédig helyheztetnék: illy étel készítésre a' katonaság pajtásságoakra lévén osztva, azon becsület érzéssel éltek, hogy kiki

iparkodna ezen pajtási községnek valamit szerezni; azért, egy közülök szakácsi kötelességet viselvén, minden gyűjteményeket által szokott venni, és midőn valahol meg száltak, azonnal egy fáért, másik tűzért, harmadik zabért szénáért, a' többiek pedig szükségesekeket szerezni mentek; így az ebéd vagy vocsora elkészülvén, minyájan szerzett prédájokkal össze gyültek, azokat darabonként magok között felosztották: melly szerzés módgya ezen háborgó időkben a' katonák között olly természeté vált, hogy bár háború után illy szerzeményre többé szükségek nem volna, még is hol csak modgyát ejthették, fortélyos utakon magoknak eledeleket szerzegettek. Így a' többi között Simonyi ideig való vice frajter lévén, midőn néhány emberekkel kvártélyt rendelni küldődne, pajtássai azon gondolatból hogy őtet már nem vizitálnák, zsákjában önnön kvártélyárul való eleven malaczozt tettek, Simonyi erről semmit sem tudván, midőn nyergében felülne, valami eleven nagy morgástúl rémülve elkiáltá magát, hogy talán ördög van zsákjában; de csak hamar az öreg katonák susogásából észre vette, hogy bizonyosan nem macska lenne mozgó zsákjában. Illyetén esetekből szemlélhettyük, melly sok keserves napokat s éjjeleket, a' legnagyobb fergetegekben, havas szeles essőkben, már a' sík mezőn, már az utazásban, patrolérozásban, vagy strázsa állásában kellett Simonyinak eltölteni; és valóban csak az tudgya ki próbálta, mi légyen egy tábori katonának élete; midőn egész télen csak fedél alá sem veheti magát; kardja oldaláról hetekről hetekre le nem mehet; ruházattját, ha volna is, a' sok foglalatosság miatt nem változtathatja, meg sem mosdhatik, vagy füstölköd-

hetik; sőt mivel a' katona mindenkor tűz mellett lakna, ruhája a' füsttől, szikráktól úgy el nyövdök és lyukadozik, hogy lábujhegye, térdgye és könyöke mindenütt kilenne; ruházattyok színe is annyira változik, hogy kiki annyi regementet vélne mennyi katonát szemlélne: de mind ezen nyomorúságban a' fiatal katonának, millyen itt Simonyi is vala, másoknál nagyobb részt kellett venni; mert sokszor a' csikorgó hidegben, ha mingyárt leg több fát hordott is, a' tűzhöz nehezen férhetett, mivel az öreg katonák valamint a' tűzhöz ülésben kevély rangjokat meg kívánták, úgy a' fiataloknak még a' tában sem szabad volt nyúlni, még az öregek a' leg szebb falatokat ki nem csipegették. — Illy tábori nyomorúságokban, a' többi között Simonyinak egy el felejthetetlen súlyos éjjele vala; mert a' mellett hogy már néhány napokon a' leg nyukhatatlanabb szolgálaton lenne, allig érték egy igen sáros lógerban, azonnal ló strázsára rendeltetett, a' hol béestveledvén, olly zúrzavaros eső, és égi háború támadott hogy majd csak mindeneket a' rettentő végső ittellettel borzasztana, melly rút időben a' lovak bár félelbernyi magosságú karókhoz kötözve lennének, még is a' villámlásoktól, kemény szeles esőktől olly nyukhatatlanoká lettek, hogy minden szempillantásban, össze keverednének, rugdalócnának, és karójokkal elszabadulnának: Simonyi a' lovak ide és oda való kötözésében csak nem csizma szárig járt a' sárban, hol lyukas csizmájában minden léptén fris sár jöven, csak hamar tetejétől talpig általázott, úgy éjfél tájban az idő valamennyire csendesedvén, egy karótól másikához húzott kötéltre nagy fáradtan lefeküdt: de ezen ke-

serves fekvésében allig szunnyadott el, már a' sárban rohant; melly őtet újra úgy öszve keverte, hogy teletölt szeme száját ököllel is allig törülhetné: illy módon egy nehezen talált darabka fára álván csendes zsugorodásban a' jó reggelt várta. — Ezen nyomorúságában volt az az első szempillantás, mellyben a' világ álapotyárúl gondolkodni kezdett, de minden kívánságának csak az volt vége, hogy ha most egy meleg szobában be mehetne! vagy egy terített asztalhoz ülhetne! hát ha mind a' kettő meg volna! — Simonyi illy súllyos inséget kerserves éhséget, mellyekkel ezen Török háború öszve kapcsolva vala, bár fiatalsága miatt nehezen; de mivel egészséges és erős természetű volna, vigan kiállott, sőt a' mi nagyobb, katonaságát soha meg nem bánta.

Ezen Török háborúnak 1790 esztendőben vége lévén, midőn a' Vorumser regementje Győr Vármegyében rendelt helyére utazna, Simonyi azonnal szenvedése's vitézsége jutalmául Vice Káplárságra emeltetett: melly tisztségre jutás véghetetlen örömében's boldogságában sem nem evett, sem nem ivott, sőt öröm sohajtásiban még éjjel is allig tette le fejrül paszomántos csákóját, és hogy megmutassa ezen hivatalra alkalmas lettét, ahoz kapcsolt hatalmát; azonnal embereit szüntelen nézegette, és kevés napok múlva egy köz embert rendetlenségéért jól el botozott, melly szorgalmatos alkalmaztatásával, csinos maga viseletével bizonyos jelt adott, hogy még valami lehet belőle; mert szemlátomást észre lehetett venni egész emberisége változását; főképpen pedig a' Religióban magát meg erősítvén, elkerülhetetlenül naponként estve reggel szokott imádságát ájtatosan végezvén, eszten-

dönként többször vétkeiről igaz szent gyónást tett, melly gyakorlásában egyszer egy való-
ságos emberségű gyóntató Pap által, olly lel-
ki oktatást, 's meg világosítást kapott, hogy
ezen elfelejthetetlen szempillantásnak holtig
köszönné, a' mi akori és jövődő egészségét,
becsületes emberiségét, 's ezektől következen-
dő szerencsáját illeti: mert ezen igaz lelkű szer-
zetes Pap, Atyai jó móddal eleiben rakta,
hogy a' tudatlan virágában lévő ifiú, rossz tár-
saságban elmerülvén, semminek mérsékelt ha-
tárát nemisméri, úgy egészségét, 's élő erejét
elvesztegettvén, örökké való nyomorúságra,
's végre koldúságra jutt. Melly okos mód-
dal, olly áldott lelki ismeretnek talpkövét ön-
tötte Simonyinak szívében, hogy azt minden
alkalmatosságban szentül, 's mértékletesen
míndenkor magában tartaná.

Győr Vármegyéből a' regiment nem so-
kára Sléziában Troppau Várossában, mint
számszerént való békességi helyére elutazván;
csak hamar Simonyi, Attya haláláról tudósi-
tattván, hazájában szabadsággal sietett, a'
hol meg lehetőssen reá maradott jusból, ke-
vés pénzt kezéhez vévén, a' regimenthez né-
hány holnapok mulva vissza utazott, és ma-
gának szép csinos ruhát készítettvén, hátra
maradott pénzét meg becsülte, és kitelhető mó-
don gazdálkodni kezdett; de csak hamar Si-
monyi az Obristlieutenant első svadronhoz
kvártélyban Freistád várossában jött, melly
kis városnak lakossai mivel nem igen vagyó-
nos gazdák volnának, valamint a' többi, úgy
Simonyi is, még csak sót is kénytelen volt ma-
gának venni, és így ha ebédre valami nem
maradott, vacsorája igen szűk lett; mivel ez
időben egy krajczár is pénz vala, és meg gon-

dolattal esett, ha eledelre e' vagy több szükségére fordítsa; mert annál nincs bizonyosabb, mint, hol nagy szegénység van, ott az ember mindenkor jobban éhezik, és akár merre teként, csak a' szükség jelengeti magát. Így tehát Simonyinak mindennapi eledelére vice Káplári bére csak nem elégtelen lett, mivel vocsora nélkül éjjeli nyugodalma éppen nem lehetett: ezek mellett tehát, mivel még más költségei is lennének, olly számolásra szorúlt, hogy egész nap is pénzét erre vagy arra számlálgatná, mellyből az következett, hogy semmit a' semmiből kihúzván, marad semmi: végre illetén kéntelen gazdálkodás arra hozta, hogy minden ruháját maga foldozgatná, és csinoságához kívántatott holmieskáját rendben tartogatná. — Ezen Tartományban, főkép a' közönséges emberek, a' tánczra igen sokat tartottak, sőt bevett szokása vált, hogy minden leánynak és legénynek szeretője lenne; kik ünnepi nap a' templomban, estve a' korcsmában együtt mennének 's tánczolniának: de mivel a' czifrább, 's katonákat kedvellő Léányok ezen szokásban nem részesülnének, vesztéseket azzal pótolgatták, hogy a' mulatságban kivel'kivel tánczolniának, és az ötödnapi kenyér osztásra szinte elő rukkolván, a' katona kenyérben nemszükszölködnének. Simonyi az illetén mulatságot bár mindenkor örömmel nézné, és kenyér részéből semmit sem ajánlana, még is idejét mind addig vigan töltötte; még csak 1793-dik esztendőben, ama természet borzasztó Francia felindúlt zenebonáért, a' leg véresebb háború ki nem ütött volna; mellynek szerencsés viselésére, a' Vorumser regimentje is, Május holnapban útnak indúlt; és három holnapi szép időkben, ezen gyönyör-

ködtető Országokon keresztül, jól és pénz nélkül élén, Német Országnak leg szebb vidékén fekvő Svetzinga varossához szerencsésen elért: a' hol harmincz ezer emberből össze gyűlt szép hadi seregnek letelepedése, a' lakosoknak leg gyönyörűsegebb szempillantást okozott; mert ezen napra, mivel a' Német birodalmi emberek, az Austria Császár népét még soha sem látták volna, húsz mértföldnyiről is rakott szekerekkel, Hintókkal, lovas, és gyalog jövő nézőkkel a' lóger telelett: kik a' katonasághoz a' leg nagyobb barátságos tekintettel annyira viseltettek, hogy a' főbb 's leg szebb Dámák is, minden hátrázás nélkül, még a' köz emberek Sátoraiiban is ki a' bé járkálnának: sőt estvéként, a' nagy Ármádiánál még szokásban lévő parola ágyú lövéssel jeladódván; a' külömbféle regementek' Török muzsika harsogására, a' sok féle mulatságos sétálásokra, játékokra, lovaglásokra, a' szomszéd városok szép lakossai pompásan meg jelenvén, olly nyájjas kegyességet mutogattak, hogy közönségesen látni lehetett, midőn a' Granatérosköz emberrel, vagy Huszárral az első Dáma öröm andalodásban merülve quadronillit tánczolna. Simonyi illy kellemetes szebb nemnél annál nagyobb szív érzést nyert, mivel Német beszéllése mellett, izlésekre igen tréfás és csintalan is volna; azért több nevezetes lépésekben részesülvén: csinos maga viselete, módos tartása, mozdulása, és beszédje olly nyájjas szeretetett vonzott magára, hogy Svetzingához távolabb lakó Uraságok is, Uri házoknál szívesen fogadnák; melly Gazdag és igen jól nevelt becsületes kellemetes emberekkel, főkép szebb nemmel való társalkodási, olly fundamentomos erkölcsi változást szerzet-

tek néki, hogy napról napra mindenek előtt figyelmetessé lenne. —

Az Ármádia, egy holnapig való kipihenése után, a' Rajna vizén Manheim várossánál által menvén, csak hamar a' Franczia széleken lévő Landau vára felé, innen pedig Dionvil vára ostromlására fordítatott; és hogy ezen czélnek valódi foganatja lenne, az Ármádiának egy része; mellyhez a' Vorumser regementje is kapcsolva lévén, Dionvil és Metz városa közé, tábori észre vételek iránt, setét éjjel a' végből küldődött, hogy Dion várából észrevett mozdulatokat, ágyúk által nehátráltattnák; hová is ezen haditest szerencsésen elérvén: Simonyi azonnal Metz várossához forduló nagy ország útra tizenhat emberrel pikétre rendeltetett: de mivel a' Francziák az Austriai Ármádiának berohanását már tudták, sőt Metzhez való közelítéseket is sejtették; haladás nélkül Metzből egy Franczia Kapitány hatvan emberrel, még hajnalban Dionvil felé patrollban indult; kit, midőn Simonyi szemközt jöttében, világoskék veres sinóros Magyar ruhában, az Eszterházi huszár regementyéből valónak szemlélne; mivel Francziát még soha sem látott, jó távúlag magányosan eleiben nyargalt: de csak hamar midőn a' Francziák dühössen reá lőttek volna, ily jó reggeli köszöntésekért nem kevésbé megütközött volt, azért Simonyi meg fordulván, 's felbízott katonáival olly bátorsebességgel az ellenségnek vágott, hogy Vezérjek néhány embereivel azon helyen össze vagdalódna, a' többi Francziák pedig Vezérjeknek 's társaiknak szerencsétlen halálokat láttván; tüstént merre alkalmatossabb volt szaladtak; de Si-

monyi tűzessen utánnok esvén, midőn már sokat közülök elejtene, tizenhárom lovat, és tiz embert, viselt vitézsége meg mutatására fogságban hozott: melly véres csatában Simonyi a' mellett hogy csákóján több vágások volnának, az állán egy vitézt ékesítő vágást kapott, és egy embere könnyű sebben csett. E' szerencsés történet lármájára, a' hátra lévő haditest azonnal lóra ült, és a' Generálisság; egész a' Simonyi verekedő helyére nyomult, hol Simonyi vitéz jó viseletiért, nem csak szembe mindentől dicsireteket nyert, de nagy ezüst Medállyal is vitéz mellye felékesitetett: illy módon Simonyi fellebb valóinak bizodalnát meg nyervén; ezentúl a' hol csak valami fontos szolgálat elő adódott, Simonyi azzonnal alkalmaztatott, és mindenkori bátorsága, néki nagy elő menetelt szerzett.

Az Austriai Ármádia, az említett várakat kevés ostrom után elhagyván, a' közönséges planum szerint az Ország fővárossának Párisnak meg vételére sietett; és csak hamar minden erőszakos hátrázás nélkül már Verdun és Clermon városokig szerencsésen el is jutott: a' honnét, midőn a' véghetetlen essők, 's rossz idők miatt az ellenségnek nagy erejét ki nem álhattná, a' Zveibrükischi Tartományban magát vissza húzta, hol szinte az ellenség Saarbrük, Zveibrük, és Homburg Városoknál mint akori fészkekben csuportossan tanyázott: így a' két ellenkező felekezet egymás véletlen meg támadásátul tartván, estvétül reggelig talpon fegyverben állott: mivel pedig hajnal felé az a' hír futamodna, hogy már az ellenség magát vissza húzná; az Austriai sereg is ohajtott Kvártélyára indúlt. De azonban Mélas Generalis a' többieknek maga szándékát kinyilat-

Koztatta azzal, hogy néki különös kedve telne az ellenség után egy igazi patrolt küldeni, ki az ellenség mennyiségéről, 's visszahuzása módjáról valami bizonyost kiudhatna: melly fontos dolognak végre hajtására, elsőbb két lovas svadrony rendeltetett, de mivel az ellenség már távul lenne, mások azt javaslották, hogy ezen vizsgálódást egy kis patrol is elvégezhetné: azért Simonyi Káplár tizenhat válogatott emberekkel útnak bocsátatott; kii csekély örömmel minden vigyázás, avant Garda (elő vigyázó sereg) rendelés, kard kivonás nélkül, embereivel egy rakáson a' nagy ország úton utazván; reggel felé midőn világosodni akarna, olly sűrű köd ereszkedett, hogy tizenkét lépésnyire allig láthatnának: ezen sétatét úton Simonyi előmenvén, csak hamar lovak' dobogásait, 's emberek beszédgyeit hallya, mellyre csendesesen szemügyeskedvén, azonnal egy csoport lófarkú sisakos Francziát látt eleiben jönni: Simonyi e' véletlen eseten keveset gondolkodván, embereivel elkurjantya magát, és sebess nyargalással a' meg fordúlt Francziák' utólyát keményen vagdalta: melly tűzés indulatban csak azt vették észre, hogy már Homburg várossa kapujánál volnának; hol, mivel a' sorompó egészen beniem lenne zárva, a' szaladó meg szorúlt Francziákból azonnal néhányan Kegyetlenül levagdaltattak; a' többi szalattakat pedig nagy serénységgel a' város közepéig sarkalta; hol 12000 Franczia egész éjjel fegyverben léttett meg útván, reggel felé egy részről a' Gyalogság fegyvereit össze rakta; másrészről a' lovasság házakhoz kertekhez lovait kötözte, és kiki elcsigázott testét újerőre kaptatni kívánván, közönségesen az utcák közepén ide 's oda, a' Tisztek pedig házaikban

lenyugodtak. Illy kemény álmotúl elnyomott katonák között, a' halállal törekedő Francziák, és Simonyi, követőinek sebesszaladásával s kurjongatásával, melly képzelhetetlen Zúrzavarodást okozott légyen, nyilvánságos abbúl; hogy a' kergetett Francziák egy-egyik utczáruól a' másokra, a' nyugalomra letetepedett s édesdeden aluvó Francziákon keresztül kossú nyargalván, keményen lövöldöztek; erre a' Strázsák fegyvereiket kilövék, szobákban szaladoztak; mások az ablakokat s ajtókat zárogatták; az agyon tapodott vagy gázolt Francziák vérben fagyban keveredve jajgattak; az utak és házak, a' Francziák egymáson tett vérontásoktól veressedtek; az utcák, elhányt szórt fegyverekkel, tarisznnyákkal, dobokkal, üress és terhelt hordókkal, felfordúlt szekerekkel tele voltak; így az utak ide oda szaladó emberekkel szerekkel megtelvé, annyira szorosak lettek, hogy számtalan nyukhatatlan Francziák, nyukhatatlan lelkeket kihúljtanák; szóval: ha valahol, bizonyyára Homburgban volt e' szempillantattban olly zúrzavar, mellyet embernek ritkán lehetett látni vagy halani. Simonyi e' rettenetes lármában a' midön a' Francia Katonákat imitt amott csuportozni látná, válogatott nyereséggel is már néhány embereit kiküldené, hátra maradott embereit öszve szedvén, a' kapufelé indúl; de egyszerre csak azt veszi észre, hogy fél svadronyi dragoños Francia egy út szegletén befordulván, úttját elfogja: Simonyi e' váratlan történeten, a' mint maga is elisméri, olly rémülésben esett, hogy első szempillantatban semmit tenni, sőt felelni sem tudna, midön e' végső esetben egy köz embere azt kérdezné tüle, mit csinállyunk Káplár Uram? mellyre egy más jól bekapott

köz ember tele torokkal kiáltja, mind levágjuk! — ezen tűzes vakmerőséggel az ellenségnek ugrattak; és magokat olly szerencsésen által vágták, hogy egyedül egy erőssen meg sebesített köz ember a' lovak között elmaradna, de az is négy kéz láb magát, egy házban behúzával, az elkeseredett jó lelkű gazdájátul eldugatot, és meg gyógyítatott. Simonyi illy szerencsés meg szabadulása után, embereit a' Városon kívül össze szedte, és a' nyert prédákkal negyvenkét fogott lovakat meg terhelvén, vitézi örömben merülve regementyéhez tért; hol győzedelmes tetteiket szóval is, nyereséggel is elegendőül bizonyították; sőt nagy ideig Simonyinak Homburgi csatájáról minden helyeken figyelmetessen beszélgettek; és a' Magyar virtust csudálták!

E' történet után a' Vorumsér regementye 1793-dik esztendő November holnapjában, téli kvártélyra Trieris várossában szállott: honnét Simonyi csak hamarjában Zveibrükisch várossában, mellyet az ellenség több részeken apró csapatokban pusztitgatott, tizenhat emberrel Streifcomandóban küldetett: ki is serény ügyességében csak hamar az ellenségnek mi-voltáról bizonyos hireket halván; különösen pedig hogy egy Comissarius vezérlete alatt, valami húsz emberből álló commando, bizonytalan helyeken tartózkodna, és már a' Zveibrükischi Herczeg Kastélyát is kirablotta volna: azért Simonyi ezen kártékon Francziák kézrekerítése iránt, spionok által mindent a' lehetőségig elkövetett; mert allig jött azon bizonyos hír fülében, hogy alkonyodáskor valami négy mértföldnyire lévő faluban ismét rablásra bészállottak légyen; azonnal Simonyi bátorlelkű embereinek serénységével ezen rab-

lók feltalálására annál nagyobb bizodalommal indult, mivel ezek, a' rettenetes havas, hideg szeles, zavaros idő, és fúvatagok miatt tovább menni nem szándékoznának; sőt a' reájok rohanható ellenségről nem is álmodoznának: azért Simonyi tiz óratájban két lovas, és annyi gyalog kalaúzt magához rendelvén, noha sok baj, akadály, és veszedelem adná magát elő, mivel az utat elvesztvén, lovaik most jégen, most árkokban 's fúvatagokban hasig járnának, 's öszve dűlnének; még is az egygyik fiatal gyalog kalaúz vezérlése mellett, az ohajtott falu alá nagy nehezen világosodtakor elértek, hól Simonyi azonnal az ellenség erejét, 's e faluban való helyheztetését tudni kívánván, kevéssé meg álva, bár mind hijában szemügyeskedett; azonban néhány lépést tévén, egy kis völgyben kinálló gyalog huszárra bukkan, ki midőn a' kegyetlen szél miat öszve zsugorodva lenne, az egyszerre fejefelett forgo kardoktúl annyira ijedett lett, hogy szólni egyett sem tudna; mind az által midőn Simonyi kardhegyével jó formán oldalát csiklándoztattná, némely tett kérdésekre esze nélkül is feleletett adván, csak nem félholtan ott hagyatott; Simonyi pedig embereivel tüstént a' faluban olly parancsolattal nyargalt, hogy kiki leg' alább háromszor löne, és az első egyszerre. lövés után, sebes lármával az ablakokat vagdalnák, és házakban lövöldöznének; melly véletlen dühöstettek, nem csak a' Francziáknak, de a' lakosoknak is a' leg nagyobb kétségben esést szűlte: de Simonyi is a' rabló Francziák hamarjában való felnemtalálása miatt, mind addig nem kevéssé meg ütközött; míg egy vigyázaton lévő katonája, a' kerteken keresztül szaladó 's bújni kívánó gyalog Francziát remeg-

ve eleiben nemhozott; kitúl, az istállóban már mindenféleképp, sőt Kappanokkal is felpakolt lovakat meg tudván, azonnal össze fűzve, a' falunkívül lévő útra vitette: azután két háznál tanyázó 's rabló Francziákra rohant, különösen pedig az huszárok egygyik háznál ajtót törvén, az ott lévő Francziákat egyenként meg kötözték: a' más kétemeletű háznál pedig Simonyi gondolván a' Commissáriust szállva lenni, azért annak meg fogására egy emberével személyesen indult; — így az ház előtt lovárúl leszállván, egy setét garádicson noha nem igen bátran, de még is tüzes indulatos lármával mint ha embereit helyheztené, felfelé menvén, véletlenül egy nyitva lévő szobában lép, hol nagy vidámsággal a' midőn más bezárt ajtót szemlélne, azonnal a' szoba közepére rúgta: de nem kevésbé meg szeppent volt, midőn nyolcz Francziákat, kivont nyárs hoszsúságú spádéval egy rakáson dühössen állani látott; de ezen piltantathán minnyájan rémülésben esvén, önként fegyvereiket levetették, és egyedül életek megtartásáért könyörögtek: Simonyi neki bátorodván, minden további halasztás nélkül, őket lefelé hajtotta; kik, mentekben senkit sem láttván, Simonyi meg ölésérül tanakodtak; de különös szerencsétetésére Nagy Gyuri köz vitéz már jó bé kapva szemközt jött: ki is minden kérdés nélkül, kezdi a' Francziákat kedvére szabadalni; mire Simonyi megbátorodván, egy ezüstös ruhást haczukájánál fogva hátul keményen megragad, és kérdi ki vagy te? az rémült Franczia pedig felele, én Commendáns vagyok; kitúl Simonyi mindeneket kitudván, azonnal embereit össze szedte, és fortélyos serénsséggel tizenkilencz rabló Francziákat, úgy min-

den nyereséggel felkészült húsz lovakat szerencsésen elfogván, sebes vágtattva tanyájára fordult: hol ezen rabló Francziáknál, kik a' Királyné nevét viselő negyedik Gvalleria regimentből válogatott bátorságú emberek valának, mind azon ezüst kések, kanalak, tányérok, arany piksisek, gyűrők, lánczok, órák, nagy számú arany 's ezüst pénzek, mellyeket a' Zveibrükischi Herczeg kastélyából rablottak, megtaláltattak; melly mindennemű nyereség a' regement rendelése mellet, a' lovakon kívül Simonyinak hagyatott; de Simonyi Tisztyeéhez viselt hív hajlandóságából, pénzen kívül majd mindeneket, Tisztyeinek ajánlotta. Ezen szerencsés eset csak hamar egész Zveibrükischi tartományban olly nagy lármát, és félelmet okozott, hogy a' Francziák nem csak rabolni meg szüntek, de többé még képeket mutogatni sem mérésezték: azért Simonyinak hirc 's neve olly nagy, olly kellemtetes lett, hogy a' főbb uraságok is ha házokhoz kaphatták, kedvét minden szivességes barátsággal, 's vendégeskedéssel keresnék; sőt a' legszebb dámák is öröm andalodással ölelgetnék annyira, hogy a' többi között egykor úri gyülekezetben, egy szép alak, kinek gyöngy módra czupogó csókjait Simonyi leg jobban szenvedhette, hangos örömmel azt kiáltá, hogy Simonyi megérdemli ha ruhája darabját, örök emlék jelül templomunkban tennék is! — szóval, Simonyi a' tiszteletet, 's háládatos szivűséget, vitéz tetteivel minden részül megnyervén, számos boldog napokat töltött, mellyeknek sok szép nyájas következései is lettek. — Simonyi illy kedvelt napjaiban, bövséges eledele mellet, bár pénze elegendő volna is, egy krajczárt sem költhetett; sőt végre napjai annál únalmas-

sabbak lettek, mivel a' Francziák e' tartomány-
búl hírekkel 's nevekkal eltávoztak volt; az-
ért Simonyi tellyesen iparkodott, hogy az el-
lenség fekvő helye felé rendelődhetne, ki is
nem sokára midőn Trier szép várossában fe-
lt, ő regement Stabhoz szolgálattételre bérük-
kolna, azonnal tett vitéz cselekedeteiért, va-
lóságos Káplárságra emeltetett; melly örven-
detes sorsa helyheztetésében csak hamar ezen
szép városban közönséges szép báll tartatott,
hol Simonyi is nagy maga tartásával mint va-
lóságos Káplár megjelenvén, mivel ez időben
még bort nem ivott, eleinte magát csak kávé-
val vendéglette, de a' következő tánczban vé-
le tánczoló szépkisasszonyka magát annyira
kedveltette, hogy Simonyi a' szép alakkal vi-
gadó atyafiakat is minden jó, és drága ele-
delekkel megvendégelné; sőt a' harmadik
tánczban, szívósége emlék jegyűl, esen szép-
ség alabastrom színű ujacskájára egy brilián-
tos gyűrőt nyomott, mellyre a' szépkisasszony-
ka elpirúlván, akarattya ellen is Simonyi kezét
tűzessen meg szoritya, és mindenekben vi-
gabbak lettek: — — viradta felé, pedig a'
vendégeskedés mind öszve hetvenöt tallérral
kifizetődött, de Simonyi a' huszonnégy csésze
kávé megivása mellett olly szörnyű változás-
ban esett, hogy harmadnapig, többet a' más
világon, mint ezen magát lenni gondolná; az-
ért jobban léte után nagy ideig, a' Kávénak
még nevét is útálta. E' történet után Simo-
nyi az új svadrónhoz berukkolván, csak ha-
mar tizenkét emberrel Piquetre ment, melly
alkalmatossággal hogy magának itten is hirt
's nevet szerezzen, éjfél tájban egy emberét a'
a' vigyázatra rendelt helyen hagyván, maga
tizen egy emberrel lóra ülven, az ellenségnek

mivoltáról, melly hat órányira, Ulmansviellernél tanyázott, fortélyosan tudakózódott: végre embereivel a' sűrű bokrok között, reggelenként előre küldtöt, ellenség patrolyait meglésvén; velek szerencsét próbálni kívánt: azért világosodtakor előre jövő tizenhat dráconyos Francziákat, Simonyi maga mellet lévő úton, olly feltétellel csendessen elbocsájtott, hogy majd a' messzére előre nyomuló Francziákat, fordítások idein megtámadná: de a' Francziák midőn a' nagy síkú szántóföldön körülnézve senkit sem sejténének, azonnal mintegy háromszáz lépésnyirül vissza fordultak: Simonyi ezt látván, tüstént az úton embereit sorban allittya, és egész bátorsággal az ellenségnek arczúl nyargal; melly midőn hún egy, hún más oldalra kitérni akarna, Simonyi minden rettegés nélkül eleiben tartott; melly vakmerő ellenségeskedést a' Francziák elkerülhetlennek szemlélvén, azonnal sorban állottak és arczal öszvé csaptak; de a' Francziák minden esetben a' kurtábbat húzták; mert tüzes verekedések után kettő szerencsétlenül helyben halva maradt; a' harmadik pedig a' midőn Simonyinak első vágására lovárul lefordúlna, lába nyergén felakadt; de a' második vágásra, térgye és lábfeje közöt lévő nagy csont úgy ketté esett, hogy lábát egyedül nadrága tartaná: (ez esett után a' parasztok, kik ezen megsebesített tanyára vitték, azon Francziák közönséges vélekedéseit beszéltek, hogy bizonyosan a' Magyar Huszárok, fejszével és bárdal barom módgyára mészárolyák a' Francziákat; mivel illy szörnyű vágás karddal nem eshetne) ezen holtak mellett négyet elfogtak, 's a' többiek elszaladtak: de mivel több lővés esett, csak hamar öttven lovas Francia sebess

nyargalva annál jobban segítségére sietett, mivel a' térségen több ellenséget jönni nem látna. Simonyi a' jelenvaló veszedelmes pillanatban minden segedelem nélkül annyira megdebbsent, hogy embereivel a' mint vonúlhatott, szabadulását szaladással keresné; mind az által Simonyi szaladásában is embereit a' lehetőséig mind addig rakásban tartá, míg csak nagy kiabálással hátok megett lévő Francziákat észre nem venné; melly veszedelemben, három embereivel hátrző sereget formálván, a' négy fogott Francziával előre nyomuló embereit, mind az ideig védelmezte, míg Szabó Bálint köz ember lova fel nem vágott volna; 'kit végső veszedelméből szabadítani kívánván, lovát ugyan felkardlapozta, és a' többivel addig védelmezte, míg lova ismét fel nem bukna, mellykor is elhagyatott, és Franczia fogságra került. Simonyi azonban jót haladván, midőn embereinek nagy ijedelmét, lovaik' elcsüggedését, a' Francziáknak pedig csoportos utánnok való vonulásokat szemlélné; azonnal minden reménye emberei szabadithatásaíránt eltűnt: azért az egyenként hátra maradozó fogott Francziákat csendes szomorúsággal nézdegélte, és vélevalóival egyedül Libok kis várossa kebelében nyert menedékhelyet; mivel Vasárnap lévén, a' város kapujánál sétáló embereket, bizonyos gyalog ellenségnek a' Francziák vélvén, további üzéseikkel felhagyván, csendessen visszatértek. Simonyi hamar a' városon kívül lévő dombon embereit öszve szedvén, illy szerencsés szabadulásokért a' Mindenhatónak nagy hálát adott, 's kevésbé megpihent: de csendes menésében mi történt vele, eszéhen ötlött, főkép hogy emberét lovával egygyút elvesztené; sőt ezen vesztesét annál érzéke-

nyebbül vette, mivel az első veszedelmes pillantásban Szabó Bálintnak megparancsolná, hogy ő rossz lova miatt a' mint csak lehet előre nyomúlna; de Szabó Bálint e' parancsolat mellett is vakmerően lovárúl leszállván, egy holt Francziát zsebelni kezdett annyira, hogy kardlappal is készítettetne lovára ülni; de csak hamar e' prédán kapkodó ember az úton valami rossz kalapért ismét leszállott, 's így a' veszedelmes időt veszedelmesebbé tévén, csupán önnön vakmerősége szolgált örökös szerencsétlenségére; melly esetnek, kevés pirongtórium után egészen vége lett.

Nem sokára ismét a' Lotringiai határon Czürk várossa felé tizenkét emberrel Simonyi piquetre menvén; bár keményen tiltva volt is Trierisbül a' határon való általmenés, még is Simonyi néhányadmagával nappal az egész környéket fontossan megvizsgálván, éjjel a' Francia vigyázók között az ellenség országában két mértföldnyire fekvő helységben csapott, hol egyedül a' Plébánosnál tanyázó négy Francia tisztre talált: itt, midőn az ajtót kinyitatta, gyergyát gyútatott, és kivont karddal, az ellenséggel nem is álmodó Francziákat a' szép vetett ágybúl kiugratta, mi rémülés történt, csak gondolni lehet; — mellykor Simonyi úgy szólván igen könnyen gondolkodó gyermek, leg főbb dicsőségének tartotta, ha köz embereinek katonai jó napot tehetett, mellyekért is ötet különösen szerették, 's annyira dicsérték, hogy illy derék katona ritkaság volna: Simonyi tehát itt is szokása szerint süttetett főzetett, az ijedett pap is hosszú ümögjében jól falatozván; végre hajnal felé minden más kártétel nélkül a' Plébánossal barátságosan kezet fogván, a' négy fogott Francia

Tiszttel útnak indúlt: de világosodtakor a' Francia vigyázatokon szerencsés által mentében eszében jutott, hogy az nem tellyesített katonai nagy parancsolat miatt mit mondanak néki: azért az öregbik katonáival kevésbé tanácskozáván, végre jóvá hadgya, hogy a' fogott Tiszteket, pénzeiktől 's óráiktól megfosztván, szabadon vissza ereszténé; és e' belicselekedetéről fellyebb való jelentést neteane: e' végzés után Simonyi a' fogottaknak mondá, most szabadon mennyetek, és emlékezzetek meg Simonyi Káplárról! melly öröm pillanatban a' szabadult Tisztek lábaihoz borúlva kegyességét sirva köszönték, és álmélkodva bájulták az igaz szívű Magyaroknak ellenséginek való könyörületességét. — Ezen jó következtű plánum, Simonyit annyira felébresztette, hogy tiz napi vigyázaton léte alatt, több illy emlékezetes cselekedeteket már itt, már amott elkövetne: melly váratlan tetteiről, az ellenség helységeiben olly rémülést szűlő hír futamodott, hogy már neve említésére is minden ember rettegne: e' végből Simonyi magában erőssen feltette, hogy akar mi módon Czürk várossában is, hová naponként száz emberből álló Francia patroll pusztításra járogatott, egy szerencsés próbát tenne; azért céllya elérése végett, több órákat a' város tájján lappongva töltött, hogy történetből a' Városból előre küldendő ellenség gyengébb patrollját meg forgathassa; de mivel az ellenség a' városon kívül magát mutogatni nem bátorkodna, Simonyinak eddig tett próbái semmivé lettek; sőt megtudván az ellenség, hogy védettyein az Austriai patrollok keresztül kossú is járnának, a' város kapui, és utak bezárása 's rekesztése iránt, olly különös rend-

léseket tett, hogy ha ezen városhoz az Austriai rémítő patollok közelitenének, a' föld népe azonnal még a' mezőről a' városban szaladna, és kemény kapuit zárná. Simonyi mind azáltal ezen rendelkezések mellett is, a' város szemlélésére jó módot nyert, mert midőn egyszerű vasárnap délután hat embereivel a' városhoz közelitene, az emberek nem hogy szaladtak volna, de még egy különös szépségű, 's ékes öltözetű Kisasszonka nyájjás mosolygással eleiben sietett, kihez Simonyi személyesen nyargalván, hevesen azt kérdi, van e' ellenség a' városban? mellyre a' gyöngy szemű szépség maga kellesztetésével felel, hogy még ma egygyött sem láttak a' városban: ki is továbbá beszélgettvén heves indulattal, 's édesgető szavaival arra kérte Simonyit, hogy tenné őtet szerencsésé, és embereivel egygyött menne véle Attya házához, mert bizonyára soha szívesebben seholsem látták: melly szép Leányka kérését, Simonyi annál inkább még nem vetthette, mivel házok a' kapunál éppen első lenne; azért jó rendeléssel, csak hogy a' szép Kisasszonnyal kézfogvást nem, a' városban ment, de két embert a' kapunál, kettőt vagy öttven lépést előbbre rendelvén, kettővel pedig a' kastély előtt, minden válogatott eledelekkel, 's jóféle borokkal vendégtetett; de csak hamar véletlen lármát, 's nyargalást hallván, azonnal két előbb vigyázó embereihez ugratott, kik éppen egy leskelődő lovas Francziát fogtak, hol bővebben megtudván a' várost minden ellenség nélkül lenni, ismét az előbbi házhoz tért, és embereit egymással változtatva mindenbe részesítette, és szíves látásokat használta; 's végre az Asszony szép Leánnyával mindent elkövetett hogy

őket szobájokban is tisztelhessék; de mivel Simonyi lovárúl tellyességgel le nem szálna, akkor a' szépségtúl tündöklő Kisaszony, nagy hevesen Simonyihoz indul, és kezét angyali leereszkedéssel tűzessen fogva, arra kérte, hogy nem csak akkor midőn a' nagy számú Austriai ármádia az ellenségeskedést várossokon elkezdené, házokhoz barátságos tekintettel lenni méltóztatna: de addig is segedelme által tenné őket nyugalomban azon inségekben, melly őket minden szempillantatban végképen retteneti: melly kedveskedő szavakra, Simonyi nyájjasan azt feleli, hogy ő a' Katonák között igen kicsiny Úr, azért nem is nagy reménsége van, hogy szolgálatyokra lehessen: mellyre az angyali szépség annyával egygyütt öröm könnyek között azon kérésre fakadott, hogy csak Simonyi Káplár legyen az ő házokhoz barátsággal, ők azonnal megnyugosznak; mert itten körül belől csak a' szürke lovú Simonyi káplártúl félnek, és véle egymást rémülve igezgetik. — Simonyi tehát ezen benne bizakodó kedves embeleinek megígérte, hogy a' mint, és a' hol lehet, mindenkor tellyes védelmezésekre fogna lenni: — ezzel az angyali szépét megszorította, — és nyargalva kevés vizsgálódást tévén, csak hamar a' város bástyája alatt a' Mozel vízében ömlő kis folyónak kő hidgyára talál, melly a' viz száradás miatt olly magas lyukú vala, hogy alatta bátran gyalog ember ki's be mehetne. Ezen szemügygyel Simonyi a' várost elhagyván, vigyázó helyére tért: de midőn néhány napok múlva Mélas Brigadéros Generális ezen város vizsgálódására küldődne, és az ország út több helyen való felárkolása miatt, nehéz keringések után a' város kerité

séhez érne, a' mellett hogy Kapuit zárva találná, csak egy embert sem látott, hogy az ellenség városban léttét kitudhatná: mivel pedig ezen városnak helyheztetése kemény kerítésű volna, és egy magányos útat, melly Francia Országnek Thionville várossa felé szabadon vezetett, egygyik oldalról a' Mózél vize, más felől a' húzamos hegyek annyira eltakarnának, hogy a' Francziák minden hátrázás nélkül ki 's be mehetnének; Molas Generalis nem sokat czeremoniázván, az ellenben lévő kapunak két derék ágyút szegeztetett; Simonyi ez idő alatt piqueten lévén, az ország úton jövő egygyik seregnek, mivel a' város tájját jól ismerné, avant gárdát tett, és a' fellyebb nevezett, 's kitanúlt bástya alatt lévő hidnak sebessen indult; melly alatt mag hajólva többed magával bé menván, egyszerre mint váratlan vendég a' városban terem, és egy embert azonnal az említett kedves házhoz *salva gvardára* küldött; maga pedig a' közelébb lévő nagy ház ajtaján zörgettvén, midőn kinyitották, azonnal egy szép házi eszközökkel 's tűkrökkel ékesített szobában lovával egygyütt ment: hová, az oldal szobából egyszerre kiszaladott szebbnél szebb három kellemetes anyagi Kisasszonykák Simonyi előtt térdre esvén, élettyek megtartásáért sirva esedeztek: melly szempillantásban, a' kapuk előtt lévő ágyúk bömbölő szava, ezen gyenge szívű szépségeknek olly rémülést okozott; hogy nem tudnák, nyájas beszédgyekkel e' vagy szívűségek valódi kinyilatkoztatásával keressék kedvét ezen szépekre mosolygó fiatal ellenségnek? végre az egygyik Kisasszony, kit Simonyi legjobban ölében szoritott, nagy ártatlanul tüle azt kérdi, úgy e' az életemet el nem veszi?

mellyre Simonyi csak hamar érzékeny szivirűt világositást téven, minyájokat nyájjasan megnyugtatta. De azonban, a' fellyebb emeletben lakozó búsuló házi gazda, midőn a' kemény ágyúzások mellett, nagyobb rémüléssel hallaná az ellenséget már alsóbb szobáiban is lenni, azonnal majd csak nem ütközve ruháját magára hajította, és éppen azon szobában szalad, hol már Simonyi lovastúl, emberrei pedig az ajtónál kivont karddal valának: itt az Úr leg elsőbb is Simonyinak egy marék aranyat nyújt, de mivel Simonyi a' leg nagyobb becsület tartással, 's emberiséggel bírta; sem illetén igaz vitézhez nem illő vakitással valaha magát meg nem piszkolta volna; a' félholtan előtte lévő Francziának azt felelte, hogy a' Magyar Huszárnak nem pénz, hanem győzedelem, azután bor és früstököm kell: mellyre, pontban minden a' leg jobb mértékben megtörtént, és az arany el nem vevésért zúgolódott embereit is egészen lecsendesítette; 's így jól falatozván, Simonyi az ismértes kedves háznál is frissiben édes jó reggelt mondott; honnét csak ugyan egy pár Tanácsbéli urat a' kapuk' felnyitására, és Mélas Generális köszöntésére vezetett: kiktől Mélas Generális mindeneket megtudván, a' várost szabadon lenni engedte, és seregét csendesen visszahúzza.

Kevés napok múlva Simonyi ismét piquetre, de éppen mástájra rendeltetett; melly helyheztetésében, az ellenség határán túllévő szomszéd faluban, valami nemes embernek olly ritka szépségű leányát hallotta lenni, hogy nézésre méltó képvonásait, messze földről is járnának nézni; azért Simonyi bevett szokása szerint, valamint a' környék vizsgálás,

úgy a' szép híres kisasszony meglátása, végett külömbféle plánumokat készítgetett: végre nyolcz embereivel az ellenség határán által szerköczvén, a' régen ohajtott szépség lakozó helységében délután négy óra tájban szerencsésen megérkezett; és midőn czélzott helyét kitudakozná, fortélyos vigyázóit mindenfelé felállította, maga pedig a' mutatott ház előtt lovárúl leszálván, az előtte bézárt kaput keménnyen kopogtattya, mellyre csak hamarjában azon ritka természeti ékességgel felruházott szépség eleiben szaladva, ajtót nyitna, Simonyi azonnal udvarára toppan, és egyenessen a' finom csinosságú firhangos szobában lép; hől az egyedül otthon lévő szép leány, minden kellemetes nyájassággal szív mosolyogva kérdi, hogy mivel szolgálhatna nékie? mi okból, maga sem tudgya Simonyi, rémitő hanggal a' gyengeded szép leánynak feleli, ne ne vess leány, hanem reszkess; mert ellenség van előtted; melly rettentő szóra, a' leány fejezredve, csak nem magán kívül kezd lenni: Simonyi a' gyenge szív sebess megsértését azonnal annál inkább megbánta, mivel semmi némű szívlágyító szavaival meg nem juháztathatná, sem előbbeni kezdett szerelmes nyájasságára vissza nem hozhatná: sőt minden vidámitó engesztelése után is, utolsó otllette szempillantásáig csak nem kétségben esett maradt. Így tehát Simonyi, noha szép gazdaszonyának tüzesen kezeit szüntelen csókolgattá, még is fáradságos tettei sikeretlenek maradtak: azért, ébéli éretlen, gondolatlan, 's rémitő cselekedetét szív zokogva megbánván, vigyázó helyére vissza tért: melly pillantattúlóta, ezen érzékeny történet, nyilvánságosan észre vehető változást okozott egész élete módgyában.

Midőn a' Regement e' tájjékon majd esztendeig tanyázna, Simonyi, Melas és Gróf Mercanten Generalisok Brigadájában olly különös megkülömböztetéssel vala, hogy noha csak káplár lenne, még is szeretésre való mulattatása, 's nyájas tapasztalása miatt, a' Brigadérosok asztalánál szabad ebédlése volna; hol, maga és mások iránt teendő emberiség kötelességében pallérozódván, minden helyebb valói előtt, igaz vitézségre, 's társalkodásra született tehetségét nyilvánosságossá tette, és bizodalmodokat megnyerte. — Így midőn a' Regement 1794-dik esztendő October hónapjában, Koblentz varossánál a' Rajna vizén magát által húzná, és az ellenség nyomdokit minden felől nagy erővel követné; Simonyi ismét tizenhat embert kapott, kikkel Streifcommandót és ariergárdát tett; melly kevés embereivel, bár néhányszor a' sűrű erdőben tanyázó ellenség kint álló vigyázóira, veszedelmes lépésekkel bukkanna, még is véleszületett fortélyával, bizonyos módot talált élete szabadítására: és végre midőn e' veszedelmes inségből már késő estve magát kiszabadúltni gondolná, egy nagy sik mezőre érkezett, hol a' rettenetes setéségben annyira eltévelyedett, hogy sem a' Rajna, sem az ellenség fekvését nem képzelhetné: melly ide 's oda való tévelygésében, valahára egy sejtett tűz felé azon okból tartott; hogy ha az ellenség véletlen ott léttett kitudhatná, azonnal az ellenkező útra tartana: melly feltételében midőn a' tűzhöz közelgetne, embereit megállittya, maga pedig csendes lépésekkel annyira csúsztatott, hogy már talpon álva beszélgető katonákat sejtene; de mivel sem beszédgyeket, sem ruhájok színet nem különböztetné, magányos menését

addig folytatni ohajtotta, míg valóságos minéműségekről bizonyost nem tanulna; melly lehelletet allig vehető veszedelmes szemügyességében midőn a' tűzhöz közeledne, véletlen setéség miatt csak azt veszi észre, hogy lova a' kint álló strázsa lábára tapod; ki szörnyű ijedésében, ordítani vagy puskáját sütni egynek tartván, rémülés jelét adta: mellyre Simonyi is lovát megfordítván, a' már meg szaladott emberreivel, tűz ellenző úttját lassú kalopban folytatta: de csak hamar ezen Franczia seregből előre bocsájtott harmincz lovas patröll, a' hátról tett lármás lövésre vissza fordul, és csudállatos dolog! Simonyi mellet sebessen a' nélkül elesap, hogy egygyik a' másikat meg szóllitaná; melly történetnek valóságos oka az volt, hogy mind a' két meg ijedett rész, egyedül csak a' maga szabadulását ohajtotta. E' tévelygésében Simonyi midőn világosodtakor egy faluban érne, csak hamar kifürkészte úttját ellenség nélkül lenni; azért midőn egész napi sebess utazásában estve felé, egy nyáj juhra bukkanna; minden nyeregben egy juhot vettettvén, a' sűrű erdő mélységében tanyázva, süttetett, főzetett, és midőn veszedelmes utazások után itten néhány vig órákat töltene, korán reggel a' regimenthez indult; és estvére Koblentzhez, hová már az egész armádia berukkolt, szerencsésen eljutott: kinek megjelenésén minden vitéz annál inkább csudálkozott, mivel azon közönséges hír futamodna, hogy Simonyi már Franczia kézen volna.

A' regiment Koblentznél néhány hétig nyugodalomban lévén, 1794-dik esztendő December-holnapjában, garnison (vár őrző) szolgálatot tenni Maintz várossában rendeltetett:

de mivel ezen várat (mellyet a' Francziák megvehetetlen erősségnek neveztek) a' Francziák nagy ármádiája erőssen körül venné, népének pedig a' kemény tél viselésére, esztendeig tartó húzamos munka által föld kunyhókat építene, sőt hadi ember soha nem látott sánczokat is készítené; minden katona végső nyomorúságra jutott: Simónyi mind az által e' helyheztetésében nyert első alkalmatosságot, hogy több Generálisok, Truppok, és Regimentek előtt, véle született vitézségét nevezetessé tehesse; melyet is ő annyira használt, hogy semmi várbéli kicsapás nem történne, mellyben valami különös rendelést nem vett volna; sőt ha a' Gubernator Feld-Marschal L. Neu, az ellenség részéről más módon tudósítást nem vehetne, csak Simonyit hivatta, kinek mindenkor engedelmé volt a' forposztokon által menni; mivel csalhatatlanul azonnal az első Francziát elfogná, és a' Gubernátorhoz vinné; melly katonai bravúrjaiért, számtalan vitézi dicséretet, és ajándékot nyert; sőt vitéz tetteivel telyes dicső Neve, a' Hazai 's külföldi újságokban is gyakran megjelent; de nem is ok nélkül: mert ha ezen helyen, a' véres ütközetre készülő két ellenséges ármádiának szorgalmas szemügyességét, és bátorságra czélzó helyheztetését megolvassuk; azonnal Simonyi bátortetteiről bámulásra ragattatunk! lássuk tehát a' harez készületét.—A' két ellenség részéről kint álló posztok, kiválta' lovasok, szembe olly közel állottak, hogy egymást kövel is hajigálhatták; azután minden részről volt lóháton ülő vedett legalább is három száz; melly egymástól 50 — 80. lépésnyire helyheztetve vala; ezek háta megött mindenütt lovon ülő káplár posztok; azután állottak a' lovaikat kantár szíron tartó Fiaú

posztok; és így ezek hátok megert svádronyok, s regimentek olly készen állottak, hogy az első puska szóra miután lovon teremnének; azért is nappal egymásnak ártani legnehezebb volt. — Éjjelre pedig már alkonyodáskor minden némű posztok lóra ültek, és világos reggelig mozdulatlan állottak; hol a' kemény csipős dér, lovat embert annyira belepett, hogy a' fekete ló is szürke lenne, az embereknek pedig ha laba, füle, vagy orra elfagyott, csak közönséges dolognak lenni tartották: sőt az ejjelenként ereszkedő sűrű ködd miatt, két lépésnyire is allig látván, gyakran megtörtént, hogy a' Franczia váltó vedett felváltása idején tévelyedve a' mi katonáink mellé állana; — lehet gondolni, midőn az egygyik Francziául, a' másik Magyarul kezdett beszélni, micsoda szempillantás lett ezen két ellenség között: — sőt történt, hogy egész káplár poszt eltévelyedve, a' lineán is által menne; és leg lármásabb zavarodást okozna: néha pedig barátságosan a' mieink a' Francziákat, és ezek a' mieinket csendesen helyre vezetnék; mellynek azon következése lett, hogy a' szemben álló vedettek egymással beszélgetnének, sőt néha pálinkáznának is: de csak hamar ezen barátságos szövetkezhetés mind a' két részről keményen eltiltatott. — Illy súlyos szolgálattyan a' többi között Simonyi, midőn reggel a' posztját látogatná, a' két linea között, egy fél részegében álló, de a' Magyar Huszárokat becsutelen szavakkal káromló Franczia Tisztre talál; ki midőn Simonyit jönni látná, azonnal bosszúállásból bajvivásra unzolta; de mivel Simonyi más lován ülne, saját lováért visszatért; és csak hamar a' kint álló két vedettet, segítségére azon végből állittya, hogy a' vakmerően

merőn megsértett Magyar érdem védelmezésére viaskodni szent kötelességének tartaná: azért Simonyi, ama dühössen kifeszített nyársát dörmögve tartó Tisztnek rugaszkodván, kardgyával, nyársát úgy felcsapta, hogy fejére kemény vágást ejtven, sebes fordultában lovával elesne; de csak hamar a' Francia fel-eszmélkedvén, gyalogul Simonyinak ugrott, de midőn lovának kantár szarát ragadni akarná; akkoron ismét Simonyi olly vágást nyomott fejére, hogy azonnal elbukna, és zendülést ohajtó lelkét kifújná: ekkor Simonyi a' fekete Francia ló után sietvén, midőn már a' lineán túl nyert lónak két hevederét vágna, azomban sebes vágatva nyargaló Francia mellett terem, és futtában Simonyi bal keze fejére olly vágást nyomott, hogy azonnal három ujjai lefigygyennének; melly vágásra balkezeből kiesett kantár szarát jobbjával egyszerre megkapván, hevenyében fájdalmasan lelógott három ujjait keszkenőjével kötözvén; midőn a' fogott lóval csendessen vissza menne, a' segítségére hívott két ember, mivel még akkor is a' holt Francziát zsebelné, azonnal a' prédát, nem győzedelmet hajházó két embert áristomban tetettvén; és azon felül; mivel a' napot tartó Generalis egész dolgot a' bástyárúl szemlélte volna, e' két embert meg is verette, — Simonyi pedig Flörshaim várossában, hol a' regiment stabja feküdt, ispotályban ment; a' hol Vagenheim Obester különös gondviselés alá rendelvén, az önnön asztali eledelével ápolgatta; melly jó gondviselés mellet, három hónapok után annyira meggyógyult, hogy minden hátráztatás nélkül, továbbá is hasznosan szolgálhatna; melly esetet a' Mainczi újság azonnal örvendetes hírrel tudósított.

Minekutánna a' Francziáknak képzelet győzhetetlen Mainci erősségét, Clerfaut komandórozó Feldmarschal Generalis 1795. esztendő, October holnap 29-dik napján megvette, és a' Francziákat a' Rajna vizéntúl verte volna: Simonyi azonnal dicső vitézséggel pótolta fiatal-sága mellett, nem csak a' regement, de az egész tábori test öröm andalodására, strázsa mester-ségre emeltetett: melly hivatalt, olly előre látással, okos kéméllyel, 's maga mérséklésével viselt, hogy az egész nép őtet úgy szeretné, mint a' jó fiú, a' jó atyát! illy szerencsés sorsa mellett Simonyi, (mivel a' regement Bruchsal, várossa körül téli szállásra vissza húzódna,) Zeiteru nevű faluban, egy fiatal, de igen vagyomos úriházhhoz rendeltetett; hol a' köz tiszteletnek, és háládatosságnak elfelejtethetetlen tárgya annyira maradt; hogy midőn 1813. esztendő october holnapjában, az Liptsei szerencsés ütközet után az armáda Francia Országának sietne; Simonyi már mint Obester, ezen úttában valahai jó napjaira emlékezvén, Zeiteru régi jó szállását meglátogatni el nem mulatta: hol midőn a' házi gazda, mint ösméretlent szokása szerint szívesen fogadná, csak kevés pillantat múlva egy igen szép leány kávéval előtte terem, kinek látására, Simónynak szeme száját annyira elállott, — hogy bár magát ösméretlennek tartani akarná, még is igaz indulattúl ösztönöztetvén, ezen szépség kiléttét tudni óhajtotta: azért midőn eddig titkolt személyét kinyilatkoztatná azonnal a' gazda feleségével egygyütt hevesen nyakában borúlva, szív örömben merültek; és midőn öröm könnyeik szünnének, az asszony két szép leányát bemutatva; kik pontban Simonyi karjaihoz repülve, öröms csókjait hintették!

mely igaz szívből származott érzékenységet látván a' Simonyival lévő kapitány, hogy ez örömben részesülne, ő is a' szépeket jó sorban csókolgatta; — kik ezen tréfát csak későbbi vettek észre, — illy örvendetes látás mellett mindenrül emlékeztén, vigan ebédeltek, és midőn Simonyi útnak indulna, a' faluból össze csoportozott nép, emberséges tetteiről emlékeztén, mind azt kiáltotta, itt van a' Strázsa Mester. — Zeiteru helységben Simonyi mint Strázsa Mester kedvelt napjait téli kvártélyon eltöltvén, midőn tavasz felé a' regement Olasz Országban indulna, és Tirolis tartományon általmenne, Basanó várossánál lógerban szállott, de csak hamar ezen ármáda, Vorumser Feldmarschal vezérlése alatt, az ostrom alatt lévő Mantua fő váróssa segedelmére rendeltetett: de mivel ezen várat, Bonaparte, két száz többnyire Romából hozatott nagy ágyúkkal keményen lövetné, és imitt amott felgyújtaná, nem csak e' város, de az egész birodalom felforgatása bizonyosan váratott; azért Vorumser Feldmarschal ama jó készületű bátor népével, Bónapartét végképpen úgy megtámadta, hogy a' zendült ellenséget nem csak megverné, de olly zavarodásban is hozta; hogy minden ágyút, tábori bútort, készakarva elhagyná, és kiki magát futással szabadítaná: melly végső pusztulást Bónaparte látván, azonnal szaladott népe között parancsolatot szóratott, hogy kiki katonai bútort elhagyván, Castiliog várossánál személyesen megjelennyen: mellyet is midőn a' Francziák vetélkedő frissességgel telyesitenének; Bónaparte az össze tódult népnek ezen Nemzeti gerjesztő szózatot mondotta: — Szabad Francziák! az Austriaiak megverték bennünket. —

a' nagy Franézia Nemzetnek szabadsága csüg-
góban esett! és talán örökre le is nyomattatik!
de ha Tibátor lelkű Francziák! erőtokeket és éle-
teteket a' Haza boldogságáért felajánlyátok, és
bennem biztok, mindeneket helyre pótolok!
— Melly szózatra az egész ármáda azt kiáltá:
Hazánkért és éretted élni vagy halni nyereség-
nek ohajtyuk! Azért Bónaparte, népe nagy lel-
kében bizván, öszve zúzott embereit újrend-
ben szedegette, és harmad napig néhány föld-
mérő Tisztekkel maga az Alpeseket megvis-
gálván; véletlen, a' csuportokban tanyázó Vo-
rumser táborát úgy megtámadta, és széjjelver-
te; hogy a' leg nagyobb zavarodással Vezérjé-
vel együtt Mantuában húzodni kintelenitet-
ne; melly esetben a' Vorumser regementye
egész Brestia várossáig nyomúlván, magát új
erőre szedte; de más részről Goszdánovics
Feldmarschal L. az ellenség csuportosodását
észre vévén; magát a' Saló di Garda kis ten-
gerhez húzta: hol Simonyi melly bátorlelkű
vitézséget cselekedett következő fő Hadnagy
korában kinyert regement bizonság levele
nyilvánosságossá téssen. —

„A' mint 1796. esztendő Május holnap
„2-dikán Sáló mellett külön tartózkodott Feld-
„marschal L. Goszdánovics Úrnak hadiseregére
„az ellenség reá ütött, és azt megzavarta volna,
„sőt a' tartalék seregbéli 30. ágyúk' elfogat-
„tatásán is annyira iparkodna, hogy azokat
„ragadománnyává tenné; s mellyeket tús-
„ként önnön részire használván, a' nevezett
„sereget, ugyan csak a' rettenetes ágyúzás ál-
„tal olly zavarodásban hozta; hogy magát
„eleiben semmikép nem szegezhetvén, trup-
„pait fel nem állithatta. — Hanem akkoron
„kormányom alatt úgy nevezett Kienmájér

„ Huszár regementyében; most pedig a' Blan-
„ kenstein Huszároknál lévő Fő Hadnagy Si-
„ monyi Úr, az alatta lévő osztályával az or-
„ szág út mellett lévő dombon fegyverben ál-
„ ván; midőn ötet a' nagy sokaságú ellenség
„ megragadni, és fogságban ejteni akarná,
„ megmutatta az ő nagy vitézi hátorságát az-
„ zal, hogy ama kevés katonáival úgy az el-
„ lenségnek vágott, hogy azonnal számossa-
„ kat le vagdalván, és sokakat halálosan meg-
„ sebesítvén, magát az ellenséges sokaságon
„ legszerencsésebben keresztül vágta. Ezen vi-
„ tézi tétéle után mingyart az eddig egyben
„ tartott katonáit több osztályokra osztván,
„ azokat minden felől leg hevesebben néki
„ ugratta, mellyre a' gyalogságból álló ellen-
„ ség a' fellyebb említett fogott ágyúkat köz-
„ ben őrizet alatt jó ideig tartván, midőn a'
„ rajtok menő kevés lovasságot, a' nagy por-
„ miatt, nagy sokaságú lovas seregnek gon-
„ dolná, zavarodásban esvén, futásnak eredett;
„ melly közben a' nevezett Simonyi fő Had-
„ nagy Úr, sokakat az ágyúk mellett ágyon
„ vagdalván; az ágyú mellől elszaladtakat pe-
„ dig annyira hajtotta, miglen csak azon tér-
„ ségű sima föld engedhette. Melly tette által,
„ nem csak az elfogatott tartalék sereg' ágyúi,
„ és aerariális bagázsaiak szabadítottak meg, de
„ a' hátra maradott sereget a' következő ve-
„ szedelemtől is megoltalmazta. — Mellyre va-
„ ló nézve el nem mulathatom, ezen nagy
„ érdemű Vitézi Tisztnek dicsősségére és hasz-
„ nára szolgáló igazságos bizonság levelem ki-
„ bocsájtását; mivel ezen dicsíretes viselkedés
„ kívül, kormányozásom alatt többször kiter-
„ jesztett nagy próbáit, és katonai brávórait
„ mindennemű alkalmatosságokban világosság-

„ ra hozta: mellyek ötet, e' különös nagy érdemű győzedelmeiért a' legnagyobb mértékben való megjutalmaztatásra is érdemesé teszik. — Költ Prágában, Mártius 3-kán 1802. Eszt. (L.S.) Gróf Klenau, m. p. F. M. L. — Boros. m. p. Obester. — Báró Trach. m. p. Obester. — Spitzer. m. p. Kapitány. — Ritterstein. m. p. Fő Hadnagy a' Merfeld Uhlanus Regementyében. — Ant. Littinszky. m. p. Káplár a' Mészáros Uhlanus regementyében. — Sebast. Pavelka. m. p. Káplár. — Iván. Krupszky. m. p. Káplár. “

E' történet után néhány napok mulva midőn Mantua Várossa kapuin a' Garnison kicsapna, kedvkerekítés okáért minden katona jó portió pálinkát nyert; melly ozt a' Francziák korán elértvén, minden oldalról Ágyúkkal, és számos Gyalogság tüzeivel úgy szemben szállottak; hogy az Austriaikat nem csak megfordítának, de képzelhetetlen zavarodással a' városban vissza is szalasztának: melly pontban Klenau Obester lovas seregével, 's néhány könnyű Gyalog bataliomokkal a' Marmirolói úton avant-gárdát tévén, olly kemény verekedéssel forgattatott, hogy Feldmarschal Lieuttinant B. Sepottendorf segéd serege a' többtől elvágattattna, és Klenau a' város faláig üzettette: melly pillanatban, a' Vorumser regementyé a' Város vigyázattyára rendelődván, Simonyi a' számtalan rémült nép tolongása mellett, mind addig a' kapun kívül lévő veszedelem nézésén maradott, miglen Feldmarschal B. Sepottendorf mentéje újját megrántaná, és keménnyen kérdezné, mit keresel itten alltisz? mellyre Simonyi feleli, ezen veszedelem nézésével magamat mulatom: mellyre a' Feldmarschal nevét tudakozza, és mondgya, Vitéz! szedd

Öszve itten minden némű lovas és gyalog katonákat, és ha ezen úton (mutattván a' St. Antoniói útra) mind addig magadat erőssen tartani fogod, míg az én osztályom vissza térend, tehát Generális parolámra fogadom, hogy tetted arany medálllyal dicsőítetik. Simonyi ezen parancsolatnak jobban mint sem az igeretnek örülvén: hamarjában az egygyenként szállongó embereket öszve szedvén, kik között, a' ma pálinkából jól békapott Vorumseriek is vagy húszan Simonyi bátortetteit ösmérvén, magokat önként hozzá csatolták; de midőn másrésről a' gyanú pertül tartó, 's ló hasa alatt is rémülve kiesűsző gyalogságnak semmi sikerét nemvehetné, végre kivont kardal azon fenyegetődzésre fakadott: hogy a' ki parancsolatom mellett itten meg nem áll, és egy lövést az ellöttünk álló ellenségre bátran nem téssen, öszve vagdaltatom! melly keménységgel, csoportonként szaladó embereit sorban állítván, alig hogy tüzet adhattak, már szörnyű remegéssel szaladásnak eredtek. Illy viszontagsággal midőn Simonyi tovább két óránál magát az ellenség előtt dicsőösségesen tartaná, végre alkonyodáskor csak lovassaival maradt: de mivel a' gyalog ellenség, ágyúit előre húzná, Simonyinak majd minden fáradsága annál inkább csüggőben esett, mivel a' Város kapujánál sebben fekvő emberek nyugodalmát felnemtarthatná. Mind az által, a' setétben való szüntelen puskázásban, egy csendességben lévő Franczia bataliom közellített sejtven; azonnal czéllya elérésével magát kecsgettette: de a' mellette lévő Huszárok dühöss létek miatt alkalmas időt sem várhattván; Simonyit késedelméért mocskolni kezdeték, sőt Fekete nevű káplár, töltött-pisztol-

lyal is fenyegette, ha őket ez ellenségre, bárboros fővel lennének is, nem vezetné: Simonyi illy környüállásban, jobban a' vakmerő kaplártúl, mint az ellenségtől tartván, lármázó embereit három sorban állittya, és italból kerekedett bátorságokat az időhöz képest imigy buzdította: Bátor szívű Huszárok! Ti az egész Armádánál legderékabb emberek vagytok, mert a' többiek az ellenségtől elszalattak; Ti pedig vitéz Társaim, vélem egygyütt az ellenséget keresitek; azért most felhajházuk, és a' mit találunk, mind levágjuk!! melly fontos gondolattal Simonyi elkiáltja magát, rajta tehát vitézek! és valóban allig esett e' szozatt, már vak merő emberei, véghetetlen orditással előre nyargalnak: de Simonyi előre tudván vakmerőségek' következését, magát egy hid mellé húzta; hol kevés pillantat múlva, az Ország úton felállitva lévő ellenségnek olly kemény tűzelését hallya, hogy ha újját feltartaná, a' Golyóbis bizonyára megtalálná; azért csak nem bizonyos vala, hogy vakmerő Commandójából egy ember sem térne vissza. — De a' decharge (egyszerre lövés) után nagy csendesség kezdődván, csak hamar lovak dobogása hallatott, mellyre Simonyi azon lovakat vissza szaladni vélte, kikről vakmerő emberei lelöveltettek. De véleménnyében kevés pillantat múlva ellenkezőleg meg világosított; midőn őtet, visszatért emberei, hasonló lármával körülvették, 's elmaradását szemére hányták: és valóban, ha Fekete kaplár egy mély árokban nem esett volna, Simonyi bizonyosan végső esetre kinszeritetett volna. — Azonban a' Francziák továbbá helyeken maradni nem bátorkodván, magokat, jól vissza húzták: mellyre Simonyi vitézi lángban lob:

bánván, gyűlévész népétszámba szedvén, midőn csak négyet, lovával együtt meredve találta, serényen patrolérozni kezdett, hol csak hamar több két száz haddógó emberekre, bukkant, kiket három ágyúval, és számos sebessekkkel egygyütt elfogván, viradtára minnyájokat a várbán be is hordatta. Melly szerencsés éjjeli csatázás idején, Báró Sepotendorf Generalis, a' General stábtól Fő Hadnagy Báró Lilienberget a' szerencsés viaskodás szemlélésére kiküldötte; ki midőn a' katonák nyilvánóságos vallásábúl, Simonyi vitéz tetteit elismerné; fontos szolgálattárúl szőlő bizonyság levelét által adta, és nem sokára a' szóval igirt arany medáliát valósággal meg is nyerte. (Melly megjutalmaztatást, noha Báró Lilienberg örvendezve hallott, még is személyes örvendezésére, egész 1817 esztendőig nemjuthatott; midőn már Lilienberg, Feldmarschal Lieuttenant; Simonyi pedig, Obester vala; mikor is különös szives vitézi örömmel megszoritotta Simonyinak kezét, mondván: valamint most huszónkét esztendeje Mantuában örvendtettem, hogy az arany medályt közben vetésem által meg nyerhette; úgy azon időtől óta mindenkor gyönyörködtem, annyi sok szép dicsiretes hirei után, hogy illy érdemes vitéz szerencsés szolgálattjának előmozdításában, én is részt vehettem. — Ki is Simonyit megölelvén, tisztelet adásával béborította.)

Minekutánna Mantua Várossát a' Franciaák bészárták volna, a' bent szorított lovasságnak mind addig kevés foglalatoságai voltak; míg az éhség, és nyomorúság által, a' Garrison annyira meg nem fogyna, hogy a' sánczok, és ágyuk mellé való gyalog vigyázatra lovasok rendeltetnének: kik, az őtt holnapig tar-

tott rettenetes nyomorúságban helyeztettét-
vén többet ött ezer lónal megettek; sőt végtére
az is olly szűkiben esett, hogy egy emberre,
24 órára, $1\frac{1}{4}$ font allig juthatna; melly keser-
ves időben a' szép lovasság gyalog maradván,
Simonyinak semmi különös tettekre alkalmat-
ossága nem adódott; mivel a' jó lakott dühös
Francziák, minden kicsapásra vakmerően ro-
hanván; az éhezőket szomorú várjaikban visz-
sza verték. — De végre, midőn Simonyi 12.
Huszárokkal, és 20 Horvát gyalogsággal, egy
vagyomos, tanult, 's híres Kassinókban tar-
tózkodó Spion elfogására küldődne; magyar
vitézi bátorságát nyilvánosságossá tette, mert a'
setét éjj, és híz vezetője segítségével az ellen-
ség posztjain általtörvén; midőn két Kassi-
nót hasztalan meg vizsgálta; a' harmadikát
nagy csendesen vigyázó embereivel körül vette,
és maga az ajtókopogás után hőmenvén, ré-
mülést okozó parancsolattal gyertyát gyújtatt;
mellyre az óhajtott félöltözethen lévő, magos
száraz Spiont meg csipvén, tetejétől talpig bi-
linesben vinni parancsoltya. Melly lármára az
oldalszobából egy ritka szépségű leány, két-
ségben esett módra ki ugrott, és attyáért, Si-
monyinak lábaihoz borúlva, ragyogó kön-
nyeivel kegyelmet rimázkodott; melly ártatlan
szépségen szive megesvén, noha fűrtös hajá-
val borított alabastromi karjait meg fogná, 's
felemelné, és hevesen vigasztalná; még is mást
nem tehetett, mint ezen szépet ájulásban hagy-
ni, attyát pedig a' feltett, és szükséges vigyá-
zat alatt, viradtára a' Várban vitetni, kit is
harmadnap mulva a' bástyán agyon lőttek, —
Kinek szép, de szerencsétlen leányját, Si-
monyi el nem felejthette. — Mind ezek mel-
lett a' Garrison' állapottya napról napra annyi-

ra süllyosodot, hogy midőn Provera Genera-
list, ki öt ezer emberrel, ritka vitézi fortéllyal
egész a' vár faláig törne; az ellenség megver-
né, és maradott népet elfogná; minden vár-
béli katona ezen vérés csatát, a' bástyáról
könnyes szemekkel, szomorodott szívvel, 's
remegő érzéssel irtózta. De ezek mellett, még
az Armádiánál lévő Anglus követ is a' várban
szorúlván, nagy rettegésben esett; ne hogy a'
magárul úgy is nagyot állító Nemzet' gyalá-
zattyára, a' dühös ellenség kezében kerülne;
melly végett az Anglus Király is azon rendelé-
st küldötte, hogy szabadulására mindent elköves-
sen, és költségét ne sajnálja: de mivel a'
vár már magát nem soká védelmezhetné, Vo-
rumser Marschallal azon plánumot tette; hogy
mivel a' várost körül folyó víz, a' nagy tél-
nek miatta befagyva volna, 12. válogatott lo-
vas katonákkal, 's egy Tisztól, az ellenség
posztjain kivágtatna; mely esetre Simonyi,
melléje rendelődván, minden pillantatban az
alkalmatosságot óhajtották! de két hétig való
várakozások után is a' plánum plánumba ma-
radván, Simonyinak azonban a' köz nyomor-
úság mellett is, jó napjai voltak; mivel a'
követ, egy borjúért 80 aranyat is adogált. —
— Melly rendelésekről a' Francziák szelet kap-
ván, olly különös rendeléseket szerettek,
hogy a' követnek végre más módgya nem vol-
na, mint halász ruhában öltözni; ki is illy
módon, minden posztokon szerencsésen által
menvén, Venecziában utazott. — Azomban a'
Capitulatiós nap elérkezvén, a' Francziák
Mantuát által vették; a' katonaság pedig mi-
dőn fegyvereit lerakná, és lecsüggött fővel,
szomorú gyalog lépésekkel a' Várost elhagyni
kiszttettette; egy a' többi közül siralmasan fel-

kiált; no ilyen amolylan — ha még egyszer katonára léttemben valami várban be kell mennem, soha többé lóháton be nem megyek, hanem téhenen, mert legalább jó ízűt eszem belőle, úgy is látom gyalog kell kimenni! —

Igy a Regiment egyenesen Bétshez utazván, hamarjában minden katonai öltözetekkel felékesített; honnét, mivel fegyver szünet következett, Steirisben új szállásra rendeltetett: hol Simonyi tüzstént, valamint a Regimentnél, úgy a Mészáros Uhlánusoknál is All-Hadnagyságra emeltetett; de mivel maga sem tudott Uhlánusoknál három holnappal előbb esne megtiszteltetése, a Vorumser Regementyétől általment: hol őtet valamint a Stabálisok, és a Tiszti rend kívánta volna megtartani; úgy hasonló öröms szívésséggel az Uhlánusok is elfogadták; melly tiszteltetését, Simonyi itt is nem sokára megtudott érdemelni. — Így tehát az Olasz Országi széleken Medea Varosságában tanyázó Mészáros Uhlánus Stabjához érven, Simonyi midőn magát Tisztimodra felékesitené, a Regiment csak hamar téli szállásra Rokersburgban vissza húzattatott; hol Simonyi mint Tiszt és Úr, boldogságának határát elérven, magát leg szerencsésebbnek tartotta lenni; azért a körülbelől lévő Uraságokat, 's a vig Farsangi napokat, a leg nagyobb mértékben használta is: mert a neveléshez szükséges udvariságra figyelmeztven, sokszori tapasztalásából, ilyen, 's más nevezetes emberek életét tárgyzó könyvekből tanulni kezdett; a mi idővel pallérozásának jeleit, erkölcsiségének pedig és szívének igazi érzékenységet adott: sőt, becsületes nagy lelki Asszonyi személyek szerencsés társaságában kétfelvén, radságát jó moddal annyira el

Idégenitették, hogy vitézi szívében gyengébb érzékenységet öntenének: de mind ezen kettes szerencsájú formáltatását tetézte, a' ma nagy tudományú, 's úri nevelésű Svadrony Commendáns Báró Domokos, ki fontos vezérlése által, esztendő alatt annyira hozta, hogy mindenek előtt öröm érzést nyerhetne. De mind ezek mellett a' véle született igaz Religiói kötelességét is voltaképen példás templomban járásával, gyakori ájtatos gyónásával tellyesítvén, vitéz társainak erkölcsiségre szolgált: szóval, ezen szép tártományban, minden emberi kimivelésében nagy előmenetelt tett; mivel e' nyugovó helyben az Ármádiának ellenségeivel kevés foglalatosságai volnának egész 1799-dik esztendőig; melyben az ellenségeskedés miatt, a' Regiment, Merfeld név egész a' Rajnáig Kelhvar tájára húzattatott; hol Simonyi az új Regimentnél vitéz próbáját kimutatni óhajtván, valóban egy kis forposzti útközet alkalmatosságával nyilvánosságossá is tette, a' mint e' következő, Regiment tanúbizonság levele dicsőíti:

„Az 1799 esztendő November 2-kán a' „nagy sokaságú gyalogságból álló ellenség, „az ő letelepedett helyéről kiindulván, azon- „nal a' Császári posztokat minden részről vis- „sza nyomta; és az Ország úton (melly Mar- „lin helységén keresztül, Offenburg városá- „ban viszen) az ellenség az ő seregeiből, 10 „Companiából álló katonaságot felállított.”

„Merfeld Uhlanus Regimentyében szol- „gáló Simonyi Fő Hadnagy Úr az ő alatta lé- „vő 50 embereivel, ugyan azon az úton for- „poszton álván; észre vette az ellenségnek el- „tökéltet szándékát, 's hirtelen előre való jö- „vetelét: hogy tehát a' mi sánczainkat, és né-

„mely közel fekvő erdeinket, az ellenség,
 „részére ne fordithassa; jól gondolkodván
 „(míglen az segítséges seregjei az ellenségnek
 „meg érkezének) a' már majd kétséges do-
 „lognak magát ellenébe szegezi, 's azt a' csu-
 „dálkozásra méltó védelmezéssel, és már az
 „utolsó pillantatban ragaszkodó meg mentés-
 „sel folytatá; hátra hagyván tudni illik azon
 „úton egy káplárt egynehány emberrel, a'
 „plenkérozás és lárma indítás okáért, magát
 „pedig a' többi embereivel a' sűrű erdőben
 „húzta, és az ellenséget maga előtt mint egy
 „ $\frac{3}{4}$ óra járásnyira elhagyván menni; ugyan
 „azon elmenő seregnek ~~Ar~~ergárdáján, (a'
 „melly három Compániából álló volt) Mar-
 „tin mellett rajta ütött; és a' midőn hirtelen
 „való rajtok útés által, a' kétségben eső ellen-
 „séget megvagdálná, kormányát annyira vit-
 „te, hogy nagy része azon ellenségi sokaság-
 „nak ott helyben hagyatott, a' többi pedig
 „egészen széjjel zavartatott; melyeket a' fent
 „nevezett Simonyi Fő Hadnagy Úr látván;
 „a' ki irt számszerént való embereivel még a'
 „hátról lévő ellenséget is megtámadgya, 's azt
 „annyira megveri, hogy a' mindennemű szán-
 „dékát megvesztegettvén, czéllját az ellenség
 „el nemérhette. — A' mely szerént a' mi se-
 „regjeinket megvesztegetni kívánó ellenség
 „ellen való szabad felállás, és nékie sze-
 „gezés, úgy szinte a' dicsőült szerencse tétel,
 „a' nevezett Simonyi Fő Hadnagy Úrnak, an-
 „nyival is inkább talajdonittatthatik, mivel az
 „ily sokaságú ellenséget megtámadván, a'
 „leg szerencsésebben meggyőzte, sőt az elkö-
 „vetett győzedelme után, a' számtalan, sok
 „agyon vagdaltakon, és sebesseken kívül, még
 „három Tisztek, és 150 emberek hatalma alatt

„fogságban lenni találtattak. Melly dicsőít
 „vitézését tehát e' veszedelmet mentő Tiszt-
 „nek, köteleztetünk igazságtételünkkel, és ne-
 „vünk alá írásával bebizonyítani. Költ Ho-
 „henmauthban, Márczius 9-kén 1862-dik esz-
 „tendőben. (L.S.) Merfeld. m. p. G. M. (L.S.)
 „Heidl. m. p. Major az Uhlánusoknál. — Spi-
 „zer. m. p. Kapitány. — Lang m. p. Kapitány.
 „— Göttf. Radótzky. m. p. — Ferd. Hutter. m. p.
 „Fő Hadnagy. — Ritterstein m. p. Fő Had-
 „nagy. — Edelsbacher m. p. Hadnagy. — Mo-
 „ravek. m. p. Hadnagy. — Báro Majtényi m. p.
 „Allhadnagy. — Dolzsay m. p. Káplár.

Ezután minden tábori nép a' Rajna mel-
 lett majd egész Baselig, csendességben lévén,
 kevés idő múlva Gróf Merfeld Generális, a'
 Commandérozó engedelmeivel egy divisiót El-
 sásziában kívánt általtetni; melly próbára egy
 Compánia Horváth gyalogság, 50. Jäger, 20.
 Uhlánus, és 20. Császári Huszárok, Simonyi
 vezérlése alatt rendeltettek: ki is a' jelelt est-
 vén, Strasburg és Breisach várak között által-
 menő helyen, kis seregével megjelenvén, azon-
 nal gyalog katonáit hajóra intézi; de a' lova-
 sokkal, a' setét éj miatt ezer baj támadván,
 végre midőn a' rezkédve kuczoródott lovakat
 többet emelve, mint menve hajóra raknák, és
 a' túlsó parthoz közelednének, egyszerre ha-
 jójuk sankban annyira felakadt, hogy húza-
 mos veszélysek után két ember ki ugorván,
 erős mozgások után ama tövisekkel bérlett
 parthoz valahára eljutottak: honnét midőn Si-
 monyi a' spionnal, és Jägerokkal a' csere közt
 előre nyomúlva, a' nagy tűz sejtésére spion-
 nyát kérdi, mi lehetne ott? mellyre a' nya-
 kával jáczó ember, reszketése vagy talán nya-
 valya törése miatt nem is pillanthatott; azért

Simonyi mint haszontalant elhagyván, a' tűzet sebes nyargalva úgy körül veszi, hogy a' melegedő emberek, fegyverekhez sem nyulhatnának; sőt a' Rajna parton álló strázsá, szaladással szabadúlni kívánván, esze nélkül a' Rajnában esett; és így Simonyi hamarjában egy puska szó nélkül az egész posztot elfogván, tovább a' Strasburgi nagy ország úton lévő Gerstheim faluhoz sietett: hol az harmadik háznál szekerét készítő parasztúl kérdi; van e' sok katonaság e' faluban? mellyre feleli, hogy most a' szokott négy lovas Ordináncon kívül senki nintsen; azért Simonyi magát véle szállásokra vezetteti: de midőn gondatlan beszélgetésében magát ellenségnek lenni jelentené; többé a' Franczia lakost, hozzá vonzó érzésre nem bírhatta; sőt csendesség okáért ezt is csúsztatván, a' közelébb lévő házi gazda által magát okosabban vezettette; hol az ablak kopogásra midőn az egygyik Ordináncz fejét kidugná, Simonyi azonnal kiáltja, add meg magadat! mellyre a' Franczia sebes zördüléssel, a' másikkal egygyütt Örökre eltűnt. Simonyi ez új hibáját látván, csak lovaikat kaphatta birtokára; és a' más kettőt okosabb rendeléssel óhajtozott elcsipni; azért egy káplárt, két köz embert leszállitván, égő gyerlyával véletlen a' szobában küld, maga pedig az ablakot kopogtattya; mire a' kinéző Ordinánct, egy pár fricskával köszöntötte, azonban az ajtó nyílik, és az ellenség kivont karddal a' fekete levest ajánlja; mellyre a' rémült Ordinánct térdre esve pardont rimáncodik, de haszontalan: mert mind ketten, lovaikkal egygyütt elfogattattak mikor az ellenségről nem is álmodozó gazda, Simonyitúl kérdi: ugyan uram mit csináltak ezen ka-

tonak

tonák, hogy illy kegyetlenül bántok vélek? (mivel ez időben Franciaországban nem újság volt, hogy illy formán sok emberek éjjel is elfogattattnának, és más nap Gilotinérozattattnának) ez allig végződik, már egy öreg asszony az harangot féreveri, mellynek csillapítására bár 10. katoná rendelődne, még is az öreg asszony, kezében harangkötélét tartván, mind addig dühösen védelmezte magát, míg a' boszszonkodó katonák által a' toronyból le nem vetődött. Azonban a' parasztok illy esetre készített csidával a' helység házához nagy lármával csoportosodván, midőn a' katonák ellen állanának, sokan öszve vagdaltattak; nevezetesen Strasburgból éppen erre utazott Francia Spion is, a' Commandérozó különösen ohajtott örvendezésére, agyon vagdaltatott. — Ezek között Simonyi a' mindenfelől lévő lármát hallván, Commandójával, és nyereségével a' Rajna felé sietett; hol már a' gyalogság, minden fogott emberekkel és lovakkal rendes helyheztetéssel egyedül Simonyit várták, csudállatos dolog, hogy az előbbi kuczorodott lovak, most csak nem nyargalva ugrottak hajójokra: és így a' Rajnán által evezvén, tanyájokra szerencsésen eljutottak. Innét a' Stáb Offenburghan tétetödvén, Simonyi az egész telet, vig bálók, theátrumok, és kellemetes ösmeretségek között töltötte. De tavaszkor 1800-dik Esztendőben, midőn a' Franciaország erejét hátok megett Svaitzban húzná; ezen Rajna tájján lévő truppoknak nagy frissességgel kellett előre nyomulni, hogy Engénél álló Feldzeugmaister Báró Kray Commandérozó nagy ármadiájához magokat csatolhasák; melly utazásban Simonyival mi történt,

Vit. Sim. J. élete.

E

2.

e' következendő dicső bizonyság levél nyilván-
ságossá tesz. —

„ Május Holnap 6-kán 1800-dik esztendő-
„ ben; a' mint a' Rajna parton fekvő trup-
„ pok vissza húzásban volnának, a' Merfeld
„ Uhlánusoknál lévő Simonyi Fő Hadnagy
„ Urat, elküldvén Gróf Merfeld F. M. L. a'
„ Gróf Gyulai Generális, és Bárá Kienmajer
„ Generalis seregei között lévő Sz. Péter hely-
„ ség tájjékára, mint egy az ellenségi mozgá-
„ soknak bővebbeli kinézésére. Hol a' neve-
„ zett Fő Hadnagy Úr észre vévén: hogy mint
„ egy 6000. emberből álló ellenséges sereg a'
„ Gróf Gyulai Generálisnak Trupját, az ár-
„ mádiátul távolítani, 's úgy rajtaűtni
„ szándékozna: ő czélját egyedül abban hatá-
„ rozta meg, (ámbar ha 5. vagy 6. óra járás-
„ nyira, a' Császári armádiából semmi kato-
„ naság nem volna jelen; következés képpen
„ a' segedelemre éppen reménysége nemlehet-
„ ne;) még is az alatta való 30 embereivel ma-
„ gát azoknak ellenében vetni kívánta: hogy
„ az által valamint eltökélt szándékát az el-
„ lenségnek meg gátolhassa; úgy nem külöm-
„ ben ha életét, 's kevés embereit fel áldozza
„ is, még is ama Gróf Gyulai Generálist né-
„ pével együtt védelmezni kívánja. — Azért
„ behúzáván magát Kirchgarten nevű helység
„ mellet való erdőben; és mint egy 500 lépés-
„ nyire az ellenséget maga előtt elmenni hagy-
„ ván; azoknak hátórző seregét bevarta, 's azt
„ nagy hirtelenséggel megragadván, szét za-
„ varta; valaki csak elébe tűnt levagdalta; és
„ egy pár elfogott ellenséges Agyúkból annyi-
„ ra lövöldöztetett, hogy az ellenség azon csa-
„ tázó lármát és hirtelenkedést nemtudván mi-
„ re vélni; magát valamint az útfolytatástul há-

„tráltatta, úgy az előbbi szándékának elkövetése végett czélzó módokat megvesztegette :
 „ezt észre vévén a' már többször nevezett Gróf Gyulay Generális Úr, magát népével egygyütt a' legkönnyebb módon útnak bocsájtotta, és sérelem nélkül az Ármádiához kapcsolta. Ezzel az alkalmatossággal Simonyi Fő Hadnagy Úr; sok embereket, lovakat, és szekereket elfogván; az eddig is már előttünk ösméretes Vitézi tetteit, és Katona bátorságát kimutatta; a' mint is ezen hűséges cselekedeteiért való érdemes jutalmaztatása végett, e' bizonyosság levelünket ki adgyuk. Költ Pardubitzon, Mártzius 9-kén 1802-dik esztendőben. (L.S.)
 „Gróf Merfeld m. p. F. M. L. — (L.S.) Heidl m. p. Major. — (L.S.) Báró Stütterheim m. p. (L.S.) Lang m. p. Kapitány. — Scheibler m. p. Kapitány. — Spittzer m. p. Kapitány. — Hutter Ferencz m. p. Fő Hadnagy. — Báro Isztritz m. p. Hadnagy. — Ritterstein m. p. Fő Hadnagy. — Zeleczy Josef m. p. Káplár. — Polanovszky m. p. Köz Vitéz. — Dubetzky m. p. Köz Vitéz.

Mind ezek mellett Kráý Generalis, az ellenségtől Engénél annyira elnyomtatott, hogy szükségképen Ármádiáját Ulum Várossához húzni, s ott megtelepedni kisztettettne, még a' Rajnánál, és más oldalon lévő trüppök hozzá nem érkeznének. Ez helyheztetésben, 1800 eszten. Junius 10-dik napján, a' Merfeld Uhlánusok Veisenhorn várossánál, az ellenségtől úgy megtámadtattak, hogy Abafy, Hadnagy néhány emberével elfogattatna, kit még nagyobb veszteség is követett volna, ha Simonyi a' városkájában nagy pakolt szekereket nem húzatott volna, és általa a' sok lovas ellenséget fel nem tartóztatta volna: melly által

az ellenség további üldözésével felhagyván, egy órányira való lógerban húzta magát. Más nap Stütterheim Major, Simonyival azt végezte, hogy üttne ez ellenségre; és ha lehetne fogna el közülök: azért Simonyi 30 emberrel neki esván, az ellenség posztyait úgy széjjel verte, hogy egész a lógerig juthatna; de az ellenség nagy ereje miatt, éppen kettőt csíphetett el clevenen hirmondónak, de sokkal többet levagdaltak és megsebesítettek. Ezen esetre a Major gondolta, hogy a Francziák a kölcsönt bizonyyára vissza adgyák, azért azon újjabb plánumot tettek, hogy Simonyi pikétre menyen, és ha az ellenség reáüttne, más úton mint ijedett vissza húzodva az ellenséget magával csallya; azonban pedig Stütterheim Major, 3 Svadronnyal az erdőben bújván az előre menő ellenséget hátul kapva predájoká tennék. Ez így lévén, Junius 12-kén délfelé midőn lármá történne, Simonyi íziben lóra kapván, az ellenség ereje szemlélésére egy dombra nyarag, honnét a dühösködő sokaságot látván, azonnal Majorjának hirül adgya; hogy a tett plánumtól állana el; mert 15,000 ellenség, nem a kölcsönt, de valóságos közönséges ütközetett siet adni; annál is inkább, mivel már az úton lévő truppokat egész Ulumig hajtotta, és azon részről a várost be is rekesztette; sőt Csépánszky Hadnagyot néhánnyadmagával már el is fogta. Így a kint álló vigyázók a Városhoz húzódván, semmi különös nem történt egész 21-dik midőn az Armadia előbbi állását elhagyván, magát jól vissza húzta. De Junius 23-kán olly Vitézséget tett Simonyi, hogy igaz Magyar Vitéz tiszteltetésére, Maria Theresia Keresztyével is felékesítettne; melyet e

következendő kettes dicsőségű bizonság levél voltaképpen elbeszéli.

„A' mint az ellenségnek nagy sokaságú seregei által Junius 23-kán 1800-dik esztendőben, a' Herczeg Rosenberg, és Frenel Generálisok' Brigádái. Nireshaim mellett támadólag annyira zavartatnának, hogy az Armádia Nördlingen felé húzódása miatt elválnán, csak kis osztályokban állíttathatott fel Brigádája a' nevezett két Generális Uraknak. Akkor Simonyi Hadnagy Úr a' Merfeld Uhlánusoktól egy Commandóval, nem messze Nireshaimtól, Umenhaim alá, a' seregék' részére lógerokat készíteni hátra küldetett; ki' is rendelt helyére érkezvén, talált az úgy nevezeti Vereshuszárok közül egynémelly osztályokat, a' mellyek mint egy három czúgra erőssek valának; azokat tüstént a' véle lévő kevés embereivel megtámadta, és széjjel zavarta; de azok ismét magokat nagy erővel öszve gyűjtvén, az Umenhaimban, és körülötte lévő bagazsián (a' melly már letelepedve vala) rajta ütöttek. Ezt látván Simonyi Hadnagy Úr, a' bagazsiák mellett lévő emberekkel, és a' maga kevés embereivel akarván a' fogságból védelmezni; 4. a' vagy 5. izben való bevágással rajtokment; melly által az Aerariumnak igen nagy javára, és a' nagy kárnak megmentője volt, mivel számtalan sok rakott szekerek, lovak, 's több holmik, a' mellyek az ellenség kezeiben minden bizonynyal jutottak volna; mind azokat, hűjányosság nélkül megmentette. Sőt az előllévő truppoknak is értésére adta a' következő veszedelmet; kik magokat azonnal egyben húzván, az ellenséget öszveséssel megtámadták: melly már ak-

„kor egész két lovas felekezetből álván, az
 „Ország utat elteritette. Akkoron éppen az
 „emlitett Hadnagy Úr Simonyi megérkezvén,
 „az ő tett vitézségei után, a' fél svadront által
 „vette az emlitett Uhlánus Regimentben; hol
 „már a' másik fél Svadront az ellenség majd
 „meggyőzvén; sőt már a' leszállásra is kinsze-
 „ritené; akkor Simonyi Hadnagy Úr, az el-
 „lenség Flankjában mingyárt bevágván, ezek-
 „nek Szerencsétlenségét annyira eltávoztatta,
 „hogy nagy sebes rugaszkodással, a' már fog-
 „ságban esendő fél svadront egészen megmen-
 „tette: kiknek segedelmével egygyütt, az el-
 „lenségen olly fordítást tett, — hogy azoknak
 „nagy részét elfogta; a' két regimentnek ágyuit,
 „és 150 puska poros társzekereket fogságban
 „ejtett: a' mellyek mind, e' sokszor emlitett
 „Hadnagy Úrnak tulajdoníthatnak.

„Melly nevezetes Vitézi cselekedeteiért,
 „ezen Hadnagy Úrnak mindennémű alkalma-
 „tosságban dicsiretünket tenni kötelességünk-
 „nek tartjuk; ki katonai vitézsége által nem
 „csak ezen, de mindenkor magát az ellőtte meg-
 „szoruló dolognak mentőjévé; az Aerariumnak
 „pedig nagy hasznára, és segítségére kívánt
 „lenni; nemkülömben a' Regiment dicsőssé-
 „gét feltartani, sőt azt gyarapítani iparko-
 „dott. Mellyekért el sem mulathattuk, hogy
 „az ő meg jutalmaztatásának megnyerése vé-
 „gett ezen bizonság levelünket ki ne adnánk.
 „Költ Prágában, Mártius 1-ő napján, 1802.
 „esztendőben. (L.S.) Herczeg Rosenberg m. p.
 „F. M. L. — (L.S.) Gróf Frenel m. p. Generá-
 „lis. (L.S.) Báró Stütterhaim m. p. Major. (L.S.)
 „Gróf Hardek. m. p. Kapitány. — Lang m. p.
 „Kapitány. — Spitzer. m. p. Kapitány. — Bá-
 „ró Isztricz, m. p. Hadnagy. — Hutter. m. p.

„Fő Hadnagy. — Báró Majtényi. Fő Hadnagy.
 „— Edelsbacher. m. p. Fő Hadnagy. — Zelecz-
 „ky. Strázsa Mester. — Polanovsky. m. p. Káplár.
 „lár. — Dubnitzky. m. p. Káplár, — Doleszay.
 „m. p. Káplár.

É' mellett a' Pattyantósok a' következő biz-
 zonság leveleket adták. u. m. — „Junius 23-án
 „1800. esztendőben; a' mint az ellenség, Her-
 „czeg Rosenberg, és Frénel Generálisok bri-
 „gadáit Niresheim mellett (hátok megé kerül-
 „vén) hajtotta volna; és az Ármádiátúl, a'
 „melly Nördlingen felé már megoszolva nagy
 „sebességgel hátra húzódott volna; az akko-
 „ron Merfe'd Uhlánusoktól hozzám rendelte-
 „tett Ágyúkkal lévén, az ellenségtől úgy kö-
 „rül vétetődtem, hogy a' nagy haubiczos Ágyú-
 „imat, és az Ágyúkkal bánó Katonáimat már
 „fogságban ejtették. — Simonyi Fő Hadnagy
 „Úr csak ugyan az említett Uhlánusoktól, ezt
 „észre vévén, az akkora kórmánya alatt lé-
 „vő fél svadronnyal az ellenségnek vágott,
 „hogy ezen pr... t vissza ragadhasa, mely-
 „kor az Ágyúk körül lévő enesegetes lovasság
 „szaladásával magát védelmezni elegendőül
 „nem tudván, ugyan ott helyben agyon vag-
 „daltatott, egy része pedig fogságban ejtetett
 „melly módon azon említett elfogott ágyúkat
 „leg szerencsésebben vissza nyervén, meg-
 „mentette. — Mi tehát alább irtak kötelezte-
 „tünk, a' nevezett Simonyi, Fő Hadnagy Úr-
 „nak, ezen tulajdon szemeinkkel látott nagy
 „vitézi védelmezését, igazságtételünkkel bebi-
 „zonyítani; 's egyszer'smind vallyuk, hogy a'
 „mint ez alkalmatosságban, úgy a' minden né-
 „mü környülállásokban, Vitézeit ébresztvén,
 „nagy vezéri szavaival bátorította; 's magun-
 „kat nadio ágyúinkal eszervült. védelmezése

„alá, mint egyedül ő benne bizóban helyhez-
 „tettük: a' kinek is elfelejthetetlen meg hálá-
 „lással, és köszönettel tartozván; valamint
 „életünket, úgy minden szerencsénket egyedül
 „nékie talajdonithatunk — Költ Edelsdorfbán.
 „Martius 1-ő napján. 1802. esztendőben. (L.S.)
 „Hermansberg m. p. Fő Hadnagy az Artilleri-
 „ánál. — Joan. Heinrich. m. p. Pattyantós
 „Strázsamester. — Adde Márton m. p. Pattyan-
 „tós. — Majer. m. p. Pattyantós.

Azután Junius 27-kén midőn Kray Vezér-
 lése alatt az Ármádia Neuburnnál a' Dunán ál-
 tal menne, legottan Le Courbe, és le Grane
 Divisions Francia Generálisok, a' hátörzőse-
 reget úgy megtámadták, hogy dühös erőszakos
 tételeket, néhány Regimentek különös vitéz-
 ségei tártóztathatták; hol a' Merfeld Uhlánusok
 is egy bataliom gyalogsággal megütközvén, a'
 többiek között Simonyinak kadét öttse is ele-
 sett: de bezzeg más részről ama híres Fran-
 czia Granatéros Latur D'overne, is egy csida
síras által elesett; kinek neve a' Francziák-
 nál elfelejthetetlen azért: mivel ő már ez előtt
 híres Divisions Generalis volt, de a' revolúció-
 ban önként közembernek állván, semmi Tiszt-
 séget, vagy más titulust el nem fogadott, mint
 első Granatéros a' Francziáknál. — E' csa-
 tában Simonyival mitörtént, a' következő
 bizonság levél hitelesen előlád: u. m.

„Junius 27-kén 1800-ik esztendőben, a'
 „mint a' Császári Ármádia Neuburg mellett a'
 „Dunán keresztül húzódott, a' hátul hagyatott
 „hátörző sereget az ellenség annyira megtámad-
 „ta, hogy a' sok helyeken próbált ellentál-
 „lási után is, magát hátrahúzni kintelenite-
 „tett. — Akkor, Merfeld Uhlánus Regimentyé-
 „ben lévő Simonyi Hadnagy Úr, a' ki azon

„időben az ő czugjával oldal patrolba vala, az
 „ellenség tételét bővebben általláttván; magát
 „különös fortélyával, és katonai szép elmél-
 „kedése által az ellenség háta megéhúzván, az or-
 „szág úttyán, melly Kaisersburg helységből
 „Strász felé viszen, a' legnagyobb hirtelenséggel
 „azt megtámadgya; mellyre az ötett nem tudó
 „ellenség olly zavarodásban hozattatott; hogy
 „seregjeből 1 Tiszt, és 60 gyalogságtól lévő
 „emberek fogságban ejtődnének. 6 Tisztet a'
 „Benyovszky, és Lasczy Gyalogságtól. 120
 „embert a' mindenféle Regementektől, mint
 „fogottakat rabságoktól megmentett; sok sze-
 „kereket és lovakat elfogott: továbbá e' zava-
 „rodást és csonkúlást, a' Merfeld Uhlánus Re-
 „gementnek, üzenete által értésére adta; melly
 „azonnal újra bátran megtámadgya az ellensé-
 „get, 's olly nagy verekezésben hozta, hogy
 „egy egész bataliom Gyalogság össze vagdal-
 „tattván, a' többie hátra nyomattatott, a'
 „Császári Ármádiának pedig a' leg alkalma-
 „tosabb hely felállítására szereztetett. — E'
 „szép vitézségét, és bátor katonai tetteit a' ne-
 „vezett Simonyi Hadnagy Úrnak, mi az alább-
 „irtak bizonyittyuk, a' kinek is viselete ál-
 „tal tett hasznokat és szerentsét tulajdonitunk;
 „kivánnjuk a' leg nagyobb mértékben való ju-
 „talmaztatása végett ezen bizonság levelünket
 „kiadni. Költ Grátzban, Februárius 26-kán
 „1802. eszt. (L.S.) Herczeg Rosenberg. m.p.
 „F. M. L. (L.S.) Stütterheim m. p. Major (L.S.)
 „Haidl m. p. Major. (L.S.) Radetzky. m. p. Ka-
 „pitány. — Spitzer. m. p. Kapitány. — Ritter-
 „stein m. p. Fő Hadnagy. — Zeletzky. m. p. Káp-
 „lár. — Dolessay. m. p. Káplár. — Dubetzky.
 „m. p. Közvitész. — Polanovszky. m. p. Közvi-
 „tész. — Melly bizonság levéllel, a' Herczeg

„e' következendő különös levelével is megtisztelte.

Nagy Érdemű Vitéz Fő Hadnagy Úr!

Uraságodnak 21-kén írott levelét kapván, azonnal a' tulajdon erősítéssel egygyütt küldöm vitéz tetteiről szóló bizonság levelet, és kívánom, hogy ez által dicső érdemei megjutalmaztassanak: maradok Uraságodnak

Grätz 26. Febr. 1802.

igaz baráttya

Herczeg Rosenberg m. p. F. M. L.

Simonyi ez ütközet alatt, lovain kívül mindenét elhagyván, egyedül rajtalévő ruhája maradt; de más részről ő is az említett két Generálisok bagázsias szekerét elfogván, kára gazdagon a' leg szebb mennyiségben, s néműségben annyira megtért; hogy a' mostoha idő miatt csak lovait rakhatná meg, a' többi pedig elprédálná; mind az által egygyik Generalis új ruháját azon gondolatból megtartotta, hogy e' véletlen haborús esetben használhassa. De mivel a' szerencsétlen csatázás miatt maga a' Felség az ármádiához jönné, és Hohenlindenben némely kötések mellett fegyvernyugvás szerződne; a' Merfeld Uhlánusok azonnal Háag tájékára mint nyugovó szállásra rendelődtek; melly esetben egykori Tiszti ebédre furcsaságból felöltözvén, az Obestert, és Tiszti kart igen kellemetes zavarodásban hozta. — E' tanyázásban Simonyi egy fere fekvő faluban rendelődvén, ama régen érzett nagy szükségű Franczia nyelvet, több alkalmas ízben szerzett Grámmatikából, és Románokból, tanulni kezdette; melly nyelv czikor-

nyás szavaival, sokszor magának és másoknak tréfás kellemetességet okozott: de ezt meg únván, végre a' rajzolásra és festésre határozta magát; mivel pedig többszöri szorgalmas munkájával meg nem elégedne, haragjában pemzlistitiumot tett; de csak hamar kedve kerekedvén azon gondolatra jött, hogy maga magát tükör előtt lefesse, de mivel ábrázattyával semmire sem mehetne, végre egy főnélkül való Uhlanus Tisztet festett: azomban a' Helység birtokossa familiájával elérkezvén, beszédben hozódot, hogy itten Simonyi únalmas ideit mivel tölthette; ki allig monda ki festő mesterségét, már remekjét, mutatásra kívánták; melly fő nélkül való Tisztet, a' szülék engedelmeiből, a' Házi szép Kisasszony tökéletes előmenetellel lefestette, és örök emlékül magának tartotta. — Innét az Uraság nem sokára másfelé menvén, Simonyinak órái még Únalmasbak lettek; azért a' közel lévő fő szállásra, és városokra, a' pénz bővsége miatt jáczó vig Tisztekhez járkálni, és napról napra szerencsésen jáczodni kezdett; melly örönmős nyereségből vigan élvén, vagy 500. aranyat további gazdálkodó szükségére tartogatott. — Azonban midőn a' fegyverszünet felbontódna, a' Regiment ide 's oda való rendeltetésében, November holnapjában Regensburghoz érkezett; hol az ellenség a' nagy ország úton Kehlheimnál, hegyes és kösziklás, de tábori alkalmas helyen már magát felállította, — itt Simonyival mi történt, e' következő bizonság levél elbeszéli:

„ Midőn az ellenség 1800. esztendőben, „ a' Duna mellett Kehlheimnál, bal Flankja „ oltalmazására, és F. M. Lt. Gróf Klenau Regensburnál álló hadiseregének kémlelésére,

„győzedelmes előre nyomulással kiállana;
„azonnal F. M. Lt. Gróf Klenau, 3-dik No-
„vemberben, a' Merfeld Uhlánusoktól Simo-
„nyi Hadnagy Urat fél svadronnyal elküldöt-
„te, hogy az ellenséget megvizsgálván, nékie
„különös alkalmatosságot szerezne: melyre
„Simonyi Hadnagy Úr, népét olly katonás-
„san és okossan vezette, hogy az ellensé-
„get egészen elkerülvén, azok hátok
„mege' jöhetett, hol Lengenfeld nevű salu-
„ban szálva lévő lovasokra, lóra ültekkor úgy
„rajtok csapott: hogy azokat nem csak zava-
„rodásban hozná, hanem minekutánna nehá-
„nyat levagdaltattna, minnyájan magokat fog-
„ságban adnák: ezennél a' lóger felé, hol 200.
„gyalogság vala sietett; kik e' részről ellensé-
„get nem várván, magokat széjjelverten meg-
„adták. Nem különben a' kösziklák között
„pikéten álló 50. emberek, midőn hátul lévő
„segítségék elfogását ijedve szemlélnék, ma-
„gokat egy puska szó nélkül megadták: és
„igy Simonyi Hadnagy maga indulatlyából,
„Commándójával, és a' többi posztokról ösz-
„ve gyűlt patrolok segítségével ezen Francziá-
„kat elfogván, Regensburgban vezette. —
„Melly vitézi, és minden katonai okossággal
„végbe vitt dolog, azonkívül hogy az ellenség
„több 300. embereit elvesztette; azon nagy
„haszony is lett; hogy F. M. Lt. Gróf Klenau,
„ez által módot nyert az ellenség állásáról's
„erősségéről igazi tudósítást venni: mely ál-
„tal olly állapotban esett, hogy másnap az
„ellenségre menvén, azoknak sokkal több kárt
„okozna; mely is leg főképpen az armádiá-
„nak állásához sok hasznót hozott. — Ezen
„szerentsés kimenetelét a' dolognak, egyedül
„Hadnagy Simonyi vitéz katonai cselekedeté-

„ nek lehet megköszönni. Költ Regensburg-
„ ban, December 12-kén 1800. eszt. (L.S.) Gróf
„ Klenau m. p. General. F. M. Lt. (L.S.) Gróf
„ Vallmodens m. p. Obester. (L.S.) Spitzer.
„ m. p. Kapitány. — Ritterstein. m. p. Kapi-
„ tány. — Báró Uichstritz. m. p. Hadnagy. —
„ Dolesay. m. p. Káplár. etc.

E' történet után December közepén, mi-
dön Regensburgi Bárány vendégfogadóban
számos fő Tisztek járnának, Simonyi is gyak-
ran meg jelent: a' többi között, egy igen szép
fiatal Francia Generalis, ki Bonaparténak E-
gyptumbúl nem régen meg érkezésekor Ad-
jutánsa vala, ide érkezett: melly esetre, mi-
vel a' sok felé tartatott társaságok miatt a' vo-
csora 12. órára rendelődne, a' korábban jövő
Tisztek, az egy vagy más Szála szegletében no-
ha sokan volnának, még is csendes beszélge-
tések között szépen únták magokat: a' többi
között, Gróf Wartenslében Major, Illésy Ka-
pitányal a' Blankenstein Huszároktúl mint úta-
sok soká susogván, Simonyi, Wartenslében-
nel mint idegenek egymásra nézegetnek, de
Wartenslében csak hamar megtudván ki lé-
gyen ezen vágott pófájú ember, Magyarúl Si-
monyit meg szállítja: Az Úr Simonyi? —
S. igen is — W. Régen hallottam hírét az Úr-
nak? — S. Ugyan „ — W. Örvendek hogy meg
esmerkedhetünk. — S. Én is. — W. Még mink
nem is láttuk egymást? — S. Nem bizony. —
W. Az Úr Magyar? — S. Igen is. — W. Hát
miért szolgál az Úr a' Csidásoknál? — S. Bár
csak már vocsorálnánk. — W. Volna e' kedve
az Úrnak szolgálni az Huszároknál? — S. Fel-
sőbb Ranggal, akár a' veres köpönyegeseknél.
— W. Hogy került az Úr ezen Regemánthez?
— S. kivel van szerencsém? — W. Én vagyok

Major Wartensleben. — S. Gróf Wartensleben! — alázatos szolgája — mire a' várt vendégek, a' Francia Generális, Gróf Walmoden Obesterrel, 's több Stabális Tisztekkel betoppantak. De Wartensleben Simonyit el nem hagyván, néhány pohár kiüresítése után olly barátságban erezkedtek, hogy Simonyi különös szerencsésjének tartaná, ha a' Blankenstein Huszárokhoz Fő Hadnagyi ranggal általmehetne; így vocsora után Magyar módra egymástól elválván: Gróf Wartensleben allig ért Regimentyéhez, már az Obesterrel elvégezte, hogy Simonyi híres vitézségeért, a' Blankenstein Huszároknál Fő Hadnagyságra örömmel fogadtattna. — Ez alatt, 18-dik Decemberben a' Merfeldt Uhlánusok Feucht helységnél előre nyomúlván, az ellenséggel össze csaptak; hová Simonyi bár már nem tartozna, de a' különösen szerette Tisztek barátságos búcsúzása miatt, bagázsiás lovait Neumark városában hagyván, maga jó barátit követte: de mivel más nap a' Feuchti erdőben való nagy verekedés végett a' bagázsiák hátrább tolódának; Simonyi barátságos könnyek között elbúcsúzván, minden köz embereit 's all Tiszteit utólsó fillérig megajándékozta, gondolván hogy hátrahagyott 200. Louidorját feltalállyá: azonban fáradott lovával a' Neumarki fogadóhoz érvén, bagázsiája hátra menését annál szomorúbban bállyá, mivel sem lovára, sem magára való kölcsége, vagy más pénzé teendő holmija nálla nem lenne; melly szomorúságában egy Regensburgi ösmerössére, kinek nem régiben egy loudort kölcsönözött, találván; öröm köszöntése után baját értvén, serény parancsolattal lovának szénát, abrakot, 's magának jó vocsorát rendeltetett, és azzal

örökre eltűnt. Innét Simonyi faluról falura menvén, éjfél tájban lova elcsüggedése miatt egy korcsmához tér, és azonnal bagázsija közzellettérül tudósítatik; és így midőn Baviáriában Reichenschvám faluban tanyázó Stabhoz December 29-kén szerencsésen megérkezne, a' Fegyverszünet is kihirdettetett: hol Simonyit kevés idő múlva Gróf Merfeldt Uhlanus Generalis ezen levelével tisztelte meg! —

Nagy Érdemű Vitéz Fő Hadnagy Úr!

Gróf Walmoden Obester Úr hozzám tett jelentéséből, nagy fájdalommal láttam, hogy én azon Oberstlieutenant Tisztségadásra elégtelen voltam, mellyre a' Blankenstein Huszár Regementhez való általmenésével emeltetett: ezen általmenést annál inkább nem hátráztathattam, mivel seregemenél lévő minden érdemekkel tellyes Tiszteket, kikhez Vitéz Uraságod minden tekintetben méltán tartozik; tehetségemből előmozdítani kívánok. Azért ezután is, midőn szerencsét és előmenetelt kívánnék, a' hol csak valami alkalmatosságot kaphatok, Uraságod javát tehetségemből különösen előmozdítani el nem mulatom. Melly idulatú tiszteletet teszi.

Vitéz Uraságodnak

Leobendorf Februarius 12-kén 1801.

alázatos szolgálja

Merfeld. m. p. F. M. L.

A' békekesség 1801-ben megkötöttvén, azonnap Aprilis 4-kén a' Blankenstein Regementye, Cseh Országí rendelt helyére indúlt, hová a' Stab 29-kén Gabelben érkezvén; Simonyi Czugiával, egy fére lévő Kunersdorf faluban helyheztetett, hol egy öreg Birónál, ki

körösmáros is vala, azon nehézséggel kosztot kapott, mivel az előtte lévő Tisztek önnön gazdálkodásokból élván, erre nem szorútlak: itt Simonyi eleinte únalmas idejéről panaszolkodván, az öreg Biró biztatólag megszóllal, majd az Úr is meg fog itten szokni, mint a' többi; lám az utolsó Tiszt Úr 30. esztendeig volt itt, az előtte való pedig 24-ig sőt az Atyámtúl halottam, hogy mind sirva ment el innét: melyre Simonyi viszontattya, én éppen ellenkezőleg gondolkodok, mert azok akkor sirtak midőn elmentek, én pedig most sirok hogy ide jöttem; bizonyára mentemkor nevetni fogok: melyre azok nevettek, Simonyi pedig a' 30. és 24. esztendő még lovaglásában sem verhetete ki fejéből. — Azonban esztendő múlva a' Regement numerussát változtattván, a' Stab, Brandeisben, Simonyi pedig Prágához négy mértföldnyire lévő Melnik szép várossában rendeltetett: ki midőn többet Prágában mint lakhelyén lenne, Német és Olasz Országban szerzett pallérozott társalkodását különös esőmenettel annál is inkább használta; mivel elválhatatlan jó akarója Gróf Wartensleben, minden fő Házak társalkodásában hordozgatta: kiktől négy esztendő alatt a' háládatos tiszteletet és szeretetet megnyervén, csendes, valódi izlésű ember kezdett lenni, és midőn mások ezrenként költenének, 's rakásra tegetődnének, ő mindenkor a' maga valóságában álhatatossan megmaradott.

Az 1800-ki háború után, Mária Theresia Capitulum tartatott, hol azon nevű Vitézi kereszttel hetvenöten meg is jutalmaztattak; mivel pedig Simonyi ez alkalmatossággal ezen Rendet (a' mint a' statutum tartya) nem kérné, el is maradt; de mivel több érdemes

Tisz-

Tisztek elmulasztattak volna, 1802-ben a' Felség egy tóldalék Capitulumot rendelt: melly esetre Gróf Wartenslében ösmérvén Simonyi vitéz tetteit, ötet arra kisztette, hogy Vitéz tetteinek dátumait adná által. Azonban pedig Gróf Wartenslében a' csatában lévő Tisztekkel és Commendánsokkal értekezvén, minden vitéz tetteit bizonyító leveleket, a' Capitulumban rendelve volt Báró Kimayer lovas Generalisnak sietve elküldötte: hol érdemeit tekintetben vévén, Mária Therésia Vitézi Keresztyével megörvendeztetett. Mellynek, azon esztendő Május 13-kán történt pompás felfüggesztésekor, Gróf Wartenslében, 3. svadronyt Ünnepi pompával kiállítván, azokhoz anyai nyelven tartott, 's a' jutalmaztatás méltóságához képest igazi katonai fontos beszédgye után, Simonyi vitéz melyének ékesítésére, a' jutalom keresztyét nagy vivát kiáltások között felfüggeztette: azután pedig Gróf Wartenslében, a' város alatt lévő szép szigetben, nem csak az ide való Tiszti kart, de a' szomszédban tannyázó Regimentek Tisztyeit is, muzsikával zengő, jó izű nagy ebéddel megvendégelte: melyet a' vig vocsora, és öröms tancz rekesztett. — Ezután Simonyi óhajtott bődogságában lévén, a' közellévő Uraságok látogatásával, különösen pedig Benatek kastélya barátságával töltötte idejét; de mind ezek mellet, a' legnagyobb jóvedelmet hozó istállójához különös gondossággal viseltetett, mert a' leg rosszabb lovat is néhány hetek alatt, bámúlást érdemi tanításával, a' leg kapósabbá változtatta.

E' békességes helyen kiki víg életttyéről gondolkodván, egyszerre véletlen parancsolat hirdettetik, hogy 1804-dik Martius elein fél Regiment Feralbergischben idúlna: kik is az uton

néhány oda rendelt tábori csapatokkal öszve akadván, Austrián és Tirolison keresztül Sváb Országban, Aprilis 19-dikén Mengen tájján megszállottak; honnét Simonyi, Clostervald nevű, 150. ezer tallér jövedelmű gazdag Apácza Klastromban rendeltetik; ez eseten, a Dámákból lévő 70. Apáczák annál inkább rettegetek, mivel az ő szent falaik közé, soha nem látott idegen katona Tiszt szállana. Azért ama kellemetes idejű Fejedelem Asszony született Zveier Grófné keményen meg hagyta, hogy Simonyi semmi szükségét ne érezzen; sőt hat öregebb Apáczákkal a' rekeszték ajtónál, mély tiszteletét tenni kívánván; midőn Simonyi Papjokkal megjelenne, a' selyem firhangok kinyílása alatt földig borúlva, irántok való kegyességiért könyörögtek! kiket Simonyi, midőn beszédgyével és keresztény viseletével tellyesen megnyugtattna, a' Fejedelem Asszonnyal további beszédgyét, a' Szent Irásról, és Üdvösségről folytatta: mellyért az egész Klastromiaknál jó hire futamodván, kiki e' jó lelkű ellenséget örömmel kívánta látni; és napról napra csak hamar az öregtől, a' legfiatalabbig tisztes személyes látásához szerenéséje adatott; melly ritka látásért: valamint eleinten e' csendes magánosságot megúnta; úgy kilencz hónap lakása után, életében talán legelőször hagyta el legnehezebb szívéréssel kedves szállítását, — mert. — — —

Mivel ezen esztendőben a' Charge (rang) eladások behozattatnának, Simonyi azon alázatos kérését, Károly Királyi fő Herczegnek mint Kriegs Praesidensnek beadta: hogy néki mint régi, s érdemekkel tellyes szolgálattyaért igen fájdalmasan esne, ha illy módon fiatalabb Tiszt eleiben tétetődne. Mellyre való

nézve Gróf Wartenslében a' fő Herczegnél ki-
dolgozta, hogy Simonyi fizetés nélkül, Septem-
ber holnapjában, második kapitányságra emel-
tettne: mellyért Clostervaldból, ama kastél-
lyokkal ékeskedő kellemetes Ulm vidékére jö-
vén, noha mindenek gyönyörűségével eltelne,
még is a' Klastromi élettyét mind addig el
nem felejtette; még egy szerencsétlennek sor-
sát nagy fáradsággal, 's ritka állandósággal
bóldogságra emelvén, annak váratlan háládat-
lanságáru! meg nem világosítatott: és így va-
lamint minden fájdalomnak vége szokott len-
ni, úgy Simonyi bár nehezen, valahára ma-
gát megnyuktattván, kevés idő múlva kelleme-
tes Házaknál szép ösmeretséget nyert: de csak
hamar Stutgardban való rendeltetése által e'
béli elenyészett ösmeretséget, újabb kettes
szerencsével pótolta, mert mint idegent, és
Austriai Tisztet, nem csak a' Nagyok, de ma-
ga a' Király és Királyné is audienciával nem
csak szívesen fogadták; de Luduksburghoz
nem messze Seehof nevű Királyi kastélyban
a' Királyné születése napjára tartatott ünnep-
lésre is meghivattatott, 's ott mindenben meg-
külömböztettetett: mert az estvéli táncz ide-
jén, a' Király és Asszonnyal, a' Vestphaliai
Királynéval elől Ecosaist tánczolni szerencsé-
je volt Melly e' béli külömböztetésnek azon neve-
zetes következése lett, hogy egy édes andalo-
dásban merült szempillantásban megszorúlván;
Al Hadnagy korában tanult öröm érzést szü-
lő Fsancia mondásokat elővenni kintelení-
tettne; melly akadozva mondott szavát, ama-
szépség szív örömbé merülve — tizenkettőnek
is gondolván; éppen arra magyarázta, a' mit
lelke óhajtott. — Melly módon Simonyi né-
hány napi fényes mulatása mellett szerencsé-

jét megtévén; midőn vissza útna már híre futamodott, hogy Simonyi az Udvarnál magát megkedveltette. — De Stutgardban is, téli és nyári társaságokban egy Grófné nagy tiszteletű barátságában esett, ki meg tanította őtet, hogy mit érdemel — és mit tud áldozni — egy nagy lélekkel bíró Asszony! mert (mivel férje egy Királyi Udvarnál követtségben lenne,) az 1805-ben kiütött háború alatt mindenkor módot talált, minden nevezhetetlen fontos politikárúl Simonyit hasznosan tudósítani: melly hat esztendeig tartott sűrű levelezés után, mind a' két rész tapasztalta, hogy az egyett értő bizodalma egymást vóltaképpen megérdemlik.

A' hevenyében kiütött háború miatt, 1805-dik Augustus holnap 9-kén az egész Regiment Felső Austriában össze jött, és Tirolison keresztül, a' Bodensee' tenger mellett, Bregentz környékén megállapodott. Ez útna Simonyi Svadrony Commendánsá tetetődván, noha nagy familiákból való három fiatal gavalérok rangban előtte volnának, még is September 13-kán a' második Svadronyt által vette. Melly jeles szerencsájú rangját megbecsülván, 's arra való alkalmas léttét kevés idő múlva azal meg is mutatta; hogy fiatalságból álló embereiben olly rendet, lelket, és igaz katonaságot öntött; hogy mind önnön, mind mások bámúlására az egész hadi testnél érdemet; az ellenség előtt pedig félelmes ösméretet nyernének, mivel bátorított lelkek, szemek, fülök vezérjekre függesztve, minden ellenségnek ijedelmet okozott. — Illy formált Svadronnyával Simonyi Octóber 19-kén a' Biberaki úton pikéten lévén; hogy az ellenségről szórt sok hírek közül valami bizonyost tudhasson; néhány embereivel patrolban indulván, erőssen feltette

addig való fürkézését, míg ellenséget nem találna: mely szándékkal egész Biberak várossa kő faláig érvén, hallya az ellenséget Ulumnak húzódni, és néhány minutumok előtt egy ellenségi patrolt keresztül menni. Erre Simonyi neki esvén, nem sokára az egymástól távúl menő Francziákat elérvén, sebes futó Anglus lován eleikben ugratott, és bár fortélyos nehézséggel, mind addig feltartogatta, míg a' fáradott lovakon jövő Commandója el nem érkezne: kik' segítségével, a' 12. emberbül, 's egy strázsa mesterbül álló Franczia patrolt szerencsésen elfogván, tanyájokra vezette. Mely fogottak a' tábori Commandórozónál, és sereg csapatoknál különös érzést okoztak; mivel e' nagy háborús epokában ezek elsőik voltak, kiktől az ellenség' valóságos állásáról bizonyost halhattak.

Nem sokára ismét a' szolgálat Simonyira kerülvén, egész Svadronnyával pikétre indult; de mivel a' poszt váltáskor az ellenség fekvéséről semmi bizonyost nem venne, különös tettekre új rendeléseket tett; azomban egy czugijával pikéten lévő Tisztyétül tudósítatik, egy Lovas Commandónak Ravensburg városson keresztül való meneteléről, ki a' Duna mellett Ridling várossának sietett. Simonyi ezen jelentésre jó féle mappáját nézvén, észrevette azoknak hamarjában való vissza téreseket; azért 45. embert, 3. Tiszteit magához rendelvén, velek éjjél után útnak indul, és viradta felé megálva Tisztyeinek mondgya: Uram! meg mutatom, hogy mi igaz hív katonák vagyunk, mert bizonyos legyenek hogy ezen Francziákat mind elfogjuk! Azonban midőn az ország úttul eltérő, 's Menningen várossának vivő úton egy sűrű erdőben mennének, nem kevésbé minyájan megütköztek, hogy a'

szűk út miatt kiki magányosan menni kintelenítettne: de Simonyi néhány emberrel magát sietve által törvén, egy szép gyepes mezőre ért, hová a' többiek is örvendezve eljuttván; azonnal a' közel lévő faluban ugrattak, hol a' Commandó bizonyos erre menéséről azon tudósítást vette; hogy az ellenség félelme miatt, az ország úttúl fére lévő helyen éjjeli nyugalomra tanyát ütöttek volna. Azért Simonyi sebes utánnok nyomulással nyomdokit követvén, csak hamar egy szűk útú erdőhöz ér, és a' kint álló Franczia strázsára bukkan; ki midőn Simonyi kardgyát fejének, a' káplár pisztollyát melyének szegezné, szünnyikálásából feleszmélkedvén, nagy ijedve hátravivődött; Simonyi pedig néhány lépések után az erdőből ki érvén; a' lovak mellett pihenő Francziákra talált; kik' sokaságán annál inkább megütközött, mivel a' szűk út miatt elnyúlt Commandója sebes érkezését lehetettlennek képzelné; de szerencséjére a' tünán sétáló Tiszt csak néhány minutumig - való nézése után parancsollya embereit lóra; melly parádét Simonyi nem várván, tele torokból kiálta: Rajta Vitézek! mellyre ama jól kitanúlt emberei elorditák magokat annyira, hogy a' rajta rajtának allig lett vége, melly szörnyen zengő kiáltásra, annál nagyobb zavarodásban jöttek a' Francziák, mivel az egygyenként nyargaló néptől sebessen környékeztetnének, azért fegyvereiket le hányván, ijedve magokat megadták. Ekkor Simonyinak sok szomorú példái után, azon gondot adó szempillantása lett, hogy ezen Barbie nevű Fő Hadnagyval lévő 46. Franczia foglyokat mi módon vihesse el. Azért kevés embert előmenni; 2 — 3. fogottatt egynek vezetni; a' Tisztet, Lelkös

Fő Hadnagy vigyázására rendelvén, maga pedig a' többivel hátorzó sereget formálván, minden vigyázott sietséggel Ravensburghoz érnek; honnét, midőn Tettwang várossához jutnának, éhen szomjan lévő fáradott embereit, 's lovait; nem különben fogott népét pihenve jótartotta; a' Tisztek pedig ama hires fogadóban jeles ebédhez ülven, éhségeket különös eledelokkal 's italokkal enyhítették, sőt diadalmas vigságokban talán habemus is volt: melly örömsös letteket, a' fogott Tiszt szomorú szívvél, könnyes szemekkel tekintvén. végre a' sok kínálás, 's erőltetés felett kifakadott, mondván: Uraim! nem csak most, de talán soha sem kívánok többé enni, mert holtig való szemre hányást soha meg nem szűnök magamnak tenni! mivel én, és embereim, Regimentünk válogattyai valánk, még is majd csak nem kevesebb ellenségnek minden védelmezés nélkül megfogattam, és rabságra adtam magamat; azért szívszakadva megismérem, hogy most kötelességemnek eleget nem tettem; mert ha én, az erdőből kiugrott kapitányotokat elő látásomra attackeroztam volna, tehát most Ti volnátok az én fogottaim, — de a' földnépétül azzal csábítattván, hogy itt az ellenség ött hat százonként patroléroztatna, mellyekre hosszan zengő kiabálástok elevenen emlékeztetvén, fáradott embereimmel megadtam magamat. — Mire Simonyi feleli, de mivel így esett, tehát vedd ezen történetett háborui sorsnak, — én megismérem nagy szerencsémét, de te is meggyőződve légy, Tiztyeim hozzád való tiszteletiről. — Azért Simonyi keményen megparancsolta, hogy ezen Tisztnek semmi némű jószágára ne óhajtozzanak; mellyre a' köznép, nem csak ehez, de

minden fogottakhoz különös emberiséggel viseltetett: így Barbie annál inkább megnyugodott, mivel szolgálja az ellenséget jobbkor észre vevén, vezetéke lovát, és bagázsias szekerét, sebes tűnésével megmentette. — Ebéd után Simonyi vegyessen lóra ülteti vigkedvű népét, és egy órányira lévő posztyához indul; de csak hamar az Huszárokkal egygyütt a' Francziák is nyargalóczni, sőt job lovok lévén, futásban is elhagyogatni kezdenek; melly viczkándozva vigyázó helyére érven; más nap azonnal szokott jelentése mellette, fogottait a' Stabhoz, és innét a' Bregentz táján fekvő Hadi Commendánshoz Generál Faldmarschal Lieutinánthoz Báró Jellaschitzhoz elküldötte: ki is Simonyihoz intézett levelében, bátor lelkű nagy katonaságát különösen megdicsírven, tellyes meglegedését örömmel jelentette.

De nem sokára ezen Báró Jellaschitz hadi seregének, Bodensee mellett szomorú állapotra történt, mert midőn Napoleon Ulumnál az Ármádiát megverte volna; azonnal győzedelmes népével Bétsnek indult. Augerau Francia Marschal pedig 15 ezer emberrel, a' Tirolisi hegyekhez azon meghagyással küldötte; hogy a' Bodensee tenger mellett lévő Jellaschitz seregét úgy elzárja, hogy semmi módon hátra nehúzódhatna. — Ezen Augerau jóveteléről az egész tájjék bizonyost beszélt, és az utolsó vice Káplár is tudta, hogy ha még két három nap itt maradnának, az egész sereg bizonyos veszedelemben forogna. Azért Gróf Wartenslében, mint Blankenstein Regiment Obestere, Gróf Ginszky Klenau könnyű lovasok Obesterével, és néhány jólértő Tisztekkel tanácskozván, végre a' jelen való veszedelmet a' Commandérozó eleiben teszik; ki midőn

véleményeket hijában valónak tartaná; a' két Obester abban egyezett, hogy Regementtveiket a' nállok lévő 12. Ágyúval az ellenség háta megé húznák, és ha masfelé nem mehetnének (mivelt' Francziák már Bétsnél volnának) Csehországban vonulnának. Mellyre való nézve a' két Regement a' kirendelt éjjel össze jöven, és minden jóvigyázatú készület mellet Simonyi svadronnya avantgárdának rendelődven, elindultak, és az ellenség nélkül lévő Duna hidon Ehingen és Ulum között szerencsésen általmenvén, a' nagy utakat kikerülve, Vangen Városánál összejöttek: honnét Blaubeuern, Nördlingen, Anspach, Nürnberg, Bereuth, és Cseh Ország szélén Burkos Országnak fekvő Eger várossának útyokat folytatták; melly kemény téli, 's kegyetlen utazásban, a' leg jobb állapotban lévő, 's nagy vitézi lélekkel bíró szép két Regement, végre annyira jutott, hogy ha az utánnok küldött ellenség erős lovas serege elérte volna, bizonyára kevés, vagy talán semmi dicsőiséget sem nyerhetek volna: mindazáltal szerencséjekre neutralis (egyrészel sem tartó) Burkus Országhoz közeledvén, minden veszedelemtől mentek lettek; hol Simonyi az Avantgárdátul Ariergárdának rendelődven, a' mint útyokat folytattnák csak hamar a' két Obester azon hirt veszi, hogy az Austriai Ház ellen, Francziával czimborazva háborút vív. Bavarus Királyné e' tájfékon utazna; ki elfogására több Commandókkal Simonyi is rendelődven, midőn rendelt helyére menne, észre vette alkalmas posztyát már másoktól foglalva lenni; azért helyét elhagyván egy erdőmellett lévő kereszt útra indúlt, hol a' Királynét elkerülhetetlenül kezére kerülni gondolta. Azonban a' tudósítatott Királyné

más úton Burkus Országban térvén, a' két Obester szállására személyesen ment; kit nagy tekintettel szemlélvén, úttyában többé nem hátráztatták; és így Simonyi is parancsolattya szerint úttyát más felé fordította. De allig ment két mértföldet, azonnal hallya, hogy Tagelsveiller faluban, Burkus országból, Elvangen városnak vezető Ország úton, csupa szekerekből álló Franczia transport lenne: azért Simonyi arra sietvén, egy óra múlva bizonyossá lett, hogy 60. Franczia, 40 szekerekkel spítályhoz való jó készülétek, medicinak, China, mo, 5 ezer fain pokróczok, különös betegek számára készült, sarkon nyílt oldalú, 's helyben forduló kocsik felkészülve volnának. Mellyeknek elfogására Simonyi a' faluhoz közeledvén, Svadronnyának ilyen parancsolatot adott ki: hogy egy czug, a' melly szinte Avantgárdát téssen, mihent az ellenségre ütt, egygyütt maradva a' falun keresztül nyargal, és 300 lépésnyire a' pikéteket mindenfelé kiállítván, maradott emberével az ország útra kiáll. A' másik czug, a' faluközepén egy rendben marad, és minden utczára patroléroz. A' harmadik czug, a' Francziákat a' házakból, 's lovaikat istállókból kihúzogattya, és a' falunkivül viszi. A' negyedik czug pedig bagázsias szekerekben lovakat fogatt, és a' nyereséggel indul. — A' Francziák úgy ezen menésről valamit hallottak, de meg nem foghatták, hogy ezen Virtembergisi Franczia széleken ellenség legyen, mivel az ő Ármádiájok már Béts körül lenne; mind az által a' Kapitány Commandans fele népével lóra ülven, azon rendeltette, hogy mingyárt fogjanak, és egy, sebes nyargalva az Elvangeni depóhoz segítségért indúlyon, és ötet (ki felenépével recognosceroz-

ni ment) készen várják. — De a' Kapitány al-
 lig ment egy fertály orányira a' jö ellenség út-
 tyán, már a' Simonyi Avantgárdájával szem-
 közt találkozik, ki nem sokat gondolkodván,
 a' Francziákat attaquerozva meg fordította, és
 midőn a' faluban bemennének, a' kit meg nem
 fogtak, vagy le nem vágtak, mind széjjel szá-
 ladtak; azért minden czug a' maga rendelese
 szerint parancsolattyát szentül tellyesítvén,
 hamarjában minden készen volt azon külömb-
 séggel, hogy a' melly ló gyeplőn szokottjární,
 azt nyereg alá; a' rudast, ostorhegyre akasztot-
 ták, a' mint illy zavarodásban az ellbújt ko-
 csisokat elcsipni nem lehetett. — Így tehát mi-
 dőn több 200 lónál, egy Fourier, egy Strá-
 zsamester, és 15 ember fogva lenne, Simonyi
 az idő rövidsége miatt, semmit mást, csak a'
 cassát nézte meg, mellyben csak 240 Aranyat
 talált: azután minden szekérhez fulajtárosan
 egy Huszárt ültetvén nyert prédájával sebessen
 ellindult; melly szörnyű utazásban történt kö-
 vecses útzörgést a' közel lévő földnépe inkább
 föld indulásnak, mint ellenségnek vélte: melly
 vélekedés mellett Simonyi minden akadály nél-
 kül a' Burkus határon lévő Dungsbühl város-
 sához közelgetett, sőt hogy oda be is mehes-
 sen, tellyesen iparkodott: de midőn a' város-
 tól vagy 150 lépésnyire lenne, az Anspach Hu-
 szár Regementyéből egy köpczös posók Strá-
 zsamester elejében nyargalván, hangossan imigy
 szóllította: Protestálok a' Nagy Királyom nevé-
 ben, hogy semmi fegyverkezett trupp, a' Bur-
 kus neutralis szent földgyére benem lép. — Si-
 monyi a' Burkusok' Geniussát ösmérvén, maga
 reá tartásával ama' csaplesi büszke Magyar ru-
 hában való Németre reá nézz, és mondgya né-
 ki: Az Úrtúl nem is kerdeni hogy vann e jó

kvártélyja? mert meg látczik rajta. Mellyre a' vastag nyakú Strázsamester szótharapva vizontattya; hogy a' Nagy Király rendelkezéből a' Nemes Burkus Katonának, Uraságán is nagy hatalma vagyon, azért én tovább menni nem engedhetem; mire elkiáltya magát: Halt! Simonyi ekkor kevesett fére álva azt kérdi tőle: ugyan partás Uram szolgált e' ellenség előtt? mellyre a' rettenetes ember keveset megalázva feleli: hogy csak éppen ezen Anspach Huszár regementye a' veszedelmes háborúban tett különös meg külömböztetéséét az ország védelmére ide haza maradt. — Mellyre Simonyi mondgya: igen sajnálom, mert másképp tudná az Úr hadi pajtássát becsülni! azért hogy tudgya meg az Úr, melly nagy tisztelettel vagyok én a' Nagy Király hadi népéhez: ime emlékezet okáért ajándékozok az Úrnak egy jó paripát, (mellyet Simonyi, a' terhére volt nyereség lovakból elő hazatott,) és a' hatalmas Strázsamesternek úgy bedugta véle a' száját, hogy még az utat is meg mutatná, és mindenkori szolgálattját ajánlaná. — Illy esett után Simonyi jónak találta, hogy három mértföldnyíre lévő Feuchtvangen várossáig utazzon; és valójában jólis tette: mert Elvängen várossában lévő Franczia depótól 200 lovas sebes nyargalva egész az határig nyomult, — de későn, — mert már akkor Simonyi a' határon túl lévő Feuchtvangen várossában szerencsésen megérkezvén, elfáradott embereit 's lovait pihentette is. Melly bátor nyugalmas hely szükséges voltát onnét lehet gondolni, hogy már több egy heténél sem meleget nem ettek, sem házban nem háltak, sőt éjjel 's nappal talponálva fülhegyeskedvén ruhájokból ki sem bújhattak. Azért Katonai jó napot rendelvén

Tisztyei számára sütni főzni parancsolt: embe-
reinek pedig noha Kézpénz mellett, ökröt vá-
gattván, 's annak könnyebb lengelésére egy
hordó jó borral vitéz katonáit öröms jutalo-
inul megörvendeztette: melly fényes vocsorát
midőn ananással készült puncs végezné, kíván-
ságok szerént lenyugodtak, és mint ágyon ver-
tek, aludtak. De midőn éjfélt után Anspach
várossából küldött két követ, e' neutrális földre
berukkolt trupp Commendánsát keresné, azon-
nal Simonyit álmos nyugalmból felverték, és
minekutánna ezen két ember küldetések okát
elő adnák, azonnal Simonyitúl a' neutrális
feltörésének felelettyét kérték: mellyre Simo-
nyi egyenesen a' Királyhoz titulált levelét által
adván, ismét lenyugodott; melly tettéről reg-
geli felébredésekor csak annyit emlékezett, mint
ha álmában két Úri emberek fekete selyem ru-
hában 's puderozottan nálla voltak volna, és
azoknak adott levelével nem csak a' Királynak,
de az egész Tanácsának is dolgot adott volna;
mellynek következése az lett, hogy seimmi fe-
lelet reá nem jöven, Simonyi egész Burkus tar-
tományon minden hátráztatás nélkül által ment.

De midőn ezen Feuchtvangen várossában
estve beértek volna, Simonyi azonnal kihirdet-
tette, hogy más nap mindenféle szekerek, szer-
számok, Chirurgiához való ezüst szerszá-
mok, orvosságok, ágybéli és másféle eszkö-
zök elfognak adattatni. Mellyre még nem is vilá-
gosodott, már a' városból és környékéről an-
nyi zsidók és mások gyülekeztek, hogy a' ló-
gerban való rendetlenségek miatt keményke-
dészel is csillapitattnának; mellyre a' legro-
gyosabb is felkiáltva, a' Király nevében pro-
testálni kezdett, hogy e' neutrális földön a' fe-
nyegetődzést éppen kikérik; azért Simonyi

mindeneket a' mint lehetett elnézni kintelenítettett. De micsoda vásár esett itten, azt csak az képzelheti, ki illy prédáláskor rakáson ezer zsidót ismer. Mind az által jobb rendtartás véget Simonyi egy Tisztet rendelt, ki a' pénzt zsákba rakta; a' másik felírta; harmadik a' holmit árulta, 's a' t. Melly zúrzavarban az előbbi Strázsamesterhez hasonló kulacs képű itt is találkozott azon kölömbséggel, hogy annál még vastagabb 's interessátusabb vala: mert ez a' zsidókkal imposztorkodván, egy pár katonáját arra tanított, hogy a' leg nagyobb alkudózáskor, sebes nyargalva egymás után jöjjenek azon hirrel, hogy jön az ellenség nagy erővel; mellykor a' strázsa mester Simonyt majd arra veszi, hogy e' véletlen veszedelem miatt ezen helyét elhagyná, mivel ő meg nem engedheti, hogy itten verekedés történjen. Melly zavarodott pillanatban midőn Simonyi trombitát fúvattna, a' zsidók csak nézték, és várták hogy most nékiek mindenek ingyen maradnának: de Simonyi azonban össze vett népével jól gondolkodván végre magát minden esetre elszánván, a' duda forma sügárságú Strázsamesternek azt feleli: ha az egész Franczia lovas armádia jön is, én egy lépést sem teszek, sőt ha engem valaki háborgatand, ha az Herkópáter katonája lesz is mind levagdaltatom. — Melly móddal a' zsidók planumát semmivé tévén, igazi hadi módra a' zsidókon keménykedett, a' Strázsamestert pedig a' dőgerbűl kikardlapoztattván; azon rendelést tette: hogy ha ellenség jönne, mindent meg gyűjcsanak, 's porrá égessenek; azon felül egy Tisztet 20. emberrel Dungelsbühl felé rendelvén; csak hamar bár prédával is mindeneket eladott; mellyekért 20. ezer néhány

forintokat aranyban ezüstben kapván; mivel a' lovaknak ára nem lenne, száz húszat úti jobb eladásra hagyott: mellyeket 12. emberre bízván azon négy hibás ágyúkkal együtt, mellyeket fő Herczeg Ferdinánd midőn Ulumnál magát lovas seregével az ellenségen által vágta volna, erős sietésében hátra hagyott, és mind ekkorig csendesen itten hagyattatott; közben véve, úttját Nurnbergnek folytatta. De midőn a' Bavarus földgyén lévő Rottenberg kis várhoz érne, és 12. ágyú lövéssel tiszteltettene; azon gondolatban ütközött, hogy most a' Bavarusok az ő állapotját tudván, elkerülhetetlenül reá üttnek. Azért Simonyi az imitt 's amott lévő dombocskákra kis csapattyait lovakkal együtt felállítván, kevés pillantattal a' Bavarusokat olly figyelemre hozta, hogy azonnal elcsendesedvén, várok' váratlan veszedelmet reménylenék; és valóban Simonyi, ha pihent emberei lettek volna, azon várat össze lövette volna: mellyért is, és a' félt rész csendessége miatt helyheztetését elhagyván, minden akadály nélkül Beurenth várossának indult: hol midőn az ott lévő Burkus Generális mellett erős garnison lenne, újra feltartóztatott; de még is nagy várakozás után, rendtartás vagy más végett, az akkor tartatott bálból, bálli módon cipőkben lévő két fiatal Tisztet kalaúzul kapván, elmozdultak: melly útban midőn a' két fiatal, nemzeti büszkeségből eredett csipős kérdésekkel Simonyit unzoának, reá únva a' Báró ficzkóknak azt feleli: kérem egy kevés csendességben magamat hagyni, mivel most van az aluvó órá! Simonyi azonban a' juhása bundában betakarózva csindet mosolyogva szemlélte, a' roppantot hideg miatt gölya modgyára fogait vaczogtató

Úrficskákat: de végre szenvedéseken szánakozván, egyikét önnön bandájával, másikat komisz pokróczokkal betakarván, már már meredett léteket életre hozta; és csak hamar nyuktató helyre érvén, a' Burkus fiak, ama jűhász bunda és komisz pokrócz szőrével bekoszmosított nyalka ruhájokban búcsút vévén; lehet gondolni mi szép dámák orr fincsorgatási fordulatokkal tiszteltettek, midőn a' bálli szerelmes nyájasságban azonnal fordulának. Simonyi pedig nyugodalomban allig szenderedet katonái közt azon rendelést tette, hogy egy órányi nyugalomok után sátor fájakat szedvén útnak indullyanak. De mivel Simonyi hasonló jáborgó esetekben olly áldott természeti ajándékkal bírta, hogy 24. órában egyett aludván, természeti állatásában mindenre alkalmas lenne; mellyért is az ellenség előtt szüntelen nyughatatlanságában most is szenderedéséből fellébredvén, hőkkenve bámulta azon ritka történetet, hogy valamennyi ló, és tűz mellett nyugovó emberek a' leg borzasztóbb nyögéssel elvettve feküdnének: kiknek sanyarú voltokon szánakodván, szükséges erejek megnyerésére tovább is nyugodni, és más hiúság tetteiket jó szívvvel megengedte; melly körülállásokhoz mérsékelt okos módú bánásával annyira megnyerte vitézzei hív szíveit, hogy majd csak nem lehetetlenségű parancsolattyaikat zúgolódás nélkül, szentül és vitézül tellyesitenék. — Illy húzamos viszontagságokban, öröm sohajtások közt kívánta Simonyi valahára a' Regimenttel való öszve kapcsoltatását: azért Oseh ország határán lévő Eger várossához, hol már a' két Regiment minden veszedelmet elkerülvén, rostokot tartott kettes serénységgel úttját folytatta: hova

csak hamar, midőn életben sem reménylett népével 's tetemes prédájával beszállana, azonnal öröm könnyek között minyájan részt vettek örvendetes megjelenésén, és ritka példáu szerencsáját vitézi lángban lobbanva bámulták. — Innét csak hamar csuportosan Prágában indulván, az egész történetet a' Főlség tudtára adták; kitül is hevenyében annál nagyobb kegyelmet nyertek, mivel a' szerencsétlen ütközzettel megvesztegetett ármádia, illy két derék Regimenttel, véletlen erőre kaphatott; melyért Gróf Ginszky Generálisságra emeltetett; Gróf Wartenszlében pedig a' Fejedelem önnön indulattyaiból róla való kegyes gondolkodást nyert: de midőn a' sors, békességre fordult, azonnal parancsolat ellen tett érdemeiket fontolóra vévén, mind a' két akkori Obester jól meg dorgáltattak. — Azonban a' dicsirendő virtust, az ellenségben is meg valhattuk: mert midőn Simonyi még Vágenbül el indulna, lölkös Fő Hadnagy vihetetlen beteg lévén hátra maradott; hol, valamint harmadnap múlva az egész Jelláschitz serege Capitulatio szerént az ellenség kezében esett, úgy lölkös Fő Hadnagy is fogságra jutott: de szerencséjére éppen azon lovas Regiment szállott Vangenben, mellynél ez előtt három holnapokkal Simonyi által el fogott Barbie Fő Hadnagy, már most főbb szolgálatra emeltetett, kinek említésére az Obester néhány főbb Tisztekkel, a' beteg ágyban kinlódó Lölkös Úr látogatására menvén, tellyes vigasztalással azt mondá néki: hogy Barbie Fő Hadnagy sokszor öröm könnyek közt emlegeti azon Simonyi svadronya szives barátságát, mellyel fogságában iránta viseltettek. Azért én is örvendek hogy alkalmatosságom lehet, azt a' nemes

hadi barátságot valamennyire megszolgálni: ki is a' Regiment Doctornak meghagyta, hogy Lölkőre különös gondgyá légyen. Azon felül önnön asztalárul néki ebédet hordatott: Barbie pedig a' Tiszti karnál, száz koronás talérból álló gyűjtemént szerezhén, két Tiszt által az egész Kar nevében tiszteletét tetette. Így Lölkös egy holnap múlva egészségében és erszénnében felsegítettén, Regimenttyéhez szabadon menni engedtetett.

A' békesség nem sokára 1806-dik Mártius hónapban meg lévén, a' Stáb azonnal Cseh országban Klatau várossában jött, Simonyi pedig svadronyával a' Dolrzányi Kaszárnnyában rendeltetett; hol, a' mellet hogy Pilsenben lakozó Báró Wéber de Treuenfels Brigadérossának mindennapi fávöríttya lett, és Dolrzámban, ama híres szépségű Leánnyával gyakran ebédre magát meg alázná; más részről újra alkalmatosságot is nyert, a' régen tett Prágai barátságos ösmeretségét kellemetesen folytattani. — Azonban Simonyinak valóságos jó akarója Gróf Wartenslében Obester, Ágensei által Ő Felségénél azon alázatos esedezését tette; hogy a' mint a' Mária Theresia vitézi Rendének statutuma tarttya, Simonyi Báróságra méltóztatna. Melly vitéztettei által érdemlett Méltóság, azonnal a' Német Cancelláriátul ki is adatott. Melly Királyi Adomány levél bátorságos megtartás végett, Tekintetes Nemes Zabolch Vármegye Leveles Tárában annál nagyobb gyönyörűséggel és örömmel betétetett, hogy a' benne kitett nagy vitézségeket e' híres Megyének illy Érdemes fia követte el. Melly is Magyar. nyelvre való hiteles fordításban felolvastatott, és az esedező részi-

re hiteles pecsét alatt ki is adattatott; Melly szórúl szóra így következik:

„Mi Második Ferencz, Isten kegyelméből
„Választott Romai Császár, minden időben Or-
„szágunk öregbitője, Németh, Magyar, Cseh,
„Dalmatia, Horváth, és Tóth Ország, Galli-
„cia, Lodóméria, és Jerusalemnak Királya;
„Austriai Fő Herczeg, Burgundiai, Lotharin-
„giai, Steier Orzági, Kárinthiai és Karnioliai
„Herczeg, Toskaniai Nagy Herczeg, Erdély
„Orzági Nagy Fejedelem, Morvának Mark
„Grófja, Brabantziának, Limburgnak, Geld-
„riának, Vürtembergnek, Alsó és Felső Slé-
„siának, Majlandnak, Mantuának, Pármá-
„nak, Placentiának, Quastallának, Auszth-
„vicznek, és Zatóriának, Calábriának, Bari-
„nak, Montfératnak, és Teschinek Herczege.

„Nyilván meg esmérjük ezen Levelünk
„által, és mindeneknek tudtára adgyuk, hogy
„Mi, a' Mi Királyi, Herczegi, és Fejedelmi
„Méltóságunkból, mellyre a' Mindenható Ma-
„ga Isteni akaratyából helyheztetett, és ren-
„delt bennünket; úgy velünk született Jósá-
„gunk, és szelidségünk szerint mindenkor
„halandók lévén, minden Mi hűséges és jó vi-
„seletű Jobbágyainknak Becsületett, Hasznot,
„és Jó akaratot szerezni, és azokat különös
„kegyelemmel, Előmenetellel, Megkülömböz-
„tetéssel, és szabadsággal megajándékozni:
„azért a' mi szivünk annyival hajlandóbb
„azokkal a' mi Királyi, és Fő Herczegi ke-
„gyelmünket közleni, és azokat több becsü-
„lettel, és szabadságokkal meg ajándékozni,
„a' kiknek elejek, és magok fő eredetek mel-
„lett, magokat jelessen és dicsiretesen vise-
„lik, és Érettünk, 's Királyi, és Fő Hercze-
„gi Házunk mellett állandó, és alázatos tisz-

„teletek mellett fedhetetlen szolgálattok által mindenkor vetélkedve hűségesen viselték magokat. “

„Ha tehát Mi Nemesi Jó erkölcsét, Jóságos cselekedeteit, okosságát, Hűségét, és más szép Tulajdonságait, mellyekkel Mi Némünk, a' Mi Kedves és Hűséges Hivünk Vitézvári Simonyi Joseph Blankenstein Huszár Regementbéli Fő Hadnagy felruháztattva lenni mondatik, sőt dicsírtetik; Kegyelmesen megtekintjük: különösen pedig minékutánna megfontoltuk volna, hogy ő az utolsó Francia Háborúban minden alkalmatosságokban és esetekben a' maga Hadi Mesterségét, alkalmas voltát, és Vitézségét kinyilatkoztatta, különöbben pedig Májusban 1796-dikban *Salo am garde* Tenger mellett az egész tartalék Pátyantúsokat harmincz ágyúkkal együtt, és minden Királyi Tábort ott lévő eszközöket meg mentette; azután Novemberben 1799-dik esztendőben *Fortkehl* várossa mellett, az ott esett csatának szerencsés kimeneteliben leg többet nékie lehet tulajdonítani; Ismét Májusban 1800-ba *Breisgán* mellett, a' Mi ármádiának maga vissza húzását leg többet könnyítette; sok ellenséges népet elfogott, sok ellenséges lovakat és szekereket nyert prédát, és magát különösen kimutatta. Ismét csak hamar azután Júniusban ugyan abban az esztendőben *Ulmenhaim* mellett, igen különös vitézséggel sok népünket, száz ötven municziós szekereinket, nagy számú Királyi, úgy a' Tiszteknek Bagázsiaját, és sok lovakat meg mentett, és nagy számú ellenséget elfogott. Továbbá Neuburg mellett, szinte hasonló prédát nyert, és ismét sok fo-

„gott Tisztjeinket, és köz katonáinkat az ellenség kezéből ismét kiszabadított: újra csak hamar azután Kchlhaim mellett, száz ötven emberből álló ellenséges gyalogságot elfogott a' mellyekért ő már a' Katonai Mária Theresia Vitéz Rendgyével is megajándékozott, tatni érdemesnek találta. Végére méltán várhatni, hogy ő a' maga megkülömböztetett Vitéz mindenkor hűséges, alkalmas és derék maga viseletiben, a' mi Felséges szolgálatunknak Javára koporsójáig megmarad, a' mint hogy az ő dicsiretes Tulajdonságai miatt azt valóban megteheti, tenni tudgya, cselekszi, és tartózik.“

„Mi tehát az elő hordott okokból, indításokból, akarjuk a' mi legfőbb Jó kedvünknek, és mind az előhordottaknak kegyelmes tekintetiből, jól meggondolt akarattunkból, mások jó tanácsából bizonyos Tudományunk után, úgy Királyi és Herczegi tellyes hatalmunkból nevezett Vitézvári Simonyi Jósefet minden tőlle származandó maradékok és maradékoknak maradékokat mind két Nemen levőket, mind addig, míg valaki a' tőlle származandók közül fenttlesz, 's életben lejjend, mind ötöt, mind azokat Bárói, és Bárónéi Karban, Becsületben, és Sorsban, minden örökös Királyi országunkban, Herczegségeinkben, és Tartományainkba kegyelmesen fel emelni, 's egyszer's mind a' több Romai Birodalombéli, úgy örökös Királyságainkban, Herczegségeinkben, és Tartományainkban lévő Bárói személyekhez hozzácsatolni, azoknak Társaságaikban kapcsolni, és hozzájuk mindenekben hasonlóvá tenni.“

„Emellyük tehát, tesszük, és Méltóztatjuk Ötöt Vitézvári Simonyi Jósefet, min-

„den Törvényes tölle származandó Maradékít,
„és Maradékinak Maradékít mind két ágon lé-
„vőket a' Bárói, Bárónéi, Báró Kis - Asszonyi
„karban, Rendben, Méltóságban, 's Uri sors-
„ban.“

„Hasonlittyuk, kapcsollyuk, és Társaságok
„ban tesszük a' mi örökös Királyságaink, Tar-
„tományaink; Herczegeink, 's Országaink-
„ban lévő Nagyságos Bárói, és Bárónéi, úgy
„Báró Kis - Asszonyi Rendhez, Társasághoz,
„és Uri karhoz.“

„Megengedgyük, adgyuk, és akarjuk,
„hogy ők nem csak a' veres Pecsétléssel, ha-
„nem minden helyen, és mindenek iránt, 's
„mások is iránta azon becsülettel hogy N a g y -
„s á g o s élhessenek, 's eránta éllyenek.“

„Mondgyuk, tesszük, rendellyük, és
„akarjuk, hogy már ezentúl többször említett
„*Vitézvári Báró Simonyi József*, minden Tör-
„vényes Férfi és Asszony Maradékival, mint
„Urak, Bárók, és Bárónék, úgy Báró Kis
„Asszonyok, minnyájan nem csak magok,
„hanem mások által is, mind mostani, mind
„ezután szerzendő, és szerezhető Nemesi la-
„kosokban, és Jóságaikban magokat nevez-
„hessék, irhassák, és tiszteltessenek; sőt Mi,
„és Maradékink, következő Királyok, és
„Austriai Fő Herczegek, Úgy a' mi Királyi Di-
„castériumaink, és Cancellariáink, kikhez ez
„iránt különös tudósítást bocsátottunk, úgy
„minden más felsőbb és alsóbb Rangban hely-
„heztettek, Mi, és Ők is beszédjeikben, Irá-
„sokban, Leveleikben, 's ehez hasonlóknak,
„mellyek Töllünk, 's Maradékainktúl hozzájok
„intéztettnék, vagy akar hol Nevek előlkerül,
„mindenkor ezen Titulus és Becsületadódjon
„N a g y s á g o s és úgy tiszteltessen, iród-

„jon, és tartasson, valamint szintén minden
 „más a' Szentséges Romai Birodalomban, örökös
 „Királyságainkban, Herczegeinkben,
 „és Országainkban lévő Bárók és Bárónék, a'
 „kik Bárói Atyáktól származtak, és születtek,
 „tek volna.“

„Akarjuk egyszer'smind kegyelmesen, hogy
 „ők mind azon kegyelmekben, szabadságok-
 „ban, megkülömböztetésekben, és Uraságok-
 „ban, úgy régi szokásokban, haszonvételek-
 „ben, felsőbb és alsóbb káptalanbéli nevelés
 „Fundatióiban, Papi és Világi Hivatalokban,
 „Bárói Jóságok birásában, és birhatásában,
 „részesek legyenek, és mind Társaságokban,
 „mind közönséges Ország Gyűlésében, mind
 „egyébütt, minden Törvényes Táblákon il-
 „lendő székek legyen, és ereszteszenek, és
 „mindenféle Hivataloknak elfogadására, Jó-
 „vá, és alkalmatossakká tesszük, és mind
 „azokra hatalmazzuk, hogy valamit a' Romai
 „Birodalombéli örökös Királyságunkba, Her-
 „czegségünkben, Országainkban, a' Nagysá-
 „gos Urak, és Bárói személyek magoknak a'
 „Törvény és szokás szerént tulajdonitanak, a'
 „minémű elsőséggel élni szoktak; mind azon
 „Becsülettel a' *Nagyságos* kegyelmesen ada-
 „tott Titulus mellett ezek is éllyenek, és él-
 „hessenek.“

„Ezen mi kegyelmünknek és emelésünk-
 „nek nagyobb tanúbizonságául pedig adtuk
 „*Vitézuári Báró Simonyi Jósefnek* a' Bárói
 „czimert, és ezzel ezentúl élni megengedtük;
 „tudni illik: — egy hosszas alól gömbölyűen
 „össze futó veres, és arany szinnel két felé
 „választott Czimert, a' mellynek felsőbb Me-
 „zein a' megkülömböztető lineán felül áll egy
 „Pánczélos ember felfedezett ábrázattal, a'

„jobb kezében tart egy vágásra kiterjesztett
 „kardott; a' bal kezében pedig egy elvágott
 „vércsepegő Szaracenus Főt hajánál fogva.
 „Ezen Czimer egy Bárói Koronával be van
 „fedezve, két felől Arany és veres egyvelges
 „takaró fityeg rajta: azon felül egy kiterjesz-
 „kedett Fekete Sas, melly egy Arany nyak-
 „ravalós, melly Pánczélon áll, a' Czimert
 „alább két Pánczélos ember tarttya felfede-
 „zett veres bokkrétájú sisakkal; a' bal karjaikon
 „Pais van, mellyek mindenek, Bárói Czimer
 „tudni illik ezen Királyi, és Fő Herczegi Di-
 „plomának közepén festékkal le lévén rajzol-
 „va ott jobban szem eleiben terjesztettnék. “

„Adjuk és engedjük említett *Vitézdári*
 „Báró *Simonyi Józsefnek*, és mind két ágon
 „lévő Törvényes Maradékinak, hogy a' leirt
 „Bárói Czimert, és Veres pecsétlést ezentül
 „minden időben, minden dolgaiban, és fog-
 „lalatosságiban, minden Történetekben, os-
 „tromokban, Ütközetekben, Viaskodásokban,
 „Bajvivásokban, Vitézi játékokban, Háborúk-
 „ban, Sátorokon, Paisokon, Czimereken,
 „külső jeleken, Pecsételéseken, Temetéseken,
 „Képeken, egyébbütt is minden helyen, min-
 „den czélban, Tisztos állapottyok, és szüksé-
 „gek, tettések, szabad akarattyok szerint ez-
 „zel éllyenek, és élhessenek. “

„Kieresztetik tehát ezen meghatározott
 „kívánságunk minden Választó Fejedelmek-
 „hez, Herczegekhez, Világi és Papi Fejedel-
 „mekhez, Gróffokhoz, szabad Bárókhoz, Ne-
 „mesekhez, és Szolgákhoz, ellenben minden
 „mi alánk helyhezettett Felsőségeknek, Lako-
 „soknak, és Jobbágyoknak akár mi Renden,
 „s Karban légyenek helyhezettette a' mi örö-
 „kök Királtságainkban, Herczegségeinkben, és

„Országainkban ezen Levelünknek ereje mel-
 „lett kegyelmesen parantsollyuk, hogy több-
 „ször nevezett *Vitézvári Bárá Simonyi Jóse-*
 „*fet*, az ő Törvényes minden két ágon álló
 „s jövődő Maradékot, minden időben, min-
 „den más Romai Birodalombéli örökös Tar-
 „tományainkban találtató Bárokat Nagysá-
 „gos Úrnak, Uraknak, Báronéknak, és Báró
 „Kis Asszonyoknak tartsanak, ösmérjenek,
 „úgy irjanak, és Titulázzanak, 's magok ma-
 „gokat is minden különös, vagy közönséges
 „Ország Gyűlésén is. Vitézi Játékokban, Tá-
 „borozásokban, úgy Papi vagy Világi Hiva-
 „talokban nevezhessék, a' mint fellyebb is
 „előadatott, külömben is minden helyen, és
 „esetekben senki őket ezen szahadságban, Be-
 „tsületben, Méltóságban és Elsőségben ne aka-
 „dályoztassa, és azt töllök senki meg ne ta-
 „gadgya, hanem mind ezen felül irtakban,
 „valamint mi 's következő Királyok, és
 „Austriai Fő Herczegek oltalmazzuk, és Pai-
 „súl vagyunk, úgy mások is abban megtar-
 „tsák, hanem ha a' mi Büntetésünket, 's ked-
 „vetlenségünket, azon felül 100. Marka Ara-
 „nyakat Büntetésül akar magára húzni: mel-
 „lyet mind annyiszor kiki megfizet, valahány-
 „szor az ellenjár, mellynek fele a' mi kincs
 „Tárunkban adódik, fele pedig a' megsérte-
 „tett résznek.“

„Ez a' Mi elltökéltett akaratunk, melly-
 „rül ezen Levél a' Mi Császári Királyi, és Fő
 „Herczegi nagyobb függő Pecsétünkkel mege-
 „rősítve kiadódott, a' Mi fő lakó Városunkban
 „Bétsben, Aprilisnek huszonegyedik napján,
 „a' Mi Felséges és Üdvözítő Krisztus Urunk
 „kegyelemmel tellyes születése után, Ezer
 „nyolcz száznegyedik, Romai Birodalmunk-

„nak, Tizenkettődik, örökös Tartományaink
 „igazgatásának Tizenharmadik esztendeiben.
 „Ferencz. m. p. Gróf Ugarth Aloisius m. p.
 „Királyi Cseh Országi Igazgató, Austriai Fő
 „Hercegi Első Cancellarius. Báró Mark Jó-
 „sef m. p. Gróf Vojna Ferencz. m. p. — Ö Csá-
 „szári Királyi Parancsolattyára Báró Hahn Fe-
 „rencz m. p.

Helyt adván tehát Mi az Esedező előttünk
 tett kérésének, 's az ő vitéztetteit, és Jeleš
 cselekedeteit magában foglaló kegyelmes Kirá-
 lyi Adomány Levélnek Nemzeti nyelvünkre
 fordított, 's Leveles Tárunkba találtattható más-
 sát, ezen Bizonság tevő Levelünkbe beíratván
 kiadtuk erről e' jelen való Bizonság levelün-
 ket szokott Pecsétünkkel meg erősítve. Költ
 Nagy Kállóban, Sz. Iván Havának első nap-
 ján, Ezer nyolcz száz hetedik Esztendőben tar-
 tatott köz gyűllésünkből. Megolvasta, és ki-
 adta, a' fent Tisztelt Tekintetes Nemes Zaboleh
 Vármegyének Hites Első Vice Notarius Desy
 György.

A' Regiment Cseh országban allig pihen-
 hetett esztendeig, már az Stab Magyar Ország-
 ba Tapoltsánban, Simonyi pedig Hont Vár-
 megyében fekvő Dregel helységében rendelte-
 tett, honnét szülőtye földje gyakor látogatá-
 sában, ez és más Vármegyékben lakozó Érde-
 mes Simonyi familiával voltaképen meg esmér-
 kedett: sőt ezen helyheztetésében, az 1807-dik
 viszontagos esztendőben Budán tartatott közön-
 séges Ország Gyűlésében, önnön érdemeivel
 nyert Mágnási jussával megjelenván, minden
 igaz Magyártúl örvendezve tekintetett. Melly
 után a' Regiment November 4-kén Morvában
 utazott; hql a' Stab Gája várossában, Simonyi
 pedig Poleschvitz faluban rendeltetett; de mi-

vel innét a' Regiment öt hónap mulva Csehországban húzódna; az Stab Gabel várossában, Simonyi pedig a' Saxoniai határhoz közel lévő Markersdorf helységben szállott; honnét Hernhutban, és más nevezetes helyeken megfordulván, szép tapasztalásokat szerzett; különösen pedig ezen 1808-dik esztendő nagyobb ideit a' Töplitzi fürdőkben töltvén, több fényes gyülekezetekben a' Vajmári Nagy Herczeggel olly szerencsés esmeretséget tett, hogy Ő Herczege nem csak akkor, de azután is különös kegyességében részeltetni kívánván, midőn néhány esztendő múltva Saatz Várossán keresztül utazna, Simonyit meg látogatni méltóztatott. Ugyan ezen Töplitzi mulatásában, az akkori Würtenbergi Koróna Herczeg, most pedig Uralkodó Király, Simonyi híres lovai közül egyet olly jó áron megvett, hogy nem csak a' ló árát, de az egész fürdői költségét meg térítené. — Itt a' mindenféle szépségű multságok mellett a' többi között egyszer valámint számos Gavallérok, úgy a' ritka szépségű Dámák, és Herczegek, a' sétáló kert mellett lévő lovagló iskolában össze jöttek; hol a' válogatott lovakon lévő Gavallérok között Simonyi is az Herczeg Coburgtól ajándékozott híres Anglus lován olly nevezetes két oldalra való hántatást, 's forgatást tett, hogy az egymást követő Bravó kiáltás mellett, minden jelen valókat bámúlásra ragadna; mellyre Simonyi lovát megsarkantyúzva lángban lobbanván, a' kösziklán épített ló iskolának barierjén, csudálkozást okozott váratlan módon kiugratott; melly ritka ugrását midőn másodszori tűzzel próbálná, lova sebes szaladása miatt szűgyinél felakadva baranbuczkót vettvén, noha Simonyi lovával, együtt, a' barieron túl

lévő árokban esne, még is jeles eszmélkedésse lovára ugorván, újra próbát tenni óhajtott; mellynek tellyesítésétül egyedül csak a' Vajmári Herczeg Solms, ki a' Burkus Király Testvérjét tartya, tartóztatthatta fel. Melly mérésztetét nem csak a' minden felől zengő dicsiret koronázta, hanem nagy idők után tartatott gyülekezetekben is vitézi Gavallérságát bámulták, és külömböztették; mert illy nyaktörő próbátul bár első pillantásban a' Dámák iszonyodnak, még is ha melly Gavallér tellyesíti, különösen kedvellik. —

Töplitzhez két órányira lévő Töpelburg hires mulató kerthez szokás szerént minden Vendégek kedden kikocsikáztak; kikkel Simonyi is Dresdából ott mulatozó N. Báronéval, és annak szép Testvérjével kirándulván; egykor a' szűk út miatt előtte döcögő furmányos lovakon húzott batárok, a' kocsisok tromfosságából, többszöri próbái után is semmi módon el nem hagyhatná; végre a' két oldalról űlt Dámák között majd csak nem pukkanásik való bosszús tűzben lobbanva sárkány lovait neki csapdosván, azonnal a' nagy fedelű batárt baranbuczkósan felfordúlva útyából kidobta: mellyre a' nagy lármát indító kocsisok egyben csoportozván, egész egy heczhez hasonló történet kerekedett; mellyről midőn az N. Bároné, szép Testvérjével együtt a' fördőben lévő éltés Attyok előtt emlékeztetett tennének; azon szomorúságot okozó feleletet nyerték; hogy úgy is ez volt utolsó Töpelburgban való menetel, mivel már én a' rendelt fördést elvégezvén, haza felé indulunk: melly szózatón az egyik szépség főképen, de még Simonyi is Annyira meg ütközött, hogy bár mindenféle törekedések kikoholására mesterkednének, még

Is az öreg plánumát meg nem másíthatták. De mivel az ész mindent feltalál; úgy itt is, várandó szerelmes következtetését elegendőül megbizonyítja. Mert mivel az öreg Úr háborúi történetek fáradhatatlan bűvárja lenne; sokszori beszédjével azon hátra lévő öröms kivánságát ohajtotta, hogy bár csak egy Battáliát (Ütközetet.) vagy egy ollyas Manővert láthatna, hol több lovas Regimentek hadi módra gyakoroltatnának. Ezen sokszori Attyok kivánságára Leánnyai emlékezvén, Simonyival csak hamar értekentek, melyre Simonyi allig várhatta az Vasárnapot, hogy az öreg Úr a' Város mellett lévő kertben szokása szerint sétálljon. Azonban Simonyi számos Tisztijó barátit a' dolog felől megtanítván, midőn a' mondott napon az öreg Úr két Leányával a' kertben lévő kis asztalkához leülne, azonnal a' minden féle Tisztek csoportosan azon beszédben eredtek; hogy a' napokban Töplitznél egy olly lovasságból álló Manöver fogna tartatni; melly még soha sem vala; ezen esetre már hat ezer lovasság útban volna; sőt 30 mázsa puska por már helyben is lenne. — Ezen beszédre fülhegyeskedvén az öreg Úr: egyszer csak Leánnyai fülében súg, hogy ő néki azt megkel látni, — a' Leánnyai a' dolgot tudván, bár ugyan örültek, — még is sziv tetetésben merültek. Simonyi azonban még az nap édes látogatását tévén; allig tehetette köszöntését, már az öreg Úr beszéli, és kérdi: ha tudna e' ő is valamit az Manőverről? melyre Simonyi feleli, perse hogy tudom, hiszen ezen Regiment is már útban vagyon; így az vocsoránál való alkalmas beszéddel, úgy tele verte az öreg fejét véleményekkel, hogy egész éjjel a' csata partáról álmodozna: végre ezen hír az egész vá-

rösban elterjedvén, mások valóban elhitték, mások pedig valódi eredetéről tudakozódtak. Így az öreg elámitattván, még három hétig a szüntelen hijában való várakozása után, sürgős dolgai miatt Dresdában vissza tért: melly utolsó napon Simonyi a' szépekhez sompolyodva panaszul mondja: mit ér már most nékem, hogy a' világban látott szépek között, talána' leg szebb, 's kellemetesebb Leányt meg esmértem! — ha meg kelválni! — Mellyre az Angyali szépségű Nina elő vévén Guitarréját, és ama lelket ébresztő Francia nótát zengi

Vous me quittez, pour aller à la gloire
mon triste coeur suivra par tout vos pas.

mellykor ha rózsa módra nyílt szép szája mosolygott is, még is alak szemeiből gyöngy gyanánt ömlöttek ki drága könnyei. — de ennek is — valamint mindennek, vége lett!!

Töplitzből Simonyi tanyájára térvén, régi esmeretségét a' Prágai vigságokba mind addig használta, míg az 1809-dik esztendőben kiűtött háború a' Regimentet innét Februárius 24-kén el nem indította; melly is Generális Gróf Bellegarde Commandója alá rendelődván, Saatz tájján, mint az Ármádia tábori első seregje össze húzódva, Aprilis 10-kén pedig az ellenség földjére telepedett. Ezen seregnek ide 's oda való mozgatásában az ellenséggel éppen kevés csatája lehetet azon pillantatig, míg csak Adlerklauhoz, Bétsel szemközt fekvő Marktmezejére nem jutott; hová Május 21. és 22-dikén tartandó nevezetes ütközetre, 16 lovas Regimentek, Herczeg Lichtenstein vezérlése alá azon végből adattak, hogy Május 21-kén Lobauból által jött ellenségnek az Ármádia indúlván, Lichtenstein Avant Gárdát tegyen; ki-

nek is eleit a' Blankenstein Huszár Regemennyéből Simonyi egy divisióval formálta; de mivel második Major nem lenne, Simonyi kormányára alá jött a' második Major osztálya is: mellykor Gróf Wartensleben Brigadéros lévén, Simonyinak azon meghagyását tette, hogy ha ő akár melly ellenséges erőnek menne is; Simonyi azonnal az ellenség Flankjában keményen becsapjon. — Elindult tehát az egész Armádia, de midőn Simonyi a' csata piaczhoz érne, már az ellenséget rendben állani találta, azért parancsolattya szerént, a' sík mezőn könnyen látható ellenség állását szemesen meg vizsgálván, a' mint csak az elől álló lovas frontban 60 Svadront megolvasna; azonnal Gróf Wartenslebenhez vágatott, parancsolattya lehetetlen teljesítése iránt; melly valóságos kemény állását az ellenségnek, Wartensleben, Klenau, és Lichtenstein látván, tüstént 30 Ágyúkat előre hozattak: melly roppantott tüzet a' Francziák ugyan eleinte kiállottak, de végre midőn a' megmozdult lovasság nyakra főre vissza törődne, Simonyi a' segéd lovassággal Annyira üzte, hogy már a' csatára készült gyalogság is Aspernhez közelgetne: mellyből a' csapatonként előre törő többnyire vasas lovasság, már már három battaliomot környékezne, ozonnal Gróf Wartensleben kardja jelével Simonyit attaquerozásra buzdittya; mellyre Simonyi Svadronyával, a' mozdulatlan gyalogságban betörni kívánó Francziák' hátok meggé úgy bekanyarodott, hogy az ellenség sem előre, sem hátra nem mozdúlhattna: de az Huszárok mind addig haszontalan kopácsolták a' Vas bőrű Francziákat; mig történetből lovaikat szúrdosni nemkezdék: mellyre a' vasban lévő vitézek lovaikról le fordulván, a' kemény

vas miatt, nem hogy felkeltek, de allig is moz-
dúlhattak, mellyek agyon verettetését mások
látván, vissza húzódtak, melly szorultságban
Simonyinak is térdgye egy vasaséval öszve akad-
ván, majd letöretett: mind az által e' gyalog-
ságot, ama vas bőrű sáskáktúl meg szabadit-
ván, Simonyi allig shehette öszve népét, már
az ellenség új csapatokban egyenesen Lichten-
stein seregének sietett; mellynek elejét Gróf
Wartensleben a' Blankenstein Huszárokkal de-
rekas módon meg csapván tisztelettel megfor-
ditotta: mellykor Simonyi oldalvást jól előre
húzódván, feltett és óhajtott célja tellyesité-
sére különös alkalmatosságot nyert; mert az
előre nyomúlt Franczia sereg Flankjában be-
csapván, olly zavarodást okozott, hogy a' nyák-
ra főre fordúlt ellenséges véres verekedésnek
egyedül a' setét éjj szakaszthatta végét. Mind-
az által a' boszút álló ellenség midőn virad-
takor lovas seregeinket ismét újra üldözőben
venné, hasonló vitézi tűzzel Napoleon Csá-
szár jelenlétében olly csúfúl megszalasztattak;
hogy Napoleon bisztató kemény szavával őket
megtámadni kintelenittetne, mondván: Hát Ti
Francziák vagytok? Ti még sohasem szaladta-
tok! de haszontalan, mert több probák után
is vissza verettettek. Melly alkalmasosságban
Simonyi szokott módjára, Flankjában olly sze-
rencsésen csapkodott; hogy az ő bator 's nagy
vitézsége mindeneknek öröms bámúlást szül-
ne: sőt maga Károly Királyi Fő Herczeg, hoz-
zája önnön Adjutánsát azon üzenettel küldöt-
te: hogy mondja meg azon fakó lovú Tisztnek,
hogy ő jól láttya mit csinál. — Ugy Lichten-
stein Herczeg, a' verekedés közben nagy öröm-
mel megfogta Simonyi kezét, és leereszked-
ve tudtára adta különös mag elégedését. Ha-

sonlóul más Generális is, Simonyihoz Adjutánsát azon köszöntéssel küldötte, hogy Simonyinak nevét tudná meg, és mondja nékie, hogy az ütközet után jöjjön hozzá, mert a' Maria Theresia Keresztre, érdemlett bizonságát adgyá; kinek Simonyi rövideden válaszolja, Már van Maria Theresia Keresztem. — Melly dicsősségesen végzett csatázás után Simonyi nevezetesen meg dicsírtetett, és Herczeg Hessen Homburg Regementyében Majorságra emeltetett; melly után Károly Fő Herczegnél ebédén lévén, a' sok Generálisok és Stabálisok jelenlétében a' Herczeg Simonyihoz menvén, fentszóval imigy szóllította: Örvendezve láttam az Ütközethen az Urat; midőn truppjaival, mint az exercérozó piacon, úgy dolgozott; és voltaképen meg világosított, hogy egy igazi Fő Gavallerista, azért ennekutánna is mindenkor egész bizodalommal számlálok reá! — és méltán. —

Mert allig érkezett Simonyi az új Regementhez, már az úgy nevezett Vágrámi ütközet következett; melly időben Simonyinak, rendeltetése szerint Magyar Országra Báthban kellett volna jönni, hogy az ott felállítatott Divisióját általvévén, az armádiához vezesse: De mivel az újra történendő nagy ütközet, közönségesen hirjesztetett, Simonyi Vitézséget szomjúhozó lélekkel, Károly Fő Herczeghez folyamodott, hogy engedné meg néki az armádiánál való maradását a' következő ütközet végéig. Melly önn szántából való ajánlását, nem csak szívesen fogadta az Herczeg, de különös meg elégedésével be is fedezte. Mellykor az Herczeg vizsgálódásra készülvén, magával früstökölni vitte, és egyedül az ütközetről beszédjét folytatta. — E tábori készülletben a' Re-

gement Enzensdorfnál lógerban lévén, 1809-dik Julius 4-kén az ellenség Lobau szigettyében hat hétig nagy szorgalmatossággal készített reduttohéből ezen városkát estve lövettni, 's gyújtattni kezdé; mellynek világosságánál, ármádiáját a' Dunán úgy átalhúzta, hogy seregei már viradtára ütközeti renden állana. Ez nap ama rettenetes ágyúzásban eltelvén; este felé a' mi ármádiánk a' Vágrámi állásban magát vissza húzván, minden sereg rendelt helyén borzadva álva, a' jövő nagy napot várta; mellytől ha nem minden is, de nagy dolog függött. Azért is 6-kán viradóra, az örök emlékezetű napot, az apróbb fegyverek ropogása, és legalább 400. ágyúk dörmögése, a' földnek remegésével jelentette; és csak hamar világosodtakor a' föld színét beborító két ellenséges fél, egymástól egy puszka lövésnyire szembe száll; hol a' közönséges plánum szerint a' jobb szárnya Gróf Klenau Generális; a' balszárnya pedig Herczeg Rosenberg vezérlése alatt, egy kis hegyen volt állásából az ellenségnek indult; hol a' mi jobb szárnyunk, az ellenség gyengesége miatt noha jól előre nyomult; de balszárnnyunk annyival hátrább maradott, mivel az ellenség, nagy erejét a' végből ezen helyre hagyná, hogy történetből az János Fő Herczeg serege Posontól a' Markt vizén által jöven, valami módon a' nagy ármádiával ne egyesülhessen: azért az ellenség nagy ereje Rosenberget állásából vissza vevén, azonnal nagy lovas sereget, balszárnnyunk kerítésére küldött, és Granatéroszaival a' Markgrafen-neusidelnél lévő dombot, hol balszárnnyunk felállitva vala, olly keménnyen ostromlotta, hogy már némely seregek mozgásban jönnének, masok széjjel zavartatt-

nának; azon hat lovas Regimentek pedig; mellyet Generalis Gróf Nosztiz vezetett egészen elszaladnának; sőt az ágyúk is már hátra húzattatnának. — Simonyi e' végső veszedelmet látván, haladék nélkül a' kormánya alatt lévő Obester Divisióját rendben szedvén, azon tüzezen ostromló Granatérosokra csapott, kiket noha egészen meg nem vesztegethetett, de még is vakmerő czélyyoktól annyira feltartóztatta; hogy a' szaladva vitetett ágyúkat megforditattván, azok Tisztjét imigy buzditaná: ha ágyúdat ezen pillantásban nem használod, többé nem lesz reá szükséged; mellyre a' Tiszt kötelességét tellyesítvén, fontos szolgálatot tett. Azonban Simonyi, a' szélin álló zúzott Landver battaliom Majorhoz nyargalván, azt monda néki: a' hol van Fő Herczeg Károly! parancsolja néktek, hogy rendben álljatok, és ez helyet utolsó emberig védelmezzétek. — Hasonlóul Báró Vétsey Brigadéros Generális-hoz egy Tisztet azon izenettel küldött, hogy Károly Fő Herczeg parancsolattyából, a' Generális minden truppot öszvé szedvén, a' Marktgrafen neusideli dombot védelmezze. Vétsey mint híres katona, kettős parancsolatot nem várván, midőn embereivel előre rakkolna, szerencsétlenül egy ágyú golyobis a' más világra vitte; kinek e' fontos pontban történt halála annál fájdalmasabb volt, mivel ama derék 's híres Divisions Generál Nordman is ezen helyen elesett volt. — Simonyi azonban ezen kár mellett, noha fele népe vesztésével a' hegyre törekedő Granatérosok ellen kötelességét vitézül tellyesitené, még is végre az ellen erőnek keveset árthatot; sőt az ellenség, megérkezett, új seregével a' dombot hatalmában vévén, azonnal rúla néhány ágyúkkal az armá-

diánk Flankját (oldalát) kegyetlenül lövette: mellyre egy sereg a' másakra fordulván, sok ezer ártatlan lelkek a' dühös ellenség véres áldozattjai lettek! így az ütközet elveszvé, sok híres Magyar Vitéz szomorú hamvba borúlt; úgy ezen Regiment szeretett Obestere Kiszlewszky, több stabálisokkal elesett; a' többiek pedig nagy sebben esvén, halálos ágyban jutottak. Így Simonyi, mivel sok Fő és al Tisztek 300. emberrel csak e' Regimentből a' csata vérpiaczán halva maradtanak; kötelessége szerint e' zavarodásban megmaradott embereit, hún fáradhatatlan munkássága, hún keménysége által rendben hozván; midőn az ármádia Kornneuburgfelé húzódna, Simonyi a' Bruni úton menő Rosenberg serege után volnult; melly útban egy lovas Francia csapathoz közeledvén, azokat keményen megtámadta; mellynek, számos vesztese mellett azon következtése lett, hogy a' Francziák előbb jönni nem bátorzkodván, az egyenként hátra maradtott truppok a' bizonyos szerencsétlenségtől megszabadultak. — Ez nap Simonyi a' Regimentel Gauerndorfban, 7-kén Mistelbachban, 8-kán StadLaa, és 9-kén Muschauban jött; hol az ármádiától azon kemény parancsolatot vette, hogy a' nagy ország úton Tája vizén lévő hidat a' mig lehet oltalmazza, mellynek véghez vitelére; kórmánja alá még egy bataliom gyalogság; egy kompania Pionerek (hidakat, 's más tábori szereket csináló sereg) és hat ágyúk adattak. Simonyi e' szerencsétlenségével élvén, azonnal ágyúit a' gyalogsággal jól elfészkelvén, lovasságát a' Nicolsburgi útra allította; és midőn 10-kén reggel allig világosodtakor posztjait vissza verettni, és Davoust Francia Marschalt a' Bruni úton jönni látná, két két száz

tötéssel készült ágyúiból olly földet remegtető tüzelést adott; hogy Davoust 30. ezer emberből álló serege, az egész Austriai armádiát itten lenni gondolván, dühösségével alább hagyta. Simonyinak ezen rettenetes lövöldöztetésére, a' szomszédságban álló Herczeg Rosenberg az Hidhoz nyargalván, tüzessen kérdi; ki a' Commandérozó? és micsoda hallatlan lármája ez? mellyre Simonyi írásban kapott parancsolatját elő mutatván; azonnal az Herczeg, Simonyinak tett helyes rendelkezéseit nem csak helyben hagyta, de e' reá bizott fontos dolog végbe vitelére bátoritván, ebéli ritka vitézi hasznos szolgálatja meghatalmazottságát a' véle lévő Stabális Tiszt által, a' Generál stabtól írásban kiadattni rendelte. Ez után Simonyi midőn csendességben az ellenséggel szemközt állana, csak hamar ismét Bárá Fröhlich Generális a' suitevel (személyéhez csatolt kísérőivel) ide érkezvén; kevés kérdései után azt parancsolja, hogy mivel már Simonyi az ő Brigádjához tartozna, mingyárt népeit öszveszedvén, véle együtt hátrahúzódjon; mellyre Simonyi azt feleli: én innét el nem mehetek, mivel mind a' nagy armádiától, mind Herczeg Rosenbergtől azon parancsolatom vagyon, hogy e' fontos helyen lévő hidat a' lehetőségig védelmezsem, azután pedig elégettessem. De Fröhlich Generális ezt jól meg sem halgatván, újra parancsolja indulását: mire Simonyi a' nálla írásban lévő parancsolatját megmutattván, arra kerte a' Generálist, hogy ezen ellenkező parancsolatját neki írásban adni méltóztatna: mellyre a' Generális Simonyit állásában a' mellett meg hagyta, hogy őtet minden történetről tudósítani el ne mulassa. — Azonban midőn az ellenség a' kint álló strá-

ésák között tett kis puskázások mellett, délután két óráig helyéből meg se mozdúlva, Simonyi az Hidat Pionerek által száraz fákkal, puska porral, és rakétákkal készítettné; egyszerre a' lövasság feláll, a' gyalogság fegyverben áll, és az hidnak indul: melyre Simonyi az hidat (nem gondolván papiros módjára tűzben borúlni,) meggyújtatta, hol embereivel maga is olly kemény tűzben ment által, hogy nem csak lova's ruhája, de haja szemöldöke is megperzselődne; mely csuda módon, bár az ellenség ereje miatt Muschau't el kellett is bocsájtani, még is számlálhatatlan lett azon haszon, mely a' hidnál tett Simonyi vitézsége által egész tábori serege háramlott; mert az ellenség kiterjedése miatt, addig igen előre nem jöhetvén, a' mi armádiánk jól előre Znaimnak nyomult: hol Simonyi ismét hát őrző seregnek hagyódván, mivel már hatod napig az éhséget a' tábori nyomorúsággal szenvedné, Muschau helységében jó ebédet rendeltetett; melyet noha az hid maradékán által jött ellenség miatt a' szép terített asztalt el kellett is hagyni, még is az eledelt fazekakra rakatván, a' Muschaui mezőn ló hátán igen édesden falatozták; de mivel a' sok golyóbis fügyülése miatt fele is a' nyereg bundára hullana nyugalmasabb helyre Austerliczhez húzódott, és más nap ottan nyuktatott.

Ezen fontos háborúban a' Regimentek hiányossága végett azon közönséges parancsolat adatott; hogy a' megholt, vagy sebben esett Tisztek helyét a' Regimentek vagy önnön Tulajdonossaiknak, vagy pedig a' Generál Commandónak haladék nélkül bemutatassák. E' szerint Simonyi mivel sem Obester sem Obest-lieutenant, sem első vagy második Major nem

lévén, mint Commandáns keveset gondolkodván, hivatalból önnön magát Obesternek, és jó barátait pedig Obristlieutenantnak, és Majoroknak ajánlotta; melly hivatalos jelentése, noha az hadi főszálláson különös érzést okozott, még is a' fegyver szünet hamari elérkezésével, Herczeg Gustav Hessen Homburg volt második Obester, Regiment Commandánsnak rendeltetett: a' többi stabálisok is csak hamar sebjeikből fel gyógyulván helyre állottak; és így Simonyi csak az maradott a' mi eddig volt: azért mint harmadik Major, maga Divíziójáért Magyar országra indulván, Tesschinnen keresztül jöttében különös szerencsájének tartotta, hogy Károly Fő Herczeget meglátogathatta; ki most az ármádiát elhagyván, itten való tartózkodásában minden tábori Tisztet ezer örömmel fogadott; kivel is Simonyi tovább másfél óránál a' ma szerencsétlen Vágrámi ütközettről környülállásosan beszélgetvén, az elvesztett csata egyedül a' balszárnyán kezdődött szerencsétlenségnek tulajdonítatott; itt Simonyi jövődő esetekre nézve sokat hallván, mély tisztelettel az Herczegtől elvált; és Báth felé utazván, több érdemes Simonyi családokat meglátogatott; honnét hamarjában össze szedett embereivel 1809-dik September 2-kán Léván, örményen, Trencsényen, és Tesschinnen Keresztül, Lengyel országi határon Bialában tanyázó Regimenthez utazott; hol midőn a' békesség hamarjában ki hirdettetett volna; a' Regiment is békességi szállására, Novemb. 16-kán Lengyel országban indult: melly útban Simonyi seregével avant gardát tevén, az előtte egész Boehniáig nyomuló neutrális, de azonban jól felpakolt Moskáknek meleg helyekre szállott; hol a' Lengyelek, ezen esztendőben

történt zendülések után, az Austriákat kevés kegyességgel hozzájuk viseltetni gondolván, magokat földig alázták: és így Simonyi mindenütt a' leg nagyobb ceremóniás, tisztelettel fogadtatott, és vendégléltetett: különösen pedig December 3-kán midőn Gróf Kojetzky Drogojooi kastélyába szállana, az Házi Úrfi egy órányira eleiben jöven, fényes udvarokban, onnét az épület szárnyán rendelt tündér készületű szállására, czitrom és narancs fákkal ékesített úton vezette. Innét Simonyi az Uraság udvarlására sietvén a' sok 's arany paszomántos öltözetű cselédektől allig juthatott az első szobában; hol egy régi Lengyel öltözetű öreg Úr igen barátságosan, de Lengyelül meg köszöntötte, és más szobában vezette: hol egy széles magos világos kék tafotából készült kanapén, egy kövér piros de éltes Asszony ülve elfogadta; Simonyi is midőn a' magáét hol Lengyelül hol Francziául visszanozná, azonban az oldal szobából a' leg szebb termetű Kisasszony kellemetes módra belép; kinek édes tekintetére Simonyi mind a' két nyelvből úgy ki fogyott, hogy egy szót sem lehetne belőle préselni; de a' szépség, kellemetes ingereltetésével hevenyében módot talált nyelve felszabadítására. De allig múlt egy édes andalodás, ismét egy szöke nagy kék szemeivel tündöklő orcsa szépséggel belép, kik osztán úgy kezdenek kötödni, mint ha bújóskát jáczának, mellyre Simonyinak szeme szája elállva, nyelve újra elakadva maradott. Melly változást a' szép Marie, és a' szomszédságból való szebb Theresia bátor kellesztető ékességével minden szívet annyira felelevenített, hogy az ebéd jelentését bár éhesek voltak is, visszászan vették. Azonban ama szép ezüsttel 's porcellá-

nokkal ékesített asztalhoz leülvén, Simonyi azon széphez esett, a' ki valamivel jobb volt a' semminél; azért a' mazola szőlővel, és más-ként is édesen készített ételekből, 's elfőtt hú-sokból igen keveset nyelhetett le ha a' bort kenyeret és nézést ki vesszük; mind azáltal ha a' gyomorban kevés ment is, még is a' szív egészen megtelt. — Mellyért a' szép Théréz asztal után a' fortepiánóhoz ugorván, a' nélkül hogy szemét felvetette volna, tíz darabban is ékesen fantasiált; mire Comtesse Marie véletlen egy két ágú ezüstben foglalt csinos kis furullyát elő hozván, szép szája szelével megfújja, és rajta, hámulásig gömböjég fejér újcskáit billegtetve, és végre olly kellemetességet gerjesztő szempillantásban merültek, hogy Simonyi gyönyörűségesebbre még nem emlékezne; mellyből minnyájan egy batárd véletlen begördülésére feleszmélkedvén, a' szépek mindeneket elhánnya csak azt zengették, Sabine! Sabine! azonban frissiben felszállitanak egy Kisasszonyt, ki csak beléptével mind a' kettő fényességét eltüntette. — Az öreg Grófné ezen szép Comtessét azonnal Simonyinál bemutat-tya, de mivel Sabine hallá a' szép Deuschot, le sem ült, de le felé vetkezett: mellyet Simonyi hevesen értvén, nagy tisztelettel tánczra kérte, melly is sok örömmel elfogadtatott, és úgy váltóztattva mind a' három gráciát Tis-tyeivel együtt jól elforgatta; melly vigságban csak azt vették észre, hogy a' Szobák kivilágo-sítva ékeskednének; melly vig tánczot a' pompás vocsora követte; hol a' kék leves, fekete becsinált, veres pecsenye és zöld vad-hús, csak nem a' maga valóságában kivite-tett: azonban Simonyi, Marie és Sabine két szomszédjait csak fartatta hogy miért éppen

semmit sem esznek? és csak nagy fortélyosan tudhatta meg, hogy nem módi a' nagy nevelésű Kisasszonyoknak az asztalnál enni. — Vocsora után kevés találgató mese mellett ki-ki elszéllედvén, Simonyi is magányos szobájában húzódott, hol csendes gondolatjaiban nem kevés irtózzásban merült, midőn a' patkányokat szaladgálni, és mit nem mivelni szemlélné; azonban eltikkadt szunnyadásából reggel felébredvén, tegnap tetteit bámulta: de mivel most nyugovó nap lenne, és Sabine is ebédre ismét megérkezne, hasonló öröms andalodással ez upót is eltöltötték: hol Simonyi minyjok szeretetét 's tekintetét megnyervén, azon szív érzéssel útnak eresztetett, hogy ide csak 10. mértföldre lévő Lubatsov nevű szállásárúl, őket gyakran meglátogatni méltóztatna.

Simonyinak Lubatsov várossában való megérkezésén, senki jobban nem örvendett, mint a' kerületbéli Kamarális Német Tisztek, kiket ez háborgó időben a' zendült Lengyelség mindennémű kegyetlenséggel környékezett; azért: valamint az egész Tartományban a' katonaság, úgy Lubatsov várossa lakossait is, Felsőbb rendelések mellett, Simonyi kevés idő múlva valóságos csendességre, hűségre, és engedelmességre hozta. Ezen Lubatsov Királyi Kamarális várossa Lengyel Papját is a' többi zendülést támogatók között Simonyinak különösen arrú vádolták; hogy a' zendülés elején, midőn a' templomban függő Austriai fekete sas czimért levetették; és a' Franczia arany sas ezimerét nagy pompával helyére feltették volna; indúlatos buzdult vérrel olly prédikációt mondott, hogy újjával a' sasra mutattván, minden jelen valók szívét sokkal nagyobb dü-

hősségre lázzasztaná ezen szavaival: Láttyátok Hívek! ez az arany sas, ez hozz néktek arany pénzt, — arany időt, — 's a't. Ezen tettéért tehát Simonyi a' Papot magához idéztetvén, azon parancsolatot adta néki, hogy harmad nap múlva a' Franczia arany sas lehajitódik, és az Austriai helyére vissza tétetődik; melly pompás ünneplésen Simonyi minden katonáival, 's Tiszttyeivel megjelenvén, a' Pap újra az Ünnepe méltóságához képest predikációt tartson. Az ünnep tehát elérkezvén, a' környékről számosan öszve sereglett nép előtt a' Pap székében felmenvén, jó darabig szemeit már a' feltett Austriai sasra függesztve, minden halgatónak csendes figyelmetességet okozott: egyszer csak szemeit halgatóira vettve magát elkiáltya, mondván: nem mind arany az a' mi fénylik! — mellyhez hozzá adván az Austriai Császárnak azon Atyai kegyességét; mellyel, a' szelidebb Tudományokkal ékesített iskolákat, a' szép ország útakat, 's külömbféle pallérozott szállitványokat, Lengyel ország diszére, lakossinak boldogságára 's emberiségére behozott 's a't. melly módon olly prédikációt csapott, hogy mind az elkövetett eleitiletű papolását helyre hozná; mind a' zendült lelkeket lecsillapitaná; mind pedig Simonyinak és Vitézzeinek tellyes meglegedését nyilvánlagosan meg nyerné. — De fájdalom! Simonyi illy fontos és hasznos szolgálattyaival soká nem diszeshedhetett; mert felsőbb rendelések mellett a' harmadik Major divisiója széjjel oszlódván, Simonyi azonnal számfelett való Majorságra tért, és Zolkiev várossában tanyázó Stabhoz nyugodalmas szállásra rendeltetett. Melly háború végével minden Regementeknél a' sok számfelett való Tisztek annyira megszaporod-

tak, hogy egyik Regimentül a' másikhoz való általtetetésekért, sokszor fortélyos utakon is mindent elkövetnének: melly hizelkedve bizodalmat nyerő emberek által, Simonyi is e' szenvedésben majd csak egészen le nem tiportatott; mert midőn kevés idő múlva a' második Major egész fizetéssel elbocsájtattna, egy bizonyos lesben volt Tiszt mindent elkövetett, hogy némünémű képen eleiben ruktattasson; de Simonyi rettenthetetlen vitéz érdemeit, mindenek előtt nyilvánságosnak lenni tudván: azonnal az akkori Hadi Fő Kormányozó Gróf Bellegarde Feldmarschalhoz; a' becsület mezején nyert érdemeivel folyamodván; csak hamar azon Feldmarschal ezen érdemeket beczülő levelével örvendeztette meg Simonyit. u. m.

Méltóságos Báró!

Különös Érdemű Fő Strázsamester Úr!

Örvendezve vettem azon alkalmatosságot, mellyben Fő Strázsamester Urat Actualitásban hozhatom, melly által azt is megmutatom, hogy sok érdemeit igen jól ösmérem; azért Fő Strázsamester Úr bizonyos légyen benne, hogy ennekutánna is az olly kimutatott szép szolgálattyaíért, mindent, a' mi csak tőlem telni fog, szerencséhez és meg elégedéséhez örömmel segíteni fogok. Vegye ezen Bizonyítások mellett mind azonban a' leg tellyesebb tiszteletemet, mellyel maradok

Fő Strázsamester Úrnak

Béts 30: December 1810.

Köteles Szolgája

Gróf Bellegarde m. p.

Melly szerént Simonyi a' Második Major osztályát általvéven, azonnal Zolkievtől két

mértföldnyire fekvő Magirov nevű tanyájára indult, kinek szomszédságaiban noha számos Lengyel uraságok lakoznának, még is az Ausztriai Tisztek igen kevés társalkodásokban ereszkedhettek, mivel ezek; főképen pedig célyok elnemérése miatt enyhítetlen aszonyaik igen gyakran vettek magoknak szabadságot, nemzeti érzéseiket jól vastagon előadni; pedig ha bár az aszonyok szájában minden bele illik is, — de a' politika éppen nem — azért minden okos Tiszt, Mars piacznán dicsősséggel nyert borostyán Koszorúját, lotska plétykák sértésétől, a' mint gyakran megesik, nem kisebb lélekkel őrizvén, azokat kaczagva megvetette: melly vitézi tónuson Simonyi is a' Regementbéli Tisztek' barátságával, lovaglásokkal, 's tábori gyakorlásokkal nagyobb ideit töltvén; noha szabadsággal kedves hazáját, szeretett Baráttyait, és a' Bártfai földöt is meglátogatta, melly örvendetes napjaiban csak azon szívből eredett óhajításait nyilatkoztatta, hogy ezen Lengyel országból minél előbb szabadulhatna.

Azonban 1812-dik esztendőben a' Francziák és oroszok között kiűtött háború szerencsés viseléséhez, a' mi Felséges fejedelmünk is, Napoleon Császárral kötött békeség tartalma szerint, harmincz ezer emberből álló segéd sereget adott; mellyben a' Herczeg Hessen Homburg hires Huszár Regementye is számlálva vala: de mivel az ellenségnek menő Regementek igen gyengék volnának, minden Regementek második Major Divisiója rendessen felosztott: és így Simonyi Divisió nélkül maradván; Május holnapjában tétetett fő rendelkezés szerint, hátra maradott embereivel Turócz és onnan Zabolch Vármegyében. Nyiregyházá-

ra indúlt; hol Divisiója felállítása végett, mivel a' Nemes Vármegyék önként a' Regementekhez kívántató lovakat ajánlanának, néhány Vármegye Simonyi Divisiójához lovakat adni utasított; de mivel hamarjában alkalmas lovakat nem állithatnának, minden lóért három száz forintot váltóczédulában a' Fő Cassánál lefizetni kezdegettek: melly módon Simonyi látván hogy népét hasznos időre fel nem lovashatná, azonnal egy ló szedő knpeczet keresett, ki néki a' kívánt lovak számát, ket száz ötven forintokért megszerezvén, a' Vármegyék részére 50 forint Gazdálkodása mellett, csak hevenyében a' Regement pótolására két száz lovakat küldött; és önnön divisióját is válogatott lovakkal talpra állította.

Midőn Simonyi illy édes Hazáját bődögitő munkássággal foglalatoskodna, az ellenség előtt lévő Regement Obestere, a' Czászár Huszárokhoz szolgálatra által menvén, annak helyére, eddig volt Oberstlieutenant Jünnger méltóztatott; mivel pedig ez időben Medvey első Major is fizetéssel nyugodalomra bocsájtattna; egyszerre és véletlen az Oberstlieutenant, és első Major hivatalok megüresültek; melly környülállásban a' Regementhez bevett számfelett való bizonyos Major alattomos úton módon talált, hogy ő Simonyi hires érdemei mellett is, Oberstlieutenant lenne; Simonyi pedig első Major hivatalra emeltettné. Melly nem reménlett történetben; Simonyi olly életében soha nemérzett szívbéli szomorúságban borúlt, hogy sem éjjeli vagy nappali nyugalma; sem étele vagy itala rendes izlése szerint nem történhetne; azért sebhett szíve nyughatatlan-ságában azon plánumot tette; hogy vagy Hazánk védelméért dicsőösségesen nyert sebjei,

vagy nyugalmasabb életre való jutása miatt, édes Hazájátúl rendelt fizetéssel elbocsájtattna: azért 1813-dik esztendő Aprilis holnapjában Krakó táján Osarov várossában tanyázó Regementhez szerencsésen berukkolt; hol azonnal érdemeinek valóságos meg esmérésevel az Obester eleibe tette, melly érzékenyül sértettve légyen ő, azon fortélyosan Regementünkhözjött számszelett való Tisztnek fére való utakon eleiben való tetetése által; mellyért ő, olly Tiszt alatt szolgálni többé nem kívánván, az Obestert áházatosan kérte, hogy ötöt az Oberstlieutenant, hoz elkésérni; és csalfaságának szemre hányásakor bizonságlenni méltóztatna: mellyre az Herczeg személyes jelenlette mellett Simonyit arra kérte, hogy az egész dolog minden tűz nélkül történnyen; azért más napon rendelt órára hárman egy szobában öszvejövén, Simonyi igen hidegen az Oberstlieutenanthoz imigy szól: jól tudja az Úr, hogy melly módon, és miért jött ezen Regementhez; de én is jól tudom melly oldalas uton lett az Úr Oberstlieutenant; melly fortélyos tetteiért, kívántam annyi útról ide jönni azon kinyilatkoztatásommal; hogy többbe sem az Úrral; sem az Úr alatt szolgálni nem akarok. — Mellyre az Oberstlieutenant feleli: hogy ha Tégedet tettek volna Oberstlieutenantnak; én szívesen szolgálnék Te alattad, — innét több villongó szavak származásán, ki volt a' előbb tűzben jött? felelet az Oberster, mivel az Oberstlieutenant törvéntelen kiszettő viseletén háborodásban eredett volt. — Azért rövideden de végképen az végezödött, hogy az Oberstlieutenant 48 óra alatt a' Regementet elhagyná; mellynek tellyesítése után, Simonyi azonnal további hiv szolgálattját felválalván, az első Major divisióját általvette, Melly

történet után az egész Segéd sereg, Austriához kapcsolt Lengyel Országban Oppatovicznál folyó Vachsel vizén Május 1-ő napján által szállván, Morva, és Cseh Országokon keresztül, Június 18-kán Saatz várossához érkezett, és a' Regiment, környék helyeire kvártélyban szállítódott: melly helyheztetése a' Regimentnek annál nagyobb öröme esett, mivel valahára még is egy jórendű 's csinos öltözetű földnépe közé juthatott. Melly óhajtott földre való utazásban, az Obester Herczeg Gustav Hessen-Homburg, Generalisságra emeltetvén; Simonyi azonnal az ideig való Regiment Commandánságot átvette; ki, az igaz Katonai rendben, és viseletben megfogyott népet, kevés idő alatt olly egytettértő valóságos rendtartásban helyheztette; hogy nem csak mindenfelől tellyes meglehető dicsiretet nyerne; de a' kerületbéli Kreis Hauptman által, kinek testvére Kutsera Úr, a' Császárnál Adjutáns lévén: Simonyi különös Katonai fenytéke, Ő Felségének is örvendetes tudtára adatott.

Melly idő szakaszban, a' mindenkor nagyra törekedő Franczia Nem Császára által, minden Europai Királyi trónusok felforgatása czélba vevődvén: a' végső szerencse fordulása miatt; nem csak ezen Lengyel országból érkezett segéd sereg, hanem nyolczvan ezer emberből álló Austriai Armádia, csak Saatz mellett lévő Vranay helységnél; minden háborúi készülettel 1813-dik Augustus 19-kén a' dühös Francziák ellen Magyar vitézi lángba lobbanva öszvesereglett: melly híres nemből, 's dörék vitézekből álló szép Armádiát; az oszlohatatlan Szent Háromság Nevében egyesült három Fejedelmek úgy mint: I.ő Ferencz Austriai Császár; I. Sándor Muszka Czászár; III. Fridrik

Wilhelm Burkus Király; örömmel tölt szívvél megnézvén: minekutánna a' szekereken hozatott háborúi proclamatziókat elszóratták volna, e' szép Ármádiát Saxóniában Dresdának indították; melly is Augustus 22-kén az ország határán szerencsésen általment. Ezen nevezetes háborúi fészek Dresda várossánál mi minden történt, sok könyveket lehetne rúlla írni, valamint a' külső nemzeteknél már írva is vannak: de én czélom szerént, ama híres első lovas Magyar Vitéz, (a' mit háborúban dicsőségesen nyert neve is bizonyít,) Vitézvári Báró Simonyi József Nemzetünk ékességére tett környüllállásainál maradni akarván, egyedül azt leírni kívánom, melly hallatlan keserves nyomorúságon ment által Simonyi népével együtt ezen századunk nagy ritkaságú rosz idejében; midőn nem csak a' Franczia Nem, de a' földgyomrából majd csak nem természet fellett vizáradást okozó bugyborikozások, és a' számtalan gyakor helyeken történt borzasztó felhőszakadások is az egész egyesült Ármádia ellen rémitőleg zúdultak; még is Királyáért és Hazájáért hivséget szomjúhozó Regiment, ama végső veszedelmet képzelgető háborkodásra Augustus 25-kén Dresda alá érvén azonnal háborúi nyukhatatlanságát elkezdette: és három napig tartott kemény verekedés után, midőn 29-kén reggel felé az Ármádia e' tájjékat elhagyná, magát Cséh Országnak visszahúzta: melly napi mozdulatban a' Herczeg Hessen-Homburg Regimentyéhez, eddig számfelett volt Spigel Oberster actualitásban jött; ki azonnal való berukkolásakor a' Regimentnél esmeretlen lévén, Simonyi ezután is jó formán az egész Regimentet kórmányozta: de valamint a' többieknek, úgy ennek tábori ál-

lása a' szörnyű sár miatt úgy kijutott, hogy már a' nélkül is a' fázásban és Koplalásban eltsigázott lovak, lépést is allig mehetnének; sőt az elsanyarodott emberekkel 's lovakkal minden utak terítve valának. Melly szerencsétlen Dresda tájjéka elhagyásában, éjjelre egy rozsz falu alá Simonyi is talpig ázott népével lógerben szállott, hol a' szántóföld már sárvízzel borítva lévén, a' szünet nélkül tartó eső is nyakokba hullott; melly keserves szempillantásban Simonyi néhány Tisztekkal magát egy közellévő rongyos házban húzta, hol a' gazda nem csak igen szegény, de olly feletébb tisztátalan is volt, hogy éppen semmijét sem használhatná, azért bagázsíja távülléte miatt más módgya nem volt, mint szalmát hozatni, és meztelen hálai; hogy úgy legénye éjszakának idején csavarásig ázott ruháját 's ümögjét a' pisákoló tűznél szárogathassa: szóval, a' maga bőriben főzött Krumpli vocsóra noha igen jól esett, de soká azt sem pofázhatta, mivel a' fekvésre bűzdító jól öszvetörött 's nedves földre hűtett fekete szalma óhajtott nyugalomra kisztettné. Ezen éjjel az Adju táns parancsolattal jövéen, allig esmérhette meg, mellyik a' Commendáns, mivel egy formán a' zúzott szalmából tsupaszán néznének ki. E' keserves Tiszti pajtáságban egyiknek kevés örölt kávéja lévén, mivel a' gazda ahoz reggelre tejet igirt volt, minyájan örömbbe merültek ama gyomrot enyhítő früstöknek: de bezzeg felébredtekkor jobban megszorodtak mint a' Kártvallott Gazda, midőn szivzokogva jelenti, hogy már tejet nem adhat, mivel egyetlen tehénét a' katonák elvitték és levágták volna. Így reggel fonyorodottan a' Saxoniai határnak indulván, Simonyi az nap olly Kastélyban jött

Kvartélyban, melly negyednap előtt Sándor Császár szállása volt; hol Simonyi azon pompás szobában lakott, és azon ágyban nyugodott, mellyben maga a Császár megelégedését találta; itten Simonyi másnap jó ebédet csapatván, midőn a Sampaner borokból jól hajtogatnának; imigyszóllitya véle vigadozó Tisztyeit: Úgy-e Uraim! hogy mink nem voltunk Dresdánál? mellyre minyájan öröm hangon felelték, nem bizony. — És így Simonyi megmutatta, hogy egy jó nap, sok rosszat azonnal elfelejtett.

E nagy készülletű háborúba a Collonokra osztott Ármádia, a maga rendelt úttján Cseh Országnak húzódott; hol azon Collonnak mellynél Simonyi vala, olly rosz, 's járhatatlan úttya volt; hogy a hegyes kősziklákkal tellyes bérceken, ezer megezer bajjal kelletet magát által törni. Melly keserves utazásban az hadi sereg Cseh országba Töplitz tájjékára érvén, eltikkadott erejét, ohajtott nyugalommal helyre hozni, és megromlott holmiok ujjitására egy kevés, de igen szükséges alkalmatosságot nyerni gondolt; azonban allig érkezett le az Hessen Homburg Regimentye az Hegyekről (melly Saxónia, és Cseh Ország közt lévő határ; a síkságra, már a' Dresdai nagy Ország úton, ama sebessen közelgetett rettentő ágyúk olly keményen szóllottak, hogy meszerül is lehetett hallani az Ellenségnek Cseh Országban való kemény betörését. Illy dühösséggel midőn Vandamme Franczia Generális vagy negyven ezer emberrel az el sanyarodott Austriai, Muszka, és Burkus népet egész Nollendorfig nyomba követné, azonnal ezen vadon erdők, és kősziklák között nagy hegyen lévő, 's Ország határát tevő helységet ágyúk-

kal jól megrakván, maga Vandamme egész Kul-
 mig az Országba nyomúlt: hol mivel a' vidék tá-
 gassabb lenni kezdődött, már a' két száz ezer
 emberből álló Allirte (egyesült) Ármádia, ve-
 rekedő állasba helyezettve vala: melly noha
 az éhség, és sanyarúság miatt majd csak nem
 tehetetlen lenne, még is midőn az Egek által!
 ezen legveszedelmesebb szempillantásban, az
 nap gyönyörűségessen, és jótevő melegen süt-
 ni kezdett, azonnal minden emberben a' lélek
 meg mozdult, és újra vitézi örömmel élni lát-
 tizatott; mellynek látására néhány Vitéz Gene-
 rálisok, a' vakmerően előre törekedő Ellen-
 ség Frankjában, és hátrúllában olly tüzes ré-
 mitéssel csaptak; hogy az egész Francia sereg
 egy szempillantásban mindenfélől körülvéve,
 ágyúi el foglalva, a' népe jobbadon széjjel ver-
 ve lenne; sőt néhány minútumok alatt maga
 Vandamme is egész seregével fogságban esne:
 melly kegyetlen verekedés után a' szerentsétlen
 Francziák, az hegyes's erdős helyeket használ-
 ván, azoknak bálangjaiban magokat csopor-
 tossan rejtegették; melly bújkáló Francziák
 után maga Herczeg Schvarczenberg Fő hadi Ve-
 zér, Simonyi Majort három svadronnyal kül-
 dötöte, ezen kegyes szavaival: mennyen az Úr,
 és véle született igazi Magyar Huszár módgyá-
 ra nyughatatlanítsa a' Francziákat a' hol tsak
 talállya; és jelentéseit egyenesen hozzám küld-
 gye. Simonyi más parancsolatra nem várván,
 azonnal éppen suitevel le szálva volt Herczeg
 Schvarczenberg előtt nyilmódra el nyargalván,
 egyenesen a' közel lévő Aussig Várossának
 tartott; hol vagy ezer Francia gyalogságra ta-
 lálván, mivel ezek a' történt csatáról semmi
 bizonyost nem tudhattak, annak szerencsétlen
 ki meneteléről egyedül az Ágyuk, és Fegyve-

rek rendes csendességérül képzelődtek: Simonyi tehát ezeket véletlen meg támadván, és a' Városhúl kivervén, noha a' kertek, és köve-
ceses árkolások valamenyire akadályoztatták, még is a' Város mezején azonnal őket meg tá-
madta, és szerencsésen széjjel verte; hol mi-
dön sok Francziák maradtanak, és fogságban
estének volna, a' többi elszaladtak után nyom-
últ; de midőn ide három mértföldnyire lévő
Königstein várában csaportokban siető Fran-
cziákra ütött volna, további üldözésével felha-
gyott, és magát népével a' közelébbi erdőben
húzták: de mivel egész éjjel láрма lenne, sőt
majd minden pillanatban a' zavarodott Fran-
cziák csak nem meg ütközve reá bukkantanak
volna, éppen kevés nyugodalma lehetett: mi-
vel pedig ezen éjjel, az erdőségben lévő Eulle
falunál a' Francziák jól össze csoportosodtak
volna, Augustus 31-kén reggel, Simonyi azo-
kat újra mindenfelől meg támadta, és szeren-
csés vitézséggel széjjel verte. Ezen vérrel fe-
stet nyukhatatlanításban, a' Francziák magó-
kat königsvaldánál, a' leg nagyobb kösziklás
hegyekre húzták; de Simonyi továbbá is, a'
még lóháton lehetett, sok helyen pedig lova-
kat vezetve utánnok nyomulván, keserves tö-
rekedése után, a' természetül magos köszik-
lással körülvett mély gödörben egy Compánia
Granatérosra talált: kik noha kétségben esett
módon magokat védelmezni kezdék, mind az
által Simonyi hovárlul leszállított egy Svadro-
nyát mind addig pihezőrakásban tartotta, míg
más 50 embereivel a' lyugba szorított ellenség-
re keményen lövődöztetett; végre midőn az
utolsó félelemmel küzködő Francziák már har-
madnapi üldöztetések mellett mind az éhségtől
elcsigázva lenének; mind pedig töltéseik fogy-

ni kezdene, illy keserves ostromoltatásokban sok vérontás után magokat valahára megadták; hol az öszvetiprott préda mellett, három Tiszt, kik között a' Commendáns Kapitány is vala; 120 ember, Simonyi kezében fogságban esett: nevezetes az, hogy ezen Granatérosok közül, szabadon egy sem ugratott el: hanem a' Francia Nem ditsösségére azt meg kell adni, hogy ezek igazi Granatéros módgyára utolsó pihegésig magokat vitézül védelmezték; mert nem csak a' völgynek közép mezeje területre volt holt vitéz tetemmel, de a' lyukakban is egyenként maradtak a' ditső sebben holt Francziák, mivel a' kösziklák közül addig lövöldöztek vakmerőségekben, míg az Huszárok Karabinbúl agyon nem lötték, s öszve nem vagdalták: szóval ezen hely, egy valóságos elfelejthetetlen Mészárszék lett. — Innét Simonyi ugyan ez erdőben lévő Königstein vár felé közeledvén, ismét több Francia csapatokra akadott; kik már utóllýára annyira megremültek túlle, hogy a' hol csak be látták, azonnal fegyvereiket elhányva üressen Szaladnának. Königsteinbúl Simonyi csak hamar Hermansdorfra csapott, hol az egyesült fejedelmek sok fogott népei, lovas Francia őrizet alatt tartattak: mély Várban a' Francziák magokat legnagyobb bátorságban lenni gondolván, még csak kint álló Strázsát sem rendeltek: azért Simonyi őket jó Kvártélyokból egyenként szépen ki húzogatván, minekutánna a' sok fogott lovakat, és Francziákat öszve szedte volna; a' mellett hogy 6 Tisztet, és 120 közembert a' Burkusok, és Muszkák közül az ellenség kezéből ki szabadított; azonnal vagy két mértföldnyire magát vissza huzta; a' honnét hivatalos jelentését azzal dicsőítette, hogy 5.

Francia Tiszteket, 32 Lovakat, 340 embereket, és 500 darab fegyvereket; a' Töplitzi hadi főszállásra Herczeg Schvarczenberghez küldött.

Ezen agarázatban, Simonyinak is embe-reivel együtt sok keserves környülállásokon kellett megfordulni, mert a' mindenkor kantározva lévő lovak mellett, és minden pillantatban történt külömbféle láрма miatt, szüntelen talpon állva szemügyeskedni elkerülhetetlen volt; annál is inkább; mivel a' sürü vadon erdőségben csak az utakra lehetett pikéteket alkalmaztatni, mellyért gyakran megtörtént, hogy az egyenként eltévedett Francziák setét éjjel a' Simonyi tüzére bukkannának; kik nagy rémülve az erdőségnek rugazkodván, a' mint magok a' fogott Francziák beszéllették, némellyek közülök háromszor is Simonyinak vitézeire a' leg nagyobb megüt-közéssel bukkantak. Simonyi illy kegyetlen elleenség üldözésében, igen kevés időt nyerhetett a' szükséges eledel megszerzésére, míg a' Saxóniai közellévő Falukból, e' tettei után néhány tehenet, kenyeret, és abrakot ki nem hozatott. Melly jó falatozás után, egy Saxóniai Falún keresztül menvén, az előljáró patrollak nagy örömmel Simonyinak jelentik, melly különös drága kintsre akadtak légyen, egy nagy bor kereskedő pinczéjében; hol több ezer akó régi jóféli Budai, és Ruszti borok valóságos megköstöléséhez már szerentséjek lévén, jóféle minéműségérül, bizonyítást tenni annál inkább kötelességeknek lenni tartották; mivel a' katona, háborúi keserves nyomorúságban az erős italokat különösen ohajtya, mert akkor minden csepp új Vitézi életet ad. — Simonyi ezen jelentésre noha hasonló örömré

gerjedett, még is a' rendetlen ital következtétől illy különös szolgálatban tartván, Tiszttyei által a' leg nagyobb közönséges mértékletességet követni, egy czugot másik után a' pincze előtt megállit, és minden embernek egy icze bort adatni rendelt: de mivel ezen rendnek végbe vitelére mind az idő, mind az edény kevés lenne, azon felül Simonyi kedves vitéz népének éjjeli 's nappali húzomos szenvedéseit meggondolván, azoknak egy óhajtott jó napot kívánt tenni; azért dézsákkal hordatta ki a' borokat, hogy kiki kulatsát megtölthesse; de a' katonák minden szorgos rendelkezések mellett előbb is gyomrokrúl gondolkodván, a' Hazai bor olly édesen csúszott földgyei gyomrokban, hogy ereje 48 óráig is keményen munkálódna; mivel pedig Simonyi az ellenség közelítésétől nem ok nélkül tartana, ezen munkálkodást félben hagyni, és magát vissza húzni kintelenített; de midőn jó beszívott katonáival igen kevésre mehetne, végre arra fakadt, hogy kiki borát kulatsábúl egy cseppig kiöntse, és e' dinum dánumnak vége legyen: melly rendelés után embereiben csak a' vissza emlékezés is olly táplálást okozott, hogy a' Nemzeti verbunk tántzot vigének szóval egész éjjel tartanak. Simonyi illy rendkívül való, vagy talán veszteket érző tetteiért, Tiszttyeivel tanátskozni kezdett, kik midőn a' katonák szentül tellyesített hív kötelességeket, és számtalan szenvedéseket előadnák, Simonyi annyira megengesztelődött, hogy köz embereinek vígságokban maga is alattomban részt venne; sőt a' lóger Strázsának többivel való tánczra ugrását is elnézné. Mind ezekért tehát, és a' lovak megpihenésekért, Simonyi Königsvaldban vissza tért, Herczeg Schvarczen-

bergnek azon szép levelét vette, melyben a' Herczeg nagy megelégedését köszönettel teszi, és parancsolja, hogy a' Regementhez haladéknélkül berukkollyon. Mell szerént Dux helysége alatt tanyázó Regementhez, September 4-kén elérkezvén, eddig tett Vitézi érdemeiért, ugyan e' Regementnél September 13-kán Obestlieutenánt hivatalra emeltetett: hol vitézzei, sok ideig el nem felejtethették azon Saxoniai Pincze mellett volt vigságokat.

— Melly Vitézi szerencsében, Simonyival történt különös dolog még az is: hogy midőn a' fellyebb említett Granatéros Kapitány elfogódott, azonnal egy katona elvette óráját, másikat a' pénzét, harmadik a' keresztyét: de Simonyi csak hamar barátságból mindenét visszaadván, egyedül keresztyét azon okból megtartotta; hogy a' múlt esztendőben hazájában szabadsággal lévén, Gróf Csáky Sándor, híres vitézi örökös barátság jeléül, Simonyit arra kérte; hogy a' közönséges tábori Mars piaczarúl nékie egy Franczia keresztyét küldjön. Melly ígért barátságot Simonyi e' szerentséjében tellyesíteni kívánván, azonnal Magyar Országra Bihar Vármegyében lakozó Gróf Csáky Sándor jó Baráttjának különös tiszteletű emlékezetre e' Kapitány keresztyét el küldötte. Azonban ezen keresztyétől meg fosztatott Franczia Kapitány, midőn ugyan Magyar Országban, Bihar Vármegyében, helyheztetett Privilegiált Nagy Várad Várossában fogságra hozattatna csak hamar Gróf Csáky Sándorral össze akadván, voltaképen elbeszéllette mi képpen esett ő fogságban; és melly szépen bánt ő véle Simonyi Major: ki által, noha pénzét, és óráját vissza kapta; még is holtig sajnállya, hogy keservesen nyert arany keresztyét vissza nem

nyerhette. Ezen panaszkodásban Gróf Csáky a' Kapitánnyal önnön Kastélyához érvén, azt tudakozza a' Francziátúl; ugyan barátom meg ösméred-e a' keresztedet? melyre feleli, igen is; mert a' korona mellett egy kis repedés vagyon; mire Gróf Csáky más szobájából a' keresztet ki hozván, a' fogottnak által adta; mely eseten a' Franczia Kapitány nem győzött csudálkozni, míg Gróf Csáky az egész dolgot gyönyörködve el nem beszéllette.

Napoleon Császár nagy bosszankodva vévén Vandamme Generalissának szerentsétlen állapotját, azonnal, más okai is ötöt arra határozták, hogy egész ármádiájával a' nagy Ország úton Csehországban betörjön; melyre minden tehetős erejét öszveszedvén, a' legnagyobb tábori tüzzel Nollendorf vidékére szállott; kinek ellenséges elfogadására noha az egyesült Nagy ármádia minden vigyázatú rendelkezéseket megtett volna; mind az által az itt jelenlévő Fejedelmek, és több Fő hadi Vezérek el nem hitték, hogy Napoleon ezen rettenetes, köves, vadon, 's járhatatlan hegyeken, hevenyében ármádiáját a' sík mezőre által vezethesse; annál is inkább: mivel ezen tetére, ha semmi akadályai nem lettek volna is, legalább 48. óra kivántatott, hogy számos népet által hozhassa, és verekedő rendben állíthassa. — De Napóleont arról esmérni kellett volna, hogy ő más sok váratlan dolgokat cselekedett; ki valójában itt is váratlan tetét fényre hozta, midőn September 17-kén délután Arbesán faluból lovas Gárdáját sebes nyargalva, ama masszában formált, 's egy battériével erősített Gróf Colloredó Generális seregének olly vakmerő hátorsággal rúgtatta; hogy nem is álmodott időre egész a' verekedő sereg-

re törvén, minden előlévő ágyúkat hatalmában keríteni igyezett. Ezen tüzessen viselt atakot Herczeg Gustav Hessen-Homburg Brigadéros Generális, Simonyi Oberstlieutenáнтtal egy dombrúl nézvén; azonnal a' Generalis, a' veszedelemben forgott ágyúk védelmezésére egy Svadronyt parancsolt; mellyre Simonyi semmitnem késett Döry Kapitányt Svadronyával oda ugrattni; ki is allig mehetett néhány lépésnyire, már látta a' Francia lovasságot egész dühösséggel az ágyúknak sietni, mire Simonyi is Századgyát sebes nyargalva védelemre indította: és midőn ezen elkerülhetetlen veszedelmű fontos szempillantást Simonyi a' dombrúl szemlélné, maga is személyesen a' mint csak lova mehetett Svadronnya után nyargalt; hová is szerencsésen éppen akkorra eljutott, midőn Svadronnya a' Francziák között magát vitézűl oldalt törvén, a' verekedés közepette magát ismét újra formálni kezdte; melly kegyetlen tűzben, Simonyi, népe eleiben álván, Nemzeti biztató szavaival vitézi lángba lobbant embereit az ellenségnek vitte, mellykor már hatalmában keritet négy ágyúinkkal az ellenség hasznárafordítván, kegyetlen tűzbe borúlt. Melly rémisztő pillanatban, mi örök hálát érdemlő szolgálatot tett Báró Simonyi! e' következő, Herczeg Schwarzenberg, esztendő múlva adott tulajdon bizonyító levele, nyilvánóságosá tész:

„Oberster Báró Simonyi az Herczeg Hessen-Homburg 4-dik Huszár Regementyéből
„nékem minden Hadi-seregeink' Commendánsaitúl, kik alatt csak szolgált, a' több csak,
„és verekedésekben megmutatott okos,
„és különös vitézségeiért annyiszor dicsírve,
„ajánlatik; hogy én sokszor ármádiai paran-

„csolatimban, és meghálálásomban nékie di-
 „csiretetem, és egész megelégedésemet vilá-
 „gosan kiadni Tisztemnek tartottam. — Mi-
 „kor pedig 1813-dik esztendő, September
 „17-kén az akkori Franczia Császár számos ár-
 „mádiájával Nollendorfon keresztül Cseh Or-
 „szágban bétört, és lovasságával a' gyalogság
 „masszáját körül vette, sött már 4 ágyút el
 „is fogott volna; — akkoron Óbester Báró Si-
 „monyi egy Svadronnyal ezen elfogott ágyú-
 „kat az ellenségtől vissza vévén, a' gyalogság-
 „nak olly segítségére lett; hogy azok mago-
 „kat ismét össze szedhették: mellynek az a'
 „szerencsés kimenetele lett, hogy az ellenség-
 „nek azonnal vissza fordúlása miatt, az egész
 „linea seregünk előre rukkolhatott. Melly ka-
 „tonai Virtussát Óberster Báró Simonyinak,
 „különös indúlatomnak, és kötelességemnek
 „tartom ez által bizonyítani. Költ Bécsben
 „Augustus 3-kán 1814-ben Ő Császári, Kirá-
 „lyi és Apostoli Fejedelem Titkos Tanácsos-
 „sa, és Hamarásza; Arany Gyapjas Vitéz; Má-
 „ria Therésia; Szent István Magyar Király;
 „Szent András; Szent György; Szent Anna
 „első Rendű Muszka Fejedelem, Nagy Keresz-
 „tes, és Nevsky Sándor Rendnek Vitézze
 „etc. etc. “

Schvarczenberg. m. p.

Simonyi September 17-kén az előre nyo-
 múló ellenségnek további üldözésére, amaz al-
 konyodásig dicsőségessen viaskodott gyalogsá-
 got, nem csak vitézséget szülő szavaival biztat-
 ta, de maga is e' verekedésben vezérlése alá
 nyert három Svadronnyal össze csatolt módon
 az ellenséget mindenütt nyomba követvén;
 noha ezer akadályokkal töltött kerteken, kö-

vecses, és felárkolt vidéken kellett gázolni; még is beestveledettkor annyira előre jutott; hogy már mind a' csapatokban megállott ellenség fegyvereinek kemény ropogása, mind pedig a' következett rettenetes setét éjj miatt semmifelé nem mehetne: melly helykeztetésében Simonyi véletlen csak azt veszi észre, hogy az előlálló gyalogság, még az hátról egy sorban álló lovasság lineáján is olly keményen töri magát, hogy mig Simonyi e' zavardásnak végire járna; elől semmi gyalogság nem maradna: itt Simonyi lovasságával együtt, éppen fellyebb említett Francziák módgyára egy völgyben szorúlva; azonnal Fő és altiszteket rendelvén, jó szóval, biztatással; 's ollykor keményen is a' hátravonúlt gyalogságot előre hajtotta: melly fontos munkásságában, csak hamar a' minden felől közelgető Francziáknak *avance* *avance* kiáltzásait halván; gondolta az egész dolognak valóságos jó következéseit: azonban kevés idő múlva megvilágosodott az ellenség fontos állásáról; mert vagy 15 lépésnyire eleiben jött Francia Bataliom olly *decharge* egyszerre lövést adott, hogy az Huszárokra még fojtások is hullana, és egyedül csak alant állásokkal szabadultak meg a' fejek felett elfütyült golyobisoktól. Melly végső veszedelemben Simonyi népével együtt majd csak hasonló vélekedéssel szuszogni sem mert; ne hogy az ellenségnek második lövésére alkalmatosságot nyujtván, önnön életüket azok dühére áldozza; — azonban az ellenség elcsendesedésére, Simonyi egy Compániát szörnyű lármával, kemény puskázással előre vivén, a' vér dühébe fetrengő ellenséget nem csak feltartotta, de olly szerencsés kimenetellel nvughatatlanította is: hová éifél után magát

Nollendorfhöz húzni kinszeritetne; Simonyi pedig a' csatapiaczt megnyervén; ott viradni óhajtott: hol is embereit lovairúl leszállítván, csak nem térdgyík jártak az akkor is nagy eső eséstül felázott, 's vérrel festett sárban. Itt, a' katonák nyersfából tüzet rakván; hogy Simonyi, mint mindenkor szeretett vezérjek lenyugodhasson, vagy legalább ülhessen; négy levert falábra keskeny deszkát alkalmasztak; mellyre Simonyi mereül ázva ledülvén, allig eredhetett szenderedésben, azonal nem a' föld-ről, de a' sárból bajnoki türéssel eszmélkedvén, këserves ágyára ujra feküdt: hol katonai éltében másodszor várta nehezen a' lélek vidámitó reggelt. — Melly húzamos vitéz tetteiért, az ármádiátul kijött háládatos tudósításokban Simonyi különösen megdicsírtetett.

Illy diadalmas idő pontban az egygyesült ármádia elkerülhetetlen szükségesnek talált, egy állandó Forpost, (ör álló) Commendánsn tenni; ki az ellenség előtt lévő Strázsák kiállítására; az ellenségnek minden mozgására; annak valóságos állapottyára, 's fortélyos tetteire figyelmezzon; és az egész szemügyeskedő lineát vezéréllye; szóval minden ellenséges történetekrül hiteles jelentéseket tégyen. — E' nevezetes Commendánsnak, az egygyesült ármádia közvégzésébül Oberstlieutenánt Báró Simonyi rendeltetett, ki is e' béli ármádiának legfontosabb hivatallyát September 19-kén általvévén; azonnal vagy két mértföldnyire visszavonúlt ellenség után indúlt; és noha igen esős, és rettenetes setét idő volna; még is három Svadronnyával egész Nollendorfig nyomult, hol a' mint a' zavaros idő engedhette kintálló Strázsáit tüstént elhelyheztette, népét pedig az helység alá lógerba szállította, mivel az ak-

kori napon innét el menő ellenség, ezen falut nem csak mindenéből kipusztította, de még az házak tetejét is kegyetlenül feltüzeltette. — Így tehát Simonyi a' rémítő hamvba borult helységbe érvén; egyedül az országút mellett lévő Papházát valami, rongyos állapotban találhatta; mivel csak ezen ház, hol Napoleon két éjjel szállva vala, az ellenségnek kegyetlen földig való dúllását kerülhette el: ide tehát Simonyi, Tisztyeivel behúzódván, igen csekély nyugodalmat nyerhetet, mivel ez ablak, és kementze nélkül úgy is dombon épült házban, ama csikorgósan füttyülő szél keménykedő zivatagját horjta; itt tehát keserves fáradsággal, 's undorodással a' Tisztek éppen azon alkalmatosabb szobát kitisztították, melly vérpatakban fetrengő kezek, lábak, 's más emberi tagokkal undokított vala, mivel némely Franczia Tisztek, miért? ők tudgyák itten nyakaztatnak le. —

Ugyan itten, más nap egy Muszka, és egy Austriai gyalogságból álló Battaliomok rendeltettek Simonyi vezérlése alá; ki is a' kint álló strázsák lineáját fontosán kitévén, maga fő szállását a' nevezett házban helyhezttette; melyet más helységből hozatott székekkel ékesítvén, rossz ajtaját fúratta faragtatta, ablakját pedig papirossal ragazgatta. Mind az által e' csekély szálláson való léttel különös fontosságú volt, mivel minden időpontban, hún a' Fejedelmektől levél ment, vagy az ellenségtől küldött Parlamenterek jöttek, hún pedig Muszka, vagy Burkus Generálisok a' vidéket vizsgálták; mellyek természetesen Simonyinál mint Commendánsnál megfordúltak; arrra való nézve, Simonyinak Commandója napról napra már gyalog, már lovas csapatokkal erősített,

őött végre egy kozák Regimentet is nyert kormányára alá. — De ezen három hétig tartott brilliáns Uraságában Simonyinak asztala olly válogatott nyomorúsággal tellyeskedett, hogy mind magát, mind hozzája tért Vendégeit, a' mindennémű szükség miatt, egyedül hússal, és szegény kenyérrel vendékelhette: mivel annyi idő alatt, e' szenvedés alávetett helyen, sok száz ezer emberek többnyire éhesen megfordultak.

Azonban a' Francia nagy armádia igen alattomos úton Dresdátul magát Lipcsének hívván, 30 ezer emberből álló seregét, a' Cseh országi egygyesült nagy armádiának szemügyellésére a' végből hagyott; hogy nem csak Dresdát, de az egész Francia lineát fontosán védelmezze. Mire való nézve, az egygyesült armádia is magát Lipcse felé indította olly móddal, hogy ezen armádia első serege Gróf Collorédó Generális kormányára allatt, e' helyet megtartván; azonnal Beningsen Muszka Fő Generális vezérlése allatt lévő sereggel magát egygyesittse: hol, mivel Betimngsennek rendelései szerént azon plánuma lenne, hogy ő a' Francziákat mindenfelől megtámadni, és egész Dresdáig vissza verni fogja, azért a' Collonokra osztott armádiát October 7-kén összeszedvén, még azon éjjel az ellenségnek indúlt. Itt Simonyi vezérlése alá rendelt Collon, melly 3 Svadrony a' Hessen Homburg Regementyéből; 1. Svadrony Rich Dragonos; 2. Svadrony Vladimir Muszka Uhlánusok; 2. Pulk Kozákok; 3. Battaliom Gyalogság; és 6. ágyúból állott; Nollendorfnál jött össze: honnét valamint Simonyi, úgy Gróf Hardek Feldmarschal Lieutenant és Herczeg Lövenstein Collonnyai is, Breittenau helységének, hol az ellenség

verekedő rendben állott, voltak útasítva. Mivel pedig itten a' Francziáknak sánczai is voltak, olly plánum tetetett; hogy még hajnali derület előtt mind a' három Collon az ellenségre üssön. Melly szent czél szerént, Simonyi hogy bizonyos diadalmat nyerhessen; még reggel az utakat jól kivisgálta, és mint Őr Commendáns eléendő okot talált, hogy egy trombitással azonnal Breittenauban mennyen, az ott lévő Commendánst kihihassa, és az ellenség állásáról bizonyost tudhasson: melly szerént, az irtóztató setét éjj, erdős, és járhatatlan rosz vidék miatt, Breittenaubhoz csak Simonyi Collonya érkezett meg a' rendelt időre; a' másik kettő pedig sok viszontagságok miatt széjjelmenvén, úgy eltévedett; hogy még más nap délig is allig juthatna el rendes állására. Simonyi tehát ezek tévelygését be nem várhatván, hajnalhasadtakor egy Pulk kozákkal, és két Svadrony lovassággal sebesen Breittenauban nyargalt; honnét mivel az ellenség kevéssel ez előtt magát Dresda felé huzta, Simonyi azonnal Collonyával az helységet beszálván, viradtára posztyait is szerencsésen kirakta. Melly rendelés szerént a' már meg vett helyre a' két Collon is elérkezvén, Gróf Hardek Generális, e' három Collonból álló egygyesült sereget azonnal vezérlése alá vette. E' seregnek reménytelen helyhietetése olly rémülést okozott, hogy a' Francziák, ide két órányira lévő Herbertingeni sánczokban magokat remegve húznák; mellyre való nézve: 9 kén reggel az egész Beningsen tábori serege előre idúlván, Simonyi vitéz reményű avantgárdájával egyenesen Herbertingennek tartott, hol egy bataliom gyalog, és két lovas Regiment Francziát tábori rendben állva talált;

melly pillantatban Simonyi nem soká gondolkodván; egy kozák Regimentet oldalvást küldött, maga pedig három huszár Svadronnyával az érdem mezejére olly tüzzel ugrott; hogy kemény verekedésével, nem csak az előlálló vakmerő lovasságot futásra fordította, de a' Sánczban dühössen kuczorodott gyalogságot az oldalt lévő sik mezői bajnoki próbára is kiugratta: hol, előbb is Simonyi Magyar vitézi lángban lobbanva, a' két lovas Franczia Regimentet forgó szél módgyára széjjel vervén; sokakat közüllök levagdaltatott, de sokkal többeket elfogott. — Azután az hátrahagyott gyalogságnak fordúlván, Simonyi kemény rendelkezései mellett, hasonló tüzzel a' battaliom karéban törni szándékozott; de az ellenségnek lóháton lévő Commendánsa olly rendelkezéseket és fortélyos mozdulatokat tett; hogy Simonyi, csak sok vitéz embereinek véres áldozattyával juthatott volna ohajtott czellyához: kiknek vitéz véreket bizantalanságért megkimélvén; egy közel lévő nagy dombhoz fordúlt, és egy keskeny úton, a' más oldalt vidámitó szép sik mezőre Dohna felé nyomúlt: hová a' Franczia Commendans azonnal vagy két száz embert plenkérozni (széjjel puskázni) küldvén, kevés idő alatt a' közeljárt lovasok közül sokat megcsufoltak. Mivel pedig Simonyinak gyalogsága hamarjában el nem érkezhett, azonnal három ágyút kettős lépésekkel előre húzatott; minek pillantására mivel a' Comendáns, a' sik mezőre szerencsésen elérkezett. Francziákat többé a' nagy ország úton hátra húzni nem bátorzkodna, azon plánumot tette; hogy az oldalast vagy 150 lépésnyire lévő erdőben vonúllyon, de midőn battaliomával vonúlna, azon gyanú pertül tartott; hogy ha ő truppjával az erdőben megyen,

a' sik mezőn szaladgáló vitéz plenkirozóit, a' sok dühös lovasság azonnal levagdallya: azért népével megállván, kint puskázóit behivatta, kiknek a' sorokban csapatos berukkolásokkor történt zavarodását Simonyi használván, legottan megmutatta hogy ő katona, és pedig Cavallérista; mert ujra három Svadronnyát Nemzeti érvéssel az ellenségnek úgrattván, egyszer 's mind kemény ágyúiból a' battaliom derekában lövetett; mire az ellenség is egy kegyetlen igazi dechargot adván, azonnal 6. ember az Huszárokból az érdem dicső mazején halva maradt! de bezzeg az ellenséges battaliomból, melly ezer emberből álló vala, egy sem szabadúlhatott el; mert a' decharg után többé védelemre ideig nem lévén, 400-an kéntelen fogságra estek; a' többi pedig mint szívből érzett jövendő szomorú sirja földgyére egymásra dőlván, a' dühössen reájok rohanó Kozákoktól öszve szurkáltattak, és vagdaltattak! Melly szomorú mészárlás után, midőn délútán az érdem helyén áldozott holt testeket széjjel horták, leg alól Szent Zászlójokat találták; hogy melly alá ők valaha esküdtek, halva is azon fekke lennének. — Ezen ember magosságnyira gyümört holt Francziák mellett, egész Beningsen armádiája olly szörnyű csudálkozással ment el, hogy jobbadon kifakadva mondanák: hogy ilyen masakért még soha sem láttak: melly különös példátlan vitézségeért Simonyi, mind Beningsen, mind Hardek Fő Generálisok által, a' Fejedelmeknek különösen ajánltatott; mellyért is a' Muszka Császár, Szent György Vitéz keresztyével jutalmazó örvendezését tette; a' mint a' következő Pátené valóságosan hirdett:

Nro. 267.

Báró Simonyi Óbester Úr!

„A' Felséges Császár Nevével, és nékem
„adatott Felsőbb hatalommal, Dohna mezején
„October 9-kén tett különös vitézségének igaz-
„ságos becsüléséből, mind az Austriai ármá-
„diánál lévő Gróf Hardek Generális bizonyi-
„tásából, mind pedig Szent György Vitézi
„Rend' Vitéz Tagjainak tanátslásából, Uraságod
„ezen nevezetes Vitézek közé számláltatni ér-
„demesnek találtatott: kik közé, Uraságodnak
„4-dik Osztályu Szent György Rendének ke-
„resztyét ajánlva adván, ezennel bevezetem. “

„adatott Ksálybe várossában

„November 27-kén 1813.

„A' Lovas Lengyel seregnek Fő

„Vezére, Gróf Keppnin. m. p.

Nem különben Sándor Orosz Császár Testvére, a' Vajmári Nagy Herczeg Asszony, a' Vitéz Regiment Zászlójára emlék függött küldött, melly világos kék bársonyból, ezüsttel igen gazdagon kifarva, és sűrű ezüst rojtokkal rakva gyönyörű készület vala; mellynek egygyik oldalán, a' Nagy Herczegnének neve; a' Muszka, és Vajmari öszve foglalt Czimerrel; a' más oldalán pedig, a' Vitéz Hessen Homburg 4-dik Huszár Regementyének hires Neve, drága munkával felirva vala.

Mind e' vitézséggel nyert dicsőítés mellett, Simonyinak ezen October 9-dik Napján még sok nevezetes dolgai voltak az Ellenséggel; mert midőn a' Franczia sereg Dohna nevű kis Városnál magát igen fortélyosan felállította volna; Beningsen elérkezett seregének nagy része azonnal verekedő táborozásban in-

dúlt: mivel pedig Simonyinak Regimentyéből
 ti Huszárjai a' reggeli verekedő mezőn megfá-
 radtak volna, estve felé már csak a' Muszkák-
 kal dolgozhatott; voltaképpen pedig előbb két
 Svadrony Vladimir Uhlánusokkal néhány fé-
 nyes attackokat tévén; utóbb a' Kozákokkal,
 kik Simonyihoz főkép' a' reggeli gyalogyságon
 nyert győzelem után különös tisztelettel vi-
 seltettek, dicsősséges tábori pallyat futott. —
 Melly idő pontban történt nevezetes dolog az:
 hogy a' Simonyi vezérlete alatt lévő több Re-
 gementek közül, egy Kozák Regimentet Her-
 czeg Pongracion Generális kormányozott; ki
 is Simonyinak fontos rendelkezéseit mindenkor
 helyesen tellyesíteni iparkodott; de midőn hir-
 telen esett fontos szolgálatban Simonyi, Her-
 czeg Pongracionhoz, némely vezéri rendelés-
 sel Báró Lusinszky Fő Hadnagyot küldené,
 és minden tisztelettel adatott rendeltetést ke-
 véssé keménynebb hangon az Herczeg eleiben
 terjesztené, Herczeg Pongracion indulatossan
 azt feleli: mondgya meg az Úr az Oberstlieu-
 tenantjának, hogy én Generális, és Herczeg va-
 gyok; minden rendelkezését szentül tellyesitet-
 tem, és tellyesíteni kívánok; azért csendesebb
 hangú parancsolatot fogok kikérni. — Melly-
 nek hallására Báró Simonyi személtyesen, és
 barátságosan az Herczeggel öszve pajtáskod-
 ván, annakutánna szüntelen azon terminussal
 élt; hogy kérem az Herczeget ezt, vagy amazt
 cselekedni, — és úgy a' Muszkákkal együtt
 mindent végben vitt. — Mind ezek mellett,
 a' kecsegtető fényes győzelem bizonyossá-
 gáért, Simonyi estve felé még egy Regiment Bas-
 kierokat Collonnyában kapott, kik az ellen-
 ségnél, annyival is veszedelmesebb gondot
 szültek, mivel mint durva vad nép, még Musz-

kául sem tudván, ritka beszélhetett vélek; azért ha Simonyi őket jobb szárnyára menni parancsolta, éppen balra, vagy előre mentek; a Vezérjek is noha Herczeg de valóban nemzeti rokony volt, — semmi más fegyverek nem volt, mint nyíl; és egy hosszú pányvás kötél, mellyel az Ellenséget olly serényen elfogta, mint a Magyar csikós a szilaj lovat: és valóban ha egyszer kötelét a Francziának nyakában vethette, annak jobb lett volna vakon születni, mert olly Tyránus módra bántak, hogy néha dühösségekben az emberhúst is megennék; azért tüllök eleinten a Francziák, rémisztő csuda módra féltek. — Egész szerszámokon egy nehézék vas nem találtatott, mert a Kengyel, tekert gúzsból; zabolája pedig fából vala: — az egész nép, valamint czudar öltözetek, úgy termetek olly egy forma vala, hogy őket egymástúl különböztetni lehetetlen lenne; — mind szenyves, szűr forma czudar térdig érő haczukát, és fehér chinái sapkát viselt: — egyedül a Vezérjek egy nagy földig érő, Muszka Országi nagy prémekkel bérlett veres mentét, és egy hegyes magos veres sapkát kezében pedig egy hosszú bárdolatlan láncsát hordozott: ki midőn hivatalosan Simonyi eleiben jött, egész földig meghajtotta magát, ha pedig gyalog járt, két kalmuk mentéjét felemelve utánna hordozta.

Ezen táborozásban besetétedvén, Simonyi talpon állt szemügyességgel Dohna Várossa mezején az éjjelt eltöltötte, de mivel e városból az ellenség magát éjféltájban kihúzta, és Dresdához nem messze, jobb szárnyát egy folyó viz háta megé, balszárnyát egy nagy kertben, Fronttyát pedig 30 Ágyúkkal erősítve helyeztette volna; Simonyi 10-kén reggel az el-

lenség felkeresésére indult: kit is midőn igen erős verekedő állásban találta, azonnal a Baskierokat kevésbé oldalast hátra felállította, és trupjának mindenfelé megrendelt helyére sietett: de Simonyinak nagy vigyázva előrenyomuló népe allig ért ki az ellenséget talpig látó sik mezőre; már a Baskierok, kik itten még ellenséget sem láttak, sőt a Francziák, vagy azoknak rettentő Ágyúiról még ide-ájok sem lévén; rettenetes lármával, napkeleti módra, szerteszéjjel sebes Carrierban az ellenség jobb szárnyának szaladtak; kiket az ellenség nem csak kinevetett, de az előre hozatott bömbölő Ágyúból mindenfelől ugyan dolgozott is; melly nagy golyobisoktól, és rémitő döngéstől noha a Baskierok úgy megijedtek, hogy csak a föld alá nem bújtak, még is az helyett, hogy vissza fordultak volna, az egész Franczia front előtt, a balszárnyáig nyargalván, minden Franczia Ágyúból szerencsétlen részt vettek: melly végső pillanatú rémülést, és az egyenkéntálló fák mellé való bujkálást lehetetlen leírni, de lehet képzelni; mit csinál egy ilyen vad ember, midőn az Ágyú elsül, vagy haubicz elpattan. Ezen rémülve tébolyodott, embereket tehát, hogy magokat trupjai közé ne törjék, és zavarodást ne okozzanak, kivont karddal kintelenitetett megfordítani; de mivel a Baskierok nem tudták a többi Népek körülöttök karddal való forgolódásokat, ezeket is ellenségnek vélvén, ismét a kedvekre Ágyúzók Francziákra rohantak; honnét nagy veszteséggel kitörekedvén, valahára azon úton, mellyen előre jöttek, vissza nyomultak: melly dűrvaságból eredett szerencsétlenség után, a világért sem lehetett volna őket többé előre hozni.

E' tudatlan nép rendetlensége miatt Simonyi is bele került a' nagy Ágyúzásban, mivel ha egyett mozdult is, már jobb szárnyán előtte állott három Franczia lovas Regiment keményen Ágyúzott; mellyre Grof Hardek Generális előre jövéen, Simonyinak mondgya: iparkodjon az Úr jó móddal magát visszahúzni. Melly szorúltságban, Simonyi azzal találtafel magát, hogy Ágyúinak csak néha néha szóllásával mutatná még helyben való létét; azonban lassan hátra húzódván, a' lövöldözést éppen eltiltotta: mellyre a' Franczia is megszűnt nyukhatatlankodni. — Mivel pedig estve felé több Muszka csapatok előre jöttek volna, Simonyi vagy 300 lépésnyire magát vissza húzta, és az apróbb fegyverek ropogása között e' veszedelmes éjjelt eltöltvén, jókor reggel Beningsen Generálishoz azon kérelemmel ment; hogy ezen tudatlan Baskierokat, kiktől jobban mint az ellenségtől tart, másfelé rendelni méltóztatna: mellyet is Beningsen pontban teljesített.

Azonban a' Muszkákkal felváltódott Gróf Collorédó tábori serege azon rendelést vette, hogy Liptse alatt táborozó ármádiához mentül előbb kapcsolodgyon; hová is October 11-kén elindulván, Simonyi 12-kén reggel a' Burkus Királlyal össze jött; ki Simonyinak October 9-kén tett nevezetes ütközetéről azonnal emlékeztvén, azt mondgya néki: Az Úr egy szép Cavalleria ütközetet tett, szerettem volna ott lenni, mert én is Cavallérista vagyok. — Melly után a' Felső tellyes megalégedését bizonyítván, Simonyi útnak indult; és October 16 kán Liptséhez nem messze, Bornához jött; melly napon ezen tábori sereg úttýában elevenen halotta a' Liptsei ütközetet: innét,

7-kén reggel a' nagy ármádiához érvén, azonnal verekedő rendelt helyére állott: melly csak nem bizonyos halálra kitett Liptsei verekedő helyéről éppen Magyar Országra bocsájtott Fő Tiszt által, Simonyi egy rövideden irt levelet küldött, mindenkor tisztelettel szeretett kedves Jó Baráttjának, Méltóságos Kállay Miklós Királyi Tanácsos, és Kamarás Úrnak, mint Tekéntetes Nemes Zabolch Vármegye Első Vice Ispánnjának; mellyben így irt: — Az esső esik, az ágyú golyobis egymást éri körülettem, de még is a' gyepen hasmánt irok Méltóságos Úrnak ezen Fő Tiszt által, hogy tudgya még hol vagyunk. — Melly levél hozó Tiszt megvallotta, hogy reszkedve állott volt mellette míg irt, és kérte, hogy hátorságosabb helyre mennének, de nem ment. Melly bátor tettebűl Simonyinak nyilvánosságosan kitetzi, melly valódi baráttját szerető légyen az igaz Magyar, ki végső veszedelmes pillanatban is, kedves Jó baráttjáról elfelejthetetlenül gondolkodni szokott.

Itten Simonyi vezérlése alá egész Regimentjét, és egy Svadrony Dragonyost kapván, azonnal Gróf Hardek Generális által, a' közönséges verekedés kezdésére rendeltetett; ki is midőn October 18-kán az ellenséget bal-szárnyáról tüzessen megtámadná, és jól visszaverné; egyszerre csak azt sejtí, hogy 3. lovas Franczia Regimentel volna dolga; mellyre segítségé nem jövé, örömmel hátra húzodni szándékozott; de midőn a' háta megett lévő defilén, (szoros út) seregének hátrúlyából sokat az ellenség dühére áldozni nem akarna, a' hátrább hagyott 2. svadrony huszár segéderegét is olly tüzessen az ellenségnek vitte, hogy azt egészen megforditaná: de mihelyest Simo-

nyi a' vittatást elhagyta, azonnal a' Franczia magát formálva mindenütt sarkában nyomult, melly tüzesség löhasztására, arezal fordulni, szembe szállani egy védelem volt: mire Simonyi, hátra hagyott 1. Svadrony Dragonyossát előre hozván, új vitézséggel az ellenséget megfordította, és utóllját igazán kaszabolttatta; mellynek szünete után, csak hamar az ellenség új vakmerőséghez dőlván, előbbi dühét önteni igyekezett. Mellyre Simonyi midőn népe eleibe fordulva, azokat kemény parancsolattal és különös vitézi bátorsággal, Jó Királyunkért, 's édes Házánkért élni, vagy halni szivbül serkentené; akkor egy lovas Franczia vagy 40. lépésnyirül megismérte hogy valami nagy Tiszt legyen, nékie fogván karabinyát, és melyében lőtt! mellyre Simonyi kardgyát kezéből kiejtvén, megszédülve a' nyeregben dőlt, és hátra vitetett: mellykor nem kevés szomorodott érzést tett népe között azon hír, hogy meglőtték! — de allig ment Simonyi hátra vagy 300. lépést azonnal könnyebben kezdett lenni; és így megállva megvizsgálta a' dicsőséges lövést, és a' téli kiötőjében volt, melyét 's oldalát beborító pugiillárisban, mellyben 52. retünthajtott papiros lévén, a' golyobis meglapúlva éppen a' közepén 26-dik foliust keresztül törvén, megtalálta: melly noha testét kevésbé benyomta; de más semmi baja sem lett. — Simonyi ezen különös Isteni Gondviselést, a' Hadak Urához buzgón fohászkodva megismérvén, azonnal minden emberének nagy megvigasztalására seregéhez vissza tért, és jó rendű Svadronnyával, a' még a' szemközt álló Franczia csapatott nagy tüzességgel hátra verte, addig többi népét a' defilén általtette, és maga is megfordulván, noha a' Francziák utánna sebes nyargalva nyo-

...nának, szerencsésen által jött; és a' defilén szinte által törekedő Francziákat vitézül verve feltartóztatta; mellynek máskép, illy kórán reggel nagy következése lett volna. E' fontos küszködésben Simonyinak ágyúi ugyan elérkeztek, de az ágyús Tiszt gondatlansága miatt, egy a' defilén feldült, mellyet noha a' Francia lovasság elfoglalt, de el nem vihetett; azért Simonyi biztató rendelkezésekkel az ágyút megtartani töre'edvén, azonnal *Veisz* Fő Hadnagy néhány embereivel leszálván, az ágyút felemelték, helyre hozták, és szerencsésen megszabadították; melly munkálkodást, noha a' fogokat keményen vásító Francziák tüzessen ostromolták, mindazáltal *Appagyi* és *Papp* Hadnagy Urak vitézségek miatt, semmire sem mehettek. Ekkor Simonyi *Veisz* Fő Hadnagyot különösen megdicsírvén; néki, és a' Dragonyos Kapitánynak *Stietkának* bátor viseletekért biznyság levelet adott; melly szerint mind a' ketten Mária Theresia Keresztyével meg is ajándékoztattak. — E' szerencsés győzedelem alatt, a' Francia armádia ordre de Bataille (verekedő rendiben) álván, Simonyi allig mehetett verekedő helyére; már a' minden felől való rettenetes ágyúzás, és apróbb fegyverek ropogása elkezdődött, és egész nap, ama dühösségre buzditó emberi vérontás, mind a' két ellenséges részről egyforma vadsággal vittatott; melly véres ütközetben Simonyi is vagy 300. embere elvesztése után, szerencséjére többé öszve nem ütközött; mind az által, noha e' kegyetlen verekedés által népe, és lova minden kedvét elvesztené, még is e' vérrel borított mezőn, kantározott lovaival, fáradott, és egész nap kenyeret sem látott embereivel, a' veszedelmes éjjelt eltöltötte. — 19-kén reggel, Simonyi ko-

rán lóra ülven a' nagy várakozású vidéket rül nézte, de e' dühösségnek kiontott mezején csak a' sok holtakat, és vérekben mozgó sebesseket szemlélte. Mivel pedig a' Francziák e' siralmas helyről még estve hátrább húzódni kezdettek volna; reggelig annyira mentek, hogy Liptse Várossában, egyedül arier gárdája maradna; mellyet is az Austria sereg korán reggel kiüzvén, az Egyesült Fejedelmek a' Városban tértek, és diadalmas Ünnepet Szenteltek: hol Simonyit, Maga a' Fejedelem; ezen híres Liptsei ütközetben, majd az egész ármádiának szemeláttára tett sok szép, és hasznos nagy Cavalleria Vitézségeért, Hessen Homburg Huszárok valóságos Öbesterének, vagy is Ezredes Kapitánnyának kinevezte.

Mivel innét a' szerencsétlen Francia ármádia magát Maintznak húzta; az egygyesült ármádia is October 20-kán Liptsétől elindult, és az ellenséget nyomba követte: melly útban az Herczeg Hessen Homburg Huszár Regementye egész a' Rajna vizéig ért a' nélkül, hogy az imitt 's amott el maradtott beteg Francziákon kívül ellenségre akadott volna; azért is minden akadály nélkül a' Rajna mellett Mannheim, Carlsruhe, Baslin, és Svaitzon keresztül, Francia Országban sietett; kinek is határán 1813-dik December 29-kén szerencsésen átlamenvén, egyenesen Langres, és Dyson Városain keresztül, egész Troyesig utazott: hol már az egész Francia új ármádia maga Napoleon Császár vezérlése alatt, verekedő rendben állott. E' vérontásra készült helyen 1814-dik Februarius 6-kán azon hirtelen parancsolat jött hogy az ellenséget minden felől megtámadván nyukhatatlanítsák; mellyre való nézve: Feld-marschal Lieutenant Gróf Hardek Corpussából,

Simonyi a' Regementyével; 1. Pulk Kozákkal 3. battaliom gyalogsággal, és 6. ágyúval, a' leg-nagyobb frissességgel Roches falúnál az ellenséget tüzessen megtámadván, kint álló posztait nem csak a' lógerig vissza verte; hanem közüllök sokat el is fogott: de mivel a' többi segédseregek némelly akadályok miatt csendességben lennének; azonnal a' megbátorodott ellenség Simonyi eleiben Collonokat állítván, vagy 10. ágyúból jó formán lövöldöztetett; és csak hamar néhány battaliom, két lovas Regementtel, Simonyinak vissza fordított népét üzőben vette; de mivel ezek a' tájjéket jól előre elfoglalták, Simonyi azonnal bátorított seregét, Compániákra, és Svadronyokra osztva, olly csendes reá tartó lépésekkel hátra vonúlt, hogy az ellenségnek félelmet, a' nézőknek pedig gyönyörű pillantást okozna, annál is inkább: mivel Simonyinak szép katonai rendben lévő bator népét a' nyomozó két Francia Regement, gyalogsága egyesületével sem bátorodná megtámadni: végre még is egy ágyú kerekét ellőtték, és az árokban dőlt; melyet az ellenségnek kemény ágyúzásában is el nem hagyván, 50. gyalogság erejével az árokból kihúzatta, és egy puska poros szekérből kivett kerekkel helyre állítván, egyedül csak a' puska poros székér maradt el, melyet szemeláttára az ellenségnek felgyújtott: külömben e' nagy veszedelemből, Simonyi népét, s' ágyúját szerencsésen kihozta, — De azonban e' veszedelmes letzke, keményen megerősítette azon feltevéletét: hogy valamikor minnyájának kell ütközetet tenni, ennek utánna ő is a' többit mindenkor megfogja várni. E' nyukhatatlanításra következett éjjel, Napoleon Császár egész armádiával Troyest elhagyta, és magát a' Párisi

úton vissza húzta: mellyet Simonyi még este észrevén, azonnal Huszáraival, és Kozákjaival korán utánna indúlt; de midőn Troyes Várossában népét pihentetni akarná, észre vette, hogy a Vürtembergi Korona Herceg is Corpussával ide iparkodna, azért hamarjában eledellel, és vagy 100 butelia Sámpanerrel megrakodván, oldalt levő Lepine faluban lódúlt; hol, Troyesbül hozott szerzeményét, Tisztjeivel együtt vigan költögette; mellyben egy becsületes víg kedvű öreg Pap házi Gazdájának is részesülni kellett; ki is minden kifogás nélkül igazán megtette víg kötelességét, mert mikor reá került a' sor, szinte kiüresítette a' poharat, mint akármellyik Vitéz: mellynek gyakor emelgetésében minnyájoknak kedvek kerekedvén, noha késő éjjel volna, még is az ellenség szomszédlettele, és a' Sámpaner ereje minnyájokat ébren tartotta. Melly vigadozásban egy Tisztnek szemében tűnik az almáriomon álló Napoleonnak, és Császárnénak tajtékbül faragott képe; mellyeket azonnal az asztalon lévő buteliák közé helyeztetvén; sorrúl sorra mind kettőért egy jó pohár Sámpanert kellett kiinnya, azon köszöntéssel; hogy: Vivát Mária Louisa! — pe-reat Napoleon! az az éllyen Mária Louisa! vesszen el Napoleon! az öreg Pap ugyan azelsőt tellyesítette, de a' másikért nagyon protestált, hogy ő Napoleon ellen azt nem mondhatya, mert ha ő ismét győzedelmes lenne, akkor őtet majd megdeclinálná! — azért vagy két óráig tartott védelmezése után az öreg pap azon Capitulációt tette; hogy inkább az ölében veszi a' képet, és úgy Napoleon még is vivát az öreg pap ölében! hol más nap reggelre egész más lett ábrázattya, mert a' reszkedő

kézből, főkép a' Burgunder nagyon a' képére csepegett.

Simonyi a' Párisi úton napról napra előre menvén, Februarius 12-kén a' Loing vize mellett magos köfállal körülvett Morett Kis Városkához ért; hol az ellenség kapuit bezárván, néhány Ágyúkkal a' Várost erőssen védelmezte. Itt Simonyi, ki Feld Marschal Lieut. Gróf Hardek seregének avant gárdáját tette; azonnal a' Várost parlamenterek által feladni kérte; de mivel az ellenség igen kényes, és hideg feleletet adna, a' Várost pontban kegyetlenül lövette; mellyet a' Franczia kinemálhatván, nagy veszteséggel más nap magát esze nélkül Fontainebleau Várossáig húzta. Más nap 15-kén még allig világosodott, már Simonyi Regementyével, és 1 Pulk Kozákkal, az ellenség után nyomult; hol egyszerre csak nem kimondhatatlan bámulásban, eredett, midőn egy nagy roppantott erdő közt egy szép kis városhoz érvén, (mellyet a' Francziák hajnal felé szinte elhagyták) a' Királyi lakó házat meglátta; és valójában lehetett is rajta bámúlni; mert egy más utánn három Fejedelem Annyi kölcséget tett ezen házra, hogy mindenik erszénye jól megérezte, és csak Napoleon Császár hozhatta tökéletességre: a' Palotának kerítése vagy 10 öll magosságú, emberlábnyi vastagságú fainul kipallérozott vas karókból lévén; minden darabnak gombforma teteje nagyon megaranyozva, és ugy szinte olyan magosságú zárok, és széles kapuk voltak. A' Palotának réz teteje az arany cifrázattúl allig láczott, a' leg mesterségesebb munkákkal készült ablakok, 's ajtók pedig az egész épületet ékesítették; szóval gyönyörűségesebbet ember nem is gondolhat. Az erdő köröskörül három

négy mértföldet tart; mellyen olly szép Országútak vannak, hogy egy órányira a' csinos tisztasága, és egyenesége miatt egy buteliát is meg lehet látni főkép ha tele van: mivel pedig az erdő Vadászatokra volna osztva, minden táblának vannak bizonyos nevei, szép keskeny útakkal egymástúl elválasztva, hol márván kövekből felállított ritka piramisek ékeskednek; szóval, a' mi csak az ember szemét gyönyörködtetheti minden némü vadakkal olly tellyes, hogy paradicsomhoz lehetne hasonlítani.

Simonyi tehát ide érkezvén, azonnal a' Királyi Palota kertye mellett, népét lógerban szállította, és midőn pikettyeit figyelmeztetné, maga a' Kastélyhoz ragasztott épületbe szállt: azonban allig szálhattak le lovaikról, már a' Városból kijött Curiosus Francziáktól allig lehetet mozdulni; azért Simonyi mivel ez helyheztetésében még három battaliomot kapott volna vezérlése alá, minden utakat különös pikétekkel jól berakott; az erdőben gyalogságból két sorlineát húzott, az erdőn kívül pedig lovassait olly sűrűn helyheztette, hogy senki közöttök ki 's be nemehetne. Ezen fontos rendelkezés végbe vitelére Simonyinak nagy hasznára Szolgált egy Mappa, mellyet méltán *Táblának* lehet nevezni; mellyre az egész tájjék legvilágosabb valósággal lefestve vala. Az ellenségnek Fontainebleau Várossához való közelgetése, hallatlan lármát okozott az egész vidéken; azért késő éjjel három ezer lovas Franczia lélek vesztében a' Palotában jött, és az ottan fogságban lévő VII. Pius Pápát. — 40 híres Arabiai csödürt, és a' mit hirtelen felpakolhatott elvitt. Reggel midőn Simonyi. ide érne a' Királyi Palotát mindenütt felnyitni parancsolta; és szobákról szobákra menvén; a'

Pápa Szobájában mindent széjjel szórva talált, sőt a' mint hirtelenséggel mindent ott kelle-
tett hagyni, még az Ágya is vetetlen maradott,
mivel Simonyi beérkezése előtt éppen 4 órá-
val előbb vitték el innét a' Pápát; különben
Simonyi bizonyosan meg szabadította volna.
Itt a' Palota Gubernátora, ki a' revolúcióban
osztályos Generális, és Bonaparténak különös
embere vala; kevés hideg beszéddel vezette Si-
monyt a' Királyi, és más Herczegek, úgy a'
követek, és Páék (a' Királyi udvarnál neve-
lendő nemes iffiak') rendes szálló helyére: to-
vább egy nagy szalában jött, hol a' Trónus
roppantot fényességben Arannyal, és ezüsttel
gazdagon varrott veres bársonyból tündöklött;
mellyet Simonyi a' Tízti Karral körülvén,
egy darabig csendesen nézte. Végre Simonyi
gondolta ezen alkalmatosságot nem annyira
használni, mint ezen veres ripacsos kiálhatat-
lan pofáú Gubernátort jól megboszontani;
azért csákoját feltévé, a' Trónusban leült, és
a' jelen való Tiszteket is körül leültette, a'
gazdagon kivarro' bársony székekre; akkor rö-
vid tajték pipáját tarsolyából kihúzá, reá
gyújtott; és midőn a' többivel jól füstölgetett;
azt kérde a' megijedett, de méreggel forrott
pofáú Gubernátortúl: szeretitek e Császárné-
tokat? igen is szeretjük, viszontattya a' Fran-
czia; mert Ő a' leg hatalmasabb Császárnak a'
Leánya, a' ki nekünk most békességet hoz.
— Tovább Simonyi folytattya: Hát Napoleon
Császárt szeretitek-e? mellyre válvonással ke-
vés vártatva feleli a' Gubernátor: Mink kíván-
nyuk a' békességet. Mellyre Simonyi mond-
gya: így tehát ti Napóleont nem szeretitek;
mert Napoleon nem szereti a' békességet. —
Erre a' Trónus előtt maid földig való hajlással

feleli a' Gubernátor; A' Franczia azt szeret, a' mit kell: — azt beszél, a' mit muszáj: — azt gondol a' mit akar! ekkor Simonyi pipáját az arany bojtokhoz kivervén, felállva mondgya a' Gubernátornak: — Beszély a' mit én akarok — szeress, és gondolly a' mit te akarsz! most mutasd nékem tovább a' ritkaságokat: így innen mentek a' Császárné Apartementumaiban; hol Simonyi, és minden véle levő tisztek csákoikat levévén, a' legnagyobb tisztelettel voltak; tovább az öltöző, és Nappali szobán keresztül menvén, a' hálószojában jutottak; hol Simonyi az Adjutánsának mondgya: hogy a' Császárnénak akkor is felvetett ágyán lévő fain selyem pokróczot örök emlékezetül elhozhatná; mellyet maga a' Gubernátor örömmel össze hajtogatván, általadott. De Simonyi ezt próbául tévén, hogy a' méreggel, és Királyához kétszinüséggel tele pöffedett Gubernátort, Királya iránt igaz érzésre hozza; Simonyi azt mondgya: Magyar Nemzeti érzés az; hogy Királya vére iránt mindenkor, és mindenütt tisztelettel, és hivséggel, viseltsen, mivel pedig Ferencz Császárnak, Magyar Királyi Méltósága azt kívánnya, hogy Leánya háló Ágyárul való pokróczal más bünös ember ne takaróczon, azért (mondgya Simonyi az Adjutánsának) tegye le az Úr azon feleséges takarót, — mert ha én meg szorúlok, kiségit engem az én köpönyegem; 's így Simonyi a' kincsekkel tellyes Királyi Palotában, maga hasznára leg kissebbet sem vett el, ne hogy más rablóktúl, az Ármádiával járó Fejedelmeknek az jelentessen, hogy Báro Simonyi Obester a' Királyi Palotát kirablotta: így tehát Simonyi mint egy győzedelmes becsületes Magyar Katona magát meg mutatta; mi-

kat, 's más Aranybúl ezüstbúl lévő asztalokat, székeket; drága kövekkel kirakott órákat, és poharakat hidegvérrel nézte; mindazáltal a' Királyi könyvestárbúl néhány nékie igen szükséges Mappákat; nem külömben a' Fegyverházbúl, hogy a' Francziák reá ne puskázzanak, vagy 120 válogatott Vadászfegyvert elhozott: azontúl a' mi enni, és inni szükséges vólt, abban sem Katonai, sem Tisztjei nem szűkölték; mert csak Napóleon pinczéjébúl több 500 butélia jó Sampáner elfogyott. Ez után Simonyi, a' Gubernátornak megelégedését adván, szállására ment: hová a' Meért (vagy is a' Város első Biráját,) melly a' leg gazdagabb familiából szokott lenni, magához hívatta; kinek a' többi parancsolattjai között; 100 Tisztre nagy pompás ebédet parancsolt: különösen pedig meghagyta, hogy az asztalnál nem minden híjában való emberek, hanem az Urak, és első Polgárok szolgáljanak: mellyeknek tellyesítésére, a' czipőkig meghajlott Meér magát szívbúl ajánlotta. Így a' fényessen terített pompás ebédhez jó éhess gyomorral nékie ültek az Huszár, és Gyalog Tisztek; a' Kozák Tisztek is szokások szerint az asztalhoz egy lépésnyire szinte leültek: ekkor a' sok gallánt csinos öltözetű szolgálatra jött Francziák elérkezvén, majd minden Tiszt háta megé állottak; az egész rendtartásra pedig érdemes Tanácsbéliek rendeltettek: így tehát minnyájan édes izléssel ettek, és kimondhatatlan jól ittak; hogy nem csaka' Tisztjeikkel becsúszt Kozák inasok, de magok a' Francziák is jól bekapva jobban kiábalták a' vivátot, mint az Urak. — E' mellett nem kevésbé mulatták magokat a' pallérozott Francziák, midön látnák hogy a' Kozák Tisztek, szájokban való falat kenyereket nem ke-

zekben, de az asztalon vágnák, és pedig nem csak az abroszt keresztül, de az asztalba is úgy bevágták, hogy kiki minden falat után kinlódva czibálná ki kését: — különben, mi fogyott itt el a' falú rovássára? azt csak a' Francziák tudgyák; elég az ahoz, hogy itten Simonyinak sok szép, és jó szempillantásai voltak, mivel ekkor Ő volt a' Király helytartója Fontainebleauban. —

Februárius 17-kén minnyájan e' Királyi boldogságban nyakig úszván, Simonyi többnyire a' tájjék vizsgálódásban töltötte idejét; azonban estve felé azon váratlan tudósítást veszi, hogy az ellenség Melun várossánál a' Seyne vizén lévő hidrúl Francia pikétyeit, egész a' Simonyi kintálló Strázsája eleiben La Rochettéhez húzta. Simonyi ezen nem soká gondolkodván, egészen eltalálta az ellenségnek azon plánumát: hogy éjjel truppjait az hidon átalhozván, jókor reggel Fontainebleaut ostromolhassa. E' végbül tehát Simonyi azon pontban Bagáziás szekereit, és ágyúit elindította, és egész Móretig vissza küldötte; maga pedig népét rendbe szedvén, noha igen nyersen, és hidegen fújt a' szél, még is egész éjjel a' Palota ablakán kikönyökölve várta a' bizonytalan utakról való hirt: mellynek következésére valamint maga, és lova ajtóban készen, úgy a' népe is felkantározott lovaival, fegyverben vala. Illy nyukhatatlanságban Simonyi hajnal előtt, szikrákat hányva jövő Katonájának nyargalását hallván; sebes kanyarodásában az ablakrúl megszóllittya; kiis feleli: Uram a' Meluni úton jön az ellenség nagy erővel. — Mivel pedig a' Francziák még előtte való nap sok kémeket, sőt polgári öltözetben Tiszteket is küldöttek volna Fontai-

nebleauban; azoknak igaz jelentésekre, a' 12 ezer emberrel oda küldött Generálisnak, maga Napóleon azon rendelést adta; — hogy egy Császár emberének sem szabad lesz a' Városból vissza menni; hogy tudgyák meg, milégyen egy Francia Császárnak lakó helyére bemenni. — Így tehát 18-kán reggel a' Meluni úton nagy sebességgel nyomta magát az ellenség azon feltétellel; hogy ő sebtiben Fontainebleauban jöven, azonnal a' balútakon lévő pikéteket is bizonyosan elfogja: de minekútánna a' Francia Generális megtudta, hogy lehetetlen Simonyi Népére alattomban ütni; csak a' Seyne folyója mellett iparkodott a' Városban jutni: de Simonyi e' fortélyt is jókor elérvén; azonnal más útakon lévő postyainak lóhalálában értésére adta; hogy tüstént nagy sebességgel magokat vissza húzzák; és ha már az ellenség Fontainebleauban volna, akkor magokat össze szedvén, az erdőkön balra Nemúr Várossának húzzák, hol a' Loing vizén keresztül jöven, ő hozzá csatolni iparkodgyanak: — mely éppen úgy is történt, hogy Atzél Kapitány 1 Svadronyal, és 2. Compania Gradiskai Horváth gyalogsággal Fontainebleautól elszorítván, éjjel a' nevezett Városon, és vi-zen általlopódva, harmadnapra Simonyi seregéhez érkezett.

Noha e' Francia ellenség igen erős, és minden verekedő készülettel lenne, még is nehezen juthatott a' Város köfaláig; mert nem csak Bolsanó Kapitány a' Hessen Homburg Huszároktól nehányszor vissza verte az ellenségnek dühössen előre tört Avantgárdáját; de az Esterházy Gyalogságtól való Hass Oberstlieutenant is, 1 Battalioimmal a' Várost alattomban megkerülni ólankozó Fráncziákat keserve-

sen meg-fenekelte, és vissza verte. De midőn a' nagy erőnek ellent állani soká nem lehetne; Simonyi csak azon törekedett; hogy kintálló pikettyeit behúzáván, lassanként hátra húzódhasson; melly szerint szakaszokra osztott jó rendű népével kemény verekedéssel a' Városon keresztül vonúlgatott: illy szívet mozditó ellenségeskedésnek kimenetelét, midőn az ablakon néző Francziák nyukhatatlanul várának, Simonyi csak mosolyogva kiábálta nekik *revoir* (ad revidere) melly tréfát noha a' Francziák viszontatták, még is végre azon ablakokból ugyan derekasint lövöldözték a' Simonyi embereit; — illy veszedelemben, még több truppok a' Városon keresztül sem húzódhattak, már is egy Francia battalio a' Királyi Palotában magát betörvén, a' mellyék úton nyomulókat veszedelemesen hátráztatta: mellynek jelentése, Simonyinak, ki még a' Városban hátra volt, annál inkább kellemetlen vala; mivel más oldalról is éppen azon veszedelmes jelentést vette, hogy a' Francia sereg, Moret felé való ország utat már egy mértföldnyire elállotta légyen. — Mind ezekre Simonyi vitézi bátorságát elnemvesztvén, azonnal 3 Svadronyt éppen egy mértföldre lévő *Rendez vous* piramidhez azon meg hagyással vissza küldött, hogy egy része lórúl leszálva az ott lévő ellenséget tüzessen megtámadja, másik pedig szejjelverje. Simonyi ekkor végső veszedelmét látván, lovárúl szállott, és 3 Companiát, maga Oroszlány módra a' Királyi palotának vívén, azt olly kegyetlenül lövette, hogy a' bent lévő Francziák többnyire dühös véreket ottan ontának, 's más közelgetők pedig remegve hátra húzódnának: melly csatában örvendezve szemlélte Simonyi, hogy a' ripacsos Guberná-

tor, midőn a' Francziákat a' palota kapuján kifelé vezetné, leg elől agyon lövetett; és néhány gyalogságtúl holtan visszavitetett. Tovább, itten ezen Eszterházy Regementyéből való 3 Compania, Dallos Kapitány alatt olly vitézül, és állandóul megtartotta magát; hogy Simonyinak minden népe a' Városon keresztül Moret felé vélek együtt becsületesen elindúlhatott. De Simonyi valamint idejöttében a' szép egyenes Országúthban gyönyörködött; ugy most azt ohajtotta, bár csak legtekervényesebb út volna; mert a' mint a' Városból kihúzódott, azonnal ez egyenes úton, négy Ágyúból olly keményen lövöldöztek utánna, hogy sok népe veszedelme miatt, a' gyalogságot jobbra balra az erdőben vinni kintelenitetne. De mivel Simonyi több táboritapasztalásából tudná, hogy illetén alkalmatossággal a' nép széjjelmenvén, az erdőben gyakran eltévelyedne, és öszveszedni éppen nem lehetne; azért olly kemény rendelkezéseket tett, hogy egész népe egy szóra egysülve lenne: melly rendelkezése mellett Simonyi 1 Svadronyt Ariergárdának hagyván, maga előre nyargalt, hogy előmenő népe állapottyát is megtekinthesse; kinek is felét, nagy megelégedésére leszállva találván, a' csapatonként bizodalmasan előretörekedő Francziákat a' lovaság segítségével annyira széjjelverték, hogy a' hátra lévő gyalogság is szerencsésen egész Moretig eljőhetett: melly Városontúl már a' Feldmarschal Lieut. Gróf Hardek serege felállitva vala. De midőn Simonyi e' Városhoz ért volna, éppen a' Város alatt 30 Hórváth gyalogság az utat eltévesztvén; a' nyomba jött Francia lovasságtúl azonnal elszoritódott, és kevés védelmezés után elis fogódott: kik után Simonyi annyira ágyúztatott, hogy fogottyaikat kétszer

is elhagynák, és így kiket az ágyú golyóbis meg kémélt, szerencsésen kiszabadított.

Ezen Simonyit nyomozó Francia seregnek az volt a' rendelése, hogy a' Fontainebleauban vendégeskedő ellenséget elfogja, és kegyetlen halállal mind egygyig büntesse: azután Móret Várossán keresztül a' Loing vizén Montreaux Várossának, a' hol a' Würtembergi Korona Herczeg kevés Népével állott, háta megé jöjjön: kinek más oldalról maga Napóleon Császár 45 ezer emberrel arczal sietett. Mivel pedig ez úttában Napóleon már Blücher Burkus Feldmarschalt, hozzá tartozott seregével együtt derekasint megpocsékolta volna; az egész Combinirt Ármádia magát mindenütt visszahúzta; kivéven a' Würtembergi Korona Herczeget. Simonyi ekkor, hozzá tartozott népével Móret Várossánál, mintegy ellenség szíjében lévén; noha semmi segedelmet nem várhatott, még jól állallatta, hogy ha ő a' Loing vizetül elmegyen, és Móreten az ellenséget által eresztí; akkor a' szomszédságban hátra maradott Würtembergi Korona Herczeget népével együtt, a' Francziák mohónn bekerítvén; elkerülhetetlen fogságban ejtik. Mire nézve Simonyi minden eszét, erejét, 's bátor katonaságát összevetvén, magát a' Loing hidjánál megmozdithatatlan felállította: de mivel a' hid az ellenség ezéllya vala, a' kemény tüzelésben az ágyú golyobis olly esső módra húlt, hogy a' szörnyen egyredőlt emberek miatt, a' gyalogság állani már éppen nem akarna; itt tehát Simonyi maga is két bátrább Compániával gyalog lévén, hogy az ellenséget egy kis tisztes rettegésben tartsa, a' Városban siető ellenséget bajonettel ostromolni kezdette; kik midőn már házakból, és padlásokról lö-

völdöznének, Simonyi sok házakban betörvén, az elfogattakat keservesen mészároltatta. De nem sokára az ellenség több csapatokat hozván, Simonyit olly dühössen megtámadta, hogy népe már háromszor is a' hidat elhagyni kintelenítetne; mellyre Simonyi ismét vitézi bátorításával, és keménykedésével, gyalogságát a' tűznek taszítván, noha mellette légy gyanánt hullana népe, még is eltökéllette, hogy utolsó emberig a' hidat elnem hagyja: azért a' közel lévő Matombúl vagy 80 Zsák lisztet, búzát kihozattván, az hidon Sánckokat rakatott, és újra magát jódarabig védelmezte: így Simonyi véresverétékkel, kimondhatatlan erővel, és sok véres áldozattal, helyét egészen estig dicsősségesen megtartván, a' Korona Herczeget népével együtt élete bizonyos veszedelmétől megszabadította. — Illy végső veszedelmben forogván Simonyi, hogy az ezer meg ezer feje mellett elfütyült golyobisok életének engedtek, egyedül csudállatos Isten akarattjának tulajdonithatni. Mind az által noha Simonyi maga vallása szerint is, veszedelmesebb pillanatban fontosabb szolgálatot még nem tett, nem is tehetett volna - még is éppen ezen ritka példáu önnön áldozattjáért, soha senki még csak nem is beszéllett talán róla, annál inkább hogy megismérték volna példás tettet. — De allig estveledettbe, mellyet Simonyi főkép ohajtott, azonnal e' két részről holt emberekkel borított érdem helyét elhagyván, éhen, szomjan, 's fárattan szinte megnyomorodott népével a' fere lévő rosz úton magát visszahúzta, és éjfélfelé Stagnan nevű kirablott rosz faluban érvén népe lógerba, maga pedig egy dültházban Szállott; hol, midőn éhes volna, az Adjutánsa serencsére egy mécsesben ke-

vés zsirt, másútt néhány tojást találván, rántottát készített; mellyet szegény száraz kenyérrel noha jó ízűn ennének, Simonyinak még is semmi kedve sem volt; melly csendességében eszében ötlött: hogy mire jutott ő a' tegnapi Francia Trónusrúl; és sohajtozva mondotta, — bár csak az volna most, mit tegnap az inasok féredobáltak! de midőn meggondolta — hogy ilyen a' katona élet! azonnal megnyugodott.

Simonyi allig indúlt el estve dicsősségesen védelmezett Liong hidjátúl, azonnal Napoleon, a' Würtembergi Koronás Herczeg seregét megtámadván, úgy széjjel verte; hogy a' Francziák azonnal azt hirelnék: hogy a' Combinirt Ármádia már egészen oda van! azért a' megmaradottakat csak a' föld népe verje agyon: melly parancsolatot próbálgatták is a' Francziák tellyesítgetni; de mivel gyakran körmökre vertek volna; a' parasztok kurtáthuzván, az agyonveréssel nagy részin felhagytak. — Illy környűllállásban Simonyi Februarius 19-kén noha erőltetve, még is Sens Várossáig húzta magát; hol a' Yonne vizén lévő hidat félig felszedvén, annak őrizetére 1. Compania Horváthságot állított, maga pedig embereit, 's lovait nyuktatni kívánván, közel Lógert ütött: de allig estek nyugalomba, már a' Francziák kemény puskázására a' lakosok is fegyvert fogván, a' hidon hagyott gyalogságot szépen elpúskázták; mellyre Simonyi is réndben szedett embereivel tovább állani kintelenített: de mivel népének lankattsága miatt nagyot nem haladhatna; azon plánumot; tette; hogy az Országútbúl kihúzódván, valami fére lévő faluban jól megétessen: azért két órányira lévő La Chapelle faluban éjfélt felé érvén

vén, minden pikétek kirendelése nélkül népét azon parancsolattal bekvertélyozta, hogy kiki reggel 5. órakor, kész Fegyverben a' falu előtt légyen. Így tehát ez hideg éjszakán az emberek főztek sütöttek 's vigan vendégeskedtek; más részről pedig a' Kozákok jól gazdálkodások miatt, jaj vólt az egész falunak. Itt Simonyi allig szált a' Meerhez, már jöttek jelentésre, hogy az előttökre utazott Seregből, egy háznál baltával összevagdalt katonát találtak! mellyre a' Meer nem kevésbé meg is szeppent: — azért Simonyi midőn reggel kirkukkolt, azon házat a' Kozákok által meggyújtatta; melly is több szomszédjaival együtt földig elégett. — Februárius 20. és 21-kén Simonyi szünetül utazván, estve a' Tuisy Kastélyban meg szált, népét pedig a' közellévő falukba helyhezette: itt a' jó vacsora, és vigadozás után allig szunnyadott el Simonyi, már azon parancszolet jött, hogy mivel az egész Gróf Hardek Generális Corpussa, (a' hová Simonyi is tartozott,) Dyon Várossánál tanyázó ármádiához rendeltetett; Simonyi is azonnal népét öszveszedvén, Auxon Várossának sietve indulyon. Melly szerént Simonyi, parancsolattját kinek kinek, úgy a' Kozákoknak is Ordináncz által megküldvén, reggelre minnyájokat öszve jönni rendelte: de reggel midőn indulni kellett volna, a' Kozákok egészen elmaradtak; mellykor a' Kozák ordináncz nagy vizessen gyalog vissza jöven, beszéli: hogy egy órányira lévő faluban a' parasztok eleiben álván, lovát ellőtték; az után ötet kergetvén, egy nagy viznek ugrott; mellykor golyobis által meg is sebesitetett. Erre Simonyi kegyetlenségbe lobbanván, azonnal egy Tisztet, Regementyéből való czugjá-

val, a' Kozákok Öbesteréhez küldött, hogy haladás nélkül hozzája rukkollyanak; és jövetelében *Cormononde* falut, elkövetett gonosságáért 100. Kozák által meggyújtassa: azonban Simonyi mind a' Kastély Urának, mind a' körül belől lévő Biráknak tudtára adta, miért fog *Cormononde* megégettetni: így kevés pillanatot múlva, a' Kozákok, kiknek olly különös fortélyok vagyon a' gyújtásban, hogy néhány által is, egyszerre minden ház ég; égett ez is, és gonoszságokkal keresett rettenetes szomorú hamuba borúlt.

Igy Simonyi, *Auxon*, *Tonner*, és *Mombar* Várossain keresztül menvén 1814. Februárius 26-kán az egész sereggel *Dyonhoz* ért: hol már Augerau Francia Marschal Generális az egész Egygyesület armádia háta megett, körül belől lévő népét öszveszedvén, egy számos armádiát formált azon planummal, hogy az ellenségtől bezáratott *Auxon*, *Besancon*, *Belfont*, *Hönjingen* Váratat kiszabadítsa; és így egy nagy armádiát felállitván, az ellenség háta megett lévő Depókat, Magazinumokat munkálkodása által elfoglalhassa; melly is a' Fejedelmeknek nem kevés gondot adott. — Azonban Augerau Marschal megtudván hogy 70. ezer emberből álló armádia jön ellene, tüstént *Lons le'sounies* Városnál magát öszre szedvén, *Lion* Várossának húzódott: ki után Simonyi a' Regimentel, 1. Pulk Kozákkal, és 1. Bataliom Horváthsággal, pontban a' végből küldődött; hogy az ellenségnek állásáról, s mozgásáról, mindenkor bizonyos tudósítást tegyen: melly szerint Simonyi, Augeraut, egész *Burg-en Bresse* Várossáig nyomba követvén, ottan Augeraunak egy nappal

előbb elhagyott helyére, Mártius 9-kén beszál-
lott : de allig lépett Simonyi ama drága
eszközökkel tündöklött épületben, már egy
igen szép fiatal Franczia Őri asszony, öt na-
gyon kellemetessen elfogatta ; mondván : Én
vagyok a' Házi Asszony mit tettik parancsol-
ni ? Kinek Simonyi feleli : Én ilyen asszony-
nak sohasem szoktam parancsolni ; sőt mivel
ellenségnak tart, kérni sem merek, sem kérni
nem fogok : — azonban a' kandalló mellett, hol
a' szép asszony a' megfázott vendégét melegíteni
ohajtotta ; csak hamar tapasztalódott, hogy iga-
za volt Simonyinak, — hogy semmit se kér-
jen, — mert minden izlés szerént volt. Mivel
pedig a' Francziák egész Lionig húzódtak vol-
na, Simonyi többé semmitől sem tartván, né-
pét a' Városban bekvártélyoztatta ; kik is szen-
vedéseik után óhajtott nyugalomra jutván,
kényyek szerént kipakoltak, magokat csinos-
gatták, és édesdeden nyugodtak. Mindazáltal
némellyek, főkép a' Kozákok magokat szaba-
dosoknak vélvén, sok boltokat kiraboltak, sőt
gonoszságban merülve nem csak az asszonyi
egyetértésben, de az ártatlanság diszében is
erőszakos vágyódásokat tellyesitgették ; melyet
Simonyi noha előre is megtiltott, azonnal ke-
mény példatétele által annyira ; megzabolá-
zott ; hogy az egész Városnak óhajtott bátor-
ságát, és nyugalomát reménsége felett helyre
hozná ; mellyért is közönségesen a' háládatos-
ságnak örökre tárgya maradott. — Itt az ő
személye mellett az Adjutáns, és Ordináncz
Tiszteken kívül több Tisztek is voltak, kik kö-
zül némellyek Kvártélyrúl, mások a' futrás-
rúl, mások az ebédről, mások a' Borokrúl,
olly fontosan gondoskodtak, hogy Simonyi
akár melly megállott helyén, mig forpoztyait

maga kirakná, a' vidéket megvizsgálná, és vissza térné; már minden készen volna: mivel pedig ő ezekre igen sokat tartott, jobbnira helyheztesítését nagy Kastélyokban vette, a' hol Tisztyeinek kötelességeik tellyesítésére mindenkor különös alkalmatosságok lehetett. Itten tehát a' Borokra ügyellő Tiszt, midőn minden pinczét kinyitattná, egygyet sok kifogások mellett éppen ki nem nyitottak, melly előhordott okokat a' Tiszt nem halgathatván, lakatost parancsolt; kit a' Franczia Úrrak nem várván, azonnal remegve felnyitottak: de bezzeg a' Tiszt is felnyitotta szemét, midőn a' pinczében, hordók helyett szebnél szebb 30. fiatal Leánykákat talált; kiket a' tehetősbb Francziák, hogy Szüzzeiket megőrizték, ide zárták: a' Tiszt a' pinczét azonnal bezárta, és kulcsát magához yévén, Simonyi Obesterhez jelentésére sietett; — Simonyi ezen pinczét maga oltalmában yévén; alkonyodáskor különös vigyázat mellett, a' Leányokat önnön szüleiéhez haza kísirtette.

Más nap Simonyi vagy 50. Tisztre nagy ebédet rendelvén, allig hogy asztalhoz telepedtek, azonnal egy köz ember a' szálán végig sietve Simonyihoz jönn, vitézi módon köszön, és midőn minden tempókat megtett (a' mi békességben a' köz katona kötelessége, midőn fellyebbvalójához megyen) elkezd beszélleni: alázatossan jelentem a' Meltóságos Urnak, hogy jön az ellenség nagy erővel, és sebességgel, — már nem messze itt a' Város alatt vagyon. — Uczu! a' Vendégeskedőknek sem kellett több, azonnal a' széket rúgták, az asztalt taszították, kiki sebessen szálására takorodott; Simonyi pedig legelől lóra ülven, a' sok ordinánczaiból egyedül Kozákja

ki egész háborúban Simonyival lakott, lóra kapván nyomba követte: de Simonyi allig nyargalt ki a' Lyoni útra, már egy nagy csuportos lovas, és gyalogsághúl álló ellenséget szemlél, ki az ő pösztyait keménnyen vissza felé tollja; erre Simonyi, hogy az előre nyomuló ellenséget valami rettegésben hozza, két ágyút előre hozatván, néhány derék lövést tetetett; mellyre az ellenség meg álván, előbb apróbb fegyverekbűl, tovább szinte két ágyúkbűl vitézi köszöntését viszontatta: melly erőt Simonyi elértvén, azonnal vissza nyargalt; hol már trupjait a' kirendelt piacon, 's útzákon rendben találván, egymás után legszebb renddel az országútra indította. Melly zavaros pillantatban kétséges maradott, ha becsületes embersége, vagy a' rettenetes ijedés volt oka, hogy ezen Város lakossai olly szíves barátsággal, és becsülettel viselhették magokat; midőn e' körmökre égett veszedelemben magok segítettek a' Katonáknak, főkép a' Tiszteknek bepakolni; sőt a' kik el nem készülhettek, azokat a' gazdák biztatták, hogy csak üllyenek lóra; hadgyák ott holmiokat, jót állanak érte: Simonyinak is két órája az órásnál lévén, midőn a' Városbűl, szörnyű láрма közt utól menne, maga az órás az órákat, mellyrűl Simonyi nem is gondolkodott, általadta. E' Város becsületes lakossainak több illyetén szép cselekedeteivel, sokan szívbűl dicsekedtek. — Azonban Simonyi, hogy itten hibázott, nem csak megvallotta, hanem önön magának szemre való hányása mellett, jövendőbéli különös nagy tanulására tartván, másoknak is például lehet; mert midőn Simonyi Burgban jött, hogy az ellenség magát védelmezőleg Lyonban húzta;

azonnal magát bátorságos helyén elbizván, még a' tájjék vizsgálatot sem tartotta szükségesnek lenni: melly könnyen gondolkodásáért azt érte el, hogy midőn népének egy részét az egyik kapun; másikat másikon kihuzni kintelenítettne, a' két kapu között folyt posványosság miatt trupjai kétfelé szakadván, azoknak ösveszedése nékie a' leg nyukhatatlanabb éjjelt szülte. — Ez esetben Augerau Marschal Lyonban ösveszedett seregével azon plánumbúl indult Macon Várossának, hogy Bianchi Feldmarschal Lieutenantnak 17. ezer emberbül ott állott seregét megvérje; és a' sūd armádiát Hessen Homburg vezérlése alatt ösvejönni hátrázassa; mellyért is Augerau 4. ezer embert Burgban küldött, ki az ő jobb szárnyát oltalmazhassa. De mivel Bianchi Generalis, ha igen nehezen is, de még is az ellenséget szerenesésen megverte volna; azonnal Augerau, Burgban lévő népével, magát Lyonban vissza húzván, ottani állását kemény sánczokkal megerősítette. Így tehát Simonyi Martius 13-kán ismét Burgba tért; hol mivel azon rémitő hír futamodott, hogy ha az ellenség ismét vissza jön, az egész Várost kirabolyák, és felégetik; azon éjjel a' lakosok a' Városból mind kítakarodtak. Madame Sigó is Simonyinak előbbi gazdasszonya, minden kincsét, ruháját, 's házat elhagyván, gyalog elszaladott. Simonyi tehát régi kvártélyára szálván, az hírlelt rémulésről tudósítatot: ki is tüstént a' Városban kihirdetete, hogy jöjenek vissza a' lakosok, mert Simonyi nem hogy bántaná őket, de inkább bizonyos köszönetet tesz a' Városnak azon szép viséletiért, mellyel ő hozzá, és népéhez 10-kén viseltetett: e' mellett Simonyi tulajdon hintájában befogatott, és három órányira lévő gazd-

asszonyáért küldött, ki is elérkezvén, midőn mindenét sértetlen látná, a' leg érzékenyebben Simonyinak nyakában borúlván, szivbül köszönte igazi barátságát: mellyért Simonyi, az asszony háládatosságában nem csak ittlak-tában részesült; de midőn megválna is, az asszony kérte, hogy valaha is akár miben parancsollyon véle, ezer örömmel fogja tellyesíteni: különösen pedig ha sebben esne, jöjön ő hozzá, maga fog szolgálója, és táplálója lenni. Ugyan is Simonyi nem sokára módot talált, ezen házat meglátogatni; hol is, mint más-kor szíves látását annyira tapasztalta, hogy az asszony örömében helyét sem találta.

Burgbül Simonyi rendeltetése miatt elbúcsúzván, Lyonhoz 3. mértföldre lévő Maximieux Várossához jött, hol Feldmarschal Lieutenant Gróf Hardek serege öszvegyülvén, a' más oldalon lévő Súd armádiával Lyont, hol az ellenség sánczokban állott; körül vette. Itt a' Commendérozó nagyon óhajtotta, hogy a' R'honne vizén valami lovasság áltálmenne, és az ellenség armádiáját nyukhatatlanítaná; de mivel R'honne vize széles, sebes, és méj volna, a' Kozákok harmadnapig is hijában próbálgatták a' keresztül menést; végre tehát Simonyi ezen veszedelmes expeditiót fel vállalván, 20-kán estvefelé, 3. Svadronyal a' Regementyébül, és 1. Regiment Kozákkal, Miribel Várossánál nagy vesződséggel áltálúztatott, ki noha minden jó, s meg kívántatott rendeléseket elkövetett, még is 17. emberek lovastúl a' vizben maradtak, többeket pedig csak nem félhalva húzgáltak ki belőle. Mind az által hogy az ellenség lehetetlennek tartotta az áltálmenést, azzal is megmutatta; hogy a' viz parton még csak pikéteket sem tartott. Si-

monyi tehát az estvét használván, a' túlsó részen megtelepedett, hol élteben talán a' legkeservesebb éjjele vala; mert a' nagy hideg, pösványos mező, fa szüke, és téli ruházattjának vizen túl való maradása miatt, határtalan nyukhatatlanságában fel's alá sétálgatván, noha maga is tetejétől talpig csafaró viz volna, még is inkább szoritotta szívét gödrében sok szerencsétlen lett embereinek keserves nyögései, 's jajgatásai. Mind az által Simonyi, hogy az ármádia reábizott nagy várakozásának megfelelően, azonnal válogatott 100. embereit küldötte, hogy hirdessék minden felé az ellenségnek R'honne vizén való általjövetelét; sőt nagyobb rettegés végett, Átsokat, fákat, deszkákat parancsolyanak; hogy reggelig az hidat megcsínyáltathassák. Melly plánum képzelhetetlen rettegést okozott az egész vidéknek, különösen pedig Lyonnak, hol annál inkább nagyobb láрма esett, mivel a' külső Városhoz nem csak a' falubéli jelentések, de még a' Patrolok is jöttek. — Éppen ezen délután Feeche Cardinális a' dolog iránt Augeran Marschalnál lévén, azt felelte: Lyont utolsó emberig fogom védelmezni, és a' mint erőmet érzem; meg is fogom tartani; mellyre a' Cardinális haza menvén vacsorált, és lefeküdt: de midőn késő a' lármás hír érkezett; hogy már az ellenség a' vizen által is jött, és a' Francziáknak úttyait elakarják vágni; azonnal a' Cardinalis ellódulván, az ármádia is annyira kezdett húzódni, hogy reggelig csak 4. ezerbül álló arier gárda maradna a' Városban. Azonban Simonyi ezer plánum közt a' viz partyán megviradva, sem bizonyost, sem vigasztalást nem hozott patrolyait várta; ki is midőn világosodni kezdett, új lelket, és erőt kapván; erőssen feltette,

hogy| nékie valami bizonyost kell tudni az ellenségről, azért széjjel, és jól messze egymástól szakaszokra osztott népét, nagy figyelme tességgel Lyonnak indítván, maga 1. Svadronyt Regementyéből, és 100. Kozákat magához kapcsolva előre nyomúlt; és egy óra múlva minden hátráztatás nélkül *Fauburg de la Guillotiere*, nevű Lyon külső várossán általment; melly Városnak hosszú keskeny útzaín, netalán véletlen vissza jövetelében valami szekerek, és más akadályok által veszedelmére feltartóztatódjon, majd minden 10. lépésnyire fegyveres Huszárt állítván, maga egész a R'honne vizig ment, melly Lyont e' külső Várostól egy szép köhiddal választ el. Itt Simonyinak 6. emberből, 's egy káplárból álló avantgárdája már a' hid közepén lévén, hirtelen a' káplár visszanyargalva jelenti, hogy egész Colton Francia a' piacon rendben áll: kiket 'Simonyi, midőn félelmes húzódásban lenni látna, nagyobb rettentésekre avant gárdáját puskázni parancsolta, de allig lötték ki fegyvereiket, azonnal nagy számú lovasság dühös mozgással a' szűk utakon indúlt: mire Simonyi, a' mint csak lehetett sebes nyargalva embereit öszveszedvén; azokhoz a' Városon kívül 40. lépésnyire 1. Svadrony segítséget rendelt, a' többbit pedig tartalék lesben hagyta. E' szoros környulállásban Simonyi dicsősséggel élni vagy halni kívánván, eltökéllette; hogy utolsó csep vérig e' külső Város szoros utzájából az ellenséget ki nem ereszti, mert máskép ugy is lovai lankatsága miatt a' vizig való üzettetésében bizonyosan oda lesz: melly planuma szerint allig tette meg embereinek rendeltetését, már a' Francziák kifelé sebessen dugóttak; kiknek Simonyi egy Svadronyát tüzessen vivén, azon-

nal nem csak az eleit megfordította, de a' több-
 bit is nagy zavarodva jó darabig vissza nyom-
 ta: kik csak hamar midőn nagyobb dühösség-
 gel ismét kirphannának, Simonyi visszonozva
 más Svadronyát is néki ugratván, szinte mint
 előbb vitézül vissza fordította: így a' Franczi-
 ák noha többször kitörni próbálgattak, mind
 annyszor Simonyitúl lyukjokban úgy vissza-
 veretettek, hogy végre dühösségeket áldozat-
 tal nem győzván, magokat a' Vien Várossá-
 nak vivő országútra húzták; bagázsias szekerei-
 ket pedig mindenfelé gyujtatták, 's porrá éget-
 ték; melly veszedelemből Simonyi az ellenség
 ijedelmét észre vévén, azonnal utánna nyo-
 múlt, és szerencsésen a' Vienni keskeny úton
 az ariergárdát elérvén, azt olly tüzessen meg-
 támadta; hogy lovassága nyakra főre megsza-
 lasztása után vagy 300. embert, sok Stabá-
 lis, és más Tisztekkel együtt, számtalan Tá-
 bori szekereket elfogott. Illy győzedelmesség-
 gel Simonyi egyenesen Lyon Várossában in-
 dult; kinek piaczán midőn Compániákra, és
 Batalionokra osztott 20. ezerből álló felfegy-
 verkezett polgári sereget látta, nem kevésbé
 megdöbbent bizonyos veszedelme eránt: mind
 az által felelevenedett Simonyinak szíve, mi-
 helyest a' Lyoni lakosoknak azon revolúció-
 béli történeteire emlékezett, hogy a' zendült
 öldöklésekkor, útzaíkon Nemzeti vérpatak
 folydogált volt; azért jól lehet Simonyi a' Vá-
 ros kapujánál diádálmaskodva lenne, még is
 különös vigyázattal szorgos állapottyának hi-
 vatalos jelentését az ármádia Commandérozó-
 nak Herczeg Hessen Homburg lovasság Gene-
 rálissának kiküldötte; ki is a' mellett, hogy
 ármádiáját délfelé a' Városban behozta, egy-
 szer 's mind Dyonban volt Felségnek Staféta

által hirül adta; Simonyinak Lyon Várossán tett diadalmát; melly ritka példáu vitézségeért Simonyinak ő Felsége azonnal Leopold Commandator keresztyét fényes követséggel elküldötte. Azonban Simonyi Lyon Várossát reggel szerencsésen megvévén, számtalan ágyúk, tábori készülettel terhelt szekerek, 's más bűtyorok, miket az ellenség el nem vihetett Simonyi kezére kerültek: nem különben sok Anglus, és Spanyol foglyok, kik között tiz esztendőös foglyok is számláltattak, szerencsésen általa megszabaditattak. E' győzelem után Lyonban embereivel jó ebédet vévén, azonnal az ellenség után indúlt; kinek utólyát midőn jóformán csipkédné; véletlen a' Lyoni pompára vissza rendéltetett; hol néhány napi tartózkodása alatt a' Felségen kívül, mind a' Commandérozótúl, mind a' többi Fő Generálisoktúl nagy dicséretet, 's híres becsületet nyert: melly alkalmatossággal tett különös ajánlása mellett nem csak Gurin Kozákok Obestere, ki egész háborúban Simonyi alatt szolgált, Leopold kis keresztyét nyert; de maga emberein kívül is, sok Kozákoknak arany, és ezüst medályokat szerzett.

Midőn e' környülállások végett Feldmarschal Lieutenánt Gróf Hardek Corpussa innen Grenobelnek inditatna, és már majd Voironig érne; hirtelen ismét Lyonnak forditatott, hova 1814. Aprilis 4-kén elérvén, azonnal a' Párisi úton Clermont Várossának indúlt; melly útban midőn 7-kén Roanne Várossához érne; már az ellenséges csapatok nem csak erőssen besánczolva, de a' kapuk is mind behányva, és ágyúkkal keményen megrakva valának; melly Városnak hosszas védelmezésére az is nagyot használt, hogy a' mellyről az ellenséget

várta, azon oldalát a' Loire víz erőssen körül folyta. — Ez helyheztetésben Genérális Gróf Hardek az ellenség kimentésakor megtörténhető kártól tartván, Simonyira igen sokat, vagy talán mindent bízott: azért is egész Regementyét; 1. pulk kozákat, és 2. Svadrony Draganyost, ily bizodalommal vezérlése alá rendelt; hogy a' kitörendő ellenséget visszaverje, 's ki ne eressze; e' szerént tehát Simonyi Roanne Várossához érvén, hogy egyenesen Sánczainak menni ne látszasson mindenkor Loire vize balpartyának tartott; hol midőn a' Sánczokon, és kapukon kívül még csak kint álló Francia Strázsát sem látta, azonnal sejtette, hogy az ellenség magát egyedül védelmezni, nem pedig kiütni szándékozza; azért vagy 30. Kozákat és annyi Huszárt Loire vizén átküldvén, pontban az ott lévő vagy 24. lovas Gendarmeseket beszorították; melly által a' Városban okozott zavarodást Simonyi észre vévén: hogy a' már megijedett Várost nagyobb rettegésben ejtse, egész lovasságát hevenyében által úszni rendelte. De Simonyi még népének harmadrészevel sem úszott által, már a' Városban remegett ellenség az ország útra trombitást küldött; mellyre Hardek Genérális az ellenségeskedést félben hagyni parancsolván, Aprilis 8-án a' Várost Capitulatio szerént átvette; és népét Clermont Várossának indította: de mivel e' város nagysága, erőssége, és folyó vizei miatt, már több Francia seregekkel megrakva volna, annak megvétele szükséges volt előre egy alkalmas plánust tenni: melly szerént Simonyi 2. Regiment Kozákkal, és maga Regementyével úgy rendeltetett, hogy Aprilis 15-kén Clermontból Párisban vivő nagy Országúton megjelenyen, és az ott

lévő két Francia sereg közé jön: mind az által Simonyinak e' veszedelmes helyheztetésén a' jelen való Generálisok nem kevésbé gondolkodtak, mivel e' 16. mértföldnyire terjedett nagy útyában kevés idő alatt sok vizeken, és akadályokon kellene által menni; kiknek Simonyi végre csak azt felelte: hogy csak mindenik indúlyon a' maga útyán, bizonyosok légyenek benne, hogy én népemmel a' rendelt napon, és helyen okvetetlen ott fogok lenni: melly ajánlásra a' Generálisok nagy megelégedve széjjel menvén, Simonyi azonnal Aprilis 10-kén elindult, és negyednapi csendes utazással Vichi Várossához ért, hol nem kevésbé megütközött, midőn az Allier vizén csak 20 lovas emberre készült kompot szemlélni, melly nagy hátráltatást Gurin Kozák Obester' eleiben tévén, attúl azonnal megnyuktattatott, azon biztatással, hogy ő két Regementyét általúsztatya; kinek serény rendelését annál örvedettesebben vette Simonyi, hogy a' Kozákok lenyergelt lovaikat a' viznek hajtották, kik előtt egy levetkezett kozák, úszva lovát vezette; nyergeket pedig a' kompra rakván, fél óra alatt mind a' vizen túl volt: hol nevezetes az, hogy a' sok ló általérvén, noha az homokban megheverkezett, és főkép a' szürkék színeiket megváltoztatták, még is kiki a' magaét elismérte; sőt a' lovak is gazdájok fűtyülésére önnön gazdájokhoz siettek. Ez idő alatt Simonyi is Regementyéből egy Svadronyt által hordatván, azonnal Ganat Várossában indult; és így Aprilis 13-kán a' rendelt helyére 24. órával előbb szerencsésen érkezett: hol 400. fogott Burkus szabad lábrára esvén, nem külömben itt garnísonban volt 1. Compania Francia Gensdarmesek Simonyi rendelése alá jöttek. Ganat, egy szép kis Vá-

rosotska, kinek paradicsomhoz hasonló vidékét, a' szép Kastélyok, s azoknak jó szívű becsületes Urai díszesítik: itt Simonyi elérkezett népét elrendelvén, maga a' Praefectushoz szált hol másnap különös végezések iránt összevgyült derék Uraságok, és Francziák; Simonyit népével megszabadítónak nevezték.

Másnap Simonyinak Posztjai egy kurirt elfogtak, ki Párisból Novchateli Herczeg Bertiatúl, Augerau Marschalhoz leveleket vitt. Simonyi e' kurirt vissza eresztvén leveleit azonnal felbontotta; mellyből a' Francziák helyheztetését világosan által látta, hogy már az allirtok Párisban bementek, és Napoleon Császár egész ármádiával Fontainebleauban vagon: e' mellett azon meghagyás is volt benne; hogy ha fegyverszünet lenne, akkor Augerau, melly állást, és a' mennyi tájjékok csak lehet azonnal foglalyonel. Ezeket Simonyi pontban használván; a' leveleket egy Tisztúl a' Commendánsához Gróf Hardek Feldmarschal Lieutenanthoz sietve küldötte, és jelentette; hogy ő e' szerént melly állásban helyheztesse népét: ezen fontos nagy tettiért Simonyinak, kimondhatatlan megelegetve, és nyugodva lett Gróf Hardek Marschal, mivel hogy Napoleon Császár maga 35 ezer emberel éppen közöttök Fontainebleauban tanyázna; sem az Ármádia, sem pedig Páris felől tudósítást venni éppen nem lehetett. Azonban allig hogy Simonyi a' nevezetesebb Városokat, hidakat, és utakat elfoglalta, hirtelen egy kurir mind két részről azon parancsolattal érkezett: hogy valahol az allirtok, és Francziák ezen parancsolat vételéből állanak, azon helyen megmaradjanak, és kiki a' forposttok lineáját ehez alkalmaztatván, helyben álljanak; mivel fegyverszünet vagon.

Simonyinak tehát könnyű volt e' rendelést végbenvinni, mivel az elfoglalt szép Ganatban tovább is maradhatott; hol midőn a' különös vendégségben, és leg szebb gyönyörűségekben majd csak merülve volna; harmadnapra azon nagy láрма kerekedett; hogy Napoleon Császár magát népével Ganaton keresztül a' Süd-armádiához Augerau Marschalhoz általvágni szándékozik. Mellyről Simonyi értekezvén csak hamar azon plánmot tette; hogy mivel eleiben nem áthatna, magát a' fére lévő hegyes tájéokra húzza, és Napóleont elbocsájtván, batrúlyából a' mit lehet csipkedni fog: de mivel ezen hir néhány nap alatt elaludott, Simonyi uraságát használván egy szép mulatsága' másikat követte: mellykor ismét egy titkos emberétől megtudta, hogy mivel Napoleon egész Ármádiával el nem mehetett, 300 Gárdát magához vévén, éjjelenként egy helyről másra utazik, és mint holnap Ganathoz 4 órányira lévő kastélyban egy ex Divisions Generálishoz mint revolútióbéli jó barátához éjjelre várattatik. Mellyre Simonyi tüstént egy felől 600 embert Tisztekkal, más oldalról néhány Svadronyt, és kozákokat a' leg jobb készületű rendeléssel elküldött, hogy Napoleon ottan lettét megtudván sebessen néki hírüldadják: (gondolta magában Simonyi, hogy most Napóleont elfogja, úgy is több kívánsága már nincsen) ezen plánmot, mivel titok nem lenne; az össze gyűlt Francziák igen Curiósusok voltak a' dolog kiemeneteléről: azért midőn trupjait minden helyből repültetné, Simonyit a' Városból a' leg nagyobb vivát kiáltások kisírtették ki, mire ő csak a' lovak patkói nyargalásától támadott szikrákkal felelt. Így Simonyi egy hegyre húzván magát, tüstént számtalan Sám págner bu-

teliák, és válogatott eledeleken kívül, azon rendeléseket tette, hogy minden nevezetes helyeken félfertály órányira a' vedetek egy más után hozzáig kiállitva legyenek: kik Napóleon megtalálását, pusokák kisütése által hirüladják: hogy e' módon Simonyi, 200 kiállitott emberei által, egy fertály óra alatt megtudhassa; melly helyen légyen Napóleon Császár. Azonban e' gyönyörűségre 24 óra után is hiában varakozott, miglen végre a' puska szó helyet, maga a' katonaság azon bizonyítással öszvejött, hogy Napoleon Fontainebleauból meg sem mozdult! mire Simonyi allig érkezett régi helyére, azonnal tudositatott Napoleonnak Országlásárúl való lemondása, és kihirdetetett Elba Szigetében fogságra való vitetése. Itt tehát Simonyi népét beszállitván, maga Ganatúl 2. órányira lévő Effiat kastélyhoz vette kvártélyát, melly valaha Lotharingiai Herczegé vala, a' mint Fejedelmi készülete akkor is megmutatta; mostani Gazdája pedig Rio Városában lakozott, ki midőn az Allirtok (egyesült) oda érkezését meghallotta, más nap Kastélyában jött; és állapottya miatt itt nem lakásáért Simonyitúl engedelmet kérvén, minden rendeléseket megtett, hogy ez után Simonyinak parancsolattyát mindenben tellyesítsék, és a' leg jobb eledellekkel s bórókkal ékesített asztal naponként 24 személyre készítve légyen: mind ezek mellett Simonyi noha itt két hétig lakna, még is soha nem vendégeskedhetett, mivel a' szebb, Dámákkal ékeskedett társaságok, e' helyi veszttségét jó gazdagúl többnyire helyre állitották. Melly boldog napokban, csak hamar elkészült békesség tartalma szerént, midőn az Armádia Aprilis 26-an Franczia Országból kiinditátna, Simonyi a' Lyoni Országútra jö-

vén, La Palise Városban azon híres nagy vendégfogadóban szállott; hol Napóleon ez úttjában már háromszor is meghált: ugyan ez éjjel is Augerau Marsal Párisban utazván, késő este ide érkezett; de mivel Simonyi bagázsijája az egész házat elfoglalta; a' Marschal látván a' ház körül logerozó kozákokat, azt mondá a' Horcsmárosnak; nem akarok én ezek Commendánsával tréfálni; meg elégednék egy kis szobával is, mivel korán indulok. Erre a' fogadós Simonyi inassát felköltötte, ki is tiszteletből kis szobátskáját általengedte: — hát Uramit nem tett volna? ki a' történetet csak reggel tudván; midőn a' Marschal kocsira ülne, már egész uniformisban ott álva, ezen fő Generálist minden alázatossággal megkövette és annyira hozta, hogy nevét is megtudakozná; melyre Augerau, a' Lyonnal tett híres vitézségéről, és a' R'hon vizén által úsztatásáról azonnal emlékezett; melyért iránta igaz vitézi barátságát annál inkább kimutatta, mivel Simonyi előhozta néki; hogy Burgen Bressében a' szép Aszszonynál lévő kvartélyon ő volt a' successor; ekkor a' Marschal erős kézszorítással Simonyitúl elbúcsúzott.

Innét Simonyi a' Loire vize mellett egész Mareigni Várossáig vissza húzódván, néhány napig, míg az Armádia össze jött, megállapodott: mely szép Városnak Úri lakossi noha Simonyit mint Commendánst, az ő fényes, és minden napitársaságokban megkérték; mindazáltal az ő jó, 's igazi bánása mellett közèjek nem egyeledvén, egyedül a' publicum promenádján kívánta únalmat tüntetni, hol a' legelső Nóblistől utolsó emberig; össze gyűlt népet, főkép idegenyek méltán lehet bámulni, mert közönségesen magokat kuplikban szed-

vén, a' leg rongyosabb is kezével 's lábával beszéll, a' politicárul; úttzán házitörténetekről tudakozódik; az Ország kormányját világosan ítéli; kényessen öszve vissza jár, zúg; mint a' kas körül a' méh: így tehát egy a' nézésre, más a' csudálkozásra nyujtott alkalmatosságot, különösen pedig egykor egy öreg embert avittas öltözetben fel 's alá járkálni, és egy kezében seprőt, más hónya alatt egy hegedüt hordani szemlél; kinek csudás lettét hogy meg tudhassa, ponyókás szemmel mind addig követte; miglen egy szép alléban hirtelen megállana, és a' helyet megsepervén, hegedülni kezdene; mire négy pár személy sebes serdülve oda kanyarodván, olly szépen tánczoltak, hogy bár inások, és szobaleányok voltak, még is a' nézőknek bámúlásig való pillantatott szültek: végre allig hogy az öreg Tánczmesterszemélyenként fáradsága díját egy Francia krajczárban megnyerte; már a' másikat húzta; mellyre más négy pár helyre álván, szarkák módjára annyira ugráltak, hogy rajtok lötyögőt pantalonnyokat majd elhulajtották; hát a' Dáinák szoknyái hol rebdeztek? lehet gondolni: több illyetén szemhizlalásban Simonyi az idő rövidsége miatt arra fakadott, hogy miért nincs minden nap ünnep: mert ha mást nem, csak a' hegedüst is méltó vólt látni; kinek noha reszkező kezei, és lábai takács módra szüntelen mozgásban lennének, még is a' mellett tele torokkal Commendérozta ugráloit. Hasonló idő töltései után Simonyi Május holnap közepén további uttyának indulván, Junius 9-kén Német Országi határon Basel Várossához ért; hol Simonyi majd minden Státión Hadnagykori szép jó esmeretségét feltalálván, örvendetes utazását mindenütt hasz-

nálta, és így a' mint Julius 12-kén a' Cseh Országi határra ért azonnal előre Prágában ment, hol mindenkor ohajtott jó Barátjai kettes örömbbe merülve szíves érzéseiket öntötték. Nem sokára a' Regiment elérkezvén, az Commandérozó, Generális, sok Stabálisok, és Városi Gavallérok, számos kösséggel eleiben mentek, és Simonyi mindeneknek nagy megelégedésére, ama híres Vitézségű szép Regementyét Prágán keresztülvezette; melly régen ohajtott szerencsés megérkezéséről nem csak az újságok örvendetesen szóllottak; de maga Feldzeugmeister Gróf Collovrath is a' Regimentet megdicsírte, Simonyit pedig sok szép örvendező szavakkal behintette.

Minekutánna ismét a' Regiment békességes tanyájára Lengyelországban indúlt, a' Stab Rohatyn Várossában, rendeltetett; honnét Simonyi tulajdon állapottyáért Bétsben utazott; hol midőn egy Ministernél, ki hozzá leg hajlandóbb szível, 's barátsággal mindenkor viseltetvén, öröms nyájassággal hathétig tartózkodna, a' Házi udvarláson megfordúlt fő Urak vitéztettei hiriről jól ismérvén, mindenkor különös tisztelettel, 's örvendetes kifejezésekkel nem csak elfogadták, de minden napi szíves társaságokban azon tanáccsal is éltették, hogy érdemeinek tellyes megismérésével kérné meg Ő Felségét, Királyi kegyelmes jutalomért, 's Donatióért; mellynek öröms végrehajtására ők is szível Lélekkel törekedni fognak; mellyre való nézve e' béli szerencsét megismérvén, azonnal használni iparkodott: azért a' leg fontosabb bebizonyításokkal, 's ajánlásokkal Ő Felségéhez menvén; alázatos esedezését hemutatta, és a' Banátban fekvő German Helységét, jutalomul megkérte. — A'

Felség ötlet kegyesen fogadván, ezen Királyi kinyilatkoztatással, és felelettel el is eresztette: Tudom hogy az Úrnékem jól szolgált; azért kérését amint lehet tellyesíteni fogom, de még most felöle bizonyost nem mondhatok. Simonyinak tehát esedező levele a' Királyi Magyar Kamarához leérvén, azonnal minden igaz Magyar szivbül ohajtott nékie szolgálni: de mivel esedezése jegyezve nem lenne, egészen felakadtak, miglen ezen virtust ismerő, és követő Urak módot találtak, hogy Simonyinak Bétsbül való elmenetele után, maga Herczeg Schvarzenberg Vitézi közben vetése által e' Királyi kegyelmet kieszközölje; ki is a' Fejedelemhez azon kifejezéssel folyamodott; Hogy valamint Ő Felsége azon nagy veszedelmes szempillantásban mellyben, a' dühös ellenség a' Királyi székek elforgatását, és a' Koronának eldöntését czélba vette; kegyelmesen az Ármádiának megígérni méltóztatott, hogy az ellenség előtt elkövetendő különös vitézi tetteket s érdemeket meg fog jutalmazni; úgy a' szerént kötelességének, tartya ezen érdemekkel tellyes Oberstert, Ő Felségének Királyi kegyelmében ajánlani. Melly alkalmatossággal mivel Herczeg, Schvarzenberg ezen kérését írásban is beadná, azonnal a' Felség egy Handbilétet adott ki, hogy German Helységgel Báró Simonyi Obestert kívánnyá megajándékozni; mellyrül Királyi Kamarának további itéletét mentül előbb elvárja: melly betű iránt a' Kamara azonnal parancsolatját a' Tömösvári Administratióhoz le is küldötte. — Azonban Simonyi minekelötte Bétsbül, Lengyel tanyájára térne; a' Magyar Cancellariához folyamodott az iránt: hogy a' már régen kiadatott Magyar Országi Bárói Diplomája, Nem-

zetéhez elküldetessen, mellynek tellyesítése szerént a' Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanácshoz a' következő esztendőben adattott: a' honnét ugyan 1815 esztendőben, Nemes Zabolch Vármegyének meg is küldetett; mellynek hiteles foglalattya így következik:

1815-ik „, Esztendőben Kis Aszszony havának „1-ső napján, Nagy Kállóban tartatott közönséges Gyűlés Jegyző könyvéből.

36 „, A' Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanácsnak e' folyó esztendőben Sz. „Iván Havának 13-ik napjáról 16594-ik „szám alatt költ Rendelése; mellyben jelentetik, hogy Eö Császári Királyi Felsége Simonyi József Urat a' Haszsziai Homburg Ezeredgye Vitéz Obesterét Magyar Országai Báróá tenni méltóztatott.

„Tétesen a' Megyébe közönségessé.

37. „, Ezen alkalmatassággal a' Leveles Tárbán „való helyheztes kikérése mellet, a' Nemes Vármegye eleiben terjesztetett azon „Méltóságos Báro Simonyi Joseph Ezeredes Úr Magyar Országai Báróságra lett „emeltetéséről ki adott Királyi kegyelmes „függő pecsétetes Levél vagy Diploma; „mellybe az említett Méltóságos Báró ujjabb „Vitéz cselekedetei, és azok által szerzett „azon nagy Érdemei, mellyekkel magát „egy részről a' Királyi kegyelemre, más „részről a' Hazának, és polgár társainak „szeretetére méltóvá tette előszámláltatnak.

„Mellyeknek meghallására igaz öröme „gerjedtek a' Vármegyének Rendjei, hogy „bátor szívű derék Magyar Vitéz — ki illy

„nagy dolgokat cselekedett — ki mind jó
„Királyunknak, mind az egygyesült Fe-
„jedelmeknek Érdem Keresztyeit mélyen
„viseli — kit a' Táborozó nép szerett, és
„például vehet; a' Haza kedvelt, és min-
„den részeiben emleget, — Ezen Vár-
„megye kebeléből származott. De ezen
„igaz öröm mellett, ezen közönségre há-
„ramló azon haszon, hogy a' Méltóságos
„Báró és Ezerekes Úr, ezen Vármegyének
„a' Felséges Király, és Haza oltalmára
„szentelt fiait nem csak ápolgattya, hanem
„a' becsület úttján vezérelvén Érdemeik
„után felsőbb Hivatalokra is segíti — há-
„ládatosságot is kíván. Örömmel beve-
„szítehat a' Nemes Vármegye maga Leveles
„Tarába ezen Királyi függő pecsétetes Le-
„velet, a' Leveles Tárá ékességére, mások-
„nak a' vitéz cselekedetekre való élesztése-
„re; és a' Méltóságos Báró régi törzsö-
„kös nemes vérből való származásának
„probájára. Mellyet Méltóságos Királyi
„Tanácsos és Első Vice Ispány, a' Nemes
„Vármegye szives örömének, és háládato-
„ságának elevenen való kinyilatkoztatása
„mellett, a' Méltóságos Báró, és Ezere-
„deshez bocsátandó különös Levele által
„értésére adván, ezen Vármegyének mind
„most, mind ez után vezérlése alatt lévő,
„s léendő fiait, a' Méltóságos Báró, és
„Ezerekes Urnak ajánlya igaz Haza fiúi
„pártfogásában.

„Meg olvasta, és kiadta a' fent
„tisztelt Tekéntetes Nemes Za-
„bolch Vármegyének Hites Fő
„Notáriussa

Désy György m. p.
Si-

Simonyi Bétsben való mulatása után, Lengyel Országi szállására 1814. December 20-kán érvén, azonnal a' háborúban történt csonkúlásokat fáradhatatlan szorgalmatossággal helyre állítani iparkodott; különösen pedig a' Regementnél szolgált 4 Svadrony Velitákat rendben, és szolgálatban hozván az egész Regementet Martius 26-kára igazi katona lábra allította: melly napon midőn a' munkálkodás szerencsés végbeviteléért az egész Tiszti kart magánál fényes ebéddel tisztelné, a' nagy vigadozásban egyszer csak azon véletlen hír jött, hogy Napóleon Elba szigetéből kimenvén egyenesen Párisban ment, és a' Francziák mind hozzá állottak: mellyre nézve minden truppok Franciaországban vissza fordítatnak. Ezen hír, mivel a' katona a' háborúnak mindenkor örül, a' vendégeket nagyon megörvendeztette, a' mint a' sok üresült buteliák is nyilvánlagosan bizonyították; különösen pedig örültek, hogy ezen merő Zsidóságból állott czudar helytől, hol hetenként is ritkaság volt becsületes embert látni; valahára megszabadulhatnak; és valóban más nap el is érkezett azon parancsolat, hogy minden haladék nélkül Aprilis 2-kán a' Regement útnak indulyon. Melly szerint Simonyi a' Stabálisokat, és Svadrony Commendánsokat magához rendelvén, azoknak illy beszédet tartott: Uraim! a' véres háború, és kegyetlen utazás után, allig érhetünk a' megkívántatott nyugodalmunkra; sőt allig kószolhattuk meg a' régen ohajfott béke poharát; már az háború dühe újra kilobbant, mellynek eloltására, noha 300 mértföldre kellmennünk; még is ne kérdezzük mi az ellenség nennyiségét; hanem Nemzeti lángba lobbanva keressük fel azt: mivel pedig tudjuk há-

borúi szokás szerint Regimentünk új kormány alá jövetelét; a' csata mezejére érven azt senki kérdik tőlünk honnét jöttök? hanem rajta utánnam vitézek! harsognak füleinkben. Azért ha e' szorgos környülállásokhoz fáradhatatlan készülésünket nem ragasztyuk, Regimentünk nem hogy magának új hirt, és tevénytet szerez; de inkább tartok, hogy kötelessége teljesítésére is elégtelennek ne kiáltasson. Mellyet midőn a' többiek is által láttak volna; Simonyi azonnal a' Regiment részére ezer pár Csizmát; a' Tiszti karnak pedig forspont költségére jó summát öszve csinálván; a' Regimentet, már gyalog, már szekéren egymást felváltva, olly útnak indította: hogy naponként dupplán tett stáziói mellett, csak minden heted nap pihentette; és így 84. napi szüntelen utazása után, Junius 25-kén szerencsésen 2400. lóbul 's emberbül állot Regimentyével Basel Várossához ért; hol éppen úgy, a' mint Simonyi előre megmondotta, történt: mert mivel már Junius 26-kán Hüningen Vára körül az ellenségeskedés elkezdődött volna; a' Regiment tüstént a' ma híres Báró Scheitter Generális Brigádájában rendeltetett; kinek különös, és okos katonai virtussai az egész ármádiánál már az előtt is nevezetesei voltak; azért neki most is különös rendelései, sőt. Brigádájával csak nem szabad parancsolási valának. Így tehát Junius 28-kán a' Betforti Várhoz vivő Ország úton Burgongne keménnyen felsánczolt, és redutokkal rakott helységnek menvén, azt azonnal olly tüzessen ostromlotta; hogy már 2. batalion Horvátságot csak nem a' köfal alá vitetett ágyúi eleiben vittatásúl állitana; de mivel az ellenség rendes erővel lenne, a' Scheitter népe annvira vissza nyomattatott: hogy

Scheitter Generális késő este kintelenítetne Simonyival azon plánumot tenni: hogy Brigadáját kétfelé osztva az helységet megkerülyék, és két oldalról tüzessen ostromolyák. Melly szerint Simonyi 2. batalion Horvátsággal éjfélfelé rendelt helyére érvén, azonnal a' falu előtt lévő kis erdőben erőssen befészkelte Francia gyalogságot olly sebes tüzzel kezdette ostromolni, hogy kevés tüzellések után az erdőből a' helységben húzódni kintelenítetnének, mellykor Simonyi kettős szerencsével az ellenséget beszorítván, magát a' bástya alatt lévő Ország-utrá huzta; hol midőn húzamos csendességben további rendeltetését várná; egyszerre előtte minden puskaszó nélkül véletlen nagy mozgás, és láрма kerekedett: mellynek azon ritka történetű következése lett, hogy néhány pillanat alatt az ellenség ezen helységet, és Ország-utat elhagyván, magát hajnalra Betfortnak húzta: Simonyi pedig rendben tartott népével reggel felé a' faluban megtelepedvén, azonnal forposztyaít Scheitter rendelkezésből minden felől kiállította; hol noha a' Betforti ellenségtől kétszer is megtámadtattna: még is győzedelmes vitézsége által helyét mindannyiszor dicsőégesen feltartotta, és birta, míg fényesebb diadalom reményével Scheitter Generális innét egész Brigadáját ama híres Montbilliárd Városának meg vételére el nem indította: melly, bár természeti helyheztetése, és hozzája ragasztott nagy magos dombja miatt már magátúl a' természettől erősségnek rendeltetve lenni láttatna, még is e' veszedelmes pontban, erős sánczokkal, kemény reduttokkal, felvonó kapukkal, jól készült 12. ágyúkkal, 's erős gárnisonnal úgy el volt rendelve; hogy ezen hegy, nem csak az egész vidéknek bátorságos méltó

ságát feltartaná, de még messzéről az ellenséges trüppoknak is veszedelmes inségét lobogtatná: melly rettenetes helyheztetésre nézve Scheitter Generális, Simonyinak vezérlése alá 10. Svadrony lovasságot, 2. batalion gyalogságot, és 6. ágyút olly megbízott rendeléssel adott, hogy azokkal Montheilliárd Várossát tűzessen megtámadja, és az ő nyomba követő segítségével onnét kiverje. Simonyi tehát e' tájjékot előbbi-tapasztalásiból ismervén, azonnal magát egy ellenben álló magas hegyre húzta; honnét jó perspectiváján (messze látóján) a' Francziáknak egy faluban kint álló strázsai helyét, és számát fontosanki nézvén; azonnal 2. Svadrony Velitákat bizonyos győzelem kecsegtetésével olly sebes nyargalva a' falunak vitt; hogy azok bátorsága nem csak 150. gyalogságból ellőtte álló pikétnek kemény tűzét ki állaná, de az Országútban hordott szekereket, és Szálfákat is széjel szórván, azon pillanatban bátorságos nyomozással a' rémülve szaladott ellenségnek nagyobb részét levagdalták, 's öszvetiprották; melly hirtelen történt zavarodásban Simonyi újra perspectivája által az ellenségnek 4. vagy 5. ezer emberből álló erejét itten meghatározván; míg a' Franczia ágyúzni kezdett, és remegve helyére kirokkolt; addig sebes nyargalva Simonyi népét, és 6. ágyút úgy a' Város kö fal alá vitte, hogy a' magas dombon lévő reduttokból majd csak lehetetlen volt az Francziáknak reá lövődőzése; és midőn az ágyúkhöz a' más batalion is szerencsésen eljutott, azonnal a' veszedelmet Szülő jel kilövetetett, és a' közönséges viaskodás noha egyarányú kemény tüzeléssel elkezdődött, még is az ellenség sánczolt lyukjából kibújni nem mérészelvén, bátortalansága

önnön erőtlenségének valóságos vádolója lett; azért Simonyi magát bizonyos dicsőségre készen tartván, egy völgyben lovasságát rakásban állította, és keménytüzeltetése mellett nem sokára a' Város kapujához feladás végett egy trombitást küldött; ki kötelessége szerint noha lelkét is majd kifújta, még is a' Francziák szüntelen puskázásoktól éppen nem tágitottak: melly ismét elegendő jele volt a' bent szorított, 's bizonyos halállal küszködő ellenség rémült zavarodásának, 's erőtlenségének: azért Simonyi még 2. Compániát előre rendelvén, az ágyúk kemény durrogása, és mindenfelől szünetül erőssen tüzeltetése mellett, az ellenséget olly kegyetlenül rettengette, mintha a' Várost bizonyos vészéllyel ostromolni törekedett volna. Illy végső itéletet képzelgető pillantatokkal valahára beestveledvén, Simonyi azonnal a' Várost egyik oldalról kint álló Strázsák Lineájával körülfogván, ágyúit olly helyre állította, hogy azokat a' reduttban néhány haubitz vagy puma fellövése után, lovasságának ismét vissza küldhette: maga pedig a' többivel, ugyan ezen Város alatt lévő mezőn egész éjjel megmaradván; a' Város kapuihoz vitt újabb Compániáknak szörnyű lármájával, és puskázásával, a' remegett ellenséget szüntelen nyukhatatlanította: mellynek azon szerencsés következése lett, hogy midőn Simonyi viradtakor a' Városba vivő Ország úton vizsgálódásra menne, már a' Városnak számos polgári Zászlókkal, a' papok fényes Egyházi öltözetekben, a' Városnak pedig fő Urai, aranyal varrott bársony vánkuson a' Város kulcsát azon mély alázatos borulással eleibe hozták; hogy kegyelmet kérvén, aztat által adják; mivel az, eddig is, nagy károkat okozott Francia

sereg, Várossokat elhagyván, magát már Besancon Várában húzta volna. Simonyi midőn ezen ajánlást igen szép leereszkedve elfogadta, és a' kulcsot által vette volna, azonnal trupjait a' Városban indította, és tüstént egy batalionnal a' reduttot, másikkal a' Város kapuit és magazinumait elfoglalván, lovasságának nagy részét az Ország útakon, a' megmaradtakat pedig a' Város piaczára lógerban szállította: kiknek serényen munkálkodó jelentéseiből örvendezve vette, hogy a' nyakra főre kitakarodott ellenségtől itt hagyott minden készületekkel számos szekereit, 14. ágyúit, és a' garnisonnak egész esztendőre a' legnagyobb mennyiségű 's jóságú élelmét, úgymint borsót, füstölt húst, szalonnát, riskását s. a. t. szerencsésen megtalálták. Ezen diadalmasságában Simonyi azon örömet tette magának, hogy 3. órányira tanyázó Scheitter Generálishoz vissza nyargalván, győzedelmes népéről maga személyesen tenné jelentését, melly szerencsés történetet a' Generális nem csak örömes szívvvel vett, de egyszer 's mind Simonyinak e' fontos szolgáltyáról való jelentését magához a' Felsőséghez, és Schvarzenberg Herczeghez azonnal meg is küldötte; melly Simonyinak különös diszére, és becsületére szolgált. Innét Simonyi allig hogy a' Városban vissza tért, azonnal a' Polgárok közönséges beszédjeiből örvendezve hallotta; hogy az innét kilódult Francia sereg kimondhatatlan zavarodásban esett, midőn Simonyi népével olly képzelhetetlen frisseséggel a' Város köfalai alatt termett volt; sőt minnyájan, azon bizonyos vélekedésben voltak, hogy az egész nagy ármádia, ama nagy hírű Simonyi vezérlete alatt, kapukban állanak: — és valójában ennél szebbet, 's dicső-

ségesebbet Simonyi életében nem is halhatott volna; — kinek jelenléte annál nagyobb rettenetességben hozta a' Francziákat, mivel éppen ide érkezésekor igen közel lévő két falut is egyszerre lángba borítani láttak; melly közül egygyik a' pikéten ott lévő Francziák gondatlanságából kigyúlladván egészen megemésztetett. A' másik pedig egy mértföldnyire lévő Bocurt nevű helysége vala; mellynék Ura, az ott lévő (talán egész Országban) első Óra fabrika miatt, milliommokkal bíró gazdag, de egyszer 's mind igen rossz érzésű ember vala; ki Napoleonnak Elbábúl kijöttekor tüzes fellázítással néhány száz parasztokat felruházott, fegyverezett, és bőven fizetett; sőt több illyetén cselekedetei mellett nem csak maga a' Császár iránt romlott gondolattal, és beszéddel élt; de valahol Császár népét magányosan, vagy betegen elfogathatott, az kegyetlenül ki-noztatta, 's végre meg is ölette. Ezen esméretes embernek tehát több illy cselekedeteit, Simonyi nevezetes helyeken hallván; midőn Montbilliárdnak utazna, egy Svadrony velítákat oda küldött azon meghagyással; hogy az embert megfogván, a' Bíró, és a' helység fő emberei előtt, elkövetett gonosztetteit eleibe tegyék, és hogy rettenetes gonoszságának büntetését megéreze, az helységet szemé előtt egészen meggyujtsák: mellyet, noha a' gazda távollétében az Asszony, és véle valók sok kintseket ajánlanának, minden kegyelem nélkül Emánuel Kapitány parancsolattya szerint pontban tellyesített. — Miért égett tehát olly rettenetesen Bocurt? Montbilliárd Várossa nem, de Simonyi jól tudta. — Ez idő alatt a' mint az ármádia a' Rajnán által jött, azonnal Bocurt tulajdonossa Basel Várossában János

Fő Herczeghez menvén, csak hamar módját ejtette, hogy nékie a' Fő Herczeg Salva quartát ajánlana: melly szerént a' Bocurt vidékén Commandérozó Scheitter Generálisnak parancsolattját meg is küldötte: hogy Bocurt helységét, és a' fabrikák Ura személyét megkéméllye; de mivel a' parancsolat harmadnapal utóbb érkezett, mint Bocurt elégett volna; kettes öröme lett nem csak Simonyinak, de Scheitter Generálisnak is, kit már Simonyi az előtt mindenről megvilágosított; sőt maga a' Fő Herczeg továbbba e' Francziának gonosz érzését megtüdván, Simonyinak cselekedetét teljes megelegetve vette.

Azonban mihelyest Scheitter Generális truppaival, Simonyi által megvett Montbilliárd Várossában érkezett, Simonyi azonnal népével, Besancon, és Betfort Várak kémlelésére indult; ki midőn Julius 6-kán ezen erős Várhoz közeledne, csak hamar észre vette az Commandérozó Francia Generálist Legrandot az egész garnisonnal éppen azon úton, mellyen Scheitter Brigadája ment; viaskodó rendben állani; azért néhány durrogó ágyúk megköszöntése után, mind a' két rész jónak találta magát vissza húzni. Simonyi azonban más oldalról noha az ellenséget megtámadni óhajtaná, de mivel a' Generális némelly okokból nem engedné ő is magát néhány órányira vissza húzta, és midőn 7-két csendes nyugodalomban eltöltenék, 8-kán a' Párisi nagy Ország úton az Országban bellyebb indultak. Ezen útban noha Simonyi avant gárdát tett, még is igen nehéz volt néki az ellenségről legkissebb hirt is venni, mivel ezen erdős helyeken a' parasztok, Faluikat, házaikat, és vagyonyaikat elhagyván magokat felfegyverkez-

ve az erdőkre húzták, és ottan talán inkább feleségeiket, gyermekeiket, és marháikat, mint sem Országokat olly megátalkodva védelmezték, hogy a' sűrű erdőben, ha egy egész Svadrony ment is patrólban, azonnal az elszánva öszvecsoportozott parasztok kemény pus-kázásokkal őket körül fogván, sokakat lelővöl-döztek, a' többit pedig vissza fordították. Illy környülállásban Simonyi midőn 12. Svadronnyal Leur Várossához közeledne, az útban tanyázó parasztok ismét új patrolt jönni gondolván, az avant gárdában lévő Svadronyt olly tüzeessen megtámadták, hogy már meghökkenve előre éppen nem mozdúlhattak: melly lármára Simonyi előre nyargalván, azonnal lövésekről sejtette az ellenséget nem katonákból állani; azért mivel a' parasztokra másként is keservesen boszonkodna, tüstént 3. Svadrony őket, a' sűrűben körül véén, maga pedig személyesen más 3. Svadronnyal az Országúton előre ugratván úgy nékiek vágott, hogy a' vakmerő parasztok kemény szűkülve az sűrű erdőnek szaladnának; de haszontalan! mert a' régen megboszonzott katona azonnal sarkában teremvén irgalmatlan barát lett; mivel pedig Simonyinak a' többinél jobb lova lenne, az elöl megszabadott Francziát is érte el, ki egy öreg bőrkötös kovács vala; ennek Simonyi indulattyában olly vágást tett fejére, hogy kaponyája csak nem kétfelé dőlt; melly kemény vágásra Simonyinak kardbódéja kezében úgy széjjelment, hogy többé nem használhatná. E' történet kezdetén Simonyi parancsolatot adott, valamint az ármádia rendelése is tartotta; hogy ha valamelly földnépe fegyverrel ellentálva megfogatik, azonnal öszvevagdalasson, és senkinek pardont ne adgyanak: melly szen-

túl, és örömmel tellyesített parancsolat szerint a' katonák fél óra alatt vagy 180. embert kegyetlenül öszve is vagdaltak, melly szerencsétleneknek vezérje egy igen szép 24. esztendő's ifiu legény: midőn a' gazbúl kihuzattatna. Simonyi eleiben vitetett azon jelentéssel, hogy száz ezer forintot adna aranyban, ha pardont nyer: de mivel ő volt a' vezér, pénz által kegyelmet nem nyerhetett, hanem ő is, még pedig különösen öszve vagdaltatott: szinte úgy jártak az Ország úton Leur Várossának egyenként szaladók is, melly út majd minden lépést holt emberrel behintve vala. Méltó, és nevezetes dolog az, hogy a' Francziák sok alkalmaztatásban a' halált fel sem vették, valamint most is ezen csatára az Ország út mellett lévő magányos házakból az emberek, és gyermekek kiszaladván, különös hideg vérrel nézték szomszédjainak vagy talán apjoknak, és testvéreinek halálát. Különösen pedig, a' mint a' Katonák egy Francziát egy ház előtt elérvén öszve vágtak volna, két élemedett asszony ki jött, egy egy tál levest kezekben tartván, minden borzadás nélkül evéseket jó izűn folytatták, 's amannak ontott vérért nézték. Melly megvesztegetett, 's állati természetet Simonyi látván, azonnal e' kaszabolásnak végét szakasztotta olly rendeléssel: hogy ezután való fogottakat Leur Várossában vinnék, kiken még az napon olly ötvenet húzatott, hogy a' lakosok, és magok a' szenvedők, a' halálnál sokkal keservesebb szenvedésnek állítanak annál is inkább: mivel a' káplárok az anginéből való pantalonot derekasint kiporozták volt, kiknek kinos ordítására, az újságon kapkodó számtalan nézők, bosszús fogakat vadkan módjára keservesen csikorgatták, és tette-

ket zokogták: melly kegyetlenségnek röviden azon haszna következett, hogy ezen vidéken fegyveres parasztot sem láti, sem hallani többé éppen nem lehetett.

Illy félelmes utazásban az egész Brigáda, néhány nap alatt, Dyon Várossa körül tanyázó első armádia Corpussához csatolódván, csak hamar azon örvendetes hír érkezett: hogy Napoleon Császár az Anglusok, és Burkusok egyesült seregétül, Vatterlónál olly kegyetlenül megveretett, hogy nem csak a' batáliát egészen elvesztette, de az armádiájának széjjelverettetése után maga is végképpen elbujdosott légyen: melly régen óhajtott győzelem következésére az Egyesült Fejedelmek mindenfelől fegyvernyugvást rendelvén, magok diadalmas ünnepléssel Párisban mentek, hogy a' dühös ködő vérontásnak valahára véget vessenek és Fejedelmi tanácskozások által nem csak magok közt oszthatatlan frigyét kössenek, de a' hosszú háború által sinlődöt Nemzetek szabadságát, és boldogságát is az emberiség mindenkor óhajtott öröme dícső fényre hozzák! — Melly fényes alkalmatosságban midőn Simonyi Dyon Várossából mint kurir Párisban küldetett volna, egyszer 's mind Schwarzenberg Herczegnek különös kegyelméből engedelmet nyert néhány napig Párisba való mulatására: így tehát Simonyi sebessé utazása mellett minden készüléttel erőssen feltette magában, hogy ezen híres ritka szépségű anya Városnak válogatott ritkaságait figyelmetessen megsejmelvén, annak gyönyörködtető minémiségéről valóságos tulajdonságáról, magának igazi ösméretet szerezzen: arra való nézve hogy célját gyönyörködtetve végbe vigye, noha pénz dolgában semmi szüksége nem lenne még is

mindenféle számos, és nagy mértékű játékoknál megjelenvén, mint valóságos szerencse fia magában elvégezte, hogy e' Párisi játék tapasztalásában nékie minden nap 100. Frankot kellene nyerni, és azokat az nap tisztességgel el is költeni; melly gyönyörködtető tapasztalására czélzó szerencsés mulatságát, noha minden mellette lévők hökkenve csudálták, és annak további folytatására unzólták, még is szerencséjének határát elősmérvén, naponként a' mint 100. Franknak megnyerésével rövid idő alatt feltételét tellyesítette, azonnal a' játékot, minden nyereség vágyódása nélkül elhagyván, czélzott szándéka, és kívánsága szerint, a' nyereséget naponként ki is adogálta; így 14. napig Párisban való mulatását használván, a' mellett hogy naponként minden különös ritkaságokat egy más után megnézegetett idejének nagyobb részét az úgy nevezett Palais Royalban töltötte: melly, számtalan mindenmő Nemzetekkel tömve volt rőppantott Káptalynak rendes udvara; és gyönyörködtetést szülő sétáló helye, nékie bámulására, 's a' sok szebbnél szebben felöltözött Dámáknak galanteriája pedig szívet mozdító nagy mulatságára valónak; hol, ha fel 's alá való sétálását megúnta, csak az allékban egy pár garasért, két széket rendeltetett, és maga egyikére ülven, a' másik éppen kevés pillantatig maradt üressen; mert a' sétáló ékes Nymphák közül szokás szerint csak hamar egy szép mellette termett, kit Simonyi a' szépségekhez mindenkor viseltetett szívességgel fogadván véle a' legnagyobb tisztelettel, 's mivel érzéssel beszélgetvén; kedves pillantattyait annál inkább diszes kellemetességgel töltögette, mivel talán csak a' Párisi Leányokat ékesítette a' természet

olly valóságos móddal, hogy a' vélek való társaságokat senki más úgy mint ők el nem talállya. Illy módon Simonyi ha' magát mással is mulattatni kívánta, ennek tett mulatságos idejét tisztes hajtásával megköszönvén; azonnal az érzékeny Dáma alak módra felkelve, szív mosolyogva bizonyította, melly kellemetes légyen néki ezen szép ösmeretsége; kinek eltünése után, egykor Simonyi allig hogy másokra pillantott, már az, ezer Complementomokkal magát mellé helyhezttette. — Méltó tiszteletet érdemlő dolog az; hogy ezen Párisi Leányok illy esetekben is a' legfinomabban való nevelések mellett, mindennekhez a' legnagyobb igaz szívből származott tisztelettel viseltetnek. Illy vigsgál Simonyi estvéneként a' Játszó színekben is megjelenvén, noha élteben sok mindenfélét látott, de még is itt jó formán azt sem tudta, ha a' Játszó személyeket e', vagy a' Publikumot nézze; mivel az emberi kiműveltetésben egyik a' másikat nevezetes vetélkedéssel már már haladni látszatott volt: kiknek, de főképpen Párisnak ritkaságául, mivel egész könyvek kívántatnának; azért több illy oldalas dolgokról rövidség okáért elhalgatódik.

Mind az által, mivel Simonyi még Bétsben léttékor a' Felségnél két ízben is lenne, és mindenkor fontos okokkal tellyes alázatos kérelmét a' Felség eleibe terjesztette volna az iránt: hogy az alatta való Regiment, ki már harmintz esztendőül óta Lengyel Országban tanyázik, valahára unalmas helyétől megszabadulván, új helyhezttetést nyerhessen: de mind sikeretlenül; mert a' mint fellyebb monddott, 1814. a' Regiment ismét a' Lengyel Országban tért. — Most tehát Simonyi Páris-

ban lévén, tudta a' legjobb következésű szempillantást alkalmasint jelenni, annál is inkább: mivel az ohajtott békesség tellyesítése iránt már a' truppok is békességi szállására indulóba volnának: azért e' békességet szülő Páris Várossában, újra tellyes reménységgel a' Felséges kegyelemhez folyamodott; és midőn a' Felség igen közönséges módra elfogadta volna, akkor Simonyi így kezdé beszédgyét: Már harmadszor alkalmatlankodom Felségednek, újjabb, 's fontossabb okokbút; hogy harmincz esztendőek elfolyása alatt Lengyel Országban katonáimnak nem csak viselete, de Religiója, és erköltsisége is jobban jobban megvesztegetődött; (mellyre az igaz hittel, és törvénnel Uralkodó Felségnek szelid szemeiből csak nem örömmel lehetett olvasni; Felséges elismerését, 's helyben hagyását,) mert Lengyel Ország a' katonának olyan, mint a' rossz pincze a' jó bornak: — folytattya Simonyi — Maga Felséged, minden Fő Generálisok, és Tisztek, e' Regimentnek mostani viseletével, és elkövetett vitézségével tökéletesen megvannak elégedve — tehát légyen ezez alázatos kérésem, a' győzedelmes Regiment szerencsájének leg főbb jutalma! Ezekre a' Felség igen leereszkedve monda: van az Úrnak igazsága, és látom hogy a' Regimentnek egy valóságos boldogítója kíván lenni; azért is fog a' Regiment egy olly új helyheztetést nyerni, mellyel az Úr tellyes megelégedését mindenkör fogja érezni. Melly Királyi kegyelem szerint csak ugyan rövid idő alatt ki is jött, hogy a' Regiment, Austriában, és pedig Bétsben, a' Császári Királyi Udvar fényes szolgálattýára, egyenesen rendeltetik; hová is, a' mint alább bővebben előadódik; szerencsésen el-

Illy mindenkor ohajtott tapasztalását, és önnön szerencsétetését tehát Simonyi Párisban használván, eltöltött mulatságos napjai után, a' csupa négy szegelletű kövekkel rakott, és magas jegenye fákkal befoglalt gyönyörű Országúton, melly egész Franciaországban elterjedve vagyon; másfélnap alatt Dijonban úgy szólván vissza repült; de mivel ez idő alatt az Ármádia már Kvártélyban szállott vólt; az Herczeg Hessen Homburg Regimentye is a' Loire vize mellett új helyheztetést nyervén a' Regiment Stab Marcingni Várossában rendeltetett; hová Simonyi minden haladék nélkül 1815 Augustus 10-kén be is rukkolt. Itt Simonyi Brigadéros lévén, mivel kormányja alá négy batalion gyalogságot; 12. Svadronyból álló maga Lovas Regimentjét, és 6. Ágyúkat nyert volna; azokat tüstént három departamentben Marcigni körül bekvártélyoztatván, maga a' Stab helyére, egy Svadrony Lovassággal, és egy Compánia Gyalogsággal a' Városban szállott: hol midőn a' lakosok között más nap sok rendetlenséget tapasztalna, azokat mingyárt a' jó rendtartásra kisztette; de mivel zendüléshez szokott lelkek, a' meg kívántatott jó rendet, és csendességet idegenséggel fogadnák; Simonyi ezekről, és előbbi nyukhatatlanságokról is a' Várost már jól ismervén; azonnal erősebb rendelkezéseket, és parancsolatokat adott, mellyeknek megszegése kemény büntetésekkel egybekötve valónak. Mind ezek mellett harmad napra még is a' Város Birája, ki Napoleon Gárdájánál Major. vala, Simonyihoz jövé; négy szem között nagy titokban, csak nem lélek szakadva, azt jelenti: hogy a' Város népe nagyon nyukhatatlan, és már zendülő módon hajházásban

vagyon: azért a' következendő szomorú történetekről ő jót nem állhat, főképpen ha az ő személye ellen a' Város fellázzadna, (gondolta hogy ezen két színüségével Simonyit majd jól megijeszti) de Simonyi megrettenthetetlenül igaz vitézi módra a' Biró vállát megveregetvén, azt mondgya: engedgye őket Biró Úr felbuzdúltni, hadgya zendülő véreket pezsegni; — mire a' Biró igen megütközve kérdi: hát hogyan? micsoda? mit fog vélek cselekedni? Simonyi feleli: a' népemet azonnal kirukkoltatom, és az uttzán magokat mutogató lakosokat minden kegyelem nélkül levagdaltatom; azután pedig a' Városet huszonnégy reszről meggyújtatom: — mellyre a' Biró elhalálynodván, csak nem ájúlva igen hamar a' Simonyi szobáját elhagyta, és a' rémitő szerencsétlen következést polgártársaival csak nem bóduló remegéssel közlötte: — Simonyi pedig azonnal a' környékről még egy Svadrony lovasságot, és egy batalion Horváth Gyalogságot a' Városban berukkoltatván, minden úttzákban, kapukban, és piaczkon főkép éjjelre erős pikéteket állított; azon felül számos lovasságból, és gyalogságból álló patrollokat szüntelen fel's alá jártatott: mind ezek mellett pedig a' Városban olly kemény parancsolatot tétetett közönségessé: hogy 9 óra után senki az úttzán, sött még a' háza előtt is magát mutatni; vagy az ablakon kinézni, vagy Szobaikban világot tartani nemérészellyen: azért 9 órakor kiki lefeküdgyon, és még az ablak táblát is bészárja; mert különben, ki ezen parancsolatot általhágja, azonnal levagdaltatik, és háza porrá égettetik. Ezen kemény parancsolatok között az is ki volt rendelve; melly ételekkel, és mennyivel tartozik minden Pol-

gár a' Katonának früstökre, ebédre, és vacsorára, és mivel ez nagy boros vidék vala, naponként minden embernek három butélia jó bor, 's a' t. Így tehát az alattomos lázzadás feltartóztatására olly szemügyes rendelés tétett; hogy hir nélkül még harangozni, sött templomba menni sem volna szabad. Ezen nagy regulázás noha a' Francziák orrait erősen csavarta, mindazáltal nagyon is megszépentek; különösen pedig a' számos kvártélyozók, 's azoknak Competentiájok olly terhekre esett; hogy már bázaikat, és várossokat elhagyni, és az erdőkben, vagy egész más vidékre húzódni szándékoznának; mind ezen nyomorúságokat kettőztették a' nagy Ármádiátul kemény rendelés mellett jött számos requisitiók, mellyeket készpénzben, és ruházatban kellett halasztás nélkül tellesíteni. — E' keserves környülállásokban tehát, hogy sorokon némünémüképpen könnyíthessenek mindenféle próbákhoz kapkodtak; különösen néhány napmúlva a' többi között Simonyinak jelentetik, hogy kívül az ajtajában sok aszszonyságok volnának, és véle beszélteni kívánnának: melly engedelemre, azonnal az első Házaiktul a' legszebb 12 ifjú Dámák Simonyi szobájában betoppantak; kiket midőn Simonyi a' drágaságokkal ékesített szobájában, a' legszebb módra igen szívesen elfogadott volna, a' tuczet szép Francziánék közül az éltesebb, és első rangbúl való megszólalt azon Simonyi mondására: mivel szolgálhatok Nagyságtoknak? — Mink jöväünk Néked Hatalmas Commandáns Tiszteletedre, és szegény Városunkat gratiádban ajánlyuk! erre néhányan a' beszédbe beleszólván, utóbb majd minnyájan a' leg kellemetesebb és leereszkedett móddal

könyörgő beszédben eredtek; — illy ritka szempillantásban, midőn e szépségeknek egyedül csak a' könyörületességre bűzditó szavak rebegnének ajakikon, Simonyi noha egészen megenyhülve, mégis magát öszvevén, szép vendégeit azon bizonyítással eleresztette; hogy ha azután a' Várost nyugadalmas jó részéről bővebben megesmérí; a' lakosok is megfogják tapasztalni, melly jó ellenség kezében légyenek: ekkor Simonyinak szobája kiüresülvén, sokáig egyedül csak ezen szépeknek jelenléte képzelődött előtte; különösen pedig egy Marquis Asszonyoságnak ritka kellemetes, és gyönyörű személye, kit már ennek előtte is hogy Simonyi meg láthasson, hűn egy hűn más sétáló helyeken megfordult; most pedig a' szobájában való megjelenésén azzal különböztetett; hogy az elő beszéllő Dáma után, maga Simonyi a' sorban álló Asszonyok közül, legelső széket néki ajánlotta. — Ezen nap tehát Simonyi a' könyörületességhez fordulván, hogy azt valami jellel kinyilatkoztassa, azon plánumot tette magában, hogy a' Tiszti kart öszvevén, ezen éjjel a' nálla lévő 12 Dámáknak sorról sorra, Bandájával serenádát fog csináltatni: melly is éjszél tájban elkezdődvén, minden háznál három darab, a' Marquisné ablakja előtt pedig kívárat szerént hat darab ékes harsogással elfujtatott; ezen tisztelet adást Simonyi más nap azzal tetőzte, hogy Tisztyeivel együtt azon házaknál visitát tett; mellykor e' reméntenlen történetet az Asszonyok a' legérzékenyebb indulattal vévén, örömkö felesleges kiöntése mellet, Simonyit ezer Complementumokkal beborították: mellyek között néhány csak nem a' legfurcsább hangon ejtődött ki; mivel egy személy valami nagyot, és

szépet akarván jelenteni, azt mondgya: hogy ilyen szép gallanteriát az Austriaiaktól nem is képzeltünk; — a' másik pedig: olyan Gallántok az Urak, mint ha Francziák — 's a' t. mellyekre Simonyiegyebbet nem felelt, mint: Mi is tudgyuk az érdemes Asszonyokat tisztelni: — de azonban e' történetről gyakran emlékezvén, sokat nevetett Tisztjeivel ebéli Francia érzésről. — E' tiszteltetés után Simonyi még az nap gyalogságának egy részét a' falukra kiszállítván, hevenyében tapasztalták a' Francziák valamint ebben, úgy másban is nagy könnyebbségeket; mert a' mellett hogy Simonyi egy alkalmas tisztet platz Commendánsnak rendelt olly hatalmazással: hogy minden akadályokat helyre hozzon, és minden panaszokat kihalgatván, elutasítson; néki pedig csak a' nagy esetekről jelentést tenni tartozzon; egyszersmind a' Városnak esendességére célzó rendelkezését is írásban kiadta; melly által a' megkívánt módon az egész népet tökéletes nyugalomban helyhezette. Illy érdemeinek több érdemekkel való halmozásáért Simonyi mindenfelől a' háládatosságnak tárgya maradván; a' többi között a' Városban lakozó különös tapasztalású öreg Francia Generális Pressy, ki a' revolúcióban Lyon Várossának Commendánsa, lévén, annak utánna pedig vagy 15 esztendeig a' Francziák győzedelmességeikben többnyire Német Országban hadakozván, magának külömbféle színek alatt vagy husz millió forintot kákat szerzegetett, vagy talán — hátra lévő napjait nyugodalmosan tölteni kívánván, itten szép fényes házat tartott; hol a' mindenkori vendégletés mellett, a' Fő emberek is annál inkább megfordultak mivel a' Generális régi Nemes Familiából származván,

vélle a' környéken lévő Uraságok többnyire Atyafiságban lennének : ez tehát illy környül-állásban a' tábori sorsot elismervén, Simonyit az egész Tiszti karral nálla tartando estvéli, mulatsággal megtisztelni kívánta ; hol az előbbi 12. szép látogatóival a' többi Dámák is tündöklő készülétekben megjelentek : de fájdalom! nevezetes az , hogy ezen Városban kivált az Uraságok között egy fiatal sem vala hanem mind a' Tiszteletre méltó kopasz, vagy őszbe, vegyeledett öregség birta a' világ szépét ; kik már a' pénzen, és gyönyörűségein kívül semmi ösztönnel nem bírtak ! Itt tehát a' szépek a' szépekkel öszve akadván, igaz szív érzéssel vig táncz, és multság kerekedett ; mellyben a' Dámák Simónyihoz , és Tisztyeihez ölly nagy megkülömböztetéssel és tisztelettel viseltettek , hogy bár a' jelenvalóknak más kedves tánczok a' quadruillénél nem volna ; még is hogy Simónyinak ebben is kedveskedhessenek, egyedül csak a' Deuchot tánczolták ; melly vig-ságot midőn a' fényes vöcsora béfejezett volt, éjfél tájban kiki nyugodalomra indult ; melly barátságos társaságnak azon következése lett, hogy más nap mingyárt a' gyalogságnak nagy része a' várost elhagyván, előbbi helyére vissza rendeltetett.

Midőn a' Francia Uraságok több illyetén alkalmatosságokban tapasztalnák, hogy emberséges és becsületes cselekedeteikkel 's bánásokkal, az ellenségből is valóságos jó barátot lehet készíteni ; közönségesen elvégezték magok közt, hogy ezentúl a' fényesebb házak sorról sorra naponként estvétől éjfélig barátságos társaságot tartsanak ; és pedig az unalom elűzésére, egynél táncz, másnál Comédia ; harnadiknál némajáték : vagy más találóatá.

játékok egyvelgesen készítessenek. Ezen elvégezés tehát minden nap a' leg kellemetesebb, 's fényessen gyönyörködtető módon olly tökéletességre hozatott; hogy az által nem csak Simonyinak, de minden Tisztyeinek is szembetünöképpen eddig volt tüzes szivek barátságos enyhülésben döltek; és csak hamar Simonyt népével együtt, nem ellenségnek, de valóságos ember szerető 's tisztelő baráttyoknak lenni ismerték; és tartani tudták: melly elfelejthetetlen össze szövetezésnek azon sikere lett, hogy egy rész a' másiknak mindenkor vetélkedve törekedett kedvet, és kellemetességet szerezni. Melly helyheztetésében Simonyi, mivel csak maga népével három Departementet (mint Magyar Ország Vármegyékre van osztva, ugy Francia ország Departementekre) foglalt el; ezen környéken mint Commendánsnak igen nagy hatalma volt, azért a' kinek akart, igen sok, és nagy hasznú szolgálatot tehetett; a' mint is tülle kitelhető módon, a' ma véle született nagy lelkűségével mindennek, és mindenkor jót tett; tenni tudott; és akart; melly kegyes tetteiért Simonyi, kicsintül nagyig csak nem mindenkor imádatott. — Illy tulajdonságáért midőn egykori multságban a' Marquisnéval tánczolta, a' szép Asszony hozzá fordúlván; igen kellemetes, de nem kevésé pirúlt orczával arra kéri Simonyt: hogy az Attya ide két mértföldnyire lévő St. Piere Helységbe lakván, mivel mindenkor nagy vadász, vala, most is hátra lévő Napjaiba legörvendetesebb pillantatokat érez, ha vadászhat; azért érte esedezni fiui kötelességnek tartván, kéri Simonyt: hogy engedgye meg, a' ma kedvére összeszerzett vadász puskái közül csak egyet, élemedett Attyának örömeire megtartani

(itt jegyzésre méltó az, hogy ezen időben az egyesült Fejedelmek népei, a' hol csak Franciaországban fegyvert találtak, mind elszedték; ne hogy fegyvereik kezekben lévén, most vagy jövődében a' Zendülésre alkalmatosságot ejtsenek) mire Simonyi magát meghajtván, feleli: igen is. — Hát ha az egész világot kérte volna, nem igérte volna e' meg? — A' szép kérelemre tehát Simonyi más nap reggel azonnal az helységben egy Tisztet küldött *Salva guardiával*; ki az öreg Úrnak írásban általadta azon hatalmat: — hogy mivel ő olly nagy Királyához hajlandó szívű betsületes ember legyen, és az egygyesült Fejedelmek fegyveres népe iránt is, Nemesindulatjának valóságos jeleit nyilvánosságosan adta; s a' t. Mellyrevalónézve, valamennyi vadász fegyvere az háznál találatik, szabad tartásra nem csak megengedődik, de egyszersmind minden más trüppök, és Commendánsok is tisztelettel megkérlettetnek; hogy ezen makulanélkül való Becsületes Urat, elkövetett érdemeiért minden esetben megkimélni, és minden nálla találkozó vadász fegyvereit meghagyni méltóztassanak. — Az öreg Úr kapván e' nem reménlett tiszteltetést, hosszas főörése után is meg nem foghatta, melly forrásból legyen ezen különös nagy megkülömböztetése. Mind az által ezen ritka szívűl származott megtiszteltetéséért, az öreg Úr a' leg érzékenyebb szívűl ömlött háladatosságának örökre felmaradandó zálogát, azonnal egy hiv barátságra lekötölezett levele által bizonyította; mellyet Simonyi még azon nap dél előtt kezéhez vévén, tüstént alkalmatosságot keresett a' Marquisnéval beszélenni; és midőn örömszövélyét kívánczossággal tellyesítette, azonnal személynélbes beszélgetés közt,

tiszteletből eredett iránta való indulatját más
bőrben öltöztetvén, azon mondással kívánta
nyilvánosságossá tenni: hogy ő most Párisból
igen különös Caricaturákat hozott, egyedül
csak azért; hogy a' Marquisné magát velle mu-
lathassa; és ha megengedi, délután igaz ba-
rátságából által fogja küldeni: melly kelleme-
tes ígéretet annál is szivesebben fogadott a'
szép Francia Asszony, mivel az illetén szív
buzdítások iránt természetétül igen Curiosus
vala. Simonyi tehát vagy 40 darabból álló vá-
logatott képeket, szép papiros borítékba pánt-
likával össze kötve, a' St. Pieréből való At-
tya levelét is közé dugván, elküldötte: melly
gyönyörködtető képeket minekutánna a' Mar-
quisné darabról darabra a' leg nagyobb mege-
légedéssel nézegetné; egyszer az Attya levelé-
re talál; mellyet írásárul megismérvén: allig
hogy kérése miatt Attyának már halmozva tett
örömös tiszteltetését értette, azonnal mosoly-
gó szíve háládatos andalodásba merült, —
és valóban ezen levél olvasásának minémű hasz-
na lett? azt Simonyi csak idővel tapasztalta;
— mind az által a' Marquisné a' következő est-
véli fényes gyülekezetben, az iránta való ke-
gyeségét, és megkülömböztetett figyelmetes-
ségét alázatos leereszkedéssel Simonyinak meg-
köszönte, és jelentette bizonyos napon édes
Attyának látogatására való készülését: Simo-
nyi azonban jól tudván estvére való vissza jö-
vetelét, mind önnön ígérete szerint, mind pe-
dig az estvénként tartatott társaságokban csak
nem elkerülhetetlenül megkívántatott személ-
lye miatt: azért Simonyi az napra olly titkos
rendeléseket tett, hogy a' három Departemen-
tekben találtatható rózsákat, és más virágokat
mind összehozzák; melly szerint annyi össze-

hordatódott; hogy St. Pieretől egész Marcigni Várossáig, a' mint a' szép asszony vissza jövetelének tiszteletére elvult hintve, gyönyörűséges illattával a' szép Ország útát majd egészen belepte; mellynek szép következését Simonyi hasonlóképpen csak idővel tapasztalta: — mert mingyárt a' következő estvéli gyülekezetbe sejtette Simonyi a' szép Marquisné szemérmesebb voltát; mivel pedig ilyenkor az ember mindent a' maga hasznára lenni magyaráz, — Simonyi is az ön haszon hajházában magának képzelhetetlenül hizelkedvén, a' megkívántatott Nemzeti csendes, de kellemetes viselete mellett maradott.

Illy kedves idő töltés közt más nap a' vidéken lévő Patrollok, a' szomszéd helységben történt zendülés támogatói közül, három parasztot azon gonoszságokért kötözve Simonyi eleiben idéztek, hogy azok a' lakosokat nem csak dühösebb zendülésre lázzították, de már az Egyesült Fejedelmek' katonái után is leselkedvén, sokakat közüllők alattomosan elvesztettek, másokat kinoztak, sőt nyilvánosságosan is ellenek lövöldöztek. Illy gyakran megtörtént gonosz tetteknek gátolására, az Egyesült Fejedelmek egész Francia országban azon kemény parancsolatot tétették közönségesé: hogy ha valamelly paraszt, vagy Francia Polgár, az Egyesült Fejedelmek' katonáira lőne, azonnal az ollyatén Francia öszve vagdaltasson, és a' falu, mellybe történik porrá égetessen. — Mind az által, noha a' Francziáknak e' kemény, s rémitő parancsolat tartalma szerint már sok siralmas, és eleven példái volnának; még is a' már minden ártalmas dolgokra vete-medett szívek dühét, a' hol, és a' mint lehetett önteni éppen nem rettegtek. Illy forma

gonoszágért tehát Simonyi allig hogy az eliben idéztetett három Francziákat fogházban rendeltette; már a minapi tizenkét Asszonyok ismét nálla termettek, és nagy leereszkedve ezen elfajúlt szívüknek, úgy a szerencsetlen falunak kegyelmet könyörögtek: de midőn Simonyi, az elkövetett gonoszságnak nagyságát, a bűnnek igazságos büntetését, és a katonai rendtartásnak megmásíthatatlanságát, érzékenyen eleikben tenné; sajnosan azt mondgya: igen sajnálom, hogy rajtok nem segíthetek! — erre az Asszonyok elmentek ugyan, de mivel a férfiak jó szívét, különösen pedig a Simonyiét ismernék, feleik megkegyelmeztetése iránt való reményeket egészen el nem tüntették: és valójában Simonyinak szelid képvonásai ből csak nem elevenen kitündöklött, hogy embertársi szeretetében a reménylők meg sem csalatkoztak; mert Simonyi egy valódi bölcselkedőhöz illő mély belátással, a Teremtőnek a teremtményhez való szeretetét meggonolván, és az emberiség méltóságát gyarlóságában is tisztelni, s becsülni tudván; midőn a következő reggel, a halállal tusakodó, és kedves életek folytatása véget csak nem kétségben esett három vétkesek az igazság kiszolgáltatása iránt eleiben idéztette volna; mint tellyes hatalommal felruházott élet, és halál Ura, a borzasztó halált mondandó szavai helyett, azon minden emberi szívet vidámitó, s örök háladatosságot érdemlő szavakat zengi. — Nem akarom a bűnösök halálát, hanem hogy térjenek meg, és éllyenek! azért ti halállal tusakodók, mennyetek Marquisnéhoz, és köszönnyétek meg, mert nétek, és falutoknak kegyelem! erre, a csaknem kétségben esett három vétkesek különös öröm és

zéssel allig tudták magokat öszveszedni, kik is az élet Ura szobáját, elhagyván, egyenesen Marquisnéhoz tértek, ki előtt térdre esvén, szívek' örömét háládatosan lábaihoz öntötték, mondván: Néked köszönnyük kedves életünknek továbbí folytatását, és örökös háládatossággal tetézzük e' nagy kegyelmezést! e' véletlen esetben a' Marquisné csak nem magán kívül való örömében azt sem tudta, hogy felemelnye e', vagy más módon vigasztallja őket; mivel főképpen az öreg, a' szép asszony lábaira borúlva, csókolva, (mellyet más is örömet tett volna) szív zokogva könnyes szemekkel mondgya: Nékem, életem megtartását kettesen kell köszönnöm, mért hét árva gyermekeim Anya nélkül oda haza keseregnek! Simonyi e' kegyességének következését is csak idővel érzette; mért midőn a' Marquisnét ezentúl is szüntelen kerülgetné, annak indulattját sokkal kegyesebbnek találta; mellynek származását több fortélyai után is el nem találhatta: ha háladásból e', vagy tiszteletből eredett legyen? mivel Simonyinak Magyar szívéből származott több e' féle cselekedetei nem csak a' Várost, de az egész környéket megkülömböztetett érzékenységre hozta, különösen pedig Marcigni Várossa lakossit; hasznára elkövetett tettei által már annyira lekötözte: hogy bár a' Francia Nemzet bevett szokás szerént, már senkinek sem köszönne, még is Simonyiban a' virtust tellyesen elismérve becsülvén; a' spartabéliek modgyára aztat annyira tisztelték, hogy midőn Simonyi az utzára kimenne, mindenféle lakosok felállva, és levett kalappal, jelenlétét mélyly emberséggel annyira tisztelték, hogy magokat, a' helybéli Uraságokat, a' már egészen elfajzott Francia póbelnek (publicum-

nak) e' belí virtust elismérő indulattya nagy csudálkozásra ragadná. —

Igy tehát midőn Simonyi nem csak a' városnak kéréseit, de önnön indulattyaiból vélt hasznait is tökéletesen tellyesitené, a' kegyes Magyar érzésnek örökre felmaradandó nyomait, a' Marcigni Francziák' szívében annyira benyomta, hogy Simonyinak csak emlékezete is, nekik örömos pillantatot szűlne: és valójában, Simonyi a' lakosok jó érzésekről meggyőződén, az eddig számtalan katoná tartással győtrött lakosokat annyira megvigasztalta; hogy Várossokban már csak a' maga személyéhez kívántatott Svadrony őrizetűl maradna: sőt ha a' Stab további itten maradását megnyerte volna, bizonyára végre Simonyi csak egyedűl maradott volna. — Mind az által illy kedves tanyában noha mind a' katonai, 's mind a' polgári részről a' csendes rendtartáshoz minden kemény rendelések, és parancsolatok mellennének, még is némelly nyegédségből származott kevés akadályokat elkerűlni éppen nem lehetett. Mellyekből itten nevezetesen előhozódik az: hogy Marcigniban egy Tiszt, valami Bressó nevű híres Poetánál kvártélyban lévén, kinek csak nem a' város szélén lévő csinos háza, azon Múzsá Királyának, és a' régi legtudósbbak festett képeivel, szép Bibliothécával, 's más illyetén okos ember' mesterségéhez illő gyönyörűségekkel felékesítve vala; mivel pedig ezen jó Tisztnek képvonásait a' Francziák, főképpen itten igen Marciálisnak találták; azért Bressó Poéta ha a' Tisztre nézett is, már reszkedett, és ha csak lehetett előtte mindenkor elbűjt; mellyen a' Tiszt, bár a' Francziák' baráttya soha sem volt; még is érzékennyen vette a' Francziáknak iránta való

eleitületeket; azért szép szobáiban unalmas órát többnyire, magányosan töltvén, mint nagy dohányos szüntelen való pipázása mellett, a falon festve volt Tüdősök képeinek sorról sorra bajúsztt festett; — mellyeknek látására a Poëta szívbéli gyötrelemben esvén, házat végképpen elhagyta, és fájdalomnak enyhítésére pennájához fordulván, csak hamar érzéseit a Párisi ujságban kiadta, — melly betsben tartják az Allírtok a Muzsákat egy kis Városban, s a t. — ezen tudósítást Simonyi megtudván, haladék nélkül a Városnak azon parancsolatot küldé: hogy mivel sok rühes, és veszedel, mes taknyos lovai volnának, mellyek a többieket is el ronttyák; sőt a városnak is veszélt okozhatnak: azért ezen romlott lovak a Bressó házához fognak tétetni, mivel az egész városban csak ez az ház az, ki arra alkalmazossá találtatott: mellyrevalónézve az ott lévő Tisztnek alkalmas kvártélyt rendellyenek. Melly rendelés tartalma szerént csak ugyan a beteges lovak harmad napra oda is tétetődtek; de bezeg az egész város nem kevés rettegésben esett, hogy az eddig ott lévő rettentő képü Tiszt kihez esik kvártélyban: ki a számtalan kérések, protestációk, és próbák után, egy nagy házban beszálítódván; a két emeletű házban 48 óráig egy teremtest sem láthatott, miglen harmadnapra a gazda félig az ajtót kinyitván, fejét a Tiszt szobájába bedugva azt kérdené deákúl tülle: (mivel talán még a verebek is tudták, hogy ő Francziául nem tud) Qualem religionem habes? Comedes ne suillum? az az millyen vallásod van? eszel e Sertés húst? — a Tiszt vissza nézvén, — de a Francia nem várta hogy felellyen, az ajtót úgy hagyván, vagy három ugrásra le a garádicson,

végképpen eltűnt: — több illetén Francia halitiletű képzelődésnek Simonyi véget szakasztani kívánván, mivel azon Tiszt becsületes, s' jó nevelt ifiu volna, Simonyi mindenkor magával a' naponként fényesen öszvesereglett társaságokban hordozta; és midőn így a' Francziák, valóságos Magyar jó szívére meggyőződtek volna, óhajtott nyájjas társalkodása mindenek előtt kellemetes lett.

Azonban Bressó Poëta, andalgó, vagy talán Nemzeti természetű, a' külföldi vitézek' tréfáitól mindenkor örizkedni óhajtván, három mértfölnyire fekvő Arzi Városcában egy hires gazdagságú özvegy Grófnéhoz húzódott; hol mivel szinte Simonyinak népe tanyázna; az özvegy Grófné mint néhai Párisi, sőt egész Franciaországban hires Dáma, a' mostani roppantot szép Kastélyában nagy pompával lévén, régtől fogva törekedett mindent elkövetni, hogy valahára Simonyit, Regementbeli Tisztjeivel együtt magához ebédre megnyerhesse; hol is Simonyi több kérések után September 19-kén vitéz kísérelével fényesen megjelent. Mivel pedig Bressó, házával együtt mindenét elhagyta volna, a' Tisztek egy hintóját bitangba vettek, és mivel többnyire mindenfelé azon kocsikáznának, úgy Arziban is néhányan azon jöttek; mellynek oldalára a' mint a' Poëta eltűnt, azonnal felfestették a' Muzsák szekerét, azon Francia körülírással: *a' Muzsák széhere.* — Hogy pedig Bressó a' Grófnénál legyen azt mind eddig senki sem tudta: mind az által a' kedves vendégek érkezésekor, az irott szekér látása olly különös furesa érzést szült az egész udvarba, hogy azt még a' kemencze fűtő is andalodva kerülgetné; és bámulná: de végre, főképpen a' Grófné mint

okös Asszony igen édesdeden nevetett rajta, — egyszer az ebéd közepén, midőn a' Grófné jelt adott, az eddig dugatsba lévő Bressó Poëta egy nagy zöld koszorúval bejövén, a' vitézlő vendégeknek, különösen pedig Simonyi tiszteletére egy szív mozditó szép versezetett zengett; és a' kezében hozott koszorút a' Grófnával együtt, Simonyi eleiben helyhezette. E pillanatban, mivel a' Poëta magáért igen kitett, (mert beszédgyében a' jelenvalókat Francia Országi megmentőjének nevezte, 's a' t.) Simonyitúl különös szívességet érdemlett; és hogy ő a' szép tudományoknak valóságos baráttya 's tisztelője légyen, azzal kinyilatkoztatta; hogy e' fényes asztalnál azonnal balrúl maga mellé Bressó Urat leültetné, mellyre a' Grófné öröm könnybe merülve, Simonyit, a' Tudósok' olly megtiszteltetéséért-érzékenyül megölelte; a' jelen lévő Francziák pedig tel e torokkal zengették vivat! — a' fényes ebéd után Bressó Urat önnön kocsián a' Tisztek társaságokban vévén, Marcigniban minden tisztelettel vissza vitték; melly történet a' lakosoknak annál inkább ujjabb gyönyörűséget szerzett, mivel Simonyi, Bressó Úrnak nagy tudományú tehetségét elismérvén, annak örökös tiszteletére magának kikérte, hogy a' felírás mind addig a' hintón maradjon, mig ő Marcigniban fogna lenni; — melly szerént Bressó Úrtúl a' túros lovak is azonnal másfelé rendeltettek; és így az előbb nálla lévő, de nemszenvedhetet Tisztel tellyesen megbékélvén, nem csak sok Burgunderral tölt poharakat együtt kiürítettek; de még utóllýára maga Bressó Ur kérte őtet, hogy barátságokaért, kvártélyban házához viszszajönni méltóztatna.

Más hasonló akadály volt az, hogy egy Francia legény, egy huszárnak fejét valami vas kanállal úgy megütötte, hogy csak be nem tört; ez esetben a' katona a' kemény parancsolattól félván, azonnal bosszúát kiönteni nem bátorzkodott; mivel pedig a' Francia csak hevenyében féreugrott volt, kapja a' katona az elszaladottnak Attyát fülinél fogva a' platz Commandánsához vezette: ki midőn az öreget a' katonával együtt Simonyi eleiben idézné, Simonyi a' katonát megdicsirván, nekié elégtételt ígért; mellyre nézve a' Város Biráját személyesen előhivattván, azon parancsot adott, hogy ezen öreget mind addig kemény őrizet alatt tartsa, miglen a' gonoszságot elkövetett fia vissza nem kerül. — Azonban két óra múlva, midőn Simonyi két Tisztal Szobájában mulatozna, egy Francia legény bejövén egyenesen Simonyi előtt leborúlva kegyelmet rimánszik mondván: én vagyok az, ki e' katonát megütötte! erre Simonyi a' Svadront hevenyében kirukkoltatta, és fegyvereiket megtölteni parancsolta, hogy ezen mérész Francziának vakmerőségét, minnyájok előtt pálcza veréssel keményen megbüntesse: hogy pedig a' Nymphák nálla ne teremhessenek, az ajtóra, és garádicsra kettős strázsát rendeltett: de allig kezdék a' lóczán a' pantalon porzani, már Madamé Demerann a' Generális Leányával, hátul lajtorján az első emeletre felmászván, véletlen Simonyi szobájában termettek; és Madame Demerann térdre esván, Simonyit kérte, 's csókolta az engedelemért: de nem nyert; mivel pedig ez is szép asszony vala, de még sem a' Mar----- azért Simonyi ötlet felémelvén, engedelmet kért kérése nem tellyesíthetéseért; mellykor a' Madame csak nem szívog

Kogva kérdi; hát hányat fog kapni a' szerencsétlen Francia? mire Simonyi (noha csak huszonöt pálcza volt parácsolva,) hogy a' szörnyű asszonyi kérésének legalább valamit engedhessen, százat felelt. Azonban az asszonynak feleihez viselt érzékeny indulattjai közt. allig hogy ötvenig, azután huszonötig megalakudtak; egyszerre az Asszony, Nemzetének idegen által való rongáltatását szívére vévén, nagy elájultában a' földre rogyott; mire Simonyi a' Generálisnéval csak hamar fellocsolván, a' mint elájúlt helyre jött, szája csak nem kamódra habozva, mérgében Simonyira rohan ökölrel, és szörnyű lármával kiáltya: Én hogy Francia vagyok, azt megmutatom mingyárt, hogy én is megtudok halni! — Mivel pedig ezen Nemzeti tűzbe lobbant asszonyi viaskodásban, Simonyi egyedül a' Generálisnéval lenne, a' szebb Nemhez mindenkor viseltetett tisztelettől ébresztettvén, egyebet nem tehetett, mint az asszonyt ölbevenni, czirógatni, 's ismét új alkura lépni; melly kedvezőbb feltetelek között, midőn a' pálczának, vagy inkább a' rikótásnak hangja, a' mi jó felhallatott, megszűnt; az Asszonyság is megesendesedett; kit Simonyi nagyobb megjuháztatás végett karolfogva egész hazáig elvezetett. — Azonban Simonyi még az nap megtudta, hogy nem az a' Francia kapott verést, ki a' katonát megütötte, hanem a' testvére; ki fiúi szeretettől indítván, hogy szegény élemedett attyát a' kemény tömlőcztől; bátyát pedig a' szerencsétlenebb bújdosástól megmentse; magát a' büntetés elszenvédésére feláldozta: — Simonyi e' jó szívű legénynek nagy ritkaságú nemes indulattját megtudván, kimondhatatlanul sajnálta, hogy a' történet előbb értésére nem es-

hetett

hetett; és hogy ezen becsületes jó erköltsű, Attyát szerető, s tisztelő ifiúnak szívből megengedhetett volna; de még is kevés idő múlva módot talált, hogy e jó erköltsű fiút az egész publicum előtt nevezetesen megkülönböztethette.

Néhány napok múlva a Regimentbül két katona, más tájjékon ugyan, de Franczia Országban; ez előtt jó idővel elkövetett nagy gonosz tetteikért Marcigniban halálra ítéltettek, és egyenesen a Siralomházban is kitétettek: melly szerencsétleneknek jövendő példás büntetése allig hogy nyilvánóságosá lett, már a Dámák ismét csuportosan Simonyinál termettek; kik között a szép Marquisné is vala, ki ha többet nem is mint csak egy két szót szólt, — még is többet mondott, mint a többi lúd módra gágogók, — kiknek gyenge szívekből ömlött kegyességre gerjesztő kérelmeire, Simonyi ha mind nehezen, még is sokáig mentegette magát, mondván: a Törvény engemet is kötelez. Azonban a húzamos könnyörgecek között Simonyi a sebhett szívű Marquisnéra pillantván, kegyelemre indult, és igen barátságosan monda: mindent fogok tenni, a mit csak lehet; — és így a Dámák valamennyire engesztelt szívvél, s majd földig való hajtásokkal egyenként a szobából kimentek. —

Más nap reggel jelentik Simonyinak, hogy két Polgár leány kívánna velle beszélni; mire az igen czifrán felöltözött két fiatal szép leányok beeresztődven; azon igen ritka, és különös szívből eredett kéressel földre borúlva Simonyihoz folyamodtak: hogy ők mind ketten magokat tökéletes szívből ajánlyák, azon halálra ítélődött két katonához feleségül menni. ha vartont kannak! Simonvi ezen nagy

lelkü kérésre hirtelen felelni sem tudott; azért e' szerelem tüzetül elragattatott szépeket csak azzal eresztette el; hogy azon rossz emberek nem érdemesek ilyen szép ártatlan Leányokra. — Harmad napra tehát törvény szerint a' halálra ítéltettek, a' mellett hogy mind a' ketten derék természetük, szép ábrázatuk, és huszon-négy esztendő felé való fiatalok voltak; nagy katonai pompával a' Loir vize mellett egy szép gyepre, mint az igazság kiszolgáltatása helyére kivetettettek; kiket midőn a' Városnak jobbnyira minden lakossai követnének, talán nem volt egy Polgár asszony vagy leány, ki reájok pantlikát vagy virágot nem ragasztott volna. Azonban a' számos jelenvalók szívzokogási között, noha már az egyik agyon lövettetett, még is midőn két Hadnagyot lóhalálában jönni szemlélték, azonnal öröm ugrándozásra, és vivát kiáltásra fakadtak! — mely megkegyelmeztetett, öröms indulattal karon fogva a' számtalan szánakodó lakosoktól a' Városban vezetettvén, közönségesen minden jó, és drága étkekkel s italokkal vendégetelt; sőt a' feltételekben megmaradt szerelem két leányai, az életét szerencsétlőtő férjnek szív ébresztésére, magok közt választást ajánlottak: de Simonyi a' férfinak rossz erkölcsseit ismervén, szerencsétlenségre törekedő vágyódásokat meg nem engedte; mire főképpen az egyik leány olly kíváncsikos maga elszánásában merült, hogy szüntelen sirásában csak nem engesztelhetetlen maradna: pedig hogy ezen Hatháza helységéből eredett katona, azon szép személyt, de még mást sem érdemelt, azal meg bizonyította; hogy másfél esztendő múlva Tisztyét, és több Vitéz társait meglopván. végképpen elszökött. — Nevezetes az

hogy a' meglövettettnek holt testét a' Francziák a' következő éjjel kiásván, hová hováni elvitték; és ki nem tudódhatott.

Illy szomorú érzések mindazáltal, a' szokásba vett mindennapi multságokat éppen nem hátrásztatták; sőt a' kegyelem nyérése végett távolabb lévő személlyek is a' társaságokban megjelenvén; az isméretség, — 's barátság mind jobban nevedett. A' minden harmadnapra rendeltetett tánczos multságban pedig, midőn továbbá igen gyakorolni kezdtek volna a' Francziák az ő Nemzeti kedves quadrilléket, egyedül csak magok büszkélkedhettek nehéz tánczolásokkal; mivel e' táncz olly nehéz, hogy magok a' Francziák kitsíniségektől fogva szünetül tanúllják, sőt más tánczot nem is tudnak, nem is akarnak, még is sokan nem tudgyák; annál inkább tehát aztat az idegeneknek csak nézni kellett. Simonyi tehát hogy a' Magyaroknak mindenre való alkalmas tehetségét megmutassa, Tiszttyeivel öszvebeszélgetett; hogy ő néhány mértföldnyire lévő Városból egy igazi tánczmestert hozat, azért kiki enyelgő óráit erre vettvén, naponként a' helyheztetéstől megkívántatott tánczból leczkét vegyen: melly is néhány napok alatt olly tüzes szorgalommal gyakoroltatott, hogy a' tánczmester e' béli serénységeket önön bizonyos ártalmokra lenni állitaná. Mivel pedig a' tánczmester Simonyinak szállásán egy igen fére való szobából ki sem mehetett; ezen tánczbéli tanulás egészen titokban maradt; és így midőn, néhányan csak hamar nagy előmenetellel magokat tökéletesitenék, a' következő bálban minden Francziáknak nagy meghökkenésekre Simonyi is negyedmagával quadritt formált, mellyre Simonyi a' Marquis-

nét, a' többiek pedig önnön favorityokat tánczra megkérvén, elvitték: akkor a' fő Muzsikus parancsolatiya szerént elkezdí azon quadrullt fújni, mellyet a' híres muzzikális Marquisné csak nem remek módon készített volt; melly angyali módra termet diszes Magyarfiak' test állásokat, nem reménlett lelki téhetségeket, és csak nem dróton járó finom lépcségélésöket, minden jelenlévő Francziák szemmeredve, szájak tártva illetőleg bámúlták, és alkalmas léteket csudáltak; sőt végre öröm érzéseket eltagadni nem türhetvén, vivát zengésekkel kiöntötték.

E' kellemetes napjaiban Simonyi tiszteltbül eredett látogatását a' huszonkét esztendőös virágjában lévő szép özvegy Marquisné-nál, (kinek külömben lakása Lyonban, lévén; itten pedig körül lévő jószágai végett, csak kevés időt szokott tölteni;) naponként délután öt órakor szokta tenni azon titkolt esetbül, hogy a' Marquisné Simonyinak változhatatlan felteteleit észre vévén, oda háza maradgyon: ellenben pedig azért; hogy Simonyi is megvilágosodgyon, ha valhyon a' Marquisné ötet magánál szívesen láttya é? — melly plánumot el is ért, — mert a' mellett hogy a' szépet mindenkör pontbant érte, 's egyszer 's mind ugy is találta, mint ha mindenkör valami fő vendéget várt volna. — Melly isméréségben Simonyi is a' szépnék naponként bizonyos időben való Templomban járását sejtven; ő is minden Ünnepe nap, azon órába nagy pompás Templom parádét tartatott; hol az Isteni szolgálatot, nem csak a' bandája a' leg szebb, és ájtatosságához illő darabokkal dicsőítette; de a' Regimentbéli Tábori Pap is különös szép éneklésével egészen annyira meg-

ékesített, hogy az eddig jobbára üressen Templom mindenkor dugva lenne; sőt a városbános végre maga megvallotta, hogy húsz esztendője itten léttében még soha sem volt egyszerre annyi nép Templomában, azért mondá: reménlém hogy ha ezen Huszárok sokáig itten lesznek, bizonyosan minden halgatóimat igazán Istenhez térítenék.

Mivel Simonyi még Marcigniban való jöttekor azon rendelést tette volna; hogy valamennyi Tiszt a Városba léendene, azok mindenkor nálla ebédellyenek, és vacsorállyanak; azért a Város, ehez megkívántató legnagyobb fényes készüléteket megtévén Simonyi szállásán lévő kellemetes szalában naponként mindenkor 20 — 30 Személyre asztal készítve vala, hol mindennémű, 's legjobb ízű eledelkek, 's külömbféle válogatott jó borokkal, minden fogyatkozás nélkül vendégeltetett. Simonyinak hat hétig itten való létele, noha csak asztala ezüst pénzben negyven nyolcz ezer forintban került a Városnak, mellyet annyival is jobb szízzel tellyesítettek, mivel más részről Simonyi talán még gazdagabban vissza tudta szolgálni nékiek; azért nagy érdemű társalkodása; embereinek becsületes maga viselete, egész városnak nagy meglegedésére, a' csendes rendtartásnak pedig diszére valának. — Mindazáltal noha ez mind így ment, — 's mind jó ment, — még is Simonyi boldogságában is nem volt boldog, — mert jó lehet a' Marquisné igen leereszkedett, alázatos szíves indultyai nékie igen különösen jól estek; de ő még is sokkal többet szeretett volna tudni, — — — azért, hogy annyi tettei után valahára valami bizonyost tudhasson; azon próbát is megtette, hogy a' mindennapi örvendetes multságokat

félbe szakítván, három mértföldnyire lévő Kastélyban St. Christóphba, egy igen szép fiatal Grófnénak, irigységet szülő látogatását tenné; ki is a' látogatást sok féle okokból szives indulattal fogadván; hihetőleg azért, hogy ő is Simonyi Contributiója alatt lenne; vagy ha éppen másért is, azt Simonyi nem sokat fessegette; elég az ahoz, hogy Simonyi a' próba mellett magát igen jól mulatta a' kis Grófnéval; sött tisztos barátságban egyeledvén, magához Marcigniban ebédre is meghívta; hová a' szép Grófné, mivel a' feltett napon lóháton kívánt menni; azt Simonyi az ott tanyázó Kapitánnyától idejében megtudván, Tisztyeivel, és Bandájával gállában eleibe lovagolt, és a' Dámát szép Muzsika zengésével szállására vezette, — honnét ebéd után hasonló pompával egy darabig vissza kisírvén, néhány Tiszteket haza kisírtására rendelt, maga pedig vissza tért. — Ezen különös megtiszteltetésen a' Marcigni Dámák annál inkább megütköztek, és mérgelődtek; mivel ezen St. Christophi Grófnét éppen nem szenvedhették. — Simonyi más nap öt órakor szokott látogatását újítván, a' Marquisné sem idegen, sem igen nyájas nem volt, végre még is egy kevés, de igen tisztos szemrehányások után azt kérdi Simonyitúl; el jön é ma a' repdelt mulatságra? mivel tegnap csak mi Asszonyok magunk voltunk, és így sem muzsikánk, sem más mulatságunk nem vala; — ugyan megéreztük hogy a' mi Obesterünk hibázik! — erre Simonyi magában gondolta: no hálá Istennek hogy már egyszer valamit halhatok! azért Simonyi örömeiben visszonozza: ma, és mindenkor el fogok menni, — soha míg itten kvártélyban leszek a' Várost el nem hagyom, erre a' Mar-

quisné megpirúlt, — és bár — — semmit sem szólt, — még is Simonyi e' pillantatban is megelégedve volt. A' társaság tehát estvére összejövén, eleinte mindenfelé egy kis hidegség mutogatta magát; de csak hamar minden felmelegedett, és csak nem kettes vigszággal, más nap is a' régi jót kellemetesen folytatták.

Azonban, véletlen azon hír kerekedett, hogy rövid idő alatt az ármádia Dijonnál lógerban jön; hová az egygyesült Fejedelmek is, az ottan tartandó nagy fegyver gyakorlásnak szemlélésére eljönnek: ezen hír mivel úgy kezdett folyni hogy utóllýára bizonyos is lett; Simonyi minden órán várta újjabb rendeltetését; más részről pedig a' Város is Curiosus volt, ha vallyon a' Hessen Homburg Húszárokok elmennek é? mivel úgy hallatszott, hogy az ármádiának csak egy része volna oda rendelve. Azonban Simonyi ha bizonyos nem volt is a' Dijoni lógerban való menetelésben, még is mindenebben annál inkább készült hozzája, mivel az ármádia részéről minden rendelések, 's megkívántatott roppant készületek a' legfentebb pontban megtéve valának: arra való nézve, hogy embereinek itt is dicsőretet, és dicsőséget szerezhessen, a' Regementet próbatételre öszverukkoltatta; kinek szemlélésére nem csak a' Marcigni, de a' körül belől lévő Uraságok is csoportosan öszve tódultak. Így tehát midőn Simonyi a' számtalan curiosus Francia nép előtt a' Hadi manévert folytatná, egyszerre az avant gárdák előre nyargaltak, és a' katonák erőssen tüzelni kezdtek, kik midőn tréfából fegyvereiket golyóbiszsal megtöltvén, a' nézők fejek körül csak úgy fűtyültetnék; Simonyi nem tudhatta okát, hogy miért a' különben curiosus nézők most

egyszerre kotsikra, 's lovaikra felülvén, mint-ha Tatár hajtotta volna őket, úgy haza takarodnak; — miglen délután a' Marquisné, a' történet okát el nem beszéllette; végre csak ugyan a' hírlelés között, a' midőn September 22-kén estve Pressy Generálisnál különös fényességű bál, és vacsora tartatott volna; annak ékeségére a' Palotában lévő orangeriát (kiben a' citrom, és narancs fákat tartják) módosan elkészítette, és midőn oldalaira ékesen felfestette: Éllyen a' Király! Éllyenek az Allirtok! — Éllyen Simonyi! — és Éllyenek a' Francziák! 's a' t. De allig kezdődött el ezen fényes bál, már Simonyinak Stafétája érkezett; mellyel tüstént az oldal Szobába menvén, olyas-va: hogy holnap után haladék nélkül, Regimentyével és minden alatta való népével, a' Dijoni lógerban indúlljon; mi ide hat statio vala. Simonyi az irásokat zsebjében tévén, minden változás nélkül a' Szálában jön; de csak hamar a' Tisztek, kikkel ő mindenkor barátságosan élt, aleibe szaladva kérdezték: el megyünk é a' Lógerba? kiknek rövideden tréfából csak azt felelte: nem; mert a' Marquisnét új próbára akarta tenni; hogy ha vallyon azon pillántatban, midőn ő nékie megmond-gya, teszen é személlýében valami változást; — azért Simonyi csendességgel éppen a' Marquisné mellett üres hely lévén, leült: hokcsak hamar megszóllittya az Asszony Simonyit: hogy kapott é valami jó hirt? — Simonyi talán még seha sem úgy mint most, a' szép szeme közé nézve feleli: holnap után innen elmegyünk, — — — mire a' Marquisné igen szembetűnve megváltozott, és semmit sem szólt, — mint szeméit lefügesztette: — mellyről minden jelenvalók nyilvánlagosan észrevették, hogy bi-

zonyosan Simonyi azon hirt vitte, hogy elmennek. Mellyért is a' multság olly nagyot szenvedett, hogy minnyájan főkép az asszonyok mély gondolkodásba merülnének; azért kiki allig várta hogy vocsorálhasson, és a' fényes bál gyönyörűsége helyett, oda haza kedvére pityereghessen. Azonban midőn Simonyi az ékesen elkészített asztalhoz a' Marquisnét levezetné, ez úttjában volt azon régen óhajtott heves pillantat, mellyben a' karján függő szép asszonytúl egy gyenge kéz szorítást kapott; melly ötet olly tűzes módra érdekelte, hogy talán még ollyat soha sem érzett. — — Az asztalhoz tehát egy más mellé ülven, a' Marquisné olly megkülömböztetéssel lett hozzá, hogy csak nem minden jó falattyának felét Simonyinak ajánlgatná; — ekkor a' fő Muzsikus alattomban azt kérdi Simonyitúl, hogy mit fűjjon? mellyre feleli: azt — és úgy, hogy még a' kő is sirjon! — erre a' Marquisné curiositásból a' más oldalról ülő Tiszt Úrtúl kérdi: hogy mit parancsolt az Obester? ki is szórúl szóra megmondván; az a' Marquisnének igen tetszett. — Így tehát a' fényes szép gyülekezet tűzbe jöven, vocsora után kiki szívérzését tánczal kívánta kimutatni, mellyet is, mintha talán legutólyára lett volna, minyájan olly szivbéli indulattal jártak, hogy a' nem tánczolóknak lábaikat ha fel nem szedték is, de ugyan jól eldugták, hogy finom lábafkon kinülő tyukszemet le ne tapossák; melly viczkándozva ömlött örömrzésnek minden részről nem éjfél, de a' gyönyörűséggel pirossodott hajnal vetett véget. Más nap tehát Simonyi a' talán örökösen megválásra készülés között a' Marquisnéval lévén, valahára még is megegyezett kinyilatkozva beszélhetett, és mi-

dön tapasztalta az egyetlen hívség' angyalát, kimondhatatlan sajnálta, hogy éppen akkor tudta meg szerencsését, mikor elkelletik menni; melyre azonnal eszébe ötlött azon katonai példabeszéd; hogy igaz lehet, melyet egy Curasérről mondanak: hogy tizenkét esztendeig volt egy háznál kvártélyban, és midőn onnét elutazna, azt mondá: csak még egy nap lehettem volna ottan, tehát célomat elértem volna. — Szeptember 24-kén tehát Simonyi népe Dijonhoz indulván, Marcignitól végképpen elbúcsúzott, mások — — pedig szívből zokogtak! és sokan őket fényes követséggel jó darabig elkísértették; kikkel Simonyi még vissza menvén, ottan két napot különös vigassággal töltött; kiket osztán minden tisztelettel behintvén, a' Regiment után indult; és Szeptember 28-kán a' lógerba szerencsésen berukolt: hol mivel ezen háborúi Manéver gyakorlásban a' Herczeg Hessen Homburg Huszár Regimentye volna rendelve az ellenséget formáló helyheztesítésre, azért haladék nélkül különös Lógerba szállítatott, és a' következő hat napok alatt szüntelen való készüléssel, és próbatételekkel foglalatoskodott: melyek után elérkezett azon ritka fényességű, 's minden lelkést bámúlásra ragadó October 5-dik napja; midőn reggel a' város mellett lévő szép mezőn vagy száz negyven ezer emberből álló armádia, olly gyönyörűséget szülő rakásban állitva vala, hogy a' kiszabott térségen kívül talán csak egy almát sem lehetett volna a' földre vetni. Illy nagy várakozású esetre, a' jelt adó három ágyú szóra, az egész tábort formáló sereg magát; Colonokba formálván; azonnal két könnyű lovas Regiment, ki már úgy is legelőállott, sebes nyargalvást indult az igen

ritkán kiállított képzelte ellenségnek; ki is tüzes puskázásával magát minden nézők tellyes meglegedésére lassanként szépen vissza húzta; melly helyen Simonyi maga is megvallya, (kinek kötelessége volt ezen sokaságú népet, ha pro forma is mint ellenséget fortélyosan megszemlélni, és véle vitéz módra bánni;) hogy voltaképpen meg borzadt azon földet is remegtető szempillantásba, midőn az ármádia magát szemfény haladó nyilmódra Corpusokra, és csapatokra felosztaná; melly gyönyörködtető felekezetek a' mint lassú lépésekkel a' lineára érkeztek, egyszer 's mind a' tábori homloksort tették: kiknek az ellenében álló gyalogság mind karékban lévén, számos ágyúkkal keményen megspékelve, egész arczal tüzessen a' képzelte ellenség felé indúlt; melly lassú mozgásban való bajnoki munkát, a' fényes naptól tükör módra csillámló fegyverek, a' legritkább tűneménnyel magasztalták. Minéku:ánna tehát e' képzelte viaskodásban a' minden némiű elő adandó atakok tökéletes renddel úgy lennének elosztva, hogy a' Fejedelmek mindeniknél Felséges személyekben megjelenhessenek; a' nagy figyelmetességgel várt első próba elkezdődött; melly egy homloksorban álló nyolcz vasas Regimentből állott: Kiknek Simonyi ellenkezőleg három Svádronyal szembe szálva vala. E' próbatételre, noha Simonyi az utolsó emberét is megtanította a' módos, és vigyázva való vissza húzódásra, még is ezen rendelkezését azon bámúlásra méltó vitéztetével ékesítette: hogy valamint a' nyolcz Regiment helyéhül csendes lépéssel indúlt; ő kevés de szép rendbe lévő népével azoknak szemközt tropba mozdúlt; és midőn a' vasaság troppan indúlt, akkor Simonyi nékiek cal-

Iopba menvén; egyszer 's mind távolról tűzessen attaquérozni kezdett: mire midőn a' Curasérok (vasasok) már feléje tűzes Callopba nyomúlnának, akkor az oldalt álló Egygyesült Fejedelmek, számos Herczegek, és Generálisok nem kevésbé megrettentek, hogy ezek most tűzessen öszvejövén, 's keveredvén; nagy kár nélkül egymástól bizonyára meg nem szabadúlnak: de Simonyi népe, előbbi sok próbálások után olly tökéletesen megtanítva valának; hogy negyven lépésnyire a' vasasok frontya előtt az ő Commandérozó szavára mind viszakanyarodgyon, és a' mint lehet hátra nyargallyon: melly is a' szükséges pillantathan olly szép és szerencsés kimenetellel történt, hogy midőn a' vasasok kemény attokjokat kezdenék; éppen akkor a' három Svadröny már arczal vissza felé lenne, és futni kezdene; sőt a' vasasok előtt csak hamar eltűnvén, magát egy dombotskára a' legdicsőösségesebben felállította: — mire a' főbb Generálisok közül kető azonnal Simonyihoz mentek, és e' gyönyörködtető szempillantást nékie köszömvén, 's dicsírvén; egyszer 's mind tudtára adták, hogy még a' Fejedelmek is nagy meglepéseket el nem titkolták. — Itt allig fűtták ki magukat Simonyi trupjának lovai, már azonnal három könyű lovas Regementek' tűzes vívását kellett nékie kiállani; hol jobbadon csak arra ügyellett, hogy némelly fortélyal rendelt uttyát el ne vágják. Külömben pedig noha az egész Manéver valóságos jó sinor mértékű renden ment is, még is Simonyinak külömbféle esetekkel halmozott dolgai valának; mert allig szabadúlt meg egy nagy elenséges csapattúl, már a' másik ugyan tűzesen környékezte: melly nagy megkülömböz-

tetéssel rendelt fő helyheztetés, valamint a' Nemes Regimentnek nagy diszére, 's becsületére vált; úgy természet szerint a' számos fényes sokaságot minden mozdulásával a' legérzékenyebb vitézi örömmel élesztette.

Ez örökre fenmaradandó nevezetes Dijoni hadi-gyakorlás után, midőn az Ármádia próbahelyéről Regimentenként egymás után rendel indulna, a' Herczeg Hessen Homburg Huszár Regimentye itt is különös fényel tündöklött; mert a' harmincz két lovasból állott Bandája, kiknek öltözetek ha bár a' hajdani Magyarokhoz hasonlított is, mind azáltal olly különös szabású, és gazdagon ezüstel, 's Aranyal kiczifrázott ruhák, valának; hogy a' temérdek Regimentek között a' legenyelgőbb bámulásig magát különböztetné; annyival is inkább: mivel hogy ezen Bandát egy szerecsen (kit Simonyi magával Parisból hozott) gazdag veres Török ruhában, Sarlangokkal borított Sárkány forma legfehérebb lovon, kezében ezüst buzogányt tartva vezetett, melly ritka izlés miatt midőn az induló sor ezen Regimentre jött, azonnal a' Fejedelmeket fényes követőikkel együtt mindgyárt az első tekintettel néhány lépést előre hozta; kiknek felséges nagy meglepedéseket nem csak azok, de a' szép, és jó kinézése miatt a' Regiment is annál dicsősségesebben megnyerte, mivel tejetétül talpig új mundúrba lenne; mellyet Simonyi mindenkor a' Regiment után hordoztatott; és csak illy különös esetekre, előtte való nap osztatott ki: mellyről, nevezetes dolog az; a' mint maga Herczeg Schvarczenberg mondá: hogy Felséges Urunk a' Császár, Simonyi Szerétsenyéről már vagy négyszer beszélt. — Innét ki tettik: hogy melly híven

emlékezik Felséges Urunk a' kicsinységekről is. — Másnap a' Fejedelmek előtt hasonló dicsősséggel tizen nyolcz lovas Regiment tette vitézi próbáját; mellyre Herczeg Wellington, Angliának hadi fő vezére azt mondá: hogy illyet csak az Austriai Cavalléria tehet. — E' próba után a' Felség azon rendelést tétette, hogy ez napon bizonyos Órában, minden jelenlévő Generálisok, Obesterek, és minden itt lévő Regimentektől két Stabálisok, és két Kapitányok, a' Dijoni első piacon megjelenjenek; hogy a' dicsősségesen elvégzett hadi gyakorlás iránt, Felséges meglegedését személynessen nyilvánosságossá tegye. — A' kitett órára tehát a' számtalan sok fő Tisztek a' piacon megjelenvén, midőn csoportos beszélgetések közt várnák szeretett Fejedelmünk megjelenését; egyszer a' piacról egyenesen vívó szép úttzán, távúlról látnak egy sebessen csattogó, 's fényességtől allig látható Kocsit; kiből, hanem is a' Felséget, de bizonyosan valami nagy Muszka Herczeget lenni gondoltak: mivel kocsissának, fullajtárjának, és sűgáron álló inassainak ruháik színe gazdag arany bojtokkal borítva valának; ennek pompás megérkezésére tehát midőn a' számtalan Tisztség üszvejönne; véletlen is azok láttára, kicsoda szállott ki a' fényes Vurstbúl? felelet, a' hires vitézségű Vitézvári Báro Simonyi, kinek fényes jövetele, minden jelenvalókat bámúlásra ragadott.

Más nap az Ármádiának óhajtott újjabb helyheztetése kijöven, annak tartalma szerint a' Herczeg Hessen Homburg Huszár Regimentye is Franciaországba tovább nem maradhatott. melly fő hagyás mellett Simonyi egész csendességbe lévén, 1815 October 9-kén a' minden

jóval 's gyönyörűséggel tellyes tanyájárúl rendelt úttára indúlt; és még az nap Auxon Várossában jött; onnét 10-kén Dollban. 11-kén Selieresben. 12-kén Lons le Saunierbe szerencsésen megérkezett; hol, míg az elindított Armádia újjabb útat nyerne, tizenhárom nap népével kényszerént való nyugodalomba maradt; és midőn az új rendeltetés megérkezne, azonnal October 25-kén Franczia Országból végképpen a' Hessen Homburg Regementye kiútazott: és Svajtz tartománynak egy kis részén, egész Némét Országon pedig keresztül Austriában érvén, December 4-kén Simonyi a' Stabal Vels Várossában helyheztetett: hol minden katonáinak ugyan csak jól esett valahára ama Lengyel füstös bűdös ház helyett (kiben a' marha is lakik) egy szép csinos gazdag Austriai gazdánál kvártélyozni; kiknek emberszerető tehetségeket eleinte nem kevésbé bámulták, midőn naponként a' szép terített asztalnál jó lakván a' gazdát kérdenék: hogy mivel tartoznak? mellyre a' Katonát mindenkor tisztelő gazda csak nem haragudva feleli: az Urak talán csak nem teszik nékem azon szégyent, hogy az étéletem is megfizessék; hiszen nálunk a' katonák még soha sem fizettek semmit! — melly becsületes Austriai szokáshoz a' katonák csak hamar hozzá szokván, itten reménytelen jó napokat töltöttek. Azonban Simonyinak vagy két hét múlva azon örvendetes parancsollattya érkezett, hogy a' Bétsben megkívántató fényes szolgálatra, népéből két Divisiót haladék nélkül adgyon; a' Regementyének pedig másik fele, Vels környékén, és Salezburgba fog kvártélyba lenni. Simonyi ezen kívánczatos parancsollat tellyesítésén nem soká gondolkodván másóktól is keveset, vagy éppen semmit

sem kérdezősködött; azonnal a' kívántatott két Divízióval a' Stábot is megindította, és vélek együtt December 28-kán Béts Várossában a' legnagyobb, és fényesebb parádéval berukkolt; mellykor Vitézségének halmozott tiszteletére, a' Bétsi boltok ajtain, félárkus nagyságban ékesen kimeczett, sőt színekkel is világosított vitéz képe ékeskedett. — De bezzeg nem sokára jött a' panasz iránta, hogy a' Stábal együtt hirnélkül Vels Városátelhagyta. — Kit már tiszteltetése végett midőn vissza fordítani nem akarnának; csak hamar megrendeltetett szolgálatra való ottan maradása.

Bétsbe Simonyi mint különös fényességű Fejedelmi Városba, minden nagy nevezetű Házaknál tartatott társaságokba különös tiszteltetés mellett járván napról napra barátságokban részesült, és nékie is gyakran adatott szerencséje azon fő Urakat, Characterjéhez illő asztalánál meg tisztelni. E' nevezetes Császári, Királyi székes Városba való szolgálathoz nem kevés szorgalmatosságú gondgya volt Simonyinak, a' véres háborúból, 's pusztítás alatt volt országból, egyenesen a' leg nagyobb Város csendességére 's bátorságára hozott embereire vigyázni, és a' kívánt katonai fenyték feltartására annál is inkább szünetül ügyelleni, mivel emberei nem csak a' húzamos táborozásba, de már Lengyel Országba sem a' leg jobb vért szitták ereikbe. De még is a' nagy tapasztalású, 's nagy várakozású Magyar vitézek, fő tiszteltetéseknek tellyes megismérésével, egész utólyáig a' kívántatott leg jobb rendben maradván; mindenek megelégedésére magokat dicsíretesen viselték. — Azonban Simonyi itten a' többek között egy valóságos nevezetes remek munkát tett azzal; hogy az egész Tiszti kart

egészen újra (adjustérozta), minden megkívántatott katonai öltözettel felékesítette: minnek végre hajtására már ez előtt két esztendővel minden háborúi zulagot, vagy más ollyatén nevezendő pénzeket minden Tisztnek egészen elhúzatta: sőt az ellenség Országába még némelly rendes fizetéseket is fére téven, egy valóságos töke pénzt csinált; mellyhez még azon 400 forintot is, mellyett minden Tiszt a Dijoni Lóger után jutalomúl nyert, hozzá tétén: igen kevés kívántatott hozzá, hogy az egész Regimentbéli Tisztek a' leg szebb, és jobb egy forma vitézi ruhában öltözhettek. Azon kívül Simonyi csak hamar módot talált, hogy minden Tisztnek egy új parádé Zafrangot, azon valóságos jó szívü indulatból ajándékozzon; mellyel mindenkor, és mindenütt, azok' érdemeihez tisztelettel viseltetett. De még mi nagyobb annál? hogy több illy tete-mes költségek mellett is, illy fényes Regiment, olly gyönyörködtető Városbúl, — Bétsbúl — minden adósság nélkül, valóságos tisztelettel kijött; a' mi ugyan nem könnyü dolog.

A' többi között Simonyi Bétsben egy este a' Kärnthner kapui Theatrumba megjelen-vén éppen egy Magyar Országi történet, e' czim alatt: *A' kis Béri Ballét* adódott elő: (melly koronás Fejedelmihez szivbül eredett Magyar öröm, Komárom Vármegyében helyheztetett Kis Bér Magyar mező Várossában, azon rémülést okozó időben történt; midőn a' dühösen törekedő Franczia ellenségtül az Austriai Császári Birodalomnak felforgatása czélba vétetett; sőt már azon roppantott Birodalomnak védfalait betörvén; nem csak a' Fejedelmi kincseket szokott helyérül megmozdította, de a' Császári s Királvi Udvar is. Bé-

tsi székéből megbolygatván, ama hiv Magyarok' kebelében tette: ez útba tebát midőn az akkori Felséges Császárné, és Magyarok Királynéja *Maria Ludovica*, Heves Vármegyébe helybeztetett Eger Várossa bátor hiv lakosaihoz, 's jobbágiaihoz ideig való csendes lakásra jönné; a' fellyebb nevezett Kis Bér mező Várossába néhány napi nyugalomra tért; hol az oda való közönség mindenkor szeretett Királynéja valahai látására, Magyar örömbemerülve, az ellenséges ijesztető rémülések között is, tehetsége szerént igaz szívből eredett jobbágyi tiszteletét öntötte: melly Kis Béri vig-ság egy némelly által Theatromi darabba foglaltatván, csak hamar külső Tartománybéli Városok' játszó színeikben is, az erkölcsiségnek, és jó indulatnak valóságos tárgya maradt. Melly eddig Simonyi előtt ismételten darab' módos elő adása, ötöt azon öröms indulatra buzdította; hogy ha még ezen Ballét előadódna, megmásolhatatlanúl itten szolgálatba lévő katonáit Theátrumba viszi: és valójában nem sokára szeretett Katonáinak örvendezésére szándékát végben is vitte; azért a' mint reggel a' tudósítás kibocsátatott, azonnal a' felső galleria alatt lévő második emeletet egészen kibérelvén, a' szokott időre csínosan felöltözött Katonáit minden szép renddel felvezettet-te; maga pedig Simonyi a' Nobel Partierből ismételten titokkal figyelmezte; hogy ugyan mit fognak emberei cselekedni, ha a' Theátrumot, és a' Bétsi fényes Publicumot megláttyák; különösen pedig Simonyi nem kevés gondal vala egy szeglethen, hogy ugyan minémű érzéssel lesznek illy helyütt emberei. Azonban a' Ballét előtt adatott kis darabotska játszása alatt, olly különös csendességben vol-

tak felül a' felsodort bajuszú Magyarok, hogy
 sok még a' szeme pilláját sem mozdította. fi-
 gyelmetességében, mivel méltán gondolta a'
 tiszteletes erkölcsiség' tudományát csendes fi-
 gyelemmel halgatni. Ezen eddig nem tapaszt-
 alt gyülekezetet a' publicum észre vette ugyan,
 de nem tudhatta hogy mi lehet ezen sok szebb-
 nél szebb egyforma öltözetű ember, kik mint
 egy (Pantomin) csak nem ékes meredve va-
 lának: kik iránt a' Publicum addig curiosusko-
 dott, mi végre ezen példa nélkül való dicsíre-
 tes tettét Simonyinak megtudván; határtalan
 andalodva a' pillantástúl óta úgy bámulta,
 hogy kiki az actoroknak (szinjátszóknak) hátat
 fordítván; szerelmet szülő ragyogó szemeit a'
 Huszárokról le nem vette. Ezen érzékeny pil-
 lantatban ugyan ki volt leg nyukhatatlanabb?
 felelet: Simonyi; mert allig várta hogy kezdőd-
 gyön a' Ballét; melly is az első darabb vége-
 zete után csak hamar elkezdődvén, midőn a'
 szép Magyar öltözetű vagy húsz derék tánczo-
 lók megjelentek, és Magyar módra tapsolva,
 's több taraju sarkantyújok' pengésével a' leg
 szebb Magyar tánczot járni kezdték; azon-
 nal a' Huszárok nagy mozgásban eredvén, elei-
 tül óta utólyáig Nemzeti örömből ömlött meg-
 elégedéseket tovább nem titkolhatván, az egy
 mást követő vivát zengését ugyan hajigálták
 lefelé; sőt végre hasonló örömbé merülve
 minnyájan ama verbunk módra Sarkantyújo-
 kat ösveütvén, nem csak a' játszóktánczát éke-
 sitették; de az egész Publicumot is különös
 Nemzeti víg méltóságra úgy annyira élesztet-
 ték; hogy éppen a' Játszók szerencséjére esett
 a' Ballét után szokásba vett, következendő já-
 téknak ki nem hirdetése; mert a' Magyar öl-
 tözetben lévő hirdetőnek újonnan való megje-

lenésére, bizonynyára a' Huszárok addig tapsoltak volna; míg közörömök' megánútására velek együtt újra tánczba nem ugrottak volna. E' különös pillantatnak tehát vége lévén; az egész kaszárnyában lévő katonaság, vagy két hétig mindenkor, és mindenütt egyedül erről beszélgetve töltötte idejét; és pedig az egyik édes emlékezve mondá: Ugyan pajtás, emberek voltak é azok? Nem volt é szemfényvesztés? A' másik pedig csak a' sült ökröt szeretvén, mély gondolatra merülve azon tünődött: vallyon ki eszi már azt meg? mire a' harmadik gyorsan feleli: ne fély, bele fér azokba, kik ott ugrándoztak; mert mind olyan sűgár mint az agár. — A' negyedig pedig becsület érző szemérmies illetődéssel vittatta: bizony még sem illik annyi sok becsületes emberek előtt csak nem mézitelen ugrálni; hiszen én egynek még a' pupját is láttam. s a' t.

Allig jöttbe a' más két Divisio Bétsi szolgálattára, azonnal regula szerént két közember szeretett Óbesterekhez Simonyihoz küldöttséggel menvén, azon alázatos nagy reménységű kéréseket könyörögve eleibe terjesztették; hogy irántok mindenkor tapasztalt nagy szivűségéből, őket is azon Theatromi örömbé részeltetni kegyesen méltóztatna; hiszen mi is tökéletesen fogjuk magunkat viselni. Azonban mivel valamerre ment Simonyi Bétsbe; mind csak azt kérdezné tőle; hát mikor viszi megént katonait Theátrumba? mert ők is szeretnék azt látni: azért tehát Simonyi ez újabb két Divisiót is nem sokára egy valóságos atyai szeretetből, előbbi módon mind bevittette; mellykor a' Theatrum úgy tele lett főbb nézőkkel, hogy még sok emberek ki is marad-

nának. Melly kedves katonáit szerető szívéből származott cselekedete Simonyinak, nem csak katonáiban örök háládatosságot szült; de a' főbbeknek is például szolgált; a' publicumnak kedves enyelgést, és örök emlékezetet hagyott; a' Játszó Társaságnak pedig olly hasznót; hogy Simonyinak jelenlétét, akár minden nap, különböztetett tiszteltetés mellett is, szív óhajtvá kívánnák! szóval, lehet gondolni micsoda indulatot tehetett a' Theatrum illy emberekben, kik katonaságok előtt a' Magyar Országi pusztákon nerekedvén, nem hogy illy fényes emberi kimiveltetésről gondolkodtak volna; de még katonaságok előtt tükörbe sem néztek: azért Béts Várossának is elegendő bámúlására lett, hogy illyen emberekkel egy Udvari szolgálatot tenni, és pedig olly dicsséges megkülönböztetéssel mint Simonyi tett, nem könnyű dolog légyen; annál is inkább: mivel Németül fele sem tudott és így az úttzáknak neveit éppen meg nem tanulhatták. De azonban igaz az, hogy a' Magyar Huszárhoz benne van azon Nemzeti hív. elmebeli tehetség; hogy küldgye az ember akár hová, és akár mére, csálhatatlan oda talál: melly természeti hív tehetségöket, főképpen Franciaországba sokszor sok Elöljárók csudálkozva tapasztalták. Azon felül, mivel a' Regimentben a' becsületet, 's tiszteletet szerző iparkodás, — hív szolgálat, — és jó rend, a' legfentebb módra meglévén, Simonyi is vitézi példája által elegendő lelket öntött belé; azért is mindenfelé nyerte a' becsület koronáját; sőt hogy embereit a' fontos szolgálatra, rendtartásra, és a' csendes bátorság feltartására hivebben buzdítsa, sokszor Simonyi Polgári öltözethen éjjelenként a' kis Posztokat alát-

tomba megvizsgálta, és ha a' Városba patrolt elő talált, utánna nyomult; ha vallyon megteszi é igazán a' kiszabott kötelességét; vagy nem csap é más felé. 's a' t. — Illy fáradhatatlan ügyellésében egy estve Simonyi Theatrom után hazafelé menvén, a' közel történt lármára oldalvást oda ment, és láttya az útzákra kiállitatott lovas katonái közül egyet kivont karddal egy hintó előtt feszesen állani; ki rettenthetetlenül a' hintót egy nyómat sem bocsátotta, mivel ki volt rendelve hogy egyik kotsi ére mennyen, a' másik pedig arrúl jöjön. 's a' t. Simonyi csak elnézte, hogy ugyan mi lesz már ehbül, a' Huszár egyet sem szólt, csak kardgyát felfele tartva magában mormogott ha a' kocsis csak mozdúlt is: a' kocsis pedig erőszakoskodni éppen nem mérészelt, mivel már a' Huszárok őket becsületre annyira megtanították, hogy a' különben lármázó kocsisok már néhányszor vágott kalappal, és haczukával is mentek Simonyihoz. Végre a' kocsis igen alázatosan, — a' mi ő közöttök igen ritka, — azt mondgya: Istenem csak tudnám mit akar ez az ember vélem; bár csak Magyarúl tudnék! az Uraság pedig csendes sóhajtozva ült az üveg alatt, míg egy Policzaj oda nem érkezett, és a' kocsit vissza nem fordította volna. — Mivel pedig a' Huszárok már imittamott sok vágásokat kiosztogattak a' becsület tanításakor, kivált a' Banknál pénz váltáskor, magoknak mindenfelől félelembül folyt tiszteletet szerettek: különösen pedig egykor a' Banknál midőn a' külső kapuban álló curasirt a' tolongó nép vakmoróságbe dölve, lovastúl felemelte, és tovább vitte volna; a' zúdult nép egészen betörte magát, és a' belől álló Huszárral is éppen úgy akart tenni; de szeren-

cséjére a' Huszárnak éles sarkantyúja, és rugós lova lévén, eleinte magátúl meg lehetősén tágitotta őket; de még is végre csúnya erőszakoskodásokat el nem kerülhetette; mellynek azon siralmas következése lett: hogy két Burger öszvevagdaltatott, vagy tizenegyen pedig emlékezetül jó vágásokat kapván haza kúdrogtak: melly csitepatéért csak hamar felsőbb helyről Simonyihoz parancsolat érkezett, hogy azonnal felellyen: micsoda parancsolatokat tett? és hogy illy szomorú esetek többé netörtényenek. — Mellyre Simonyi rövideden azt felelte: hogy megtanítottam embereimet a' kardlapozáshoz; mivel csak nem bizonyos, hogy némelly Bétsi lakossal, jó szóval éppen semmire sem megyen az ember: — melly felelettel tökéletesen megelégedtek.

Mindazáltal a' Bétsi Residentiába való lételével igen sokat nyert a' Regiment, mert a' Tisztek sok szép Társaságokba részesülván, magoknak különös főbb ismeretsegeket szereztek; naponként a' Theatrumban is megfordulván, kellemetes órákat töltöttek; és úgy a' köz nép is pallérozott emberek' társaságával mulatozván, szembetünő kimiveltetésre alkalmatosságot nyert. — Külömben pedig Simonyi is e' fő helyheztesésében alkalmas módot talált, egy Obristlieutenantot; három Majort; hat Svadrony Commendánst; három második Kapitányt; négy fő Hadnagyot, és négy Alhadnagyot a' Regimentül másfelé elhelyeztetni; és ezek helyett válogatott Magyar Vitézeket a' Regiment mostani ékeségére hozni.

Azonban, midőn még a' Dyoni Lógernek vége lett, azonnal az úgy nevezett Velliták (vagy is a' szerencsésebb háború folytatására, minden Magyar Vármegyéktől adatott séged

katonaság) a' Regementektől, tulajdon Vármegyéjékhez vissza inditattak, és Megyéjék kebelében becsülettel szél is oszlottak: Melly tábori alkalmatossággal, mivel a' Herczeg Hessen Homburg Regementyéhez T. Nemes Bihar Vármegye egy Divisiót; (osztályt,) és T. Nemes Temes Vármegye is szinte egy osztályt adott volna; most ezen Velitesek dicsősséges hazatérésekkor, Simonyi mind a' két Vármegyének, Hazánk nyugodalmas boldogságára törekedő Atyai gondoskodásokat levele által megköszönte, és egyszer 's mind a' Velitáknak igazi katonai virtussait megdicsírvén, 's azoknak minden alkalmatosságokban tett becsületes jó viseleteket, a' Nagy kegyességű Vármegye Rendeinek haládatos szívűségében ajánlotta. Mellyre T. Nemes Bihar Vármegye e' képpen felelt,

Nro. 364-o

Méltóságos Báró és Obester Úr!

Méltóztatott a' folyó Esztendő Martius 26-kán Bétshől költ becses Levelében a' Méltóságos Úr bennünket a' felől tudósítani, hogy az általunk kiállított Velitesek közül némelyek ezüst numizmat, mások ismét pénzbeli jutalmat nyertek légyen Ő Feliségétől, az útohbi Háborúban tett vitéz cselekedeteikért.

Ezen minden búzgó Hazafinak kedves hirt annál tökéletesebb örömmel fogadtuk, mivel ezen általunk ki állított sereg, egy olly nagy nevű, 's érdemű Hadi vezér által, mint a' Méltóságos Obester Úr, vezettetvén a' csata piactzára mind a' Méltóságos Urnak,

mind egyéb felső Hadi Tisztségeknek tel-
lyes meglegedését megnyerte. —

Kik midőn a' Méltóságos Urnak a' fent
irt hir adás eránt való szives köszönetünket,
ezennel kinyilatkoztatnánk a' Veliteseiktől a'
Nemes Regimenthez vissza tért Tiszt. Úra-
kat a' Méltóságos Urnak további pártfogásá-
ban és Hazafiui indulattyában ajánljuk. A'
kik illő tisztelettel maradunk. —

A' Méltóságos Báró, és Obester Urnak

Költ az 1816-dik Esztendő Junius 21-kén V.
Olasziban tartatott különös Gyűlésünkből. —

el kötelezett szolgálai
Bihar Vármegye Rendei
Kiadta Tóth Gabor m. p.

Tekéntetes Nemes Tems Vármegye pedig
hasonlóképpen a' vitézi érdemnek tellyes meg-
isméréséből örömmre fakadott érzését e' követ-
kező levelével bizonyította.

Nro. 969-o

Sz. Iván Havának 10-ik Nap-
ján 1816 Temesvárot tartatott
közönséges Gyűlésünkből.

Herczeg Hessen Homburg Nemes Magyar Lo-
vas Ezered Kormányának Báró Simonyi József
Ezeredes Kapitány Úr Ő Nagyságának.

Nagyságodnak azon Hazafiui buzgósága melly-
él fogva szeretett Fejedelmünknek 's Edes
Hazánknek védelmezésére Megyénkből ki-
kelő Velites Lovassainkat a' Hadi mesterség

gyakorlássában bölcs kormányozása által úpolgatni méltóztatott. Nemzeti szívünkben örök háládatosságot gerjesztett. Hogy ennek hathatóságát, vagy Nagyságodnak számtalan megkülömböztetett érdemeit több kifejezésekkel említsük szükségtelen — mint hogy Nagyságod kinek Hazánkhoz ősi alkotmányunkhoz, 's Királyunkhoz, minden időben kimutatott hűsége, és szeretete ösméretes, mind a' kettőnek tellyes valóságát tökéletesen érezi, és ez a' csendes, és önön magával való megelégedés melly a' virtussal egybekötött terhes fáradságoknak, ha szinte néha feltett czélyokhoz nem egészen közeledhetnek is, Borostyán koszorút készít.

Hogy Megyebéli Velites Lovassaink magokat jeles viseletek által megkülömböztették, Nagyságodnak hozzánk bocsájtott hivatalos leveleiből különös örömmel értettük; meg lévén arról tökéletesen győztetve, hogy illy jeles erkölceiket egyedül csak Nagyságod vitéz vezérlése alatt a' Nemes Ezered Virtussának segítségével, 's több Ezeredbéli és Velites fő Tisztek' fáradhatatlan igyekezeteik mellett voltaképpen kifejthették.

Fogadgya tehát Nagyságod egyszer 's mind az Egész Nemes Ezered is barátságosan mind ezekért szíves köszönetünket, és a' felől soha kételkedni ne méltóztasson, hogy valamint szeretett Fejedelmünk, 's Edes Hazánk a' vitézi Érdemnek megjutalmaztatásán minden időben igyekezett vala, — úgy mi is minden alkalmatosságot két kézzel ölelni fogjuk, melly által Nagyságodhoz, és a' Nemes Ezeredhez viseltetett Há-

ládatosságunknak igaz 's nyilván való jelét adhassuk — — Egyébb eránt Nagyságodnak tudtára adni akartuk, hogy az által küldött két ezüst érdem pénzeket e' mai napon tartott köz Gyülésünkben Bakker János, és Anzelm Mihály Velites köz vitézeinknek által adtuk, — a' mit is bővebben ország szerete szélyel az újság által kihirdetni rendeltük.

T. N. Temes Vármegye közönsége.

Több illetén Megyebéli megtiszteltetés mellett, a' Bétsi fényes Udvari szolgálat felváltásának ideje közeledvén, Simonyinak ismét hathatós gondolkodásai kerekedtek, hogy a' Regementnek vitézséggel szerzett érdemeit, valamint ez Udvari szolgálattában dicsőséggel feltartotta, úgy a' következő új helyheztetésével is mind inkább öregbitvén; annak méltóságos megtiszteltetését eszközöltesse. Arra való nézve, hogy tábori koszorúval ékesített vitézeit valahára rég óhajtott Édes Hazája' kezébe hozhassa, minden fáradságos lépéseket elkövetett; és mivel Simonyinak főképpen Nagy Váradra lenne kívánsága, a' Merveld Uh-lánusok' ugyan akkor Nagy Váradon tanyázó Öbesterével Báró Hamersteinál, ki pedig éppen Bétsbe kívánczozott szolgálatra menni; összebeszélvén, olly plánumot tettek: hogy egygyes erővel jó helyett zörgetvén, csak hamar czélyokat mind ketten szerencsértették; mellybe Simonyi annyival is inkább leg nagyobb lépéseket tett, mivel ő akkor is a' kegyelem fészkeben ült. — Azonban midőn Simonyi Bétsben illy Atyáskodós szorgalommal foglalatoskodna, Szalezburgba lévő Nemes Hessen Homburg Huszár Regementnek osztá-

lya különös fényességgel ünnepelte Szent József napját, mint Méltóságos Vitézvári Báró *Simonyi József* szeretett Ezredes Kapitányának Neve napját; a' mint a' Hazai 's külföldi Tudósítások, a' 27. 31. és 32-dik szám alatt Nemzeti örömmel e' képpen hirdeti.

Akár hol legyen a' Hazafi mindenkör szívében vagy on hazája, szívében kedvesi, 's örömmel ünnepli azon napokat, melyek az ő tiszteletének tárgyaira különösen emlékeztetik. Illy nemes indulattól lelkesítettván Ns. Hessen Homburg, Huszár Regementnek vitézei Szalczburg nevezetes nagy Városban, az Austriai Monárchianak újabb határán Sz. József napját előző estve fényes ünneplést tartottak, Mélt. Báró Simonyi József Ezredes Kapitányok tiszteletére. Ezen Bajnok, kit vitézi érdeme köz tiszteletre, atyáskodó jósága fiúi szeretetre tett méltóvá; Ezen Bajnok, kit nemes seb helyei nem kevésbbé ékesítnek, mint jutalomúl nyert több Czimeres Rendei; Ezen Bajnok, kinek dicsőssége, valamint most az Austriai vitézek' sorában jelesen tündöklék, úgy a' Magyar vitézség historiájában örökre fenn maradandó, melly tellyesen megnyerte Alattvalóinak szívét, világosan kitetszett azon gondos tiszteletből, mellyel az ő nevenapját a' Szalczburgi osztály dicsőítette. Nem elégedtek meg ezen vitézek, hogy magok között szíves tiszteleteket kijelentenék: hanem ezt azon nagy Várossal is kívánták éreztetni. E' végből az egész pompás kaszáruját szépen kivilágosították, kapuit, pártázatyáit tiszafenyővel az építőmesterségnek rende szerént felékesítették; a' két bapu között pedig hadi jelekkel, 's Regement' czimerével körülvétetve az ő szépen festet képét helyhez tették. Midőn ezen

tündér kertnek látszó tünemény a' szemet fényességére ragadná, benn az épületben felváltva a' kellemetes hadi muzsika zengedezett; 's a' fiúi szeretettől lelkesített vitézeknek örömet a' Lakosokkal olly hathatósan közlött; hogy ezen ünneplés nem csak a' Magyar vitézeknek: hanem az egész Városnak köz ünnepévé látszatott változni: mert már olotté való estve a' szép Kaszárnjának mind a' két kapui ki valának diszesen világosítva, 's egyiken ezen hazafiui buzgóságnak kifejezése fényeskedett:

Valamint Árpádot, Hunyadit, és Zrinyit
Kedvelték Magyarok hajdani Vezérít:
Mi sem csekélyebben az József Simonyit,
Ki vitézül szokta vezetni Ezredit.

A' másikon pedig ugyan azon értelmű Német versek tündöklöttek. — Éljenek Nemes Hessen-Homburg Huszár Regementnek derék Vitézei! kik midőn büszkélkedve tisztelték nagy érdemű Ezredes Kapitányokat, a' Magyar szívnek nemes érzéseit is világosan megbizonyították. —

Melly ünneplés, ha a' Hessen-Homburg Hg. nevet viselő Huszár osztálynak szép lelket mutatta; annál szivesebb indulatot mutat az Ezredes Kapitány Urnak, Mélt. Bárá Simonyi József ő Nagyságának háláló Levele melly e' képpen szól:

V i t é z e k !

Örvendetessen esett tudtomra, hogy keletetek az én nevem napjára egy olly tisztelet tettek mellyet csak egy ollyan seregtől lehet várni, a' kiben Lelket, Érzékenységet, és

Becsületet tapasztalni. Ilyen nemes tételért vegyék kehtek jutalomúl tőlem azon bizonyítást, hogy valamint a' szívem buzgóságát ki nem fejezhetem, úgy az kelmetek hozzám való hajlandóságoknak ezen világositását annyira becsülöm, mint büszke vagyok ilyen segregnek Vezérje lenni. Minden alkalmatosságokban megfogják tapasztalni, hogy kelmeteknek sorsa szivemen fekszik, és hogy én is egész bizodalommal viseltetem kelmetekhez.

Valamint ellenség idejébe az Ezredemet vezetvén, mindenkor örömmel, és megnyugodott szivvel húztam ki kardomat, kelmetek vitézségét, 's engedelmességét tellyesen esmérvén, és világosan tudván, hogy Becsület koronázza minden dolgomat, valamikor kelmetek artzok előtt vagyok; úgy mostani Békeességnek elérkezésében, mellyben már különböző Numerusban 1½ Esztendőt egész Regimentnek becsületére eltöltöttünk; viszem kelmeteket haza Nemzetségeinknek kebelében, avval az egész reménységgel, hogy valamint idegen Országokban még az Ellenség' földjén is, mint egy Becsületes Hadi Emberek, úgy viselték magokat, hogy az által magoknak a' földnépétől érdemet, az föllebb Valóiktól pedig egész meglegedést nyertek; úgy az Édes Hazánkba mellytől ezen Regiment már 31. Esztendeje eltávozva lévén, egész viseleteket minden jó erkölcsökkel megdupplázni fogják; mivel avval a' Hazájoknak legfőképpen tartoznak.

Legyenek kelmetek ennekutánna is egész Bizodalommal én hozzám, és úgy fogják mindenkor tapasztalni, hogy vagyok .

Kelmeteknek

Jó akarójok és Óbesterjek
B. Simonyi.

Mindenek mellett tehát 1817 Aprilis 16-án az Hessen - Homburg Huszárok a' Bétsi Udvari szolgálaton felváltódván, Simonyi a' Klásira egész parádéba népét kirukkoltatta; honnét a' Korona Herczeg Ferdinand, sok Gyenerális követségével egész a' Léniaig kikísírvén, őket sok tisztelettel beboritva útnak bocsátotta. A' Generál Commandó pedig a' legkedvezőbb írásával Simonyinak megköszönte, a' Regementyének jó, és nagyon megkülömböztetett vi-
seletét.

Ez új helyheztetés nem csak Simonyinak de az egész Regeméntnek igen jól esett, ki-vált pedig midőn Magyar Országba értek; ki könnyes örömbé borúlt, hogy már valahára egyszer Hazái nyelven földiekkal beszélhettek; és valójában száj ki sem mondhattya azon örömet, melly szívesen látták a' Dunántúl lévő Magyarok a' Regementet; azért is minnyájan minden boldogságban utazván, a' Stáb két Divízióval Majus 1-ső napján Pestre szerencsésen megérkezett; mellyet a' Pesti újság 36-dik szám alatt, illy különös örömmel írt.

Majus első napján kedvező szép idővel érkezet be Pestre Hessen - Homburg Herczeg nevet viselő Ns. Huszár Regiment. Valamint vitézkedésének híre mindenkor kedves örömgörjesztette Hazánkat, úgy most megérkezése a' két Város figyelmetességét egészen magára vonta. Bétsből Apr. 16-kán indúlt meg Ezen első osztály, a' hol a' Felséges Udvar előtt szép rendtartása, és pontos Szolgálattya által magának nagy becsületet szerzett. Budára érkezvén, a' Vár rétyére kiállott 's ott Tulajdonosa Hessen - Homburg Fr. Herczeg által, a' ki Ferdinánd Királyi Hg. mellett (adlatus) a' Hadi kormánynál vagyon, megvizsgáltatott,

Tetszését találván az egész osztályban maga ő Herczgsége több Generálisokkal vezette fel a Várba, hol ő Tsászári Királyi Fő Herczgségének tiszteletére megállapodott. Onnan Pestre vezette Vitézeit a' tisztelt Herczeg, hol természet sokaság óhajtva várta. Ki állott a' vitéz sereg a' nagy piaczon, 's nevelte a' nézőkben azon gyönyörűséget, melyet már mindeniknek ortzáján lehetett olvasni, midőn a' hidon által jöttébe mind híres Ezredes Kapitányát Báró Vitézvári Simonyi József Ő Nagyságát; mind fejenként azon jeles Tiszt Urakat látná, kik melyeiken bajnoki tetteiknek tizmereit viselik. A' hidnál Ns. Eszterházi Gyalog Regimentnek híres Muzsika Bandája köszöntötte, 's felváltotta az Ezrednek szép öltözetű számos tagokból álló, 's jeles tehetségű Muzsikáját. A' Tulajdonos Hg. minekutánna ujonnan megtekéntette az Osztályt, szálásokra bocsátá. Mivel pedig Simonyi a' hét Electornál lenne szálva, a' tiszteletes látására össze gyűlt sok néptől, és muzsikától, a' két nap szekér sem mehetett a' Váczi útzán. Az nap a' Palatinus ő Tsászári Fő Herczgsége, tegnap a' Tulajdonos Hg. vendégelte meg a' Tiszti kart. Az egész Városunk qedig olly szives hajlandósággal fogadta a' vitézeket, hogy bennök mind annyi attyafiát, és barátját látszatott szemlélni. Melly szivességet, ezen szép, és vitéz Ezred maga xiseletével is valóban megérdemlette. — Ma 8 $\frac{1}{2}$ órakor vett búcsút az Osztály Városunktól, Tulajdonossa által ismét a' nagy piaczon megtiszteltettvén. Szállása Ns. Bihar, Szathmár és Szabolch Vármegyékben lészen.

Bihar Vármegye e' híres Regiment' tiszteletére 's elfogadására, mihént a' Regiment a'

MAGYAR

Megye határán által jött, azonnal a' Tekintetes Nemes Magistrátusból rendelt fényes Deputációja, Nemzeti örömből származott küldöttséggel elfogatta, és a' Megye fő helyére vezette; de még helyekre nem értek, minden Státiókban a' Tiszt Urakat, és al Tiszteket jól megvendégelte; melyet Simonyi csak hamar halmozott fényességgel minden Renden lévőknek soha nem reménlett megelegedésével vissza adott. — Illy öröm érzések között tehát a' Regiment nyugodalmas helyeire rendelődván; a' Stáb 1817 Május 18-kán Nagy Váradra szerencsésen, a' vitézi legfényesebb módon berukkolt: mely Városnak érdemeit Simonyi éppen úgy találta, a' mint a' világ rúlla tart. — Itten nevezetesen dicsőíti Simonyinak tettét az, hogy valamint az Ellenség országába híres vitézségét bámúlásig lobogtatta; úgy békesség idein édes Hazánk' kebelében, a' Tudományok, és Tudósok becsülését czélba vévén; Váradon midőn A' Királyi Academiában fél esztendőnként tartott, nagyobb tudományoknak szorgalmatos Tanulói fáradhatatlan szorgalommal szerzett tudománybéli előmeneteknek dicsiretes próbatételeket adnák; mindenkor fényes katonai módon a' Regimentbéli Tisztség ékes követésével a' próbatételt (Defensiót) Méltóságos jelenléttével, másoknak példájára megtisztelte kiben (mint katonában) midőn a' Tanuló Ifuság, a' Tudományok iránt való szeretetét; és a' Tanító Urakhoz nyilván mutatott tiszteletét szemlélnék; azon öröm érzések' ki nyilatkoztatására fakadtak, hogy minden megjelenését. háromszori Vivát zengedezéssel; s mélyly tisztelettel fogadnák. Melly halhatatlan

Vit. Sim. J. élete.

R

példa nélkül való érdemeiért minden igaz Magyar-
gyarral én is csak azt zengem.

Vivat! Vivat! Vivat!

**A' T. T. Subscribens Uraknak
nevei.**

- T**ek. Balásci Podlusányi 'Sigmund
Ur Vilkén 1 Exemp.
- Vitkovits Mihály Ur, Kir. Tábl. Ü-
gyéssze Pesten 1 Exempl.
 - Szép György Ur, Kir. Tábla Ügyéssze
Pesten 1 Exemp.
 - Zelenay János Ur, több Ts. Ns.
Vgyék Táblabírája, és Fiskális Pesten. 1 Ex.
- Tiszt. Hamvay Károly Úr 2-dik Eszten-
döbéli Theologus 1 Exempl.
- Tek. Somogyi Czizmazia Elek Úr, Kir.
Tábla Ügyéssze, és Fiskális Pesten. 1 Exp.
- Rutkay Elek Úr, Kir. Tab. Ügyéssze
és Fiskális 1 Exp.
 - Kovács Moyses Úr, Pesten. 2 Exem-
plar.

- Tek. Ibrányi Antal Úr, több Tek. Ns.
Vármegyék Táblabírája Debrecz. 1 Expl.
- Földváry Antal Úr, Szűtsibe Heves
Vgyében 1 Expl.
- Pírch József Mélt. Gróf Batthyáni An-
tal Ispánnya Bitskén 1 Expl.
- Irsai József Úr, a' Királyi Tablánál És-
küdt Pesten 1 Expl.
- Ternyei István Úr, a' Királyi
Tábla Ügyészsze Pesten 1 Expl.
- Nztes Pretsinsky Pál Úr, Gyarmathon
1 Expl.
- Fő Tiszt. Szűts József, a' Kegyes Osko-
labéli Aldoózó Pap, és a' Váczi Lyceum-
ban Philosophiának Professora 2 Expl.
- Ferentzy János Úr, a' Törvények Tu-
dományának 2-dik Esztendőbéli Tanulója
1 Expl.
- Nztes Kralovansky László Úr, Koro-
nai Patikárius Erdélyben 1 Expl.
- N. Tiszt. Dugnitsár János, Zombai Plé-
bános 5 Expl.
- Teks. Gyika Constantin Emanuel, Ts.
Ns. Szala Vgyei Táblabíró 1 Exempl.
- Ns. Nztes és Vitézlő Nagy Jeszeni Je-
szenszky György, Ns. Tolna Vgye
Fő Bírája, 's több Ns. Vgyéknek Tábla-
bírája Csibrákon 1 Expl.
- Tiszdó P. Grinvald Lőrincz, Minoriták
Provinciálissa 1 Exempl.
- P. Török Damascenus Minorita 1 Expl.
- P. Egyed Cajetán Minorita 1 Expl.
- P. Kampus Sándor Minorita 1 Expl.

Tiszt. Nagy György, Aszalai Plébános Úr,
2 Expl.

Nagyságos 's Fő Tisztelendő Drét a Antal
Úr, a' Zirczi, Pilisi és Pásztói egyesült
Cisterczitáknak Apátura 6 Expl.

— Fő Tiszt. Marich János Úr, Fejérvári
Kánonok 1 Expl.

Fő Tiszt. Mészáros József Úr, Fejérvári
Kánonok 1 Expl.

Fő Tiszt. Orsonits Ignátz Úr, a' Fehér-
vári Seminariumban Theológiának Profes-
sora, 1 Expl.

N. T. Farkas Ferencz a Múlt. Fejérvári
Püspök Secretariussa 1 Expl.

Beitzy István)	
Horváth Sándor)	
Kováts Zsigmond)	
Páál János)	Nevendék Papok.
Petrík Ignátz)	8 Expl.
Szabó János)	
Varga János)	
Vezinger György)	

Horváth János) Gymnasiumhéli Profes-
Mórótz Kálmán) sorok 2 Expl.

N. Lángy Károly, Zirczi számtartó 1 Expl.

Simonyi József, 6-dik Oskolabéli Deák
1 Expl.

Nagy Tisztelendő Szétsenyi Kristóf Szent
Benedek szerzetbeli Áldozó Pap, és Ko-
máromi Director 1 Expl.

— Jankovits József Sz. Benedek szerzet-
beli Áldozó Pap, és 5-dik Oskolabéli
Professor 1 Expl.

N. T. Csik Benignus Sz. Bened. Szerzetese,
és 4-dik Oskolabéli Professor. 1 Expl.

— Takáts Bernardinus Szent Bened.
Szerzetese, és 3-dik Oskolabéli Pro-
fessor 1 Expl.

— Barbély Astrik do. do. 2-dik Os-
kolabéli Professor 1 Expl.

— Ujvári Ferencz, Gönyői Plébánus
1 Expl.

Fő Tiszt. Ugróczy Ferencz Úr, a' Kegyes
Oskolaszerzete Rectora, és a' Helybeli Gym-
nasium Directora, 's Böltselkedés Docto-
ra 12 Expl.

Tek. Ferenczy László Úr) Város Tanátsai

— Boldog Antal Úr) 2 Expl.

— Ladányi Sándor Úr, Ketskeméth Vá-
ros a' Fő Notáriussa 1 Expl.

Tek. Simonyi József Fiskális Úr, 1 Exp.

T. T. Nagy István a' Ref. Collegiumban
Rector, és Professor Úr, 1 Expl.

— Matoltsi László, az Isten Igéjének
Refor. Tanítója 1 Expl.

Tiszt. P. Kiss Tamás Úr, a' Kegyes Osko-
labéli Renden lévő Novitiusok Mestere
1 Expl.

T. Bela Antal, Kegyes Oskolabéli Áldozó
Pap, és 5-dik Oskolabéli Professor Úr,
1 Expl.

Tek. Sütő István Izsákon 3 Expl.

Vörös Theodor, 5-dik Oskolát tanuló
1 Expl.

Escher Károl do. do. do. do.

Pátsú György do. do. do.

Papp János 5-dik Oskolát tanuló 1 Expl.

Bakes Pál do. do. do.

Schweidl József Úr, Zomborban 1 Expl.

Tek. Baisha'i Zakó György, Tek. Nemes
Bács Vármegye Táblabirája 1 Expl.

Nztes Bartha Úr, Debreczenyi Könyvkötő
2 Exempl.

Tks. Szathmáry József Úr, a'Magyar Kir.
Helytartó Tanács Agense 1 Expl.

Tóbi Siklósi Könyváros, és Kötő Úr. 1 Ex.

Tek. Turcsányi István Úr, Ts. Ns. Pest
Vármegye Táblabirája 1 Exempl.

Bernátfalvi Idősebb Földvári Mihály, Ts.
Pest Vármegye Táblabirája 1 Expl.

Tek. Jobbaházi Döry Ferencz Úr, Tek. Ns.
Tolna Vármegye Táblabirája, Zombán
1 Expl.

Méltóságos Simonyi Ferencz Úr, Cs. K.
Kammarás 1 Exempl.

Tek. Pajor János Úr, a' Szabatkai Kir.
Gymnasiumnak Directora 42 Exempl.

Nagy Tiszt. Brestyánszky Adalbert Úr,
Szent Benedek szerzetén lévő Áldozó
Pap, a' Bőltsekedés Doktora, és Győri
Academiában Mathaeseos Professor 11 Ex.

Fő Tiszt. Bán József Apátur, Vice Esperest;
Jász Berényi Plébánus és Tábla Biró Úr,
1 Expl.

Tiszt. Illés József, Jász-Berényi Káplány
Úr 1 Exempl.

Nagys. Fő Strázsa-Mester Gub a z y J á n o s Ú r,
Félegyházán 1 Exempl.

Fő Tiszt. Petróczy A d a l b e r t Ú r, a' Prae-
monstratensis Szerzetén lévő Áldozó Pap,
és Keszthelyi Director 12 Exempl.

A' Hibák így jobbittatnak.

Lap Sor

11	8	szégyen	szegény
12	6	söröm	öröm
12	9	ézerencset	szerecsét
12	10	fs.	és
12	11	ellyebb valóinak	fellyebb valóinak
41	22	igéztetik	ijesztetik,
48	1	megért	megett
50	28	száját	szájja
60	2	mennen	mennem
67	35	Városkájában	Város útszájába
88	12	mellette	mellett
89	15	Burkos	Burkus
91	2	jő	jövő
91	37	kérdeni	kérdem
92	8	partás	paftás
92	12	külömböztetését	külömböztetéséért.
93	3	lengelésére	le nyelésére
95	19	vesszedelmet	veszedelmét
95	36	csindet	csendes
101	22	maradetik	maradékot
102	25	lakosokban	lakásokban
111	27	ozonnal	azonnal
115	25	rakkolna	rukkolna
118	15	serege	seregbe
126	27	módon	módot.

A' Hibák így jobbittatnak.

Lap Sor

127	30	volt a'	volt a' ki
137	4	Mell	Melly
139	2	igyezett	igyekezett
144	23	Betingsennek	Beningsennek
147	8	ervéssel	érsóssel
168	20	még	mög is
169	11	Matombul	Malombúl
184	10	Bertiatül	Bertietül.
188	24	Dainák	Dának
192	5	kedvelt	kedvell.
